

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÇOCUK YAZINI ÜRÜNÜ OLARAK ÖZLEM AYTEK'İN
“ZAMANDA YOLCULUK DİZİSİ” ÜZERİNE BİR DERLEM
UYGULAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Cihan BULUNDU

DANIŞMAN

Doç. Dr. Bülent ÖZKAN

Mersin, 2016

KABUL VE ONAY

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne,

Bu alışma j¼rimiz tarafından T¼rke Eğitimi Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan

Doç. Dr. B¼lent ÖZKAN
(Danışman)

¼ye

Yrd. Doç. Dr. Esmā DUMANLI KADIZADE

¼ye

Doç. Dr. Ahmet AKKAYA

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylım.

Doç. Dr. G¼lřen AVGI

Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

Çocuk yazını değeri geç anlaşılan değerinin geç anlaşılmasının yanında hâlâ var olup olmadığına ve sınırlarının nerede başlayıp bittiğine ilişkin tartışmaların sürdüğü bir alandır; derlem dilbilim ise son dönemde sıklıkla çalışılmaya başlanan bir alan olarak göze çarpmaktadır. “Çocuk Yazını Ürünü Olarak Özlem Aytek’in ‘Zamanda Yolculuk Dizisi’ Üzerine Bir Derlem Uygulaması” adlı çalışmada adı geçen iki alan beraber ele alınmıştır. Bunun yanında çalışma yönetsel bakımdan ilklerden biri olma özelliği göstermektedir. Derlem dilbilim ilkeleri göz önüne alınarak gerçekleştirilen bu çalışmayla beraber çocuk yazını eserlerine bilgisayar destekli, uygulamalı ve aynı zamanda çok yönlü bir yaklaşım sergilemek amaçlanmıştır.

Çalışmam boyunca benden desteklerini esirgemeyip güvenlerini sürekli yenileyen başta canım annem olmak üzere mükemmel aileme (Zeliha-Abdurrahman-Ali-Ebru BULUNDU, Münevver GELİR, Mine ÇAVUŞ)

Hoca olarak bendeki katkısı tartışılmayacak derecede olan abim ve ablam kadar değerli görüp sevdiğim Sayın Doç. Dr. Ahmet AKKAYA’ya ve Yrd. Doç. Dr. Esmâ DUMANLI KADIZADE’ye,

Akademik yaşantım boyunca yanımda olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA’ya, Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN’e, Doç. Dr. Özcan BAYRAK’a ve Doç. Dr. Ali GÖÇER’e,

Tezin düzenlenmesinde doğrudan katkısı bulunan Arş. Gör. Gürol YOKUŞ’a ve Arş. Gör. Volkan Lütüfî PAN’a,

Tezim boyunca desteklerini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Bülent ÖZKAN’a en içten şükranlarımı sunarım.

Bu çalışma, “Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi” ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar” adlı ve “TÜBİTAK-112K479” numaralı projenin altyapısından yararlanılarak oluşturulmuştur. Ayrıca, BAP-EBETEB (ACB)2014-4YL) proje numarası ile Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından da desteklenmiştir.

ÖZET**ÇOCUK YAZINI ÜRÜNÜ OLARAK ÖZLEM AYTEK'İN
“ZAMANDA YOLCULUK DİZİSİ” ÜZERİNE BİR DERLEM
UYGULAMASI****Ahmet Cihan BULUNDU**

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Bülent ÖZKAN (Danışman)

Ağustos 2016

359 sayfa

Çalışma, *Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine Uygulamalar* adlı ve TUBİTAK-112K479 numaralı projenin altyapısından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. *Özlem Aytek'in Zamanda Yolculuk Dizisi*'ni oluşturan 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi ve Deniz Cinleri) adı

geçen projenin amaçları doğrultusunda ele alınmıştır. Çalışmanın her aşaması, yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirildiği için yöntem, veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak hazırlanmış bir yazılım kullanılmıştır; dolayısıyla projenin özgün yapısına bağlı kalmıştır. *Türk Çocuk Yazını Derlemi*'nin oluşturulması aşamalarında olduğu gibi bu çalışmada da metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir hale getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları izlenmiştir. Bu çalışmada, müdahalesiz veri toplama yöntemleri kullanılmış olup betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya konulmuştur. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yönetsel açıdan da katkı sunacağı düşünülmektedir.

Çocukların gelişimsel özellikleriyle uyumlu kitapların seçilmesi kitaplardan gerekli kazanımların sağlanabilmesi açısından çok önemlidir. Bu çalışmayla beraber bu amaçtan yola çıkılmıştır. İleri düzeyde dilbilimsel uygulamalara bu çalışmada yer verilmiştir.

Eserlerin:

1. *Türk Çocuk Yazını'nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı* açısından incelendiğinde okurların seviyesine uygun oldukları gözlenmiştir.
2. *Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri* adlı başlık ve uygulanan formüller kapsamında dizideki eserler okunabilir kolaylıkta tespit edilmiştir.
3. *Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri* formüller ve diğer ölçütlerden yola çıkılarak tespit edilmiştir; eserlerin yaşa uygunluğunun olduğu sonucuna varılmıştır.
4. *Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan*

Örüntüleri konusu daha ileri bir uygulama olarak değişik yordama olanakları sunmuştur.

5. *Türk Çocuk Yazını'nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar* çalışmada incelenerek değişik görünümler ve tespitler elde edilmiştir.

6. *Türk Çocuk Yazını'nın İç ve Dış Yapısal Öğeler Açısından İncelenmesi* konusunda da gerekli ölçütler kapsamında gerekli yaklaşımlar sergilenerek çalışmada verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk yazını, derlem dilbilim, Özlem Aytek, söz varlığı.

ABSTRACT

**A CORPUS OF ÖZLEM AYTEK’S “ZAMANDA
YOLCULUK” SERIES AS A CHILDREN
LITERATURE WORK**

Master Thesis

Department of Educational Sciences

Consultant: Doç. Dr. Bülent ÖZKAN

August 2016

359 pages

Study, has been conducted by utilizing background structure of the project *TÜBİTAK-112K479* which is named as *Turkish Children Literature Corpus As a Specific Field Corpus and Advanced Practices Upon Turkish Children Literature*. In accordance with project aims, Özlem Aytek’s *Travelling in Time Series* have been examined in detail which are specifically prepared for 2

and 3rd graders and include ten respective child books (Ship of Hope, Mystery in Forest, Magic Fish, Travelling to Space, In pursuit of Treasure, Magic Light, Travelling to Underground, Time Tunnel, Prince of Horrors and Sea Demons). Because every stage of this study are being conducted within scope of the project which has already been completed, a software which was specifically developed for the project has been used for such stages like method, data collection tools, data analysis and evaluation; therefore, this study adheres to original structure of this project. In this study, stages followed as in the following sequence: Text scanning and quantification, making possible to mark and label quantitative data, marking data suitably for the purpose, reporting marked and labelled data; the sequence is the same in the case of ‘Turkish Children Literature Corpus’ composing stages. In this study, non-intervening data collection methods have been preferred and a descriptive and correlational study has been conducted. It is assumed that this study will contribute to children literature studies which will be done in future in terms of its method.

It is vital to select books which are suitable for developmental characteristics of students in terms of accomplishing learning outcomes. This study is basically conducted by considering this situation. Advanced level linguistic applications have been included in this study.

It is observed that:

1. Literary works are suitable for readers’ level when they are analyzed in terms of vocabulary of high priority in language teaching in Turkish Children Literature.
2. Within the context of the readability levels, headings and applied formulas in Turkish Children Literature, literary works in series are found to be easy-to-read.

3. The age-suitability levels of literary works in Turkish Children Literature are identified by considering formulas and other criteria.
4. The subject of lexical diversity and lexical area patterns in Turkish Children Literature presents different interpretation opportunities as an advanced application.
5. Different appearances and findings have been obtained in this study by analyzing morphemic, lexical and syntax structures in Turkish Children Literature.
6. Within the context of key criteria related to analysis of Turkish Children Literature in terms of internal and external structural elements, necessary approaches are displayed and covered in the study.

Keywords: Children Literature, corpus linguistics, Özlem Aytek, vocabulary.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xii
TABLolar LİSTESİ	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xx
KISALTMALAR	xxi
GİRİŞ	1
1.1. Çocuk Yazını	3
1.2. Derlem Dilbilim ve Uygulamaları	4
1.3.1. Türk Çocuk Yazını'nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı ..	5
1.3.1.1. Dil Öğretimi	6
1.3.1.2. Söz Varlığı	10
1.3.2. Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri	15
1.3.2.1. Okuma Nedir?	15
1.3.2.2. Okunabilirlik Nedir?	16
1.3.2.3. Okunabilirliği Etkileyen Faktörler	18
1.3.2.4. Çocuk Yazını Eserlerinde Okunabilirlik	19
1.3.2.5. Okunabilirlik İlkeleri	20
1.3.2.6. Okunabilirlik Formülleri	20

1.3.2.6.1. Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü	20
1.3.2.6.2. Dale-Chall Formülü	22
1.3.2.6.3. Fry Grafik Okunabilirlik Formülü	23
1.3.2.6.4. Gunning Zorluk Göstergesi	24
1.3.2.6.5. Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü	25
1.3.2.6.6. Ateşman Okunabilirlik Formülü	26
1.3.3. Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri.....	27
1.3.3.1. Yaşa Uygunluk.....	27
1.3.4. Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri	31
1.3.5. Türk Çocuk Yazını'nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar.....	32
1.3.5.1. Biçimbirimsel Yapılar.....	33
1.3.5.2. Sözcükbirimsel Yapılar	34
1.3.5.3. Sözdizimsel Yapılar	34
1.3.6. Türk Çocuk Yazını'nın İç ve Dış Yapısal Öğeler Açısından İncelenmesi	36
1.4. Problem.....	40
1.4.1. İlgili Literatür	41
1.4.1.1. Birinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını'nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı”nın Literatür Özeti	41
1.4.1.1.1. New York Üniversitesi Çocuk Yazını Derlemi (Children’s Literature Corpus).....	45
1.4.1.1.2. Oxford Çocuk Derlemi (Oxford Children’s Corpus)	46
1.4.1.1.3. CCB (A Corpus of Children Books-Çocuk Kitabı Derlemi) ..	46
1.4.1.1.4. Galce Çocuk Yazını Derlemi (Ein Geiriau NI).....	46
1.4.1.1.5. Lancaster Corpus of Children’s Project Writing.....	47
1.4.1.1.6. Child Language Data Exchange System (CHILDES)	48
1.4.1.1.7. GRIMMATIK.....	48
1.4.1.2. İkinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri”nin Literatür Özeti	49
1.4.1.3. Üçüncü konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri”nin Literatür Özeti.....	67
1.4.1.4. Dördüncü konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri”nin Literatür Özeti	89

1.4.1.5. Beşinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar”ın Literatür Özeti	104
1.4.1.6. Altıncı konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nın İç ve Dış Yapısal Ögeler Açısından İncelenmesi”nin Literatür Özeti	111
1.5. Çalışmanın Amacı.....	155
1.6. Çalışmanın Önemi	155
1.7. Sınırlılıklar	161
1.8. Tanımlar	162
YÖNTEM	163
2.1. Araştırmanın Modeli	163
2.2. Evren/Örneklem	164
2.3. Veri Toplama Teknikleri.....	164
2.4. Verilerin Analizi.....	170
2.4.1. Tümce ön sorgu-sonuç arayüzleri.....	170
BULGULAR.....	173
3.1.Türk Çocuk Yazını’nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı	173
3.1.1. Eserlerin Genel Olarak Değerlendirilmesi.....	175
3.1.2. Deniz Cinleri Eseri Kelime Raporları	193
3.1.3. Hazine Peşinde Eseri Kelime Sıklık Raporları	204
3.1.4. Korkular Prensi Eseri Kelime Sıklık Raporları	216
3.1.5. Ormandaki Giz Eseri KelimeSıklık Raporları	227
3.1.6. Sihirli Balık Eseri Kelime Raporları	238
3.1.7. Sihirli Işık Eseri Kelime Sıklık Raporları.....	247
3.1.8. Umut Gemisi Eseri KelimeSıklık Raporları	258
3.1.9. Uzaya Yolculuk Eseri Kelime Raporları	269
3.1.10. Yer Altına Yolculuk Eseri Kelime Raporları	280

3.1.11. Zaman Tüneli Eseri Kelime Sıklık Raporları	292
3.2. Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri	303
3.3. Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri.....	306
3.4. Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri.....	307
3.5. Türk Çocuk Yazını'nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar	310
3.6. Türk Çocuk Yazını'nın İç ve Dış Yapısal Ögeler Açısından İncelenmesi	318
SONUÇ VE ÖNERİLER	324
ÖZLEM AYTEK'İN ZAMANDA YOLCULUK DİZİSİ'NDE YER ALAN ESERLER.....	333
ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ.....	334

TABLolar LİSTESİ

<i>Tablo 1: Flesch Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri</i>	21
<i>Tablo 2: Dale Cale Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri</i>	23
<i>Tablo 3: Ateşman Okunabilirlik Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri</i>	27
<i>Tablo 4: Sözcük Türlerinin Dağılımı</i>	175
<i>Tablo 5: İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	176
<i>Tablo 6: İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	178
<i>Tablo 7: İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	179
<i>Tablo 8: İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	181
<i>Tablo 9: İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	183
<i>Tablo 10: İlk 50 Edat Sıklık Listesi</i>	184
<i>Tablo 11: İlk 25 Bağlaç Sıklık Listesi</i>	185
<i>Tablo 12: İlk 100 Ünlem Sıklık Listesi</i>	186
<i>Tablo 13: İlk 100 Zamir Sıklık Listesi</i>	188
<i>Tablo 14: İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	190
<i>Tablo 15: İlk 100 İkileme Sıklık Listesi</i>	192
<i>Tablo 16: Deniz Cinleri İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	193
<i>Tablo 17: Deniz Cinleri İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	195
<i>Tablo 18: Deniz Cinleri İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	196
<i>Tablo 19: Deniz Cinleri İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	197
<i>Tablo 20: Deniz Cinleri İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	199
<i>Tablo 21: Deniz Cinleri Edat Sıklık Listesi</i>	200
<i>Tablo 22: Deniz Cinleri Bağlaç Sıklık Listesi</i>	200
<i>Tablo 23: Deniz Cinleri Ünlem Sıklık Listesi</i>	201
<i>Tablo 24: Deniz Cinleri Zamir Sıklık Listesi</i>	202
<i>Tablo 25: Deniz Cinleri Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	203
<i>Tablo 26: Deniz Cinleri İkileme Sıklık Listesi</i>	204
<i>Tablo 27: Hazine Peşinde İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	204
<i>Tablo 28: Hazine Peşinde İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	206
<i>Tablo 29: Hazine Peşinde İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	207
<i>Tablo 30: Hazine Peşinde İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	209
<i>Tablo 31: Hazine Peşinde İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	210
<i>Tablo 32: Hazine Peşinde Edat Sıklık Listesi</i>	211
<i>Tablo 33: Hazine Peşinde Bağlaç Sıklık Listesi</i>	212
<i>Tablo 34: Hazine Peşinde Ünlem Sıklık Listesi</i>	212

<i>Tablo 35: Hazine Peşinde Zamir Sıklık Listesi</i>	213
<i>Tablo 36: Hazine Peşinde İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	214
<i>Tablo 37: Hazine Peşinde İkileme Sıklık Listesi</i>	216
<i>Tablo 38: Korkular Prensi İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	216
<i>Tablo 39: Korkular Prensi İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	218
<i>Tablo 40: Korkular Prensi İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	219
<i>Tablo 41: Korkular Prensi İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	220
<i>Tablo 42: Korkular Prensi İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	222
<i>Tablo 43: Korkular Prensi Edat Sıklık Listesi</i>	223
<i>Tablo 44: Korkular Prensi Bağlaç Sıklık Listesi</i>	223
<i>Tablo 45: Korkular Prensi Ünlem Sıklık Listesi</i>	224
<i>Tablo 46: Korkular Prensi Zamir Sıklık Listesi</i>	225
<i>Tablo 47: Korkular Prensi İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	225
<i>Tablo 48: Korkular Prensi İkileme Sıklık Listesi</i>	227
<i>Tablo 49: Ormandaki Giz İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	227
<i>Tablo 50: Ormandaki Giz İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	229
<i>Tablo 51: Ormandaki Giz İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	230
<i>Tablo 52: Ormandaki Giz İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	231
<i>Tablo 53: Ormandaki Giz İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	233
<i>Tablo 54: Ormandaki Giz Edat Sıklık Listesi</i>	234
<i>Tablo 55: Ormandaki Giz Bağlaç Sıklık Listesi</i>	234
<i>Tablo 56: Ormandaki Giz Ünlem Sıklık Listesi</i>	235
<i>Tablo 57: Ormandaki Giz Zamir Sıklık Listesi</i>	235
<i>Tablo 58: Ormandaki Giz İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	236
<i>Tablo 59: Ormandaki Giz İkileme Sıklık Listesi</i>	238
<i>Tablo 60: Sihirli Balık İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	238
<i>Tablo 61: Sihirli Balık İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	239
<i>Tablo 62: Sihirli Balık İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	241
<i>Tablo 63: Sihirli Balık İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	242
<i>Tablo 64: Sihirli Balık Edat Sıklık Listesi</i>	243
<i>Tablo 65: Sihirli Balık Bağlaç Listesi</i>	244
<i>Tablo 66: Sihirli Balık Ünlem Sıklık Listesi</i>	244
<i>Tablo 67: Sihirli Balık Zamir Sıklık Listesi</i>	245
<i>Tablo 68: Sihirli Balık Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	245
<i>Tablo 69: Sihirli Balık İkileme Sıklık Listesi</i>	247
<i>Tablo 70: Sihirli Işık İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	247
<i>Tablo 71: Sihirli Işık İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	248

<i>Tablo 72: Sihirli Işık İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	250
<i>Tablo 73: Sihirli Işık İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	251
<i>Tablo 74: Sihirli Işık İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	253
<i>Tablo 75: Sihirli Işık Edat Sıklık Listesi</i>	254
<i>Tablo 76: Sihirli Işık Bağlaç Sıklık Listesi</i>	254
<i>Tablo 77: Sihirli Işık Ünlem Sıklık Listesi</i>	255
<i>Tablo 78: Sihirli Işık Zamir Sıklık Listesi</i>	256
<i>Tablo 79: Sihirli Işık İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	256
<i>Tablo 80: Sihirli Işık İkileme Sıklık Listesi</i>	258
<i>Tablo 81: Umut Gemisi İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	258
<i>Tablo 82: Umut Gemisi İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	259
<i>Tablo 83: Umut Gemisi İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	261
<i>Tablo 84: Umut Gemisi İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	262
<i>Tablo 85: Umut Gemisi İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	264
<i>Tablo 86: Umut Gemisi İlk 100 Edat Sıklık Listesi</i>	265
<i>Tablo 87: Umut Gemisi Bağlaç Sıklık Listesi</i>	266
<i>Tablo 88: Umut Gemisi Ünlem Sıklık Listesi</i>	266
<i>Tablo 89: Umut Gemisi Zamir Sıklık Listesi</i>	267
<i>Tablo 90: Umut Gemisi İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	268
<i>Tablo 91: Umut Gemisi İkileme Sıklık Listesi</i>	269
<i>Tablo 92: Uzaya Yolculuk İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	269
<i>Tablo 93: Uzaya Yolculuk İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	271
<i>Tablo 94: Uzaya Yolculuk İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	272
<i>Tablo 95: Uzaya Yolculuk İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	273
<i>Tablo 96: Uzaya Yolculuk İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	275
<i>Tablo 97: Uzaya Yolculuk Edat Sıklık Listesi</i>	276
<i>Tablo 98: Uzaya Yolculuk Bağlaç Sıklık Listesi</i>	277
<i>Tablo 99: Uzaya Yolculuk Ünlem Sıklık Listesi</i>	277
<i>Tablo 100: Uzaya Yolculuk Zamir Sıklık Listesi</i>	278
<i>Tablo 101: Uzaya Yolculuk İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	278
<i>Tablo 102: Uzaya Yolculuk İkileme Sıklık Listesi</i>	280
<i>Tablo 103: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	280
<i>Tablo 104: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	282
<i>Tablo 105: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	283
<i>Tablo 106: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	284
<i>Tablo 107: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	286
<i>Tablo 108: Yer Altına Yolculuk Edat Sıklık Listesi</i>	287

<i>Tablo 109: Yer Altına Yolculuk Bağlaç Sıklık Listesi</i>	287
<i>Tablo 110: Yer Altına Yolculuk Ünlem Sıklık Listesi</i>	288
<i>Tablo 111: Yer Altına Yolculuk Zamir Sıklık Listesi</i>	289
<i>Tablo 112: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Atasözü-Deyim Sıklık Listesi</i>	290
<i>Tablo 113: Yer Altına Yolculuk İkileme Sıklık Listesi</i>	292
<i>Tablo 114: Zaman Tüneli İlk 100 Ad Sıklık Listesi</i>	292
<i>Tablo 115: Zaman Tüneli İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi</i>	293
<i>Tablo 116: Zaman Tüneli İlk 100 Zarf Sıklık Listesi</i>	295
<i>Tablo 117: Zaman Tüneli İlk 100 Eylem Sıklık Listesi</i>	296
<i>Tablo 118: Zaman Tüneli İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi</i>	298
<i>Tablo 119: Zaman Tüneli Edat Sıklık Listesi</i>	299
<i>Tablo 120: Zaman Tüneli Bağlaç Sıklık Listesi</i>	299
<i>Tablo 121: Zaman Tüneli Ünlem Sıklık Listesi</i>	300
<i>Tablo 122: Zaman Tüneli Zamir Sıklık Listesi</i>	300
<i>Tablo 123: Zaman Tüneli İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi</i>	301
<i>Tablo 124: Zaman Tüneli İkileme Sıklık Listesi</i>	303
<i>Tablo 125: Tüm Eserlerin Birlikte ve Ayrı Ayrı Hesaplamaları</i>	304
<i>Tablo 126: Tüm Eserlerin Birlikte ve Ayrı Ayrı Okunabilirlik Hesaplamaları</i> .	305
<i>Tablo 127: Zamanda Yolculuk Dizisi Sözcüksel Çeşitlilik Tablosu</i>	308
<i>Tablo 128: Zamanda Yolculuk Dizisi Sözcüksel Yoğunluk Tablosu</i>	309
<i>Tablo 129: Zamanda Yolculuk Dizisi İlk 50 Ek Kullanım Sıklıkları Tablosu</i>	312
<i>Tablo 130: Zamanda Yolculuk Dizisi Yapısına Göre Tümce Türleri</i>	313
<i>Tablo 131: Zamanda Yolculuk Dizisi Tümcelerdeki Öge Türleri</i>	314
<i>Tablo 132: Zamanda Yolculuk Dizisi Yüklem Türüne Göre Tümce Türleri</i> ...	315
<i>Tablo 133: Zamanda Yolculuk Dizisi Yüklem Anlamına Göre Tümce Türleri</i>	316
<i>Tablo 134: Zamanda Yolculuk Dizisi Öge Dizilişine Göre Tümce Türleri</i>	317
<i>Tablo 135: Biçimsel Nitelikler Formu</i>	322
<i>Tablo 136: Görsel Nitelikler Formu</i>	322

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1: Fry Grafik Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri</i>	24
<i>Şekil 2: Tümce Listelerine Ulaşma Arayüzü</i>	165
<i>Şekil 3: Tümcelerin Bulunduğu Arayüz</i>	166
<i>Şekil 4: Tümce Ayırma Arayüzü</i>	166
<i>Şekil 5: Öge Etiketleme Arayüzü</i>	167
<i>Şekil 6: Kelime Listelerine Ulaşma Arayüzü</i>	168
<i>Şekil 7: Kelime Etiketleme Arayüzü</i>	169
<i>Şekil 8: Yapısına Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri</i>	170
<i>Şekil 9: Öge Türüne Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri</i>	171
<i>Şekil 10: Yüklemin Türüne Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri</i>	171
<i>Şekil 11: Anlamına Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri</i>	172
<i>Şekil 12: Öge Dizilişine Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri</i>	172
<i>Şekil 13: Zamanda Yolculuk Dizisi Seti Kapağı</i>	320
<i>Şekil 14: Zamanda Yolculuk Dizisi Eser Sayfa İçi Örneği</i>	321

KISALTMALAR

akt.: Aktaran

bknz.: Bakınız

bkn: Bakın

CHILDES: Child Language Data Exchange System

CCB: A Corpus of Children Books

ÇYD: Çocuk Yazını Derlemi

OKT: Optik Karakter Tanıma Programları

SÇK: Sözcüksel Çeşitlilik Katsayısı

STÇK: Sözcük Türü Çeşitliliği Katsayısı

TÇYD: Türk Çocuk Yazını Derlemi

vd.: ve diğerleri

vs.: vesaire

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar, tanımlar, kuramsal çerçeve ve ilgili çalışmalar yer almaktadır.

İlk olarak çocuk yazınından ve derlem dilbilimden bahsedilecek olan çalışmada, ilerleyen bölümlerde çalışmanın konu başlıkları kendi içlerinde ele alınmaya çalışılacaktır, kendi içlerinde ele alınan konu başlıkları birbirlerine olan etkileri yönünden de ayrıca incelenip çalışmada sunulacaktır. Çalışmanın ortaya çıkış noktasında çocuk yazını ve derlem dilbilimini aynı noktada buluşturma fikri etkili olmuştur. Bunun yanı sıra çocuk yazınına bütünsel bakış açısıyla bakma, bilgisayarın etkili olduğu derlem dilbilimle beraber disiplinlerarası bir yaklaşımla konuyu daha iyi ve çok yönlü olarak inceleme fikri de ayrıca etkili olmuştur.

Bu çalışma, “Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine Uygulamalar” adlı ve “TÜBİTAK-12K479” numaralı projenin altyapısından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Özlem Aytekin’in *Zamanda Yolculuk Dizisini* oluşturan; 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi

ve Deniz Cinleri) adı geçen projenin amaçları doğrultusunda çalışmada yer alacaktır. Çalışmanın her aşaması çalışmayla eş zamanlı olarak yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirildiği için yöntem, veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalar proje için özel olarak hazırlanmış bir yazılımın kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir; dolayısıyla projenin özgün yapısına bağlı kalmıştır. *Türk Çocuk Yazını Derlemi* (TÇYD)'nin oluşturulması aşamalarında olduğu gibi bu çalışmada da metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir hale getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları izlenecektir. Bu çalışmada müdahalesiz veri toplama yöntemleri kullanılacak; betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya konulacaktır. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yönetsel açıdan da katkı sunacağı düşünülmektedir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'nde yer alan 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi ve Deniz Cinleri) *TÜBİTAK-112K479* numaralı *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı projenin altyapısından yararlanılarak gerçekleştirilecektir. Bu doğrultuda, dizinin aşağıdaki başlıklara göre değerlendirilmesine çalışılacaktır:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel

yapılar,

6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal ögeler açısından incelenmesi.

1.1. Çocuk Yazını

Çocuk yazını, temeline çocuk gerçekliğini alan oluşturulan eserleri ise bu gerçeklik etrafında şekillendiren bir özelliğe sahiptir. Bununla birlikte çocukların kitap okuma alışkanlığı kazanabilmesi ya da kazanamaması üzerinde küçük yaşlardan itibaren çeşitli etkenlerin söz konusu olduğu da bilinmektedir. Bu etkenlerden en önemlisi anne-babanın çocuğa ve çocuğun kitap okuyup-okumamasına karşı sergilemiş olduğu yaklaşımdır.

Sever (2012)'e göre; okul öncesi dönemden itibaren anne, baba ve çocuk arasında kitap okuma aracılığıyla fiziksel ve duyuşsal bir yakınlaşma söz konusu olmaktadır; bu yakınlaşma ilk olarak çocuğun anne ve babanın okuduğu kitapların resimlerine bakmasıyla başlar, zamanla kitaba karşı oluşan sevgiye dönüşür ve tüm bunlar olurken de çocuğun okuma-konuşma kurallarını edinmesi ve dilin inceliklerini sezmesi de gerçekleşmeye başlar.

Öte yandan, çocuklar için yazılan eserlerde kullanılan sözcüklerin çocuğa hitap edip etmediğinin eserlerdeki sözcüksel kullanımın çocuğa ne derece uygun olup olmadığına da büyük önem arz ettiği söylenebilir. Özkan (2014)'a göre; çocuk yazını için yapılan çalışmalarda hedef grubun özelliklerine göre sözlük oluşturulmalıdır, dil öğretiminde öncelikler belirlenmelidir, yaşa uygunluk sözcüksel çeşitlilik, sözcüksel alan, okunabilirlik, sözcükbirimsel, sözdizimsel ve kavramsal örüntüler gibi durumlar da göz önüne alınmalıdır. Çocuk yazını için oluşturulan eserler belirli konuların tekrarı olmaktan çıkmalıdır. Bunu yapmak içinse derlemlerden yararlanılmalıdır. Çocuk yazınının ilk dönemlerinden

bugünlerine kadar çocuk yazınıyla ilgili eserler tek tek elle fişlenerek yorucu bir sürecin ardından, uzun bir zaman sonra tamamlanarak ve sadece birkaç yönüyle ele alınarak oluşturulmaktaydı. Günümüzde ise derlemlerin yardımıyla daha kolay bir şekilde, daha çok yönden ve öngörüsül veriler sağlayacak biçimde oluşturulmaya başlanmıştır (Özkan, 2014).

1.2. Derlem Dilbilim ve Uygulamaları

McEnery ve Hardie (2012)'ye göre; derlem dilbilim geniş ölçekli dil verisi üzerinde sözlü ya da yazılı olarak uyarlanmış büyük koleksiyonların bilgisayar destekli olarak analizlerinin yapılmasıdır.

McEnery ve Wilson (2001) derlem dilbilimin; dil edinimi, hece düzenleri, dil pedagojisi, karşılaştırmalı dilbilim ve sözdizimi ve anlambilim gibi alanlarda kullanılabileceği üzerinde durmuşlardır.

McEnery ve Wilson (2001) bir derlem için gerekli ölçütler olarak;

- Oluşturulduğu dili örnekleyebilmesi (sampling),
- Dili temsil edebilme gücü (representativeness),
- Belirli bir sınıra (finite size) sahip olması-olmaması (dynamic size),
- Bilgisayarlar tarafından okunabilir (machine-readable) özellikte olması,
- Hedef dili betimlemede ölçünlü bir başvuru kaynağı (standart reference) özelliği göstermesi gibi özellikleri göstermişlerdir.

Literatüre bakıldığında derlemler içerdiklerine ve amaçladıklarına paralel olarak değişik başlıklar altında sınıflandırılabilir. Bir derlemin oluşturulması ise araştırma sorusundan hareketle meydana gelmektedir. Genel derlemler (general corpora) bir dilin genel anlamda betimlenmesi amacıyla

hareketle oluşturulurken; özel alan derlemleri (specialized corpora) dilin ya da herhangi bir konunun daha derinden ve çok yönlü incelenmesinin amaçlandığı daha küçük bir evren üzerinden oluşturulduğu derlemlerdir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'ni konu edinen ve derlem dilbilim ilkelerinden hareketle oluşturulan bu çalışma da özel amaçlı derlem projesi üzerinden oluşturulduğu ve konu olarak ise çocuk yazını seçtiği için bir özel alan derlemi olma özelliği göstermektedir.

1960'lı yıllardan itibaren önem kazanmaya başlayan derlem dilbilim çalışmaları günümüzde ise çeşitli yöntemler etrafında hızlı bir şekilde gelişmektedir.

Dile ait olan verilerin bilgisayarlar aracılığıyla işlenmesi Özkan (2010)'a göre; yönetsel anlamda olumlu sonuçlar ortaya çıkarmıştır; bu sonuçlar dilbilimin çalışma alanlarında belirgin olarak görülebilmektedir. Yaygınlaşma alanını zamanla genişleten bilgisayarlı dil çalışmaları; derlem dilbilim (corpus linguistics), sözlükbilim (lexicology), biçimbilim (morphology), sesbilim (phonology), makineli çeviri (machine translation), anlambilim (semantic) vb. dilbilim alanlarında bu etkisini hissettirmektedir.

1.3.1. Türk Çocuk Yazını'nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı

Çocuk yazını için oluşturulan eserlerde en önemli konulardan birisi dil öğretimidir. Dil öğretiminin gerçekleştirilmesi kendi içinde değişik yollarla olanaklıdır; bu yollardan birisi de söz varlığını kullanarak dil öğretiminin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Öğrencilere söz varlığı öğelerinin tamamını öğretmeye girişmekle söz varlığını tamamen sezgisel yolla tespit edip kelime öğretimine girişmek uygun yaklaşımlar değildir; bunların yerine daha geniş bir

havuzdaki söz varlığı öğelerini belirli dilbilimsel ölçütlerle belirleyerek öncelikli olanlarını tespit edip bunlar üzerinden devam etmek daha mantıklı olacaktır.

Günümüzde dil öğretimini ve söz varlığını modern anlamda ele alan yeni yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşımlar bilgisayarlı dilbilimin katkılarıyla oluşmaktadır.

1.3.1.1. Dil Öğretimi

Dil, yaşamı biçimlendiren en önemli araçtır. Bireyler yaşamlarının her alanında dile etkin bir biçimde ihtiyaç duyup onu ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda kullanırlar. Bireylerin ve toplumların gelişiminde dilin katkısı yadsınamaz. Bilginin en önemli güç olarak kendisini hissettirdiği dünyada insanların yaşamlarının kalitesini bilgiyle bağlantılı olan dil belirler. Dilin toplumsal gelişim için toplumun temel ögesi olan çocuklara uygun bir biçimde öğretilmesi ise çok önemlidir. Bu noktada, dil öğretiminin etkililiği çocuk yazını gibi bir alanın dil öğretimini desteklemesiyle gerçekleşecektir. Çocuk yazınının dil öğretimini desteklemesi ise yeni yöntemlerin ve bakış açılarının etkin ve etkili bir biçimde kullanılmasıyla olanaklı olacaktır.

Dil, dilbilimcilerin ya da dille uğraşan diğer kişilerin yaklaşımları sonucunda oluşan birbirinden farklı birçok tanıma sahiptir.

Ergin (2008) dilin doğal bir araç olduğunu, belirli kuralları olduğunu, canlı bir varlık olduğunu, gizli anlaşmalar düzeni olduğunu ve ses oluşumlu toplumsal bir kurum olduğunu vurgulamaktadır. Saussure (1980) ise dili bir kâğıda benzetmiştir; kâğıdın ön yüzüne düşünceyi arka yüzüne ise sesi koymuştur; kâğıdın ön yüzü kesildiğinde arka yüzünün de kesildiğini belirtmiştir. Bu durumu dil konusuyla benzer görerek ses ve düşüncenin karşılıklı olarak birbirinden ayrılamayacağını savunmuştur.

Vardar (2002) ise dili daha çok belirli bir insan grubuna ait olan çift eklemli sesli göstergeler dizgesi olarak tanımlar.

Yapılan tanımlardan dilin birden çok özelliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında, dille ve dilin öğretimiyle ilgili oluşturulan çalışmaların tarihi hem ülkemizde hem de dünyada çok eskilere dayanmaktadır. Birden çok özelliğe sahip olan dilin; öğretiminin, etkililiğinin, verimliliğinin, gelişiminin ve uygulanabilirliğinin hem öğrenici hem de öğretici açısından önemi tartışmasıdır, dolayısıyla her anlamda canlı olan dilin birçok özelliğinin dilin tüm paydaşları tarafından bilinmesi gerektiği olgusu açık bir şekilde görülmektedir.

Aksan (2009)'a göre; dilin ne zaman ortaya çıktığı konusu çok eskilerden günümüze dille uğraşan her kesimin bir şekilde ilgi alanına girmiştir.

19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın başlarından itibaren tarihsel ve karşılaştırmalı dil çalışmalarının yoğunlaştığı bir dönemde ilk çalışmaları da bu yönde olan Ferdinand de Saussure tarafından dilbilimin ilk oluşumunu gerçekleştirdiği görülmektedir.¹

20. yüzyılda Saussure'ün görüşlerinin genel çerçevesini çizdiği dilbilim kendi sınırlarını belirginleştirmeye başlamıştır. Saussure, özellikle yapısalcılık kuramı üzerine ve Hint-Avrupa dil ailesine yönelik çalışmalarıyla alanın farklı boyutlar kazanmasında etkili olmuştur. Yöntem olarak yapısalcılık, Saussure'ün derslerinde yapı kavramını ele alması ve bu konudaki çalışmaların başlangıcını yapmasıyla dilbilim içerisinde önemli bir alan olarak ortaya çıkmıştır.

Benveniste (1966) yapısalcılığa yapı açısından bakar ve bu yapı içerisinde değerleri önemli görür; yine aynı yapı içerisinde dilin kendine ait düzeni içerisinde ele alınması gerektiğini belirtir. Ögeler tek başına anlamlı değildir; bütüne bağlı oldukları derecede anlam kazanırlar.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Caner Kerimoğlu, Genel Dilbilime Giriş (2014)

Vardar (2002: 219) yapısalcılığı (structuralism) yine aynı şekilde parça-bütün ilişkisinde parçaların bütüne bağlılığı anlamında değerlendirerek yapı incelemelerine yöneldiğini belirtir.

Disiplinlerarası bir özelliğe sahip olan uygulamalı dilbilim inceleme alanları olarak: Dil ve eğitim, Dil, iş ve hukuk ve Dil, bilgi ve etki biçiminde Cook (2003:7-8) tarafından üç başlıkta gösterilmiştir; onlar da kendi içerisinde alt başlıklarla sınıflandırılmıştır. Bu çalışmayla daha ilgili olduğu düşünülen Dil ve eğitim başlığı adı altında verilen inceleme alanları:

- Anadili eğitimi
- İkinci dil eğitimi
- Klinik dilbilim
- Dil yeterliliklerinin ölçümü

Dil öğretimi, uygulamalı dilbilimin en önemli çalışma alanlarından birisi olarak göze çarpmaktadır. İlk zamanlardan bugüne kadar dil öğretimi çalışmalarının kesintisiz bir şekilde devam ettiği düşünüldüğünde çalışmalar neticesinde yaklaşımların ve stratejilerin değişime uğraması normal görünmektedir. Çalışmalar sonucunda dil öğretimindeki yöntemler genel olarak yapısal yöntemler, işlevsel yöntemler ve etkileşimsel yöntemler olarak üçe ayrılmıştır.

Özkan (2013) dil öğretiminde derlemlerin kullanılabilmesini bilişim teknolojisindeki gelişmeler ışığında değerlendirerek dilin bu yolla betimlenmesinin sunacağı katkıdan bahseder devamında ise araştırma sorularına bağlı olarak genel ve özel amaçlı derlemlerin yardımıyla dili betimlemenin önemine değinir.

Çocuk yazınındaki dil öğretimi çocukların gelişim düzeyleri de göz önüne alınarak onlara söz varlığı açısından en yararlı kelimelerin uygun yöntemler yoluyla öğretimi ile gerçekleştirilmelidir. Bunun için derlem dilbilimin

ilkeleriyle ve yöntemleriyle oluşturulmuş özel amaçlı derlemeler yardımıyla belirlenmiş olan önem ve etki derecesi yüksek kelimeler işe koşulmalıdır.

Çocuğun dil gelişimi için söz varlığının önemine değinen Baş (2006: 26)'a göre; çocuğun okul öncesi sahip olduğu söz varlığı ve dilsel gelişimi çocuk yazını ile doğrudan bağlantılıdır; çocuk eğer uzun cümlelerle kendini ifade edebiliyorsa bunda çocuk yazınının ve ürünlerinin önemi büyüktür.

Bizde temel söz varlığı olarak karşılık bulan batıda ise “basic vocabulary” yani “çekirdek sözcükler” biçiminde ifade edilen ve dil öğretiminin olmazsa olmazı olan bu öğeleri Aksan (1990: 19) Ana dili ve yabancı dil öğretimi için önemli görür. En sık kullanılan en gerekli sözcüklerin tespit edilmesi bu dil öğretimlerinden alınacak sonucun başarısını belirleyecektir.

23-24 Ekim 2015 tarihinde öğrencilerin söz varlığını belirlemek amacıyla ulusal boyuttaki bir çalışmanın nasıl oluşturulacağını tüm yönleriyle ortaya koymak için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan *Söz Varlığını Tespit ve Geliştirme Çalıştayı* da bu doğrultuda yapılmıştır.² Çalıştayda: “Duygu ve düşüncelerini ifade edebilen, okuduğunu anlayan, çözümleyen ve yorumlayan, kültür düzeyini artırmış, bilim ve teknolojiyi anlamlandıran bireyleri yetiştirmek ve Türkçenin daha doğru, daha etkili kullanımını sağlamak” hedefiyle projeler üretmek amaçlanmıştır. Hedeflere ulaşabilmek için ilk olarak Türkçenin güncel sözlü-yazılı söz varlığının belirlenmesinin gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı şekilde, hedeflenmiş olan sonuçlara ulaşmak için ise dildeki sözvarlığımızın öncelikli olarak nasıl, hangi yöntem ve araçlarla hangi ölçütlere göre belirlenmesinin bilinmesinin gerektiği vurgulanmıştır. Eğitim ve kültür konularıyla ilgili yayınların söz varlığı açısından geliştirilmesinin sağlanması anlamında taşıyacağı niteliklerin de çok önemli olduğu vurgulanmıştır.

²<http://dhgm.meb.gov.tr/www/soz-varligini-tespit-ve-gelistirme-calistayi-yapildi/icerik/245> (28 Ekim 2015 tarihinde ulaşılmıştır.)

1.3.1.2. Söz Varlığı

Türkçe Sözlük (2005: 1807)'te söz varlığı: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi” biçiminde tanımlanmaktadır.

Aksan (2004:7)'a göre; “Bir dilin sözvarlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil; deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz.”³

“Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı” olarak tanımlanır (Korkmaz, 1992:100). Sinan ve Demir (2010)'e göre ise bir dilin sözvarlığı dendiğinde; o dilin sahip olduğu sözcükler, kalıp sözler, atasözleri, terimler, deyimler ve çeşitli anlatım kalıplarının hepsi vurgulanmaktadır.

Çocuk yazını, temeline çocuk gerçekliğinin konulup yapılan çalışmaların da bu gerçeklik etrafında şekillendirilerek oluşturulduğu bir alan olduğu için dilsel gelişim de bu gerçeklikle ilgilidir.

Sever (2012: 17)'e göre; “Çocuk edebiyatı (yazını) erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.”

Okuma yeteneğinin gelişmesinde nitelikli çocuk edebiyatı ile etkin iletişim kurulması arasındaki ilişkinin önemli olduğunu düşünen Şirin (2007)'e göre; çocukta başarılı bir okuma deneyimi oluşmasında belirleyici olan Türkçe okuma öğretmenlerinin okumayı öğretme yöntemlerini bilmeleridir. Son

³ Aksan (2004), çalışmasında dipnot olarak şunu belirtmiştir: “**Sözvarlığı** terimini Alm. **Wortbestand** teriminden çevirerek ilk kez biz kullandık. **Kelime Hazinesi, sözcük dağarcığı, sözcük dağarı, sözcük gömüsü, vokabüler** gibi karşılıklar yerine bunu yeğliyoruz.”

dönemde yapılmış olan çalışmalar da dil gelişimi için çocuk edebiyatının önemini ortaya koymaktadır. Çocuk edebiyatının gelişmesini engelleyici bir durum da çocukların büyüme ve gelişme seviyelerine uygun ve kuşatıcı bir müfredatın bulunmamasıdır. Türkçe ders kitapları ve okuma öğretiminde kullanılan sıradan eğitici kitaplar dil, konu, içerik, edebiyat ve sanat değeri olarak çocuklara kitapları sevdirmekten uzaktır.

Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliğinin dili ve anlatımı olduğunu ifade eden Sever (2012: 145)'e göre; okulöncesi dönemde kendisine bir yetişkin tarafından anlatılan masallar, fabllar, fıkralar, sorulan bilmeceler, okunan öykü vb. anlatılar, çocukların anadilinin sözcüğüyle- “anlam evreni”yle tanışırır.”

Yaklaşımlardan çıkan sonuç, çocuklara okutulacak kitapların ya da çocukların içinde oldukları eğitim-öğretim sistemlerinin belirli bir plan ve program dâhilinde hareket edilerek hazırlanması yönündedir. Bunun yanında, çocuk yazınındaki dil öğretimi çalışmaları, alanı iyi tanıyan uzman kişiler tarafından yapılmalıdır. Bu süreçte ise dille ilgili bütün etkinliklerin çocukların hoşuna gidecek bir biçimde uygulanması gerekmektedir. Etkinliklerin başarıya ulaşması ve çocuklara edebî zevk vererek onları okumayı seven birer okur haline getirmesi için söz varlığının bu iş için hazırlanmış olan özel amaçlı derlemeler aracılığıyla belirlenerek işe koşulması gerekmektedir.

Öğrencilerin söz varlıklarının geliştirilmesinin önemi 2005 ve 2015'teki her iki Türkçe Öğretim Programı'nda da sıklıkla vurgulanmaktadır; fakat hangi kelimelerin hangi yöntemle öğretileceğinden programlarda söz edilmemiştir. Öğrenciler için hazırlanacak kitaplarda ve seçilecek kelimelerde, kelimeler öğrencinin yaşamı içerisinde etkin olarak işine yarayabilenlerden seçilmelidir. Bu doğrultuda:

- Öğrencilerin günlük yaşamda rastlayabileceği,
- Yaş ve düzeylerine göre, kendi duygu, düşünce ve isteklerini ayrıntılı ve özenli bir biçimde yansıtmaya olanak sağlayabilecek,
- Kelime, kelime grupları, terimler, deyimler vb. şeklinde olmalıdır.

Belirtilenlerin gerçekleşebilmesi için okuldaki öğrencilere hangi kelimelerin öğretileceği ve bu kelimelerin sayılarının ne olacağı tespit edilmelidir. Günümüze bakıldığında bununla ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Diğer dillerde olduğu gibi Türkçenin de kendine özgü bir söz varlığı vardır; dilin yapısal özelliklerine göre bu söz varlığı farklılıklar göstermektedir. Türkçe, yapısı itibariyle sözcük üretimi açısından geçmişten günümüze sürekli bir gelişim içerisinde. Bu bağlamda, Türkçe bünyesindeki sözcük sayısı bakımından oldukça zengin bir dil özelliği göstermektedir. Bu zenginlikten her birey farklı şekillerde faydalanmaktadır. Bireylerin kendi söz varlıklarında seçerek kullandıkları sözcükler yaş, cinsiyet, eğitim durumu vb. gibi özelliklerle yakın bir ilişkiye sahiptir.

Bireyler doğumlarından itibaren kendi yaşantıları sonucunda bir söz varlığına sahip olurlar. Yaşantı ve deneyim sonucu bireyler tarafından zenginleştirilen söz varlığı, ne kadar kapsamlı olursa bireylerin olaylara bakış açıları da o kadar geniş olabilecektir.

Eker'e (2010)'e göre; kullanım sıklığı açısından ölçünlü Türkçenin söz varlığı:

1. Etkin/aktif (kullanım sıklığı yüksek) sözler ve edilgen /eskiyen sözler (az kullanılan ya da kullanımdan düşen,
2. Kullanım sıklığı sıfıra yaklaşan ya da sıfır olan),
3. Yeni sözler (neolojizm) olmak üzere üç bölümde değerlendirilmiştir.

Etkin sözler, genel anlamda günlük yaşama ait olan sözlerdir. Edilgen sözler ise eski yaşayış ve düşünüş biçimlerini yansıtan sözlerdir. Etkin ve edilgen sözler arasında her zaman yakın bir ilişki vardır. Yeni sözler de yeni yaşam ve düşünce tarzlarını yansıtan sözcüklerdir (2010: 180).

Bir dilin sözcük varlığı denildiğinde; o dilin sahip olduğu sözcükler, kalıp sözler, atasözleri, deyimler, terimler ve çeşitli anlatım kalıplarının bütünü kastedilmektedir (Sinan ve Demir, 2010:649). Söz varlığı içerisinde yer alan atasözleri ve deyimler, bir kavramı ya da olayı anlatmak için var olan kalıplardır. Bu yapılar, çok sayıda sözcüğün mecaz ve yan anlamlarının türlü kullanımları sonucunda oluşmuştur. Sözü edilen yapılar Türkçenin sözcük varlığı içerisinde geniş bir yere sahiptir.

Baş'a (2006) ait *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma* adlı doktora tezinde, söz varlığının içerdiği unsurlar şu başlıklar altında sunulmuştur:

- Kelime Hazinesi
- Deyimler
- Atasözleri
- İnkilemeler
- Söz Varlığının İçerdiği Diğer Unsurlar
 - Yabancı kelimeler
 - Kalıp sözler,
 - Kalıplaşmış sözler
 - Terimler

Son 30 yılda artarak devam eden söz varlığı çalışmaları, sözcükbilim (lexicology) ve sözlükbilim (lexicography) gibi zaman zaman birbirleriyle de karıştırılabilen iki alan etrafında değerlendirilmektedir. Bunun yanında yapılan söz varlığı çalışmaları genel anlamda eski metinlerin ya da ders kitaplarının söz varlıkları üzerine yapılmış ve elle sayım gibi yine eski olan bir usul etrafında şekillendirilmiştir.

1944 yılında, sadece kelime sayısını (word frequency) belirlemeye yönelik olarak Thorndike, E. L. ve Lorge, I. tarafından elle yapılan *Otuz Bin*

Sözcüklik Öğretmen Kitabı (The teacher's word book of 30000 words) adlı kelime sıklığı çalışması yapılmıştır. 1967 yılında ise İngilizce için bilgisayarla ilk defa Kucera, H., ve Francis, W.N., 1967 tarafından *Computational analysis of present-day American English* adlı çalışma gerçekleştirilmiştir. Adı geçen ve bu anlamda ilklerden olan iki çalışma da ayrıntılı incelemeye ve özel alan derlemi yaklaşıma uygun gerçekleştirilmemiş olup genel özellik gösteren çalışmalardır.

Bilge Say vd.'nin ODTÜ'de gerçekleştirdiği "*Bilgisayar ortamında bir derlem geliştirme çalışması*" özel alan derlemi özelliği göstermemekle beraber Türkçe için yapılmış çalışmalardan ilkidir. 2 milyon sözcük bu derlem çalışması günümüz Türkçesini yansıtan metin örneklerinin işaretlenmesiyle oluşturulmuştur.⁴

Temel söz varlığını hem genel olarak hem de özel alanlara yönelik olarak betimlemek çok kolay bir durum olmamakla beraber, çeşitli yöntemler etrafında bunların belirlenebilmesi olanaklıdır. Burada önemli olan nokta amaca uygun olarak ve belirli sınırlar çizilerek çalışmanın gerçekleştirilebilmesidir.

Baş (2011) Söz varlığıyla ilgili standartlaştırılmış bir yöntemin olmadığını belirtir; bunun sebebini ise çalışmaların yapılış amacı farklılıklarına, araştırmacıların birbirlerinden bağımsız ve habersiz davranmalarına, ülke dışındaki çalışmalara olan bağımlılığa, ekip çalışmalarındaki sınırlılıklara, disiplinlerarası bağlantı eksikliklerine, söz varlığı öğelerinin kabulündeki ölçütlere, hedef kitlenin belirlenmesine ve diğer durumlara bağlar.

MEB tarafından Afyonkarahisar'da 18-21 Şubat 2015 tarihleri arasında yapılan *Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Çalıştayı Sonuç Raporu*'na göre dil öğretimi içerisinde yer alan söz varlığı çalışmalarının önemine vurgu yapılmış, alınan kararlar 5 maddede özetlenmiştir. Konuyla ilgili olduğu düşünülen 2. ve 5. maddelerde; söz varlığı çalışmalarının bakanlık gözetiminde yöntem birliği

⁴<http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/derlem.pdf>

sağlanarak yapılması ve bu konuda yazılımlar geliştirilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır.⁵

1.3.2. Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri

1.3.2.1. Okuma Nedir?

Okuma, çok yönlü zihinsel bir süreç olarak yüzyıllar boyunca ilgi duyulan ve farklı yollarla çoğu kez araştırmalara konu olan bir anlamlandırma sürecidir. Son yıllarda bu yönde yoğunlaşan çalışmalar farklılaşarak ve etkisini artırarak devam etmektedir.

Okumayı, Coşkun (2002: 231) “görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreçtir”, Nas (2002: 41) “gözlerin yazıyı görüp tanınmasından, zihnin anlama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir.”, Günay (2007: 15) “alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinliktir. Dar anlamda okuma, yazılı bir metnin şifresini çözme, grafiksel olarak kodlanmış bir bildirin kodunu çözme demektir. Geniş anlamda ise okuma, yazınsal bir metni yorumlamak demektir.”, Akyol (2008: 29) “yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan, dinamik bir anlam kurma sürecidir.”, Öz (2011: 211) “gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu kelime şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir.”, Güneş, (2012: 2) “görme, algılama, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz ve beyin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreçtir.”, Durmuş (2013: 185)

⁵MEB-Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Çalıştay Sonuç Raporu ve Sonrası İçin Planlama (18-21 Şubat 2015 tarihleri arasında Afyonkarahisar'da yapılmış olan Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Çalıştay Sonuç Raporu'nun ardından 6 Mart 2015 tarihinde özet bilgi notu olarak sunulmuştur.) <http://z-kutuphane.meb.gov.tr/Content/HaberDosyalari/6eb8f811-cc7f-4a9e-a35d-bce9dab28ca8.pdf> (15 Haziran 2015 tarihinde erişilmiştir.)

“bütün sözcükleri cümleleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliğidir.” biçiminde tanımlamaktadırlar.

Tanımlardan çıkan ortak sonuç, okumanın genel olarak bir anlam kurma etkinliği olduğu yönündedir; bunun yanında her araştırmacının anlam kurma etkinliği yanında farklı bir noktaya yöneldiği de tanımlardan çıkan diğer sonuçtur.

Çocuk yazınında okumanın çok önemli bir yerinin olduğu birçok kişi tarafından bilinmektedir. Çocuk yazınıyla ilgili yapılan çalışmalarda çocuk gerçekliğinden hareketle bazı konularda ayrı bir dikkat ve özen gerekmektedir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren çocuğun kitap sevgisi kazanmasının ya da kazanmamasının değişik etkenler tarafından belirlendiği de göz önüne alındığında bu durumun önemi fazlasıyla ortaya çıkmaktadır.

1.3.2.2. Okunabilirlik Nedir?

Dil eğitimi içerisinde ayrı bir öneme sahip olan okuma eğitiminin birçok etkene göre verimliliği değişmektedir; geliştirilebilirliği ise bilinçli çabalar sayesinde sağlanmaktadır. Bu çabaların başında okuma eğitimi için kullanılacak olan metinlerin gelişigüzel değil de belirli bir plan ve program dâhilinde seçilerek nicel ve nitel bakış açısıyla sağlanan çok boyutlu bilimsel yaklaşımlarla oluşturulmaları gelmektedir.

Son dönemlerde özellikle bilgisayarın eğitimdeki kullanılabilirliği ve etkililiği artmıştır. Birçok alanda bilgisayarlardan, paket programlardan ve yazılımlardan yararlanılmaktadır. Dil eğitiminde ve öğretiminde de işlevsel programlar kullanılmaya başlanmıştır.

Çoban (2014)'a göre; okuyucunun anlam vermekte zorlandığı ya da anlamlandırmakta başarısız olduğu metinler ile yapılacak eğitici etkinlikler, öğrenci güdülenmesi üzerinde olumsuz bir etki uyandırarak ulaştırılması istenen

amaçlara da ulaşamamasına neden olacaktır; sonuçta eğiticiler açısından da olumsuz bir durum ortaya çıkacaktır.

Çoban (2014)'a göre; eğitici etkinliklerde, verilen zamana karşılık en fazla verimi alabilmek ise hem öğrenci hem de eğiticiler açısından çok önemlidir; buna göre, seçilmiş olan okuma materyallerinin seviye olarak hedef kitleye uygun olması gerekmektedir. Uygunluğun belirlenmesi noktasında ise metinlerin “okunabilirliğine” dair farklı çalışmalar yapılmıştır.

Okunabilirliğe yönelik yapılan çalışmalar arasında formüller geliştirme ve bu formülleri değişik metinlere uygulama gibi yönelimler bulunmaktadır. Bunların sonucunda okunabilirliğe yönelik bazı yordamalarda bulunmak mümkün olabilmektedir.

Çetinkaya (2010) okunabilirlik formüllerinin işlevine yönelik yaptığı tanımda, metnin dille ilgili gözlenebilen özelliklerinin metnin okunması açısından kolaylığına ve zorluğuna göre aşamalılık özelliği gösterecek biçimde sınıflandırılmasını amaçlayan kestirim araçları olarak bahseder.

Okunabilirlik, en genel anlamıyla bir metnin okuyucu düzeyine uygun olmasıdır. Bunu, metindeki işlevine, okuyucu ve yazar açısından anlamına göre araştırmacılar farklı biçimlerde ifade etmişlerdir.

Metindeki dilsel özelliklerin bütünüdür okur tarafından az veya çok kabul edilebilir olmasına okunabilirlik denir (Klare, 1963, akt. Çetinkaya, 2010: 1). Stephens (2000) okunabilirliği “bir belgenin okunabilme kolaylığı”, Ateşman (1997: 71) ise “okunan metnin okuyucuya göre anlaşılma kolaylığı ve güclüğü” olarak tanımlamıştır; bununla beraber okunabilirlik ile okuduğunu anlamının aynı şey olmadığını, anlaşılabilirliğin metnin niteliğiyle ve içeriğiyle de ilgili olduğunu da ifade etmiştir. Bu nedenle metinlerle ilgili okunabilirlik incelemelerinin hem niceliksel hem de niteliksel özellik göstermesi gerektiği vurgulanmaktadır. Çiftçi

vd. (2007)'ye göre de; "Okunabilirlik, öğrencinin okuduğu materyali hızlı okuma ve okuduğunu anlama düzeyi olarak açıklanabilir."

Bunların yanında, Temur (2003) tartışılmasına ve eksik yanlarının olmasına rağmen; okunabilirlik formüllerinin özellikle kompozisyon türü yazılı ödevlerin değerlendirilmesinde, ders kitaplarına uygun metinlerin seçilmesinde, bireylere ya da gruplara uygun kitapların belirlenmesinde kullanılabilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir.

1.3.2.3. Okunabilirliği Etkileyen Faktörler

Çoban (2014)'a göre; okuyucunun metne anlam verebilmesi için metni anlamsal ve yapısal boyutta değerlendirebilmesi bunun yanında da bu boyutları meydana getiren soyut ve somut kodları çözümlemesi gerekmektedir. Bu sebeple okuyucunun;

- Hazırbulunuşluğu,
- Yaşı,
- Okuma motivasyonu,
- Fiziksel engelinin olup olmaması,

Metnin ise;

- Türü,
- Akıcılığı,
- Anlaşılabilirliği,
- Sözcük sayısı,
- İmla ve noktalama kurallarına uygun yazılıp-yazılmadığı,
- Cümlelerin uzunluğu,
- Okunduğu ortam, anlamayı etkilemektedir.

Bunları dikkate alan araştırmacılar yaptıkları çalışmalarda okunabilirlik üzerine çeşitli yaklaşımlar gerçekleştirmişlerdir. Bu yaklaşımlardan bir bölümü formüllerin okunabilirliğin tespiti amacıyla kullanılması üzerinedir. Niceliksel anlamda alana ayrı bir bakış açısı getiren formül odaklı yaklaşımlarda, geliştirilen formüllerin farklı dillerde kullanılması ve uygunluğu da araştırmacıların ilđisini çeken başlıca konulardır.

1.3.2.4. ocuk Yazını Eserlerinde Okunabilirlik

ocuk yazını eserlerinin okuma alışkanlığı üzerinde doğrudan etkisinin bulunduğu bilinmektedir. ocuk yazını için oluşturulan eserlerin birçoğunun kitap içerisindeki metinlerden oluştuğu bu metinlerin ise diğer etkenlerle beraber ocuk için anlam ifade ettiği söylenebilir. Diğer etkenler dışarıda tutulmak kaydıyla, ocuk yazını eserlerinde okunabilirlik formülünün kullanılması bu alanla uğraşanların yapacakları çalışmalar için araştırmacılara bir öngörü sağlayacaktır.

Özlem Aytek'in 2 ve 3. sınıflara göre hazırlanmış ve 10 eserden oluşan *Zamanda Yolculuk Dizisi* bu çalışmada ele alınmıştır. Çalışmada, Türk ocuk yazını ürünleri üzerinde okunabilirlik düzeylerini derlem dilbilim (corpus) yoluyla ve yazılım teknolojileri aracılığıyla ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk* dizisindeki eserlerin okunabilirliğinin değerlendirilmesinde, Ateşman (1997)'in uyarlamış olduğu okunabilirlik formülü kullanılmıştır.

1.3.2.5. Okunabilirlik İlkeleri

“Okunabilirliği etkileyen birçok etken vardır. Bu etkenlerin bir kısmını Güneş (1997: 335) okunabilirlik ilkeleri olarak dört grupta toplamıştır:

Dilbilgisi yönünden ilkeler: Çocuk kitaplarında kullanılan kelimelerin seçimi, türü, harf-hece sayısı, kullanılan cümlelerin uzunluğu gibi ilkeleri kapsamaktadır.

Eğitim yönünden ilkeler: İçeriğin seçimi, ilgi çekici olması, eğitsel mesajların verilmesi, öğrencinin düzeyine uygunluğu vb. ilkeler.

Sosyolojik yönden ilkeler: Hedef öğrenci grubunun özellikleri, günlük yaşamı, içinde yaşadığı ortamın özelliklerinin kitaba yansıtılması, vb. ilkeler.

Basım yönünden ilkeler: Kitabın sayfa yapısı, düzeni, yazı türü, punto büyüklüğü, kelime ve satır aralıkları, resimlerin türü ve sayfalardaki oranı gibi ilkeler.”

1.3.2.6. Okunabilirlik Formülleri

Literatür incelendiğinde okunabilirlikle ilgili birçok formül göze çarpmaktadır. Bu formüllerden başlıcaları aşağıda sıralanmıştır. Çalışmamız için kullanılması düşünülen formül Ateşman (1997)’ın *Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü*’nü Türkçe için uyarlamasıyla oluşmuştur. Bu formüllerin ardından Ateşman (1997)’ın formülüne de değinilecektir.

1.3.2.6.1. Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü

Bir metinden seçilen 100 kelimelik bir bölümde, kelime ve cümle uzunlukları tespit edilir. Kelime uzunluğu için hece sayısı, kelime sayısına bölünür. Cümle uzunluğu için ise kelime sayısı, cümle sayısına bölünür. Eğer kelime başına düşen hece sayısı 1’e yaklaştıkça metin kolay; kelime başına düşen hece sayısı 10’a yaklaştıkça ise metin zor olarak kabul edilir. Aynı durum cümlelerde de olanaklıdır. Kelime sayısı 1’e yaklaştığında metin kolay; 10’u geçtikçe ise zor olarak kabul edilir (akt. Temur, 2003: 30).

$$\text{Kelime uzunlu\u011fu} = \frac{\text{Hece sayısı}}{\text{Kelime sayısı}}$$

$$\text{Cümle uzunlu\u011fu} = \frac{\text{Kelime sayısı}}{\text{Cümle sayısı}}$$

Tablo 1: Flesch Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Metnin Düzeyi	Ortalama Cümle Uzunluğu	Ortalama Hece Sayısı (100 Sözcükte)	Metnin Düzeyi Sayısal Olarak	Tahmini Öğrenci Seviyesi
Çok kolay	8 ve daha az	123 ve daha az	9-100	5. sınıf
Kolay	11	131	80-90	6. sınıf
Oldukça kolay	14	139	70-80	7.
Standart	17	147	60-70	8., 9.
Oldukça zor	21	155	50-60	10., 11.
Zor	25	167	30-50	13., 16.
Çok Zor	29 ve daha çok	192 ve daha çok	0-30	Üniversite ve yetişkinler

1.3.2.6.2. Dale-Chall Formülü

Güneş (2000: 340)'e göre; “Okuma metinlerinin güçlüğüne belirlemek amacıyla kullanılır. Kitap veya metnin ilk yüz kelimesi alınarak, cümle sayısı ve zor (bilinmeyen) kelime sayısı belirlenir. Cümlelerin uzunluğu, kelime sayısının, cümle sayısına bölünmesiyle bulunur. Zor kelimelerin oranı ise zor kelimelerin sayısından geriye kalan kelime sayısına bölünmesi ve 100 ile çarpılması ile bulunur.”

$$\text{Cümle Uzunlukları} = \frac{\text{Kelime sayısı}}{\text{Cümle sayısı}}$$

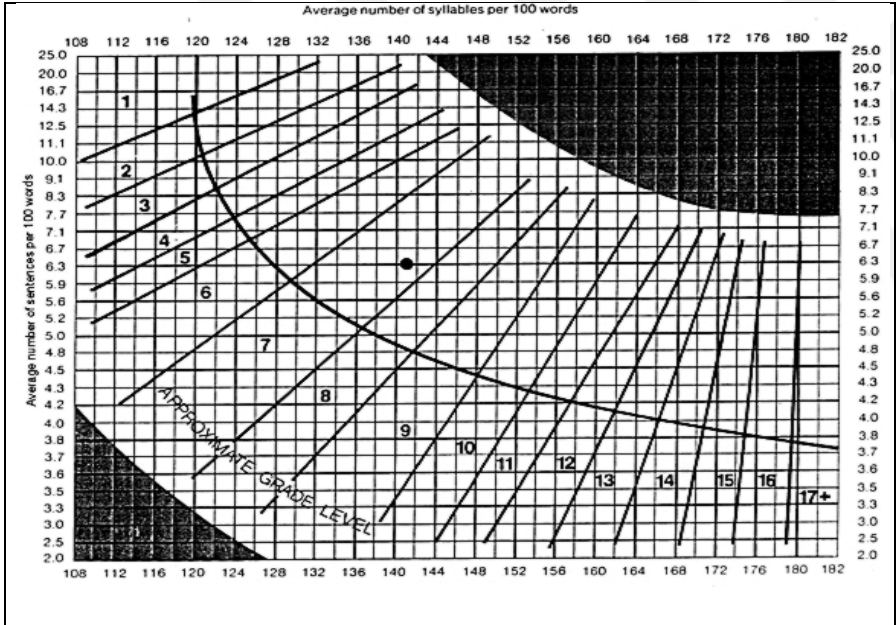
$$\text{Zor Kelime Oranı} = \frac{\text{Zor kelime sayısı}}{\text{Geriye kalan kelime sayısı}} \times 100$$

Tablo 2: Dale Cale Formülü 'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Formül Sonucu	Okunabilirlik Düzeyi (Yaş)
4.9 ve aşağı	4 ve aşağı
5.0-5.9	5-6
6.0-6.9	7-8
7.0-7.9	9-10
8.0-8.9	11-12
9.0-9.9	13-15
10.0 ve yukarı	16+yukarı

1.3.2.6.3. Fry Grafik Okunabilirlik Formülü

Bir metnin veya kitabın baş, orta ve sonundan 100'er 100'er olmak üzere 3 bölüm seçilir. Her bölüm için ortalama cümle sayısı ve bu cümlelerin sahip olduğu hece sayısı tespit edilir. Üç bölümün hece ortalamaları ve cümle ortalamaları tespit edilir. Bulunan bu değerlerin grafik üzerinde ortak noktası belirlenir. Belirlenen bu nokta, metnin hangi sınıf düzeyinde olduğunu ifade etmektedir (Fry, 1988).

Şekil 1: Fry Grafik Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

1.3.2.6.4. Gunning Zorluk Göstergesi

“Gunning’in formülünde iki önemli unsur vardır. Bunlar, üç ve daha fazla heceli kelimeler ve cümlelerde kullanılan ortalama kelime sayısıdır. Metinden alınan 100 kelimelik bölümde bulunan üç ve daha fazla heceli kelimeler sayısı ve geriye kalan kelime sayısına bölünerek ortalama kelime sayısı bulunur. Üç heceli kelime yüzdesi ve ortalama kelime sayısı toplanarak fog index (0.4) ile çarpılır. Eğer sonuç 8-10 arasında ise kolay, 11’den yukarı ise zor bir metin olduğunu gösterir.”(Güneş, 2000: 340)

$$\begin{aligned} \text{Üç Heceli Kelime Oranı} &= \frac{\text{Üç veya daha fazla heceli kelime}}{\text{Geriye kalan kelime sayısı}} \\ \text{Kelime ortalaması} &= \frac{\text{Kelime sayısı}}{\text{Cümle sayısı}} \end{aligned}$$

$$\text{Üç heceli kelime oranı} + \text{kelime ortalaması} \times 0.4 = \text{Fog Index}$$

1.3.2.6.5. Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü

Çetinkaya-Uzun (2010) Ateşman (1997) tarafından Flesch formülünün Türkçeye uyarlanmasından sonra yapılan çalışmalarda çok sağlıklı sonuçlar alınmadığını bunun sebebinin ise uyarlanan Flesch formülünün İngilizcenin tabiatına uygun olmasını göstermiştir. Alan yazında da bu duruma yönelik yaklaşımların bulunduğunu belirtmiştir. Bunun yanında yapılan Türkçe çalışmalarda Ateşman Formülü'nün yetersiz kalmasından dolayı yine farklı yabancı okunabilirlik formüllerinin duruma göre kullanılmasından bahsetmiştir. Geliştirdiği iki ölçümlü yeni formül ise şöyledir:

- (1) Ortalama sözcük uzunluğu,
- (2) Ortalama tümce uzunluğu.

Çalışmanın ilk aşaması:

1. Sözcükleri Sayın
2. Tümceleri Sayın
3. Heceleri Sayın
4. Ortalama tümce uzunluğunu bulun
5. Ortalama sözcük uzunluğunu bulun

Ortalama sözcük uzunluğunu bulmak için toplam hece sayısını toplam sözcük sayısına bölün.

OSU= Toplam hece sayısı

Toplam sözcük sayısı

6. Formülü hesaplayın

Yukarıdaki aşamaların ardından bulunan değerler aşağıdaki formülde yerine yazılır.

$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$

OP= Okunabilirlik Puanı

OTU= Ortalama tümce uzunluğu

OSU= Ortalama sözcük uzunluğu. Çetinkaya-Uzun (2010).

1.3.2.6.6. Ateşman Okunabilirlik Formülü

Ateşman (1997: 74) Türkçenin kendi yapısına en uygun formülün Flesch formülü olduğunun tespitinin ardından formülün İngilizce metinlerde uygulanmasından hareketle sözcük uzunluğu ve cümle uzunluğu değişkenleriyle ilgili birtakım uygulamalar yaparak formül Türkçeye uyarlar.

Okunabilirlik sayısı= $198,825 - 40,175 \times X1 - 2,610 \times X2$

X1= Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X2= Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu (Ateşman, 1997: 74).

Formüle göre incelenen metindeki okunabilirlik puanını bulmak için metnin ilk 100 sözcüğü incelemeye alınır. İncelenen 100 sözcüğün toplamdaki hece uzunluğu 100'e bölünür ve X1 değeri bulunur ardından 100 sözcüğün oluşturmuş olduğu cümle sayısına bölünerek X2 değerine ulaşılır. Bu değerler, formülde yerlerine yazılarak metinle ilgili okunabilirlik sayısına ulaşılır. Formüldeki verilerden hareketle sınıflandırma şu şekilde oluşmuştur (Ateşman, 1997: 74).

Tablo 3: Ateşman Okunabilirlik Formülü'ne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Düzyey	Okunabilirlik Sayısı
Kolay	90-100
Orta Güçlükte	70-89
Zor	50-69
Çok Zor	30-49
Çok Zor	1-29

Alan yazın incelendiğinde bu formül çalışmalarının dışında alan yazında 200'ün üzerinde formülün olduğu düşünülmektedir.

1.3.3. Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaş a Uygunluk Düzeyleri

1.3.3.1. Yaş a Uygunluk

Çocuk Yazını için oluşturulan çalışmaların diğ er yönlerden olduğu gibi yaş a uygunluk düzeyi açısından da belirli bir plan dâhilinde dikkatle oluşturulmaları gerekmektedir. Çocuğ un dilsel, biliş sel ve kiş iliksel geliş imine bunun yanında toplumsal geliş imine en uygun ç alış malar ö zenle hazırlanmalıdır. Hazırlanacak olan bu ç alış malar, hem geliş imsel alanlara uygunluğ u açısından hem de dilsel, biliş sel, kiş iliksel ve toplumsal açıdan çocuğ un daha sağ lıklı bir geliş imsel aş amayla karşı laş tırılması açısından büyük bir öneme sahiptir.

Ş irin (2007)'e göre; "Çocuksu edebiyat, öncelikle çocuğ a göre olmalı ve çocukların dünyasını yansıtmalıdır. Çocuğ a göreliğ i, çocuk bakış ı, dil ve anlatım,

bütünlüğe ulaştırır. Çocuksu edebiyatın içeriği, anlatımı ve kahramanların karakteri çocuk algılamasına uygun olursa, çocuksu edebiyat gerçekleşebilir.”

Çocuk yazınında son dönemde çocuğa görelilik kavramının yanında bir de yaşa uygunluk kavramı kullanılmaktadır; bu kavram, yaşa görelilik kavramından daha geniş anlamlar ifade edebilmektedir.

Özkan (2014: 23)'a göre; yaşa uygunluk kavramı çocuğa görelilik kavramının bir üst boyutu olarak görülmektedir ve yaşa uygunluk konusu çocuk yazınında yeteri kadar ayrıntılandırılmamıştır.

Sever (2008: 145) çocuk kitaplarının çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliğinin dili ve anlatımı olduğunu belirterek okul öncesi dönemde, yetişkinler tarafından anlatılan masal, fabl, bilmece ve öykü gibi çeşitli türlerle karşılaştırılan çocukların söz varlığıyla yani anlam evereniyle tanıştığını belirtir.

Nas (2002: 76)'a göre; çocuklar için yazılan eserlerde kullanılan dil; çocuğun dil ve düşünce gelişimine uygun olmalıdır, çocuğun sözcük dağarcığını geliştirmelidir, anlatımı ilgiyi diri tutacak şekilde akıcı ve canlı olmalıdır; eserde yalın, arı, duru ve açık bir dil tercih edilmelidir.

Günümüzde her yıl dünyanın her ülkesinde binlerce çocuk kitabı yayınlandığını ifade eden Oğuzkan (2013: 383-385) çeşitli sorulara cevap vermesi durumunda bazı kitapların çocuklar için uygun olabileceğine dikkat çekerek bu soruları genel anlamda şöyle sıralamıştır:

Kitabın yazarı kimdir, kültür kapasitesi nedir, yazdığı başka eserler var mıdır? Amacı nedir? Konusu nedir? Kitap karakterleri ve olayların çocuğun dünyasında yeri var mıdır yoksa zorlanarak mı oluşturulmuştur? Kitabı kim ya da hangi kurum yayınlamıştır? Kitabın yazılışında dile uygunluk, dil bilgisi, çocuğu ilgilendirme ve basitleştirme gibi ilkeler göz önünde tutulmuş mudur? Forma, kapak, dikiş, boyut, mizanpaj ve marj bakımından çocuk kitabı niteliğinde midir? Resimler; renk baskı ve hayal dünyasına seslenme bakımından metne uygun mudur, metnin anlaşılmasına yardımcı mıdır? Kitapta indeks ve bibliyografya var mıdır? Kitap çocukta başka bir kitabı okuma isteği uyandırmış mıdır?

Yukarıda, Oğuzkan (2013: 383-385)'dan aktarılan bazı ölçütlere bakıldığında, çocuğa göreliliğin ve yaşa uygunluğun doğrudan dillendirilmediği

fakat bazı maddelerde dolaylı olarak sezdirildiği görülmektedir. Kitabın yazıldığı dönem düşünüldüğünde çocuğa göreliğin ve yaşa uygunluğun de son dönemde önem kazandığı göz önüne alındığında çalışmada bu kavramlara doğrudan değinilmemesi normaldir.

Özkan (2014)'a göre; çocuk yazını için oluşturulan eserlerde okunabilirlik düzeyi belirlendiğinde bu sayede yaşa uygunluk düzeyi de dolaylı olarak ortaya çıkmış olacaktır bunun yanında yaşa uygunluğun belirlenmesinde bir diğer unsur olan sözcüksel alan belirlemeleri de önemli bir yer tutmaktadır.

Çocuk Yazını Derlemi (ÇYD) projesinden yola çıkılarak oluşturulan bu çalışmada bir diğer başlık olan okunabilirlik konusunun yanında geriye kalan dört başlık da bu konuyu tamamladığından çocuk yazınına daha bütüncül bir yaklaşımla bakılmış olunacaktır. Bu noktada, çocuğa görelik ve yaşa uygunluk kavramları beraber ele alındığından ayrı ayrı sonuçlarla yaklaşımlar yerine bunların kendi içindeki sonuçları ve beraber oluşturacakları kapsamlı sonuçlar bilimin doğasına daha uygun olacaktır. Bu durum daha sağlıklı bilgilere erişilmesine olanak sağlayacaktır.

Tüm bunların yapılabilmesi derlem dilbilimin (corpus) ilkeleri doğrultusunda olanaklı olabilecektir. Bilgisayar destekli oluşturulan özel yazılımların sağladığı olanaklar çerçevesinde daha sistemli, planlı, nesnel ve doğrulanabilir bir sonuca ulaşılması çalışmanın özgün yapısını güçlendirip yaygın etkisini de bu sayede artırabilecektir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*, ilk okuma dizisi olarak 2 ve 3. sınıflara uygun oluşturulmuştur. Bir çocuğun kişilik özelliklerinin 7 yaşına kadar biçimlendiği de göz önüne alındığında 6-8 yaş grubunu ilgilendiren bu eserlerin kritik bir döneme hitap ettiği söylenebilir. Bu noktada yaşa uygunluğun eğitsel bir zorunluluk olarak ortaya çıkması kaçınılmazdır. Diğer konu başlıklarıyla beraber çocuk yazını böylece farklı bir derinlik kazanabilecektir.

1.3.3.2. Yaş Uyumluğa Bağlı Olarak Hazırlanan Çocuk Kitaplarının Özellikleri

Özlem AYTEK'in *Zamanda Yolculuk Dizisi* I. kademe ve I. devre yaş grubu olarak 6-8 yaş grubuna hitap etmektedir. Eserin kritik bir dönemi yansıttığı için ayrı bir dikkatle hazırlanmış olması gerekmektedir. İlk çocukluk evresi olan bu dönemde çocukta okuryazarlık ve kitap sevgisi oluşturmak çok önemlidir. Bu durum Türk çocuk yazınının diğer eserlerinde de geçerli olmalıdır.

Genel olarak bu yaş grubundaki çocuklarda davranışsal gelişmeler oluşmaktadır. Sadece kız-erkek ayrımı yapan bu yaş grubundaki çocuklar karşı cinsle bedensel farkı da tam olarak kavrayabilmekten uzaktır. Lider olmaya meyilli olan bu yaş grubundaki çocukların bir diğer özelliği ise birçok konuda büyükleriyle konuşabilmeleridir.

Yalçın ve AYTAS (2014: 39-40)' a göre; 6-8 yaş grubuna hitap eden eserlerde;

- a. Cümlelerdeki kelime sayısı 3-5 kelime olmalı, mecazlı söyleyişlere genellikle yer verilmemeli, anlatım açık olmalıdır.
- b. Birleşik zamanlı fiiller kullanılmamalı, düz bir anlatıma özen gösterilmeli, değişik anlatım üsluplarından kaçınılmalıdır. Zorunluluk hâlinde çocuğa bu üslup farklılıkları sezdirilmelidir.
- c. Yazar kendini çocuğun yerine koymalı, seçtiği konunun o yaş grubundaki duyu değerlerine uygun olup olmadığını tespit etmelidir.
- ç. Çocukların ilgi alanına uygun tasvirler yapmalı, anlatımda konuşma ve diyaloglar etkili olabilecek biçimde kullanılmalıdır.
- d. Bir kelimenin yazılış şekli diğer bir kelime ile benzeşmemeli, anlatımda tekerlemelerden yararlanılmamalıdır.
- e. Bu yaş grubundaki çocuklarda eğer hayal ve imgelere yer verilmezse
- f. Yazılacak eserler, çocukların anlamını bildiği yüz kelimeyi geçmemelidir.

1.3.4. Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri

Metinler üzerine yapılan çalışmalarda nesnel çıkarımlar yaparak öznel yaklaşımlarla bu yaklaşımları beraber ele almak oldukça önemlidir. Bunu yapmak araştırmacılara daha sağlıklı, çok yönlü, bütünsel ve amaca yönelik değerlendirme olanakları sunar. Metinlerle ilgili nesnel çıkarımlar yapılabilmesini sağlayan sözcüksel çeşitlilik ve yoğunluk hesaplaması, eserlerin alan örüntülerinin ortaya konulması gibi kavramların açıklanmasında yarar vardır;

Johansson (2008: 61)'a göre; sözcüksel çeşitlilik (lexical diversity) bir metinde kaç farklı sözcüğün kullanıldığının ölçümüdür; sözcüksel yoğunluk ise metindeki sözcüksel öğelerin (ad, eylem, ön adlar ve bazı belirteçler) oranının ölçümünün sağlanmasıdır.

Johansson (2008: 62)'a göre; geleneksel sözcüksel çeşitlilik ölçüsü metindeki farklı sözcüklerin (types) toplam sözcük sayısına (token) oranıdır. Bu *type-tokenratio* (TTR) olarak adlandırılır. Örnek olarak bir konuşmacı 150 sözcüklük bir konuşmayı tekrarlarla 20 farklı sözcük kullanarak yapmışsa birbirinden farklı sözcük sayısını toplam sözcük sayısına bölerek konuşmadaki sözcüksel çeşitlilik oranını bulabiliriz.

Sözcüksel yoğunluk terimi çoğunlukla ad, eylem, sıfat ve bazen zarfların sözcüklerin tamamına oranı olarak kullanılmaktadır (Johansson, 2008: 65).

$$TR: (20/150) \times 100 = \% 75$$

Bir diğer hesaplama türü ise metin içerisindeki herhangi bir türün metindeki bütün sözcüklere oranlanması sonucu metin içindeki oranının

bulunmasıdır. Örnek olarak, 2000 kelimenin bulunduğu bir metindeki 200 eylemin toplam kelime içerisindeki oranı hesaplanmak istendiğinde aşağıdaki sonuca ulaşılabilir.

$$\text{Eylem Yoğunluğu: } (200/2000) \times 100 = \% 10$$

Özkan (2014: 22)'a göre; “söz konusu hesaplama yöntemleri, belirli bir sözcük türünün belirli bir yazınsal türdeki çeşitliliği hakkında daha esnek ve yoruma açık bilgiler vermektedir.”

1.3.5. Türk Çocuk Yazını'nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar

Çocuk yazını ve eserlerinin birçok öge tarafından biçimlendirildiği bilinmektedir. Önceki konu başlıklarında ele alınan;

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,

konuları bu konuyu tamamlarken bu konu tarafından da aynı biçimde tamamlanmaktadır. Konular hem kendi içinde hem de beraber tutarlı ve bütünsel sonuçlar vermektedir.

Çocuk yazını için biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar, öncelikli olarak söz varlığı belirlenen, okunabilirlik düzeyi tespit edilip hazırlanan ve yaşa uygunluk düzeyleri ayarlanan bir metin içerisinde seçilerek bu

metindeki biçimlendirmelerin analiziyle ortaya çıkarılabilecektir.

Çocuk yazınının en önemli öğeleri olan kitapları, Sever (2008: 145) “Anadilinin sözcüklerini çocuklara tanıtan, dilin anlam yapısını, özelliklerini, anlatım gücünü örneklendiren bir araç olarak çocukların karşılaştıkları basılı ilk özgün dil modelleridir.” biçiminde tanımlamıştır.

Sever (2008: 145)’e göre; “Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliği dili ve anlatımıdır.”

Nas, (2004: 76)’a göre; “Yazınsal nitelikli çocuk kitapları, çocuğun dil ve düşünce gelişimine uygun olmalıdır.”

Farklı cümle yapılarının anadilinin anlatım olanaklarını edinme ve etkili düşünme sürecinde çocuğun dünyasına seslenen gerekli bir anlatım yolu olduğunu ifade eden Çer (2013: 288) yazarın, duygu ve düşüncelerini okurlarıyla paylaşabilmesi için dilsel dizgelere yeni ve özgün biçimler kazandırması gerektiğini belirtmiştir.

1.3.5.1. Biçimbirimsel Yapılar

Sondan eklemeli bir dil özelliğine sahip olan Türkçe doğası gereği eklerle beraber yeni anlamlar kazanan sözcüklere sahiptir ve üretilecek yeni sözcükler de bu eklerin eklenişiyle oluşmaktadır.

Ergin (2009: 106)’e göre; kök “bir kelimenin mânâsı ve yapısı bozulmadan parçalanamayan şeklidir.”

Ergin (2009: 106)’e göre; ek “kelime bünyesinde görülen tek başına mânâsı olmayan ve kullanılmayan ancak köklerle birleşmek suretiyle kullanılan ve mânâ ile ilgili bir vazife gören şekillere denir.”

Sever (2008) de Türkçenin yapı bakımından sondan eklemeli bir dil olduğunu belirterek sözcükleri diğer sözcüklere bağlamak veya sözcüklere yeni

anlamlar yüklemek için eklerden yararlanıldığını belirtmiştir; bunun yanında eklerin kullanım kurallarının yazınsal eserler aracılığıyla çocuklara sezdirilmesinin Türkçenin öğretiminde hedeflenen bir davranış olduğunu ifade etmiştir.

Tanımlardan, köklerin ve eklerin dilin doğası gereği birleştiği ve anlamsal bir çıkarım yapabilmek için bu birlikteliğin ne derece olduğunu ve nasıl oluştuğunu bilmekte yarar olduğu anlaşılmaktadır. Sever (2008) de kök-ek öğretiminin çocuklara sezdirilerek verilmesinin öneminden bahsetmiştir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi* içerisinde yer alan 10 eserin biçimbirimsel olarak çözümlenmesinde Kemal Oflazer'in geliştirdiği biçimbirimsel çözümlenme aracı kullanılmıştır. Bu araç, araştırmacı Sayın Oflazer'in izniyle bu çalışmanın da çıkış noktasını oluşturan *Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve TÜBİTAK-112K479 nolu projede kullanılmıştır.

1.3.5.2. Sözcükbirimsel Yapılar

Çalışmada, biçimbirimsel etiketlemelerle beraber sözcükbirimsel etiketlemeler de eş zamanlı olarak incelenerek derlem üzerinde işlenip tanımlanmıştır. Derlemde sözcükler, tür olarak; ad, ön ad, zarf, eylem, eylemsi, edat, bağlaç, ünlem, zamir ve belirsiz biçiminde sınıflandırılarak sisteme işlenmiştir.

1.3.5.3. Sözdizimsel Yapılar

Çalışmada, sözdizimsel yapılar, biçimbirimsel ve sözcükbirimsel yapılar biçiminde yapılan incelemeler, çeşitli aşamalar sonucunda programlar ve

yazılımlar aracılığıyla sisteme yüklenen kitapların sistem üzerinde yazılımın sunduğu olanaklar ve çalışmanın boyutları çerçevesinde etiketlenip yine çeşitli aşamalar sonucunda sistemden sonuçlarının çıkarımı sonrasında gerçekleştirilmiştir.

Sözdizimsel yapılar denince kelimeler ve cümleler akla gelmektedir. Cümle, Karahan (2010: 9)'a göre; “Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelimelere” denir.

Karahan (2010: 9) Türkçenin söz dizimi olarak en belirgin özelliğinin kelime gruplarında ve cümlede ana unsurun genelde sonda bulunmasını göstererek bu özelliğin Türkçeyi Hint-Avrupa ve Arapça dillerinden ayırdığını; Mançu Tunguzca, Moğolca gibi köken birliği tartışılan bazı dillere yaklaştırdığını ifade etmiştir.

“Söz-dizimi”nin konusu, yargısız bir anlatım birimi olan kelime grupları ile yargılı bir anlatım birimi olan cümlenin yapısı, işleyişi, görevleri ve anlam özellikleridir. Cümlelerin bağlanma şekilleri bağlanan cümleler arasındaki şekil ve anlam ilişkileri de söz diziminin konusudur.” (Karahan, 2010: 9).

Sözdizimsel yapıların çocuğa göreliğine değinen Çer (2013: 288) bu durumu “Eylemin sürekli sona alınmasıyla oluşturulan bir anlatım, çocuğun düş dünyasının kısıtlanmasına, ilgisinin dağılmasına ve en önemlisi düşüncelerin belli kalıplar biçiminde oluşmasına yol açarken eylem sonrası getirilen sözcüklerle yeğlenen bir anlatım, tekdüzeliği ortadan kaldırarak tümceye farklı duygu durumları ve düşünceler katacaktır.” şeklinde ifade etmiştir.

1.3.6. Türk Çocuk Yazını'nın İç ve Dış Yapısal Ögeler Açısından İncelenmesi

Gelişimsel açıdan bakıldığında, farklı yaş düzeylerinde ilgiler ve dolayısıyla seçiciliği belirleyen etkenler farklılaşmaktadır. Bu nedenle herhangi bir çocuk kitabı, hangi yaş düzeyindeki okurları hedefleyerek yazılıyorsa o düzeye uygun biçimsel özellikleri taşımalıdır. Bu özellikler şu şekilde özetlenebilir:

- Çocuk kitapları çocuğun taşıyabileceği hacim ve ağırlıkta olmalıdır.
- Kuşe kâğıdı gözleri yorduğu için, saman kâğıdı ise dayanıklı olmadığı için kullanılmamalıdır. Çocuk kitaplarında sağlam ve mat renkli, gözü yormayan ve dayanıklı birinci veya ikinci hamurdan kâğıt kullanılmalıdır.
- Normal ya da normalden çok aralıklı satır aralıkları tercih edilmeli, sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalı, özellikle küçük çocuklar için kısa paragraflar ve tek sütun halindeki sayfa düzeni tercih edilmelidir.
- Harf büyüklüğü okul öncesi, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf düzeyindeki çocuklar için 14 punto olmalıdır.
- İmla kurallarına uyulmalı ve noktalama işaretlerinin kullanımına da özen gösterilmelidir.
- Çocuk yayınları, özellikle de okul öncesi çocuklara yönelik yayınlar, mutlaka resimli olmalıdır. Resimler anlaşılır, konuya uygun ve sevimli olmalıdır. Resim ile tamamladığı yazı aynı sayfada bulunmalıdır. Bu resimler renkli veya siyah-beyaz olabileceği gibi en önemlisi sanat değeri taşımalıdır.
- Kapağın üstündeki resim çocuğun kitaba ilişkin ilk fikirleri edinmesi açısından çok önemlidir.
- Kitabın ciltlenme biçimi de kitabın dayanıklılığını dolayısıyla da çocuğun o kitaba duyduğu ilgiyi aynı doğrultuda etkileyecektir. Bu nedenle ciltli veya dikişli olması tercih edilmelidir (Çılğın, 2007: 78).

Çakmak ve Sofuoğlu (1997)'na göre; “Resimli kitapların biçimsel özellikleri şunlar olmalıdır:

- a) Kapak resimleri canlı, çekici ve kitabın içeriği ile uyumlu olmalıdır.
- b) Kitap dayanıklı ve mat kâğıda basılmalıdır.
- c) Hacim bakımından fazla büyük olmamalıdır.
- ç) Harfler gözü yormayacak büyüklükte ve baskısı temiz olmalıdır.
- d) Kitap ve dergilerdeki resimler bir sanat değeri taşımalı, çocuk psikolojisine ve kitabın konusuna uygun olmalıdır.
- e) Yazım, noktalama ve söz dizimi bakımından kusursuz olmalıdır.

f) Kitaplar, sağlam ve iç açıcı bir cilde sahip olmalıdır, satır araları ne geniş ne de dar olmalıdır, sayfanın 3/4'ü resme 1/4'i de yazıya ayrılmalıdır.”

Yalçın ve Aytaş (2014: 35)'a göre; “Özellikle okumaya başlangıç kitapları, temel eğitim birinci basamakta üçüncü sınıfa kadar çok büyük bir önem taşımaktadır. Kitapların sayfa düzenleri, resimlerin kullanılışı, yazıların boyutu, içindeki öykülerin pedagojik düzeyi son derece titiz ve uzun bir çalışma sonucu hazırlanmalıdır.”

Kapağın ne kadar önemli olduğunu ifade eden Çılgın (2007: 79)' a göre; kitabın kapağındaki resim çok önemlidir çünkü çocuk kitabın içeriğini bilmeden önce bu resim yoluyla kitap hakkında ilk fikre sahip olacaktır.

“Kitap kapağı, kitabın içeriği hakkında etkili mesaj verecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır.” (Tür-Turla, 2005: 37).

“Kullanılan kâğıdın ince olmaması, sayfalarını çevirme kolaylığının yanı sıra sayfalardaki renkli resimlerin daha net baskı vermesini, bir sayfadaki resmin arka sayfadaki resme gölge yapmamasını ve resmin daha iyi görülebilmesini sağlar.” (Tür-Turla, 2005: 35).

Tür ve Turla (2005: 37)'ya göre; “Sürekli aynı boyutlardaki kitaplar yerine farklı boyutlardaki kitaplar tercih edilmelidir.”

“MEB'in kitapları değerlendirme yönergesinde; 6 yaş için 24 punto, 7-9 yaş için 16-18 punto, 10 yaş için 12 punto ve 15 Ölçütler üstü için de 11 punto zorunlu kılınmıştır. Bu ölçüler, çocuğun görme ve gördüğünü algılama özellikleri göz önüne alınarak saptanmıştır.” (Cengiz, 2008: 2).

Çocuk kitaplarının; çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim sürecindeki etkililiğini belirten Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının okuldaki eğitim-öğretim işlevini bütünlemesinin de beklendiğini ifade ederek çocuk kitaplarının tüm bu önemli görevleri yerine getirebilmesi için ise yapısal ve eğitsel özelliklerle donatılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının, dış-ıçyapı özellikleri ve dayandığı eğitsel ilkelerle bir bütün olduğunu belirterek bu özellik ve ilkelerin birbirleriyle

olan tutarlılığının ve bütünselliğinin, çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen en temel etken olduğunu ve bu nedenle de çocuk kitaplarının belirtilen özelliklerinin bilinmesinin, çocuklar için seçeceğimiz kitaplarda bizlere kılavuz olacağını ifade etmiştir.

Gönen (1989) “Anaokul çağında, resimler ve kitaplara bakarak çocuğun dil kullanımını değerlendirmek yaygın bir etkinliktir. Resimler; çocuğun farklı anlatımlar aramasına, resimli kitaplar ise; öğretmenin çocukla konuşmasına olanak sağlarlar. Resimli kitaplar farklı stratejileri keşfetme fırsatı sağlamakla beraber, bazı kullanımları da uyarıp, çocuğa; dili kullanmada sahip olduğu becerileri gösterme, resimleri yorumlama ve hikâye sırasını öğretme fırsatı sağlamaktadırlar.”

diyerek çok küçük yaşlardan itibaren resimlerin ve resimli kitapların çocuğun dilsel gelişimindeki önemini ortaya koymaktadır.

Özünel (2000: 174)’e göre; “Görsel anlatımda yanlış yapılabacağına kitap resimlenmese daha iyidir. Çünkü çocuk, düş gücü ile kendi resmini kendi çizecektir.”

Sever (2012: 198) “Kitaplar, dilsel ve görsel özellikleriyle çocuğun hem sanat hem de düşünme eğitimi sürecini desteklemelidir” diyerek biçimsel yapının önemine işaret etmiştir.

Sanat eğitiminin kitaplar aracılığıyla farkındalığının önemine değinen Dilidüzgün (2006: 111) “Sanat eğitiminin yalnızca okullarda verileceğini söylemek doğru olmaz. Çocuk kitapları aracılığıyla gerçekleştirilecek olan sanat farkındalığı, okuru yaratıcılığa yöneltilip onun bilişsel, duyuşsal ve duygusal eğitim gereksinimlerini de karşılamaya yöneliktir. Bu nedenle, çocukların erken yaşlarda sanatsal duyarlılıkla donatılmış kitaplarla karşılaşması onların duyarlılıklarının ve beğenilerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.”

diyerek bu görüşünü belirtmiştir.

Sever (2012: 199) “Kitaplar, çocukları okumaya isteklendirecek bir tasarım anlayışını yansıtmalı; çocuklar kendileri için üretilen bir araca verilen önemi, gösterilen saygıyı, kitabın dış yapı (biçimsel) özellikleriyle bütünleşmiş olan tasarım özeninden anlayabilmelidir.”

Can (2014: 7) Çocuklar için özel olarak yaratılan çocuk edebiyatının genel edebiyattan farklı olduğunu bunun da yapılan sınıflandırmayla ortaya konulduğunu belirtip yetişkin ve çocuk edebiyatının hangi açılardan birbirinden farklı olması gerektiğinin genel hatlarıyla belirlenmesinin önemine değinerek birinci fark olarak çocuk edebiyatındaki resimlemeleri gösterir.

Tüm tanımlamalardan ve yaklaşımlardan görsel unsurların çocukların kitaplarla yakınlığının oluşması-oluşmaması ya da yakınlığının derecesi bakımından ne kadar önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan Şirin (2007) okul öncesi kitap türü başta olmak üzere çocuğun gelişimsel aşamalarına uygun resimli çocuk kitaplarının çocuğun anlam becerisinin gelişimi ve sanat eğitimi için çok önemli olduğunu belirtip bu kitapların etkili birer iletişim aracı olduğunu ifade etmiştir.

Resimli kitaplar da çocukları eğitmede son derece etkilidirler. Okuma bilmeyen çocuk, kitaplardaki resimlere bakar. Çocuğun yaşına uygun bol resimli kitaplar çocuğu kitapla ilk defa yüzyüze getiren yayınlardır. Bu resimlerin altındaki yazıları okuyarak kitabı çocuk için daha ilgi çekici hale getirmek, yetişkinlerin görevidir (Çılgın, 2006).

“Çocuk edebiyatının en önemli işlevi çocuğun psikolojisine yani ruhsal gelişimine katkıda bulunmasıdır. Çocuk, estetik haz alma ihtiyacını en güzel ve en ulaşılabilir şekilde çocuk edebiyatından karşılar. Başka bir ifadeyle, duygusal anlamda çocuğun istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yazılan her bir metin, çocuk okurun estetik duygusunun gelişmesini sağlar.” (Can, 2014: 6).

Yalçın ve Aytaş (2014)’ a göre; “Çağımızın en önemli niteliklerinden biri olan yaratıcı düşüncenin gelişmesinde de sanat ve estetiğe ait ilgi ve becerilerin geliştirilmesinin büyük bir rolü olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla kitapların biçim, renk, desen ve çizimlerinin de çocuğun gelişiminde büyük bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Bu yüzden yazılan çocuk kitapları biçim bakımından iyi düzenlenmelidir.”

Estetik konusuna vurgu yapan Sever (2012: 181)’ e göre “Resimli kitaplar bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişmenin en hızlı olduğu, kişiliğın temellerinin atıldığı bir dönemde, çocukların öğrenme gereksinmesini estetik yolla karşılayan birer araç durumundadır. Bu nedenle kitapların, görsel tasarım zenginliğini yansıtan sayfa

düzeniyle ilgi çekmesi; cilt kapak, kâğıt gibi özellikleriyle de uzun süre kullanılmaya elverişli olması gerekir.”

Şirin (2007) Türk çizerlerinin son dönemdeki gelişimine dikkat çekerek çizerlerin resimledikleri kitapların geleceğe dönük daha umut verici olduğunu ve dünyaya açılma şanslarının çok yüksek olduğunu ifade etmiştir; çizerlerin çok yüksek sanat duyarlılığıyla ve çocuğa uygun yaptıkları resimlerin seviyesi düşük metinlerle kullanılmasının ya da seçkin yazarların eserlerindeki uygun olmayan resimlerin ise bu noktada bir açmaz olduğunu belirtmiştir.

Gülpınar’a (2010) göre de, “Türkiye’de çocuk kitaplarının ve dergilerinin seviyesi orta derecedir. Fakat gelişmiş ülkelerin kitapları ile bizim kitaplarımız karşılaştırıldığında ciddi anlamda arada farklılıklar vardır. Net olmayan fotoğraflarla, zevksiz illüstrasyonlarla üst üste hiçbir düzen düşünülmeden oluşan metinlerle okunması çok güç yazı karakterleriyle hazırlanmış bu kitapların çocukların estetik zevklerini geliştireceği elbette söylenemez. Bu şekilde oluşumların en büyük payı yayıncılara aittir. Yayıncılar böyle bir dikkatsizlik, özensizlik durumuna karşı olsalar ya da daha dikkatli davransalar bu tarzda sonuçlara boğulmamış olunur.”

1.4. Problem

Çalışmada, yer alan 6 konu başlığının artalanından ayrı ayrı söz edecek olursak; ilgili literatürü tarihsel gelişimleri etrafında belirtmemiz gerekecektir. Her konu başlığının geniş bir literatür özeti olduğundan bu şekilde bir yol benimsenmiştir.

1.4.1. İlgili Literatür

1.4.1.1. Birinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı”nın Literatür Özeti

Özkan (2013)’a göre; “Bilgisayar bilimlerindeki gelişmeler, geniş hacimli derlemlerin oluşturulmuş olması ve buna bağlı olarak gelişen yeni teknolojiler, kişisel tercihlere dayalı ve sezgisel nitelikli çalışmalarla kıyaslandığında, dilin betimlenmesinde veriye dayalı yaklaşımları bugün için oldukça geçerli kılmıştır.” Bunun için uygulamalı dilbilim yöntemleriyle ve derlem dilbilim ilkelerinden yararlanılarak bir yol belirlemek gerekmektedir.”

Çocuk yazını için söz varlığı çalışmalarının önemi son yıllarda yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır. Bu çalışmalarda derlem dilbilim ilkeleriyle oluşturulmuş bilgisayar destekli çalışmalar ise oldukça azdır.

Aşağıda, ilk olarak çocuk yazını alanında yapılan söz varlığı çalışmaları anlatılacaktır, sonra ise derlem tabanlı olarak hazırlanmış çocuk yazını alanındaki sözcük varlığı çalışmalarından bahsedilecektir.

Baş’a (2006) ait *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma* adlı doktora tezinde araştırmacı, 100’er çocuk romanı-hikâyesi ve masalı, 54 adet çocuk destanı ve 14 çocuk efsane kitabı içerisinde aldığı 200 tane efsaneden 100.000’er sözcük seçerek 500.000 sözcüğü barındıran *tahkiyeli metin havuzu* oluşturmuştur. Sonrasında, toplam ve farklı sözcük sayılarını ikilemelerin ve deyimlerin kullanımlarını her tür için ayrı ayrı ve türler arasında karşılaştırmalı bir biçimde incelemiştir. Çalışma sonunda, araştırmacı en çok farklı sözcük sayısına sahip olan türün hikâye olduğunu tespit etmiştir; bunun yanında, özel isme en çok yer veren türün destan olduğunu ve ikilemelerin en çok bulunduğu türün ise masallar olduğunu saptamıştır.

Kutlu (2006) yılında yapmış olduğu *MEB İlköğretim 6, 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde, MEB ilköğretim 6, 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin, söz varlığı açısından ne gibi özellikler gösterdiği sorusuna yanıt aramaktadır. Çalışmasının ilk bölümünde *sözcük*, ikinci bölümünde *söz varlığı ve söz dağarcığı*, üçüncü bölümünde *Türkçe Öğretim Programına göre sözcük öğretimi* hakkında bilgiler vererek gerekli olan alt başlık türlerini sınıflandırmıştır. Çalışmacı, çalışmasının dördüncü bölümünde, araştırmasında kullandığı yöntemlerden, ulaştığı bulgulardan ve bunların değerlendirmelerinden söz etmiştir. Son bölüm olan beşinci bölümde ise araştırma sonuçlarını sunarak çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Turhan (2010) tarafından yapılmış olan *8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi* adlı yüksek lisans tezinde; çalışmacı, sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığını tespit etmeyi ve elde ettiği sonuçları ortaya koymayı amaçlamıştır. İncelediği ders kitapları Talim ve Terbiye Kurulunun 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Türkçe dersinde sekizinci sınıf düzeyinde okutulmasını tavsiye ettiği kitaplardan beş tanesidir. Çalışmacı, beş ders kitabında yer alan metinlerdeki sözcüklerin tamamını söz varlığı açısından değerlendirmiştir. Çalışmasının birinci bölümünde ‘sözcük’, ikinci bölümünde ‘söz varlığı’, ‘Türkçe Öğretim Programı’na göre sözcük öğretimi ve Türkçe ders kitapları’ hakkında bilgiler vermiş, gerekli alt başlık türlerini sınıflandırmıştır. Üçüncü bölümde, araştırmada kullandığı yöntemlerden ve uygulama sürecinden bahsetmiştir. Çalışmacı, çalışmasından elde ettiği bulguları ve bunların değerlendirmelerini dördüncü bölümde verirken son bölüm olan beşinci bölümde ise araştırma sonuçlarını ortaya koyarak öneriler sunmuştur. Bu çalışmanın sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığını

ortaya koyarak daha sonra yayımlanacak ders kitaplarına yol gösterici olacağı çalışmacı tarafından düşünülmüştür.

Çocuk yazını alanında kıymetli araştırmacılar tarafından yapılan önceki çalışmalar çocuk yazınına kapsamlı olarak ele almaktan uzak, genel anlamda birbirinin tekrarı niteliğinde olan çalışmalar olarak alan yazında yer almışlardır. Bu çalışmalarda disiplinlerarası bir yaklaşım ya da yöntemsel bir farklılık görülmemektedir.”

Çocuk yazını ile ilgili çalışmalarda kullanılan sözcüklerin çocuğa hitap edip etmediğinin eserlerdeki sözcüksel kullanımın çocuğa ne derece uygun olup olmadığının da büyük önem arz ettiği söylenebilir.

Özkan (2014)'a göre; çocuk yazını için yapılan çalışmalarda hedef grupların özelliklerine göre sözlükler oluşturulmalıdır, dil öğretiminde öncelikler belirlenmelidir; yaşa uygunluk, sözcüksel çeşitlilik, okunabilirlik, sözcükbirimsel, sözdizimsel ve kavramsal örüntüler ve sözcüksel alan gibi durumlar da göz önüne alınmalıdır. Çocuk yazını için oluşturulan eserler belirli konuların tekrarı olmaktan çıkmalıdır. Bunu yapmak içinse derlemlerden yararlanılmalıdır.

Yöntemsel olarak çocuk yazınına farklı bir yaklaşım getiren çalışmalardan ilki Özkan (2011) tarafından oluşturulan ve *IV. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda çalıştay sunusu olarak tanıtılan ve aynı zamanda özel alan derlemi özelliği gösteren *Çocuk Yazını Derlemi (ÇYD)*'dir. Derlem içerisinde 14 farklı türden 271 çocuk kitabı bulunmaktadır; 1981-2011 yılları aralığındaki eserleri kapsayan bu derlemde, toplam 3.257.609 sözcük vardır. Bu sözcüklerin 231.739 tanesi farklı sözcüklerden oluşmaktadır bunların yanında 450.258 cümle derlem içerisinde geçmektedir. Çocuk yazınına; derlem tabanlı, etiketlenebilir, çok yönlü ve disiplinlerarası bir bakış açısını getiren bu çalışma geliştirilebilir özelliğiyle de ayrı bir öneme sahiptir. ÇYD'de; yazar adları, eser adları, yayınevleri, yayın tarihleri, ilk yayın tarihleri, eserlerin biçimsel nitelikleri (kapak, cilt niteliği, baskı niteliği), eserlerin görsel nitelikleri (görsel türü, görsel sayısı, içerik görsel uyumu, görselin metinsel niteliği, görsel-

yazı düzeni), eserlerin görsellerinin hazırlanması (grafik tasarımcı), eserlerin satırlarının nitelikleri (satur uzunluğu, sayfa satur sayısı) gibi çeşitli eser kayıt değişkenleri de bulunmaktadır.

Özkan (2013) tarafından *VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda bildiri olarak sunulan *TÜBİTAK-112K479 nolu Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı projede ise çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal ögeler açısından incelenmesi.

Aynı zamanda çevrimiçi erişime de açık olan bu projenin de alana büyük bir yenilik ve özgünlük getirdiği ifade edilebilir. (Bkz. proje ile ilgili detaylı bilgiler⁶)

Yöntemsel olarak alana farklı bir yaklaşım getiren yüksek lisans çalışmalarından birisi -çalışmalardan ilki ve en önemlisi- Özkan (2012)'ın yukarıda sözü edilen proje⁷dâhilinde yapmış olduğu *Türk Çocuk Yazınında Söz Varlığı-Derlem Tabanlı Uygulama-* adlı çalışmasıdır.

Ülkemizde yapılan çocuk yazınıyla ilgili özel amaçlı derlem projeleri ve yüksek lisans çalışmalarında, Türk çocuk yazını eserleri derlem dilbilim

⁶<http://ozkanbulent.com/tubitak-sobag-112k479-bir-ozel-alan-derlemi-olarak-turk-cocuk-yazini-derlemi-ve-turk-cocuk-yazini-uzerine-ileri-uygulamalar-projesi/>

⁷*Çocuk Yazını Derlemi* (ÇYD) projesi

yaklaşımına göre bilgisayar destekli olarak disiplinlerarası bir bakışla ele alınmıştır. Böylece çocuk yazını yöntemsel olarak farklı bir noktaya taşınmış, bütünsel bir yaklaşımla da incelenebilen bir özelliğe büründürülmüştür.

Yurt dışında, çocuk yazınıyla ilgili yapılan çalışmalarda bu alanda oluşturulan özel amaçlı derlemelerin ülkemize oranla literatürde fazlaca yer aldığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmalar arasında: *New York Üniversitesi Çocuk Yazını Derlemi*, *Oxford Çocuk Derlemi*, *CCB (Çocuk Kitabı Derlemi)*, *Galce Çocuk Yazını Derlemi (Ein Geiriau NI)*, *Lancaster Corpus of Children's Project Writing*, *Child Language Data Exchange System (CHILDES)*, *GRIMMATIK* gibi çalışmalar vardır.

1.4.1.1.1. New York Üniversitesi Çocuk Yazını Derlemi (Children's Literature Corpus)

Michael Hart tarafından başlatılan Gutenberg Projesi kapsamında sunulan 50.000 elektronik kitap içinden seçilen 1812-1992 zaman aralığını yansıtan 40 tane çocuk kitabından oluşturulmuştur. 2.170.523 toplam ve 39.479 farklı sözcüğün bulunduğu derlem içerisinde yer alan kitaplar İtalyan, İngiliz, Amerikan, Kanadalı ve İsviçreli yazarlarca (*Mark Twain, Lewis Carroll, Carlo Collodi, Thornton Burgess, L.M. Montgomery, Anna Sewell, Margaret Vandercook, Edith Nesbit, Ouida, Laura Lee Hope, Rudyard Kipling, Charlotte May Yonge, Francis Hodgson Burnett, L. Frank Baum, Louisa May Alcott, Margaret Sidney, Nellie Mabel Leonard, Johanna Spyri vb.*) yazılan kitaplardan oluşmaktadır.

1.4.1.1.2. Oxford Çocuk Derlemi (Oxford Children's Corpus)⁸

100 milyon kelimedenden oluşan bu özel alan derlemi kelime sayısı bakımından gittikçe artan bir yapıya sahiptir. Söz konusu özel alan derleminin oluşturulma amacı çocuklara yönelik bilimsel ve yöneme dönük bir veri kaynağı elde etmektir. Verilen bilgilerde yetişkinlerin ve çocukların kullanmış olduğu kelimelerin farklılaştığı ve bu durumun yapılan detaylı sıklık çalışmaları yoluyla belirlendiği açıklanmaktadır. Örnek olarak yetişkinlerin en sık kullandığı sıfatlar “umumi, politik, sosyal, ekonomik, uluslararası, askeri, finansal ve yasal” iken çocukların kullandığı sıfatlar ise “tuhaf, güzel, güvenilir, parlak, vahşi, zengin ve kötü olarak belirlenmiştir.

1.4.1.1.3. CCB (A Corpus of Children Books-Çocuk Kitabı Derlemi)⁹

Derlem, 12 yaş civarındaki çocukları kapsayan ve 1850-2000 yılları arasında yayımlanmış Alman çocuk kitaplarından oluşan bir özelliğe sahiptir. Derleminde metin tabakaları tema duyarlı bir anlayışla oluşturulmuştur. Bu bağlamda: macera, duygusal/aşk, çeviri, masal/fantastik, eğitim-sosyal problem temalı anlayış yaklaşımları sergilenmiştir. Bu derlem, çocuk yazın dilinin zamansal değişimini saptamak amacıyla oluşturulmuştur.

1.4.1.1.4. Galce Çocuk Yazını Derlemi (Ein Geiriau NI)¹⁰

430 kitaptan oluşan bu derlem, Galler Meclisi Hükümeti tarafından desteklenmiştir. Yaklaşık üç milyon sözcük içermektedir. Okul öncesi, birinci

⁸<http://www.oxforddictionaries.com/words/creating-a-children-s-dictionary>

⁹<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.628.782&rep=rep1&type=pdf>

¹⁰<http://www.egni.org/download.htm>

kademe ve ikinci kademe öğrencilerine hitap eden çocuk yazını eserlerinden oluşturulmuştur. Çocuk öyküleri (218 kitap), çocuk romanları (162 kitap), resimli kitap (5 kitap), bilgi verici kitap (33 kitap) ve şiir (12 kitap) gibi tabakalar adı altında çalışma gerçekleştirilmiştir.

Her seviye için belirlenen kitap sayıları ise şöyledir:

1. Seviye: 17 Kitap
2. Seviye: 87 Kitap
3. Seviye: 101 Kitap
4. Seviye: 89 Kitap
5. Seviye: 105 Kitap
6. Seviye: 22 Kitap
7. Seviye: 9 Kitap

1.4.1.1.5. Lancaster Corpus of Children's Project Writing¹¹

Tony McEnery ve Roz Ivanic'in yönettiği bu proje 1996'da başlamıştır. İngiltere'deki bir okulda 9-11 ve 8-12 yaşlarındaki 37 öğrencinin yazmış olduğu yazıların incelendiği bu proje 3 yıldan fazla sürmüştür. Favori hobiler, hayvanlar ve dünyadaki ülkelerle projenin yazıları değerlendirme anlamındaki başlıca temaları olarak düşünülmüştür. Çalışma hem okuryazarlık hem de derlem dilbilim uzmanlık alanlarının beraber işe koşulmasıyla gerçekleştirilmiştir. Etiketlemelerin kullanıldığı projede concordance programları gibi metin analizi yazılımları da kullanılmıştır. Çocukların yazımlarındaki farklılıkları ileri medya teknolojisiyle hafifletmek-azaltmak projenin genel amacıdır.

¹¹<http://www.lancaster.ac.uk/fass/projects/lever/>

1.4.1.1.6. Child Language Data Exchange System (CHILDES)¹²

1984 yılında Carnegie Mellon Üniversitesi Psikoloji bölümünde Brian MacWhinney öncülüğüyle Leonid Spektor ve Franklin Chen'in programcı olarak yardımcılıklarıyla kurulan ve şu anda 4500'ün üzerinde üyesi bulunan bir oluşumdur. Proje kapsamında 130'un üzerinde korpora bulunmaktadır. Projeye ilgili yazılan makale sayısı ise 1500'ün üzerindedir. Evrensel bir yapıya sahip olan bu proje çocukların farklılıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Diller arasında ses ve videolar çeviriler yardımıyla ve diğer işlemlerle kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır. Proje için oluşturulmuş olan *KLAN* adında bir yazılım dâhilinde çeşitli işlemleri yapmak olanaklıdır. *KLAN* yazılımının nasıl kullanılabileceği ile ilgili açıklamalar sitede verilmiştir. Aynı zamanda ailelerin kendi çocukları için de korpus oluşturmasına olanak veren bir projedir. CHILDES içerisinde; çift dil edinimi, dil bozuklukları, anlatılar, Kuzey Amerikan İngilizcesi, İngiliz İngilizcesi, Alman dilleri, Romen dilleri, Slav dilleri, Doğu Asya dilleri, Kelt dilleri ve phonbank gibi bölümler bulunmaktadır.

1.4.1.1.7. GRIMMATIK¹³

GRIMMATIK kelimesi Grimm Kardeşler'in isimlerinin ilk hecesiyle Almancada gramer anlamında kullanılan *GRAMMATIK* kelimesinin son hecesinin birleşiminden oluşmuştur. *GRIMMATIK* orta seviye ve ileri seviye Alman öğrencilerine öğrenci merkezli ve araştırma tabanlı bir yaklaşım sunan bir derlemdir. Almanca grameri ve Grimm Kardeşler'in masalları bu derlemede birlikte incelenmiştir. Almanca grameri öğrenmede ve tekrar etmede ilk kez 1812

¹²<http://childes.talkbank.org/>

¹³<http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/b9789401203845s011>

yılında yazılmış olan orijinal metinler ele alınmış ve bundan faydalanılarak bir derlem oluşturulmuştur. Öğrenciler bu derlemle beraber Almanca gramerini daha iyi öğrenmişlerdir. Dille ilgili olan konuşma parçaları, ifadeler ve cümle yapıları öğrenciler tarafından derlemle daha iyi öğrenilmiştir. Dili, kurallarını öğrenerek daha iyi tanımak ve dili parçalarına ayırıp birleştirmek bu yolla da dilbilgisel yeterliliğe ulaşmak olanaklı olmuştur. Derlemde, çocuklar için 160 dilden çevrilmiş olan 201 hikâye ve 10 efsane bulunmaktadır. Derlemde, eserlerin kelime sıklıkları, ad, eylem ve önad olarak incelenmiştir.

1.4.1.2. İkinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri”nin Literatür Özeti

Metinlerin seviye olarak okuyuculara uygunluğu konusunda yapılan çalışmaların tarihsel gelişimi üzerine çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır; araştırmacıların bazıları okunabilirlik çalışmalarının Aristo ve Platon döneminden itibaren başladığını varsaymıştır: “Bu kavramın ortaya çıkışını, Aristo ve Platon’a kadar götürebileceğimizi söyleyebilmekle birlikte bu alandaki çalışmalara XX. yüzyıl başlarında rastlanmaktadır. Okunabilirlik alanında, ilk olarak basılı materyaller üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Yurtdışında basılı materyaller üzerinde yapılan okunabilirlik çalışmaları 1920’li yıllara dayansa da Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar yeni sayılmakta ve sayı olarak fazla olmamaktadır. Okunabilirlik kavramının bu bilgilerden hareketle uzun bir geçmişe sahip olduğunu söyleyebiliriz” (Chall, 1988, akt. Solmaz, 2009: 1); aynı şekilde (Okur ve Arı, 2013; Temur, 2002, Yazıcı ve Temur, 2007 ve Güyer, vd., 2009) de okunabilirliğin tarihsel olarak başlangıcını bu döneme dayandırmaktadır.

Öte yandan, okunabilirlik çalışmaları Amerika’da ve Batı’da uzun bir geçmişe sahiptir. Ateşman (1997) kelime sıklığı çalışmalarının başlangıcı olarak

Kaeding (1898) ve Rubakin'in (1889) yaptığı çalışmaları gösterir; Dubai ise (2004: 12) Thorndike'in (1921) yaptığı *The teacher's word book of 30,000 words-Öğretmen Kelime Kitabı* çalışmasını ilk çalışma olarak gösterir. Ülkemizde bu çalışmalar ilk olarak Ateşman'ın (1997) yaptığı çalışmayla başlamıştır ve son dönemde okunabilirlikle ilgili çalışmalar çeşitli disiplinlerde artarak devam etmektedir; bu çalışmaların bir kısmının disiplinlerarası bir özellik gösterdiği de söylenebilir.

Çocuk yazınıyla ilgili özellikle ilköğretim ve ilköğretim sonrası dönemlere göre yapılan okunabilirlik çalışmaları literatürde sıkça yer almaktadır. Genel anlamda dil eğitimiyle ilgili olan, uygulamalı bir şekilde gerçekleştirilen ve formüllerin değişik kademelere ve değişik öğrenci seviyelerine uygunluğuna göre gerçekleştirilen çalışmaların bir kısmı ise disiplinlerarası bir özelliktedir. Bununla beraber dil eğitimi alanı dışında ve deneysel olarak gerçekleştirilen çalışmalar da bulunmaktadır. Özellikleri verilen çalışmalardan konumuzla alakalı olan 2-3. sınıf düzeyindekiler ise yok denecek kadar azdır. Aşağıda öncelikle okunabilirlikle ilgili yapılan çalışmalardan makaleler, tezler, sempozyumlar ve kurultaylar olarak bahsedilecek ardından çalışmanın sonunda konumuzu ilgilendiren çalışmalara değinilecektir.

Ülkemizde ilk olarak yapılan ve *Dil Dergisi*'nde yayımlanan *Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi* adlı çalışmasında, Ateşman (1997) Flesch'in geliştirmiş olduğu formülü Türkçeye uyarlar. Okunabilirliğin ne olduğu ve okunabilirlik ölçüsünün nerede kullanıldığına dair soruları cevaplamaya çalışır. Dil eğitimiyle ilgili olan daha çok formül geliştirme özelliği gösteren bu çalışma içerisinde ilgili şu başlıklar üzerinde durur:

- Okunabilirlikle ilgili araştırmalar
- Okunabilirliğin ölçülmesinde kullanılan değişkenler
- Türkçenin farklılığı

➤ Okunabilirlik formülünün geliştirilmesi

Çalışmada, Türkçenin kendi yapısına en uygun formülün Flesch formülü olduğunun tespitinin ardından bu formülün İngilizce metinlerde kullanıldığından hareketle cümle-sözcük uzunluğu değişkenleriyle ilgili birtakım uygulamalar yapılarak formül Türkçeye uyarlanır.

Okunabilirlik sayısı= $198,825 - 40,175 \cdot X1 - 2,610 \cdot X2$

X1= Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X2= Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu (Ateşman, 1997: 74)

Formüle göre, metindeki okunabilirlik sayısı metnin ilk 100 sözcüğünü incelemeye alınmakla başlar; İncelenen 100 sözcüğün toplamdaki hece uzunluğu 100'e bölünür ve X1 değeri bulunur ardından 100 sözcüğün oluşturduğu cümle sayısına bölünerek X2 değerine ulaşılır. Bu değerler formülde gerekli yerlere yazılarak metinle ilgili okunabilirlik sayısına ulaşılır (Ateşman, 1997: 74).

Ateşman (1997: 72) Kendisinden sonra gerçekleştirilen çalışmalara kaynak teşkil eden bu çalışma sonucunda okunabilirlik formülünün kullanılabilceği alanları da şöyle sıralamıştır:

“Öğrenci kompozisyon ödevlerinin değerlendirilmesinde”

“Yazın yapıtlarına ait üslup özelliklerinin çözümlenmesinde”

“Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin dil düzeylerinin belirlenmesinde ve metin üretiminde.”

Temur (2003)'un *Okunabilirlik (Readability) Kavramı* adlı çalışmasında okunabilirlik konusuna kuramsal olarak yaklaşılarak geçmişten o güne kadar yapılmış çalışmalardan, çalışmalar sonucunda ortaya çıkan formüllerin geliştirilme süreçlerinden ve okunabilirlik ölçülme ilkelerinden bahsedilmiştir. Öne çıkan bazı formüllerle ilgili bilgiler verilmiştir. “Dale Cale formülü ve bu formüle göre okunabilirlik düzeyi tablosu”, “Gunning Fog Index”, “Flesch-

Kincaid Okunabilirlik formülü ve bu formüle göre okunabilirlik düzeyi tablosu”, “Fry okunabilirlik grafiği” ve “Ateşman tarafından uyarlanan okunabilirlik formülü ve okunabilirlik düzeyi tablosu”. Dil eğitimi ilgilendiren bu çalışma önemli bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Budak (2005)’ın *Metinlerin Okunabilirlik Düzeyinin Saptanmasına Yönelik Eleştirel Bir Bakış* adlı çalışması da dil eğitimi ilgilendirmektedir ve çalışma tipi olarak ise deneysel bir özellik göstermektedir. Yazar, çalışmasında genel kabulden farklı olarak okunabilirlik düzeyini kelime ve cümle uzunluğu bağlamında değerlendirmemiştir. Bunun yerine, metindeki anlamı belirlemenin yolunun metin içerisinde bulunan bilinen ya da bilinmeyen kelimelerden geçtiğini belirtmiştir. Buradan hareketle, metinde anlamı bilinmeyen kelime sayısı arttıkça metnin zorlaşacağı sonucuna varmıştır.

Tekbıyık (2006) *Lise Fizik I Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu* adlı çalışmasında, Fizik Dersi kitaplarının hedef yaş grubuna (9. sınıf) uygunluğunu araştırmıştır. Örneklem olarak 2002-2007 yılları arasında okutulmasına karar verilen ders kitaplarını seçmiştir. Çalışmasının sonucunda kitapların öğrenci seviyesine uygun olduğu sonucunu elde etmiştir. Çalışmacının Cloze ve Fog testleri kullanarak gerçekleştirdiği bu çalışma uygulamalı bir çalışmadır ve aynı zamanda disiplinlerarası bir özellik göstermektedir.

Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu (2007) *Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi* adlı çalışmalarında, Ateşman’ın (1997) formülünü kullanarak 2006-2007 yılları arasında okutulması düşünülen 3 ders kitabını incelemiştir. Kitaplardan 29 öyküleyici ve 17 bilgilendirici metin olmak üzere 46 metni dikkate almışlardır. Dil eğitimi alanına yönelik olan ve uygulamalı bir çalışma olma özelliği gösteren

bu çalışmanın sonucuna göre; kitaplar içerisinde yer alan metinler arasında okunabilirlik yönünden bir uyum yoktur.

Yazıcı ve Temur (2007) dil eğitimi için önemli olan *Okunabilirlik Formüllerinin Kullanımına Yönelik Yapılan Bazı Eleştiriler* adlı çalışmalarında okunabilirlik kavramından bahsederek okunabilirlik formülleriyle ilgili kuramsal bilgilere yer vermişlerdir. Sonrasında ise okunabilirlik formüllerinin kullanımı noktasında yapılan eleştirileri değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeyi metinden ve okuyucudan kaynaklı faktörler biçiminde iki başlık altında toplamışlardır. Buna göre;

- Nicel verilere dayalı olması,
- Okuyucudan kaynaklanan faktörlerin dikkate alınmaması,
- Okunabilirlik seviyesi konusunda ihtilafli görüşlerin olması,
- Her metin türüne uygulanamaması,
- Görsel öğeleri formül dışında tutması,
- Bir formülün aynı kitapta farklı sonuçlar vermesi,
- Farklı formüllerin aynı kitapta farklı sonuçlar vermesi,
- Metnin genel ahenginin bozulmasına sebep olması,
- Evrensel olmamaları, biçiminde ifade edilmiştir (Yazıcı ve Temur, 2007: 322).

Zorbaz (2007) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme* adlı kuramsal çalışmasında, 1-8. Sınıf öğrencilerinin seviyelerine göre hazırlanmış olan farklı kitapları Ateşman (1997)'in formülüne göre değerlendirmiştir. Dil eğitimi açısından önemli olan bu çalışmada, değerlendirme sonuçları kitapların kolay olduğunu göstermiştir; bunun yanında metinlerin sınıflar arasında anlamlı bir farka sahip olmadığı sonucu da ortaya çıkmıştır. Çalışmacının formül dışında

uyguladığı T-Testi ise cümlesel uzunluk ve okunabilirlik anlamında yalnızca kademeler arasında bir farklılık olduğu sonucunu vermiştir.

Güyer, Temur ve Solmaz (2009) *Bilgisayar Destekli Metin Okunabilirliği* adlı disiplinlerarası çalışmalarında “Etma” adlı metin analizi yapan yazılım programının geliştirilme sürecinden bahsetmişlerdir. Aynı çalışmada, okunabilirlik ile ilgili yapılacak olan deneysel çalışmaların güçlüğüne değinerek özellikle kapsamlı metinler inceleme konusu yapılacaksa bilgisayar desteği almanın bir gereklilik olacağını vurgulamışlardır. Bu şekilde yapılan çalışmaların yapılacak disiplinlerarası araştırmalar için ölçme aracı olarak kullanılması gerektiği ve araştırmacılara sunacağı kolaylık yönünden desteklenmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Ulusoy (2009) *Boşluk Tamamlama Testinin Okuma Düzeyini ve Okunabilirliği Ölçmede Kullanılması* adlı disiplinlerarası çalışmasında boşluk tamamlama testini kullanarak 6-8. sınıf öğrencilerinin kullandığı fen bilgisi ders kitaplarından seçilen metinlerin okuma seviyelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın verileri farklı sınıflardan seçilen 237 öğrenciye ders kitaplarından seçilip verilen metinlerin her 5. kelimesinin boş bırakılıp toplanmasıyla oluşturmuştur. Çalışmacı, öğrenciler tarafından doldurulan boşlukları farklı analizlerden geçirerek uzman görüşleri çerçevesinde incelemiştir. İncelemeleri sonrası oluşan değerlendirmesinde öğrencilerin boşluk doldurmada metin içerisinde yer alan ipuçlarından yeterli kadar yararlanamadığına yer vermiştir.

Temizyürek (2010) *Türkiye’de Okuma Seferberliği Çerçevesinde Seçilen Kitapların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi* adlı uygulamalı olan ve dil eğitimi alanını ilgilendiren çalışmasında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan ilköğretimlerde okutulması tavsiye edilen 100 temel eserden 10 tanesini seçip Ateşman (1997)’in formülüne göre

incelemiştir. İncelediği kitapların; zor, orta güçlükte ve kolay olduğu sonucuna varmıştır.

Bezirci ve Yılmaz (2010) tarafından gerçekleştirilen *Metinlerin Okunabilirliğinin Ölçülmesi Üzerine Bir Yazılım Kütüphanesi ve Türkçe İçin Yeni Bir Okunabilirlik Ölçütü* adlı disiplinlerarası çalışma diğer çalışmalardan farklı olarak çalışma tipinde uygulamayı ve formül geliştirmeyi beraber barındıran bir özelliktedir. Çalışmada, “Ateşman Okunabilirlik Formülü, Smog-Simple Ölçümü, Gunning-Fog Değeri, Fresch Reading Ease Score, ARI-Otomatik Okunabilirlik İndeksi ve Flesch-Kincaid Değeri” gibi formüllerle ilgili yazarlar bilgi vererek roman, felsefe, Türk klasikleri ve Dünya klasikleri arasından belirledikleri 11 kitabı bu formüllere göre okunabilirlikleri açısından incelemiştir. Çalışmalarının öbür aşaması olan yazılım geliştirme aşamasında ise Türkçe için bazı aşamalar gözeterek yeni bir yazılım oluşturmuşlar. Yazılıma göre;

- Eserlerdeki toplam cümle sayısı, kelime sayısı, harf sayısı, karakter sayısı, hece sayısı, çok heceli kelime sayısı (4 heceli veya daha fazlası için) hesaplanmıştır.
- İngilizce için tanımlanmış olan 5 önemli okunabilirlik formülü (SMOG, Gunning-Fog, ARI, FRES ve Flesch-Kincaid) Türkçe için geliştirilmeye çalışılmış ve çıkan değerler karşılaştırılmıştır. (Bezirci ve Yılmaz, 2010: 56).

Tosunoğlu ve Özlük (2011) *Okunabilirlik ve İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Düz Yazı Metinlerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi* adlı uygulamalı çalışmalarında, ön plana çıkan okunabilirlik formüllerinden ve Türkiye’de yapılan okunabilirlik çalışmalarından bahsetmişlerdir. 1. Sınıf Türkçe Ders kitabından 9 metin seçilerek Ateşman (1997) formülüyle incelenmiştir. Bu çalışma dil eğitimi alanına yöneliktir.

Çeçen ve Aydemir (2011) *Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi* adlı çalışmada, okul öncesine yönelik 50 hikâyelik okuma setini Ateşman (1997) formülüyle incelemişlerdir. İnceleme sonucunda kitapları seviyelerine göre; “çok kolay, kolay ve orta güçlükte olarak” değerlendirmişlerdir. Bu çalışma dil eğitimi alanında yapılmış uygulamalı bir çalışmadır.

Kurnaz ve Erdem (2012) *Dil ve Anlatım Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri* adlı makale çalışmasını *Dil ve Anlatım Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri* adlı tez çalışmasının verileri üzerinden yola çıkarak hazırlamışlardır. 9-12. Sınıf ders kitaplarından aldıkları 145 metni Ateşman (1997)’in geliştirmiş olduğu formülle değerlendirmişlerdir. Sonuçları, sınıflara ve kitap düzeylerine göre farklılaşma durumunun tespiti için ise T-Testi ve Varyans analizleri yapıp değerlendirmişlerdir.

Okur ve Arı (2013) 6, 7, 8. *Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği* adlı araştırmalarında 2010-2011 yılları arasında okutulan 15 farklı Türkçe ders kitabının 298 farklı metnini incelemişlerdir. İncelemelerini Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre gerçekleştirmişlerdir. Dil eğitimiyle ilgili olan bu uygulamalı çalışmanın sonucunda elde ettikleri verilere göre; öyküleyici metinler bilgilendirici metinlere göre daha kolay olarak tespit etmişlerdir. Bunun yanında araştırmalarında inceledikleri metinlerin sınıf seviyelerinin yükseldikçe okunabilirlik seviyelerinin de yükseldiği sonucuna ulaşmışlardır.

Karatay, Bolat ve Güngör (2013)’ün *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği* adlı çalışmaları dil eğitimiyle ilgili bir çalışmadır. Çalışma, aynı zamanda uygulamalı bir çalışma özelliği göstermektedir. Çalışmacılar tarafından *V. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi*

Kurultayı (2012)'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Araştırmacılar, 6-8. Sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin düzeylerini 12 Türkçe öğretmene sormuşlardır. Buradan hareketle metin düzeylerini “kolay-orta güçlükte ve zor” olarak belirlemişlerdir. Sonrasında ise seçkisiz atama yöntemiyle belirlenen metinler çıkartmalı okunabilirlik tekniğiyle çocuklara uygulamışlardır. Bu uygulamanın sonuçları ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırmasını yaparak sonuçlar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını SPSS paket programı ile sorgulamışlardır.

Bağcı ve Ünal (2013) *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi* adlı çalışmalarında, 2 farklı yayınevini 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarından 56 metin seçerek Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) formülüyle bu metinleri değerlendirmişlerdir. Bunun sonucunda metinlerin çoğunluğunun orta güçlükte olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Mert (2013) *The Redability of the Text in the Turkish Textbooks in Turkey-Türkiye’de Kullanılan Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri* adlı çalışmasında “Türkiye’deki Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik puanları ve eğitim düzeyleri nedir?” problem cümlesine yanıt aramıştır. Dil eğitimiyle ilgili olan bu çalışma, tarama modelinde ve betimsel niteliktedir. Çalışmacı, Türkiye’deki Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve eğitim düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği bu çalışmasında incelediği metinlerin okuma puanlarını ve eğitim düzeylerini belirlemiştir. Araştırmasının sonucunda bilgilendirici ve öyküleyici metinlerin okunabilirlik puanları ve eğitim düzeyleri ilişkisinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bilgilendirici metinler ulaşılmak istenen okurun yaş düzeyini göz ardı ederek seçilirken öyküleyici metinlerin bilgilendirici metinlere oranla ulaşılmak istenen çocuk okurun eğitim düzeylerine daha uygun oldukları sonucuna varmıştır.

Durukan (2014) *Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki* adlı araştırmasında, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin bu metinleri okuma hızı ve anlama oranları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmacı, dil eğitimi ile ilgili olan uygulamalı bu çalışmada, betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modelini kullanmıştır. MEB Yayınları'nın 7. sınıflara ait Türkçe ders kitabından üç adet düzyazı metnini seçerek bu metinlerin okunabilirlik düzeylerini Ateşman (1997)'in formülüyle hesaplamıştır. Sonrasında seçtiği metinlere yönelik Okuduğunu Anlama Testi hazırlayarak öğrencilere uygulamıştır. Ayrıca öğrencilerin bu metinleri okuma hızlarını da tespit etmiştir. Bu yolla öğrencilerin okuma hızlarının ve metinleri anlama becerilerinin metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre farklılaşma durumuna bakmıştır. Topladığı verileri SPSS 16 programına girerek verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısından ve Tek Yönlü ANOVA testinden yararlanmıştır. Araştırma sonucunda, metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre öğrencilerin okuma hızları ve anlama düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çoban (2014) *Okunabilirlik Kavramına Yönelik Bir Derleme Çalışması* adlı eserinde okunabilirliğin anlamı ve okunabilirlik formülleri üzerinde durup ülkemizde yapılan çalışmaları tarihsel bir sıra izleyerek ve işlevsel bir biçimde derleyerek ortaya koymuştur. Araştırmacılar için önemli olan bu çalışmada, yazar, okunabilirlik ile ilgili yapılan çalışmaları genel olarak derlemiştir. Okunabilirlikle ilgili literatür taramasına yer vermesinin yanında çalışmaların ne zaman yapıldığını, hangi alanda yapıldığını, hangi tipte olduğunu, çalışmalarda kullanılan formüllerin neler olduğunu, ve çalışmaların örneklemelerinin neler olduğunu da şematize ederek ayrıca sunmuştur. Sonuç, tartışma ve öneriler bölümüyle de çalışmasını tamamlamıştır.

Yılmaz ve Temiz (2014) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Durumları* adlı uygulamaya dönük çalışmalarında, yabancılara Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine uygun hazırlanan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, ve 3'teki metinlerin okunabilirlik durumlarını incelemişlerdir. Dil eğitimiyle ilgili olan bu çalışma diğer çalışmalardan farklı olarak dil eğitiminin yabancılara Türkçe alanında çalışılmış olmasıyla önemlidir. Çalışmacılar inceledikleri ders kitaplarındaki metin düzeylerinin öğrenci seviyesine ne kadar uygun olduğunu saptamak amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Betimsel bir çalışma olan bu çalışmada Ateşman (1997)'in okunabilirlik formülünü kullanarak örneklem olarak seçtikleri Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, ve 3'teki metinlerin güçlük düzeylerini belirlenmişlerdir. 1. Kitaptan 20, 2. Kitaptan 40, 3. Kitaptan ise 38 metin seçmişlerdir. Çalışmalarının sonunda ders kitaplarında öğrencilerin düzeylerine uygun ve düzeylerinin üstünde olan metinlerin yer aldığını belirlemişlerdir.

Kolaç (2015) *Readability Level of The Texts in Open Education Secondary School Turkish Coursebooks* adlı çalışmasında, ilköğretim ikinci kademe (5, 6, 7 ve 8)'de ders kitabı olarak okutulan Türkçe kitaplarından doküman analizi yöntemiyle topladığı 74 metni cümle ve kelime uzunluklarına göre Ateşman (1997)'in okunabilirlik formülü yardımıyla incelemiştir. Çalışmasının sonunda, metinlerin genel anlamda okunabilir bir seviyede olduğunu belirlemiştir; bunun yanında birkaç tane zor ve çok zor okuma metninin de olduğunu da tespit etmiştir. Dil eğitimiyle ilgili uygulamalı bir çalışma olan bu araştırma önemlidir.

Baş ve Yıldız (2015) *2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarında, 2. sınıf Türkçe ders

kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Dil eğitimiyle ilgili olan bu çalışma uygulamalı bir çalışmadır. Araştırmacılar 2014-2015 eğitim-öğretim yılında okutulan Doku Yayınları'na ait 2. Sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeylerini ölçmüşlerdir. Metinlerin analizinde Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülünü kullanmışlardır. Araştırma sonucuna göre; öyküleyici metinlerin okunabilirlik puanlarının bilgilendirici metinlerin okunabilirlik puanlarına göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Zorbaz ve Köroğlu (2016) *Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri* adlı çalışmalarında, yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış olan Gazi Üniversitesi TÖMER'in hazırladığı ve temel, orta ve ileri düzey kitaplarından oluşan öğretim setindeki metinleri kelime, cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri açılarından incelemişlerdir. Dil eğitimiyle ilgili olan bu uygulamalı çalışmada, verileri toplarken öncelikle metinlerin kaç kelimededen, kaç cümleden ve kaç heceden oluştuğunu tespit etmişlerdir. Daha sonra kelimelerin ortalama kaç heceden oluştuğunu, cümlelerin kaç kelimededen meydana geldiğini tespit etmişlerdir. Okunabilirlik hesaplamalarında Çetinkaya ve Uzun'un (2010) kelime ve cümle uzunluğunu temel alan formülünü kullanmışlardır. Çalışma sonucunda: Kelime uzunluğu yönüyle A1 düzeyinden B2 düzeyine doğru düzenli bir artışın gerçekleştiğini, düzey yükseldikçe metinlerde daha uzun kelimeler kullanıldığını fakat C1 düzeyindeki metinlerin ortalama kelime uzunluğunun B2 düzeyinden az da olsa kısa olduğunu tespit etmişlerdir. Cümle uzunluğu yönüyle A1 düzeyinden C1 düzeyine doğru düzenli bir artışın gerçekleştiğini, düzey yükseldikçe metinlerde daha uzun cümlelerin kullanıldığını tespit etmişlerdir. Ancak düzeyler arasında farklılık olmasına rağmen, cümle uzunluğu yönüyle A2 ile B1 arasında, B2 ile C1 arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olmadığını da gözlemlemişlerdir. Okunabilirlik düzeyleri yönüyle, A1 düzeyinden B2 düzeyine doğru metinlerin zorlaştığını, düzeyler arasında farklılık olmasına rağmen metinlerin okunabilirlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemişlerdir. Ayrıca C1 düzeyindeki metinlerin ortalama okunabilirlik puanının yabancı çocuklar için B2'den düşük olduğunu da tespit etmişlerdir.

Okunabilirlikle ilgili tez çalışmaları da kayda değer bir biçimde özellikle de son yıllarda artış göstermiştir. Temur (2002) *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinler İle Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması* adlı çalışmasında İlköğretim 5. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle kitaplardaki metinleri okuyan öğrencilere ait kompozisyonların okunabilirlik açısından karşılaştırmıştır, çalışma sonunda ders kitaplarındaki metinlerin ortalama okunabilirlik değerlerinin öğrenci kompozisyonlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak bu değer anlamlı olmadığı tespitinde de bulunmuştur.

Günhan (2004) *Lise Düzeyi Kimya Kitaplarının Elektrokimya Kısımlarının Fen Okuryazarlığı, Yanlış Kavramlar ve Okunabilirlik Yönünden Analizi* adlı uygulamalı çalışmasında MEB Yayını lise seviyesindeki Kimya ders kitapları ile Kanada, Fransa ve Amerika'da okutulan lise düzeyindeki kimya ders kitaplarının elektrokimya ile ilgili bölümlerini okunabilirlik, fen okuryazarlığı ve yanlış kavramları yönünden analiz etmiştir. Buna göre; Gunning Fog Dizini okunabilirlik formülünü kullanarak dört kitabı incelemiştir. İncelediği bu kitaplardan birinin okunabilirlik düzeyi seviye üzerinde çıkarken diğer üç kitabın okunabilirlik düzeyleri ise seviye altında çıkmıştır.

Erdem (2011)'in yapmış olduğu *Dil ve Anlatım Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme* adlı uygulamalı çalışmasında, 2005'ten itibaren ortaöğretimin 9-

12. sınıflarında okutulan Dil ve Anlatım ders kitaplarında bulunan metinlerin öğrencilere okuduğunu anlama becerisini kazandırmada etkili olan okunabilirlik durumlarını tespit etmeye çalışmıştır. Ateşman (1997)'ın okunabilirlik formülünün kullanarak ders kitaplarında yer alan 139 metin üzerinde çalışma gerçekleştirmiştir. Çalıştığı metinleri, bilgilendirici veya hikâye edici olması özelliklerine göre de sınıflandırmıştır. Çalışmasının sonunda, incelediği ders kitaplarındaki metinlerin düzey olarak “Orta Güçlükte” metinlerden meydana geldiğini, ayrıca metinlerin cümle ve kelime uzunluğu bakımından “Kolay” olarak sınıflandırılacak bir seviyede olduğunu belirlemiştir. Dört sınıf seviyesindeki ders kitaplarında, hikâye edici metinlerin kelime ve cümle uzunlukları ile okunabilirlik düzeyleri bakımından bilgilendirici metinlere göre daha kolay düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Solmaz (2009) *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Düzeylerindeki Türkçe Metinlerde Cümle Uzunluğu, Kelime Uzunluğu ve Kelime Hazinesinin Okunabilirlik Üzerine Etkisi* adlı çalışmasında, 4-5.sınıf ilköğretim öğrencilerinin seviyesindeki Türkçe metinlerini ele almıştır. Dil eğitimini ilgilendiren bu çalışmada, ortalama kelime uzunluğu, ortalama cümle uzunluğu ve kelime hazinelerinin kullanım sıklığı değişkenlerinin, metinlerin okunabilirliği (anlaşılabilirliği) üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmasında Türkçe metin analizi (eTma) isimli programı kullanarak verilerin analizi gerçekleştirmiştir. 4-5. sınıf seviyesinden 10 öğrenciye, okutarak verdiği açık uçlu soruları cevaplamalarını istemiş, değerlendirmeleri sonucunda elde ettiği puanların aritmetik ortalamalarını alarak metinlerin okunabilirlik puanlarını belirlemiştir.

Çetinkaya (2010) *Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması* adlı ve ilişkiisel tarama modeli doktora çalışmasında, 32 Türkçe bilgilendirici metnini örneklem olarak seçmiştir. Metinleri 5-12. sınıflardan 30’ar kişilik gruplara çıkartmalı okunabilirlik işlemi

tekniklerini kullanarak uygulamıştır. Elde ettiği verileri SPSS programında çözümlenerek çeşitli regresyon analizlerinin de yardımıyla okunabilirlik puanı tahmini denklemini bulmuştur. Bu denkleme göre;

$$\text{ÇP} = 118,823 - 25,987 \times \text{OSU} - .971 \times \text{OTU}.$$

Çalışma sonucunda araştırmacı; 5, 6, ile 7. sınıf arasında, 8 ile 9. sınıf arasında ve 10, 11, ve 12. sınıf arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığını belirlemiştir. Yapmış olduğu regresyon analizi ve ANOVA testi doğrultusunda meydana getirdiği kestirim denkleminde elde ettiği metne ilişkin okunabilirlik puanının yorumlanmasında kullanılacak yorumlama tablosunu oluşturmuştur.

Koçağan (2012) *İlköğretim "4-5." Sınıf İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik ve Değerler Yönünden İncelenmesi* adlı çalışmada 9-12 yaş grubuna(4-5. sınıf) hitap eden çocuk edebiyatı eserlerini görsellik, okunabilirlik ve değer açısından incelemiştir. Diğer çalışmalara göre konu olarak daha kapsamlı olan bu çalışmada; çocuk kitabının görsel olarak çocuğu etkilemesi, okunabilirlik kurallarına uygun olarak okunup anlaşılabilmesi bunun yanında değer aktarımı aracılığıyla da çocuğun karakterini geliştirmesi düşüncesi çalışmasının amacını ortaya koymuştur. 50 adet kitabı incelediği bu çalışmada, karakter eğitime ve kişilik gelişimine katkı sağlaması için çocuk kitaplarının görsel tasarım, okunabilirlik ve değerler aktarımı açısından inceleyerek bu kitaplar için genel bir görüş oluşturulmasını amaçlamıştır. Çalışma, nitel verilere dayalı betimsel bir araştırmadır. Çalışmacı, Doküman inceleme tekniklerini kullanmıştır. Veriler için içerik analizi de yapmıştır. Çalışmanın sonucunda: İncelediği 50 çocuk edebiyatı kitabının görsel tasarım özellikleri açısından ve içerik özellikleri açısından yeterli; temel değerleri işleme sıklıkları açısından ise yetersiz düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bunun sebebini

ise incelediği 50 kitaptan 30'unun değer kullanımı açısından %49'un altında kalması olarak tespit etmiştir.

İskender (2013) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime ve Cümle Yapılarıyla Okunabilirlik Düzeyleri Arasındaki İlişki* adlı çalışmada, kelime ve cümle yapılarının okunabilirlik düzeyleri ile olan ilişkisini incelemiştir. Doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirdiği bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2012-2013 eğitim öğretim yılında da 5-8. Sınıflarda okutulan ders kitaplarından 25 metni seçerek incelenmesini gerçekleştirmiştir. Ateşman (1997)'in okunabilirlik formülünü kullanarak yaptığı çalışmada veri analizi için ANOVA ve LSD testlerini de ilaveten kullanmıştır. Araştırmasının sonucunda 5. sınıf seviyesindeki metinlerde sıralı ve bağlı cümlelerin 6, 7 ve 8. sınıftakilere oranla daha az kullanıldığını belirlemiştir. Bir yapım eki almış kelime sayısı, zor ve orta güçlükte kabul edilen metinlerde kolay düzeydeki metinlere oranla daha yüksek kullanılmaktadır. Bir çekim eki almış kelime sayısı, kolay düzeydeki metinlerde, zor düzeydeki metinlere oranla daha yüksek kullanılmaktadır. Basit kelimeler, kolay düzeydeki metinlerde orta güçlükte ve zor kabul edilen metinlere göre daha fazla kullanılmaktadır. Türemiş kelimeler, kolay düzeydeki metinlerde orta güçlükte ve zor kabul edilen metinlere göre daha az kullanılmaktadır. Basit cümleler, kolay düzeydeki metinlerde orta güçlükte ve zor kabul edilen metinlere göre daha fazla kullanılmaktadır.

Okunabilirlikle ilgili sempozyum çalışmalarına literatürde pek fazla rastlanılmamaktadır. Konumuza en yakın çalışma olan Güneş (2000)'in *Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi* adlı çalışmada, Türkiye'de yayımlanan ve Milli Eğitim Bakanlığının onaylamış olduğu 52 çocuk kitabı üzerinde okunabilirlik formülleri uygulayarak, bu kitapları okunabilirlik açısından değerlendirmiştir. Çalışmada okumanın bilgi edinme yollarının en üstünü olduğunu ve bu becerinin kazanılmasında okuma eğitiminin büyük rolü

olduğunu vurgulamıştır. Çalışmasının bulgularına göre; kitapların tam olarak hangi yaş kitlesine uygun olduğu belirtmiştir fakat okunabilirlik formüllerinin kitaplara uygulanmasının ardından 40 kitabın 12 ve daha üstü yaş grubuna, 12 kitabın ise 6-12 yaş arası çocuklara yönelik olduğu sonucuna varmıştır.

Diğer taraftan okunabilirlikle ilgili kurultay çalışmalarına göz atıldığında Çalışma konumuzun esasını teşkil eden çalışma ve proje aşağıda verilmiştir:

Özkan (2013) tarafından VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda bildiri olarak sunulan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı TÜBİTAK-112K479 numaralı projede çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi.

Aynı zamanda çevrimiçi erişime de açık olan bu projenin de alana büyük bir yenilik ve özgünlük getirdiği ifade edilebilir. (Bkz. proje ile ilgili detaylı bilgiler¹⁴)

2. başlıkta yer alan *Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri* araştırma sorusu bu çalışma için de geçerli olan bir araştırma sorusudur. Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden

¹⁴<http://ozkanbulent.com/tubitak-sobag-112k479-bir-ozel-alan-derlemi-olarak-turk-cocuk-yazini-derlemi-ve-turk-cocuk-yazini-uzerine-ileri-uygulamalar-projesi/>

çalışmamızın doğasına uygun olan çalışma bu çalışmadır. Diğer çalışmalara bakıldığında ise çalışmaların birçoğunun Türkçe Ders kitapları üzerine yapıldığı göze çarpmaktadır. Yine aynı şekilde birkaç farklı formülün dışında çalışmalarda kullanılan formüllerin genel anlamda Ateşman (1997)'in Türkçe için uyarladığı formül olduğu göze çarpmaktadır.

Özkan vd. (2014) tarafından 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener'in "Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışması, o dönem devam etmekte olan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve TÜBİTAK-111K479 numaralı projenin altyapısından faydalanılarak gerçekleştirmişlerdir. Mavisel Yener'e ait "Mavi Masallar Dizisi" adlı ilk okuma dizisini oluşturan 10 adet çocuk kitabını projenin amaçları doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışmanın her aşamasını yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak tasarlanmış bir yazılımdan yararlanarak projenin özgün yapısına bağlı kalmışlardır. Türk Çocuk Yazını Derlemi'nin oluşturulması aşamalarındaki çalışma süreci; metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir duruma getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları biçiminde aynı biçimde çalışmacılar tarafından ortaya konmuştur. Çalışmacılar müdahalesiz veri toplama yöntemleri kullanmış olup betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya koymuşlardır. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yöntem açısından da katkı sağlayacağı düşüncelerini belirtmişlerdir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'nin ilkökul 2-3. sınıflara yönelik olduğu düşünüldüğünde; çalışmamıza yakın olan 2 çalışma Baş ve Yıldız

(2015) tarafından gerçekleştirilen *2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi* adlı çalışma ve Güneş (2000)'in *Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarıdır. Bunların dışında literatürde yabancılara Türkçe öğretimi ders kitabı setlerinin de artık okunabilirlik yönünden incelenmeye başlandığı göze çarpmaktadır.

1.4.1.3. Üçüncü konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri”nin Literatür Özeti

Metinlerin yaşa uygunluğu-göreligi konusunda literatürde çok fazla olmamakla beraber çalışmalar bulunmaktadır. Metinlerin yaşa uygunluğu-göreligi konusunu çocuk edebiyatı çalışmaları adı altında dolaylı olarak kısaca veren çalışmalar fazladır fakat ana konu olarak veren çalışmalar bunlara göre çok azdır. Bir diğer nokta ise yapılan çalışmalarda çocuğa uygunluk kavramının hem kavram olarak hem de kavram kullanımı olarak neredeyse hiç geçmemiş olmasıdır. Yapılan çalışmalar genelde ilköğretim ikinci kademeye yönelik ve Türkçe ders kitaplarının örneklem olarak yer aldığı çalışmalar olarak göze çarpmaktadır. Birinci kademeye yönelik çalışmalarda okulöncesi ile alakalı olarak çalışmaların da yer aldığı görülmektedir. Yıllara göre bir değerlendirme yapıldığında daha önce çalışmalarda bölüm olarak geçen çocuğa görelilik kavramı ve konularının günümüze yaklaştıkça çalışmanın genelini kapsadığını ve konuların başka bir noktadan başlayıp bu noktaya gelmesi yerine konuların odak noktasının buradan hareket edilerek bir farklı yönelişlere gidildiği gözlenmektedir. Sadece çalışma başlıklarına bakıldığında bile bu durumun net bir şekilde görülmesi olanaklıdır.

Literatürde konuyla alakalı olan çalışmalar belirli başlıklar altında aşağıda sunulacaktır. İlk olarak yaşa görelilik-uygunlukla ilgili makalelere göz

atılacak olursa Kantemir'in (1972) *Çocuk Kitapları Sorunu* adlı çalışması görülmektedir. Araştırmacı, Türk edebiyatındaki ve Dünya edebiyatındaki seçkin eserlerin özüne sadık kalınarak çocuğun seviyesine uygun bir anlatımla sadeleştirilmesi ve yeniden ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Değişik türlerde (öykü, masal gibi) yarışmalar yapılarak özendirici etkinliklerle yazarlar ve ozanlar özendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yine aynı şekilde, çeşitli türlerdeki çocuk eserleri dizisi en iyi en güzel en kaliteli bir biçimde Milli Eğitim ve Kültür Bakanlıkları tarafından uzman-yazar işbirliğiyle çıkartılması gerektiğini belirtmiştir. Çocuk ve çocuk edebiyatı gibi kavramların üzerinde durmuştur. Resimli kitapların 1-7 yaş arası çocuklar için öneminden bahsederek 7 yaşına kadar olan çocuklar için hangi kitapların okutulması gerektiğini açıklamıştır. Araştırmacı çocuk kitaplarında hem içerik hem de dil anlatım yönünden sanat değeri olması gerektiğine vurgu yapmıştır ve bu noktalarda ilkeleri belirlemiştir.

Çınar ve Yardımcı (2015) *Aziz Nesin'in "Şimdiki Çocuklar Harika" Kitabıyla Zehra İpşiroğlu'nun "Şimdiki Çocuklar Hâlâ Harika" Kitabının Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken İç ve Dış Yapı Özellikleri Açısından Karşılaştırılması* adlı çalışmalarında Aziz Nesin'in *Şimdiki Çocuklar Harika* ve Zehra İpşiroğlu'nun *Şimdiki Çocuklar Hâlâ Harika* kitaplarını çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bağlamında karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Boyutlar, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, resimler ve harfler çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerini oluştururken, iç yapı özelliklerinde ise izlek (tema), konu, kahramanlar, plan, dil ve anlatım yer almaktadır. Araştırmacılar, söz konusu kitapları bu bağlamda incelemiş ve karşılaştırmışlardır. Tarama yöntemiyle yaptıkları çalışma sonucunda karşılaştırdıkları iki kitabın dış yapı özelliklerinin tamamen farklı olduğunu tespit

etmişlerdir. Bunun yanında, iç yapı özelliklerinde benzerlik ve farklılıkların bir arada bulunduğunu belirlemişlerdir.

Çiftçi (2013) *Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri* adlı çalışmasında çocuk edebiyatı ve kapsamında yer alacak kitaplara ilişkin birtakım temel değerlendirmelerde bulunarak bunların yaş gruplarına göre sınıflandırılması üzerinde durmuştur. Bunun dışında farklı yaklaşımlar ileri sürerek çocuğun dünyasıyla kitapların dünyası arasında doğru bir ilişki kurulması gerektiğine değinmiştir.

Lüle (2007) *Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi* adlı eserinde yedi farklı çocuk yazını eserini çocuk yazını ilkelerinden hareketle incelemiştir. Çalışmasının sonunda incelediği eserlerle ilgili birtakım çıkarımlarda bulunmuştur. İncelediği eserlerin çok değerli olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonucunda ulaştığı sonuçlar da bu kitapların değerli olduğunu destekler niteliktedir.

Mert (2012) *İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öykülerin Çocuk Yazınının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi* adlı çalışmasında “İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü türündeki metinler, çocuk yazınının temel ilkeleri bağlamında kurgulanabilmiş midir?” problem cümlesi ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Öykü metinlerini şu başlıklar altında ele almıştır; İzlek (tema), konu, dil ve anlatım, kahramanlar, ileti, çevre, eğitsel ilkeler. İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü türündeki metinlerin kurgularının çocuk yazınının temel ilkelerine uygunluğunu incelemek araştırmanın amacını ifade etmektedir. Araştırma literatür taraması modelindedir. Çalışmacı, verileri betimsel analiz yoluyla derleyerek bu bilgiler ışığında sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmacı, çalışmasında durum belirlemesi yaptığı için evren ve örneklem seçimi yolunu seçmemiştir.

Çalışmasının sonunda, öykülerin genel yapısının, çocuk yazınının temel ilkelerini göz önünde bulunduran bir yaklaşımla kurgulandığını tespit etmiştir.

Semerci (2004) *İlköğretim (1.-5. Sınıf) Türkçe Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirmesi* araştırmasının amacını “İlköğretim (1-5. Sınıf) Türkçe ders kitaplarının genel bir değerlendirmesi”ni yapmak olarak belirlemiştir. Araştırmasında, survey yöntemini kullanmıştır. Bu doğrultuda, kullanılan ölçeğin, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri 0.716, Bartlett testi 2953.286 ve Cronbach alphası 0.73 olarak araştırmacı tarafından bulunmuştur. Toplam 25 madde olan ölçekteki bulgularına göre; araştırmacı, ilköğretim (1-5. Sınıf) Türkçe ders kitaplarının genel olarak “Yeterli” sınırlar içinde olduğunu belirlemiştir. Bununla birlikte, daha ileri çalışmalara ihtiyaç duyulduğu tespitini de yapmıştır.

Okuyan (2009) *Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Saatlerinde Kullanılan Çocuk Edebiyatı Ürünlerini Seçme Ölçütleri* adlı çalışmasında, Burdur ili merkez ilköğretim okulları 5. ve 6. sınıflarında, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullandıkları çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket, veri toplama aracı olarak uygulanmıştır. Araştırmacı, anketin I. bölümünde öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler; II. bölümünde ise, kitap seçim ölçütleri yer almıştır. Kitap seçim ölçütleri araştırmacı tarafından, kitapların “dış yapı”, “iç yapı” ve “eğitsel özellikleri” açısından üç bölümde gruplandırılmıştır. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin okuma saatlerinde kullandıkları kitap seçiminde, özellikle kitapların iç yapı ve eğitsel özelliklerine daha çok önem verdiklerini göstermiştir.

Demircan (2006) *TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi* adlı çalışmasını TÜBİTAK [Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu] tarafından yayımlanan Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan kitapların, bir çocuk kitabının taşınması gereken dış

yapı ve içyapı ölçütlerini ne ölçüde taşıdığını ortaya koymak amacı doğrultusunda yapmıştır. TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan 36 çocuk kitabından 34'ünü, bu amaçla kendisi tarafından hazırlanan ve çocuk kitaplarının iç yapı ve dış yapı ölçütlerini saptamaya yarayan beş farklı araçla incelemiştir. İncelemesinin sonucunda, tasarım ve düzenleme başlığı altında otuz bir yapıt; yazar ve kitap bilgileri başlığı altında tüm yapıtlar; dil ve anlatım başlığı altında yirmi üç yapıt; konu-plan başlığı altında otuz üç yapıt; resimlendirme başlığı altında ise yirmi yapıtın yeterli ölçütleri taşıdığını tespit etmiştir.

Keklik ve Savran (2015) *Çocuk Şiiri Antolojilerinin (2000-2013) Biçim ve İçerik Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarında, çocuk şiiri antolojilerini biçim ve içerik açısından incelemek amacıyla araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Bu amaçla, 2000-2013 yılları arasında basılan on beş çocuk şiiri antolojisini, doküman incelemesi yöntemine göre biçim ve içerik açısından incelemiştirlerdir. Antolojileri biçim yönünden; yaşlara göre seviyelendirilme, resimleme ve şiirlerin sıralanışı ve kafiyelik üzere dört başlık altında incelerken; içerik yönünden ise antolojiler; konular, şiir türleri, dil ve üslup ve çocuk bakışına uygunluk üzere dört başlık altında incelemiştirlerdir. Çocuk şiiri antolojilerinin değerlendirmesini yeterli, kısmen yeterli ve yetersiz şeklinde derecelendirerek yapmışlardır. İncelemelerine göre; antolojilerin yaşlara göre seviyelendirilme ve resimlendirilme açısından yetersiz; şiirlerin sıralanışı açısından kısmen yeterli olduğu tespitine varmışlardır. Bunun yanında antolojilerde didaktik şiirlerin ağırlıkta olduğu, Atatürk, öğretmen, sınıf-okul, kitap, anne-baba, aile, vatan, bayrak, mevsimler, taşıtlar, hayvanlar, bitkiler gibi konularla ilgili şiirlerin daha çok geçtiği, kafiyelik ve dil açısından çocuğun seviyesine uygun olduğunu belirlerken; çocuk bakışına uygunluk açısından antolojilerdeki şiirlerin çok azının uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Buna göre; çocuk şiiri antolojileri hazırlanırken yaşa veya sınıflara göre seviyelendirme

yoluna gidilmesi, bu antolojilerde çocukların beğenilerine ve algılama düzeylerine uygun, estetik değeri olan resim ve çizimlerin bulunması ve çocuk şiiri antolojilerine Türkçenin estetik değeri olan en güzel şiirlerin seçilmesi gerekmektedir.

Gönen vd. (2011) *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi* adlı araştırmalarında, ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik olan çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespiti için yapılmış amaçlamışlardır. Rastgele örnekleme yoluyla 2005–2009 yılları arasında basılmış çeşitli türdeki yüz adet çocuk kitabını araştırmanın örneklemi olarak belirlemişlerdir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesini ise araştırmanın yöntemi olarak belirlemişlerdir. Araştırmacılar, veri analizinde frekans ve yüzde kullanmışlardır. Araştırma sonucunda; kitap boyutlarının çoğunlukla aynı ölçülerde olduğunu, kapaklarının ve ciltlerinin dayanıksız olduğunu, kitaplarda konu çeşitliliğinin olmadığını, bazı önemli karakter özelliklerine yer verilmediğini, bazı kitapların mesaj içermediğini ve kitaplarda dilbilgisi hatalarının bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Kolaç (2012) *Öğretmen Adaylarının Dil Eğitiminde Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Kullanımına Yönelik Görüşleri* adlı araştırmasında, Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı metinlerinin dil öğretiminde kullanımına yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Amacını gerçekleştirmek için araştırmacılar tarafından açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu oluşturmuş ve hazırladığı anket formunu Türkçe öğretmeni adaylarına uygulayarak veriler elde etmiştir; bu verileri ise içerik analiziyle yorumlamıştır. Araştırmasının sonucunda öğretmen adaylarının söz varlığını ve dil becerilerini geliştirme, kendini ifade etme becerisi kazandırma noktasında çocuk edebiyatı metinlerinin yararlı olduğuna inandıklarını ortaya çıkarmıştır. Öğretmen adayları öykü, masal,

ninni, tekerleme, fabl, destan, çizgi roman, bilmece, fıkra, şiir, çocuk dergileri, mâni ve karikatürün dil gelişimini en çok destekleyen metin türleri olduğunu; dil eğitiminde çocuk edebiyatı ürünlerinden bilinçli bir şekilde yararlanılmadığını belirtmişlerdir. Bunun yanında öğretmen adayları dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinden yararlanma konusunda yaşanan sorunları metinlerin tür dağılımının uygun olmaması, lisans eğitiminde kuramsal bilgilere yoğunlaşarak uygulamaya yeteri kadar yer verilmemesi, günümüzde çocuk edebiyatı ürünlerinin ortaya çıkarılmaması biçiminde belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, sorunların çözümü olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuya yönelik bir komisyon oluşturmasının, yazılı kaynakların basın yayın organlarının yardımıyla görsel eserlere dönüştürülmesinin sağlanmasının ve lisans eğitiminde çocuk edebiyatı derslerinde daha fazla uygulamaya yer verilmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir.

Aktaş ve Şentürk (2014) *Cemal Süreya ve Çocuk Edebiyatı* adlı çalışmalarında İkinci Yeni akımının en önemli isimlerinden olan Cemal Süreya'nın çocuk edebiyatı alanındaki görüşlerini ortaya koymayı ve bu alanda yazdığı eserleri incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmalarında, "İkinci Yeni akımının teorisyenlerinden Cemal Süreya'nın çocuk, çocuk eğitimi, çocuk ve edebiyat konularındaki görüşleri nelerdir?" sorusunun cevabını aramışlardır. Bu amaçla şairin çocuk edebiyatı alanına giren eserlerini şekil, muhteva, dil ve üslûp bakımından betimsel analiz yöntemiyle incelemişlerdir. Sonuçta, bağımsız bir çocuk edebiyatı görüşüne karşı çıkan yazarın, çocuksu bir duyarlılıkla ele aldığı öyküleriyle bu alanda yol gösterici olma özelliğini günümüzde de sürdürdüğünü gözlemlemişlerdir. Bu yönüyle şairin eserlerinden özellikle imgesel dil kullanımı açısından Türkçe öğretiminde faydalanılmasının ve onun eserlerine Türkçe ders kitaplarında daha fazla yer verilmesinin gerektiği tespitinde bulunmuşlardır.

Çakır (2013) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Öykülerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi* adlı eserinde Türkçe ders kitaplarında yer alan

öyküleri çocuğun gelişim özelliklerini ve “çocuğa görelilik” ilkesini dikkate alarak şu başlıklar altında incelemesini yapmıştır:

1. Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelilikler açısından taşınması gereken tasarım özellikleri: Kâğıt, sayfa düzeni ve resimlemeler.
2. Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelilikler açısından taşınması gereken içerik özellikleri: Konu, tema (izlek), karakter(ler), dil ve anlatım, ileti ve çevre.

Tasarım özellikleri bakımından yaptığı inceleme sonucunda öykülerde kullanılan resimlerin metin ile ilişkili olmasına karşılık, aynı resimlerdeki nesnelerin ve tiplmelerin çocuğun yaş grubuna uygun olmadığını, resimlerin gereğinden fazla kullanıldığını ve metnin önüne geçtiğini tespit etmiştir. Öykülerde, sayfa düzeni bakımından, sayfa kenarlarındaki boşluklarla okuma-izleme rahatlığı sağlanmış fakat görsel özelliklerin fazlasıyla ön planda olması sebebiyle tasarımda sorunlar ortaya çıkmıştır. İçerik özellikleri bakımından yapılan inceleme sonucunda ise metinlerde, çocuğun dikkatini çeken ve ilgi alanına giren konulara değinilmemesi, otoriter yaklaşımın kullanıldığı dil ve anlatım yanlışlarının varlığı, metin seçiminde seviyenin, gelişim ve çocuk bakışının göz ardı edildiği, genel olarak “çocuğa görelilik” ilkesine uyulmadığı bu sebeplerle de çocuğun ders kitabına ve dile olan yaklaşımının olumsuz etkileneceği tespit edilmiştir. Sonuç olarak Türkçe ders kitaplarında yer alan bazı öykülerin özensiz yaklaşımlar sebebiyle özellikle dil ve tasarım yönünden hatalı ve çocuğa görelilik ilkesine uygun olmadığı araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Çalışkan (2015) *Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türkçe Ders Kitapları: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabına Yönelik Bir İnceleme* adlı çalışmasında 5. Sınıf Türkçe ders kitapları ile ilgili mevcut durumu betimlemeyi amaçlamıştır. Çalışmasında Türkçe dersi öğretim programı ve beşinci sınıf Türkçe ders kitabını

incelemiştir. Araştırmacı incelediği Türkçe öğretim programının bilgiyi edinen bilgiyi yapılandıran bireyler yetiştirme anlayışıyla bütünleştirildiğini gözlemlemiştir. Kitaptaki yazınsal metinlerin birkaçı dışında çocuğa görelilik ve anlatım özellikleri açısından nitelikli olmadığını tespit etmiştir.

Yapıcı (2004) *İlköğretim 1. Kademe Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğu* adlı çalışmasında, Uşak Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında vermiş olduğu “Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi” dersinde, öğrencilerin, ders kitaplarını “hermeneutik” ve “içerik analizi” yöntemlerini kullanarak değerlendirdikleri; ders kitaplarına ilişkin raporlarını irdeleyerek, öğretmen adaylarının ders kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmasında; ilköğretim 1. kademe ders kitaplarının; çocukların bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun olup olmadığı, ders kitaplarının biçimsel özelliklere uygun olup olmadığı sorularına yanıt aramıştır. Öğrencilere göre; incelenen ders kitapları biçimsel açıdan uygun görülmemiştir, bilişsel ve duyuşsal düzeye uygunluk açısından da önemli eksiklikler taşımaktadır.

Konuyla alakalı literatürde yapılmış olan tez çalışmalarına bakıldığında Çakır (2010)’ın 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Öykülerin “Çocuğa Görelilikler” Açısından İncelenmesi adlı çalışması karşımıza çıkmaktadır. Çalışmacı bu çalışmasında, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında, Samsun il merkezindeki okullarda 6, 7 ve 8. sınıflar için kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki öyküleri, “çocuğa görelilik” ilkesini dikkate alarak incelemiştir. Sedat Sever’ in belirlediği *Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler Ve Çocuğa Görelilik İlkesi*’nden yola çıkarak çalışmasını bu yöneme göre devam ettirmiştir. Yöntemi 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders kitaplarındaki öykülere uygulayan yazarın amacı bu öykülerin çocuğa göreliliklerinin tespitini yapmaktır.

1. Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelilikler açısından taşınması gereken tasarım özellikleri: Kâğıt, sayfa düzeni ve resimlemeler.
2. Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelilikler açısından taşınması gereken içerik özellikleri: Konu, tema (izlek), karakter(ler), dil ve anlatım, ileti ve çevre.

İki ölçüte göre yapılan incelemede ders kitaplarındaki öykülerin, tasarım özellikleri olarak büyük oranda “çocuğa görelilik” ilkesine uygun olduğu tespit edilmiştir. Fakat birkaç hikâyede harf(ler) ve resimlemelerin çocuğa göre olmadığı görülmüştür. İçeriksel açıdan ise konu, tema, ileti ve çevrenin sunulmuş biçimi bakımından “çocuğa görelilik” ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dil ve anlatımın kusurlu olması, seviyeye uygun olmayan ifadelerin yer alması hikâyeleri çocuğa görelilik ilkesinden uzaklaştırmıştır.

Yıldız (2009) *İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri* adlı eserini ilköğretimdeki öğrencilerden çocuk kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Çalışmasının evrenini Eskişehir’de bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 122 okulda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma evreni büyük olduğu için 122 okuldan rastlantısal yolla seçilen 15 ilköğretim okulundaki 4 ve 5. sınıf öğrencileri örneklem olarak seçmiştir. Tarama modeli kullandığı bu araştırması için gerekli verileri “İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” aracıyla toplamıştır. Topladığı nicel verilerin işlenmesini ve istatistiksel çözümlemelerini SPSS paket programı nitel verilerin çözümlemesini ise betimsel analiz tekniği ile gerçekleştirerek elde ettiği verileri sayısallaştırarak sunmuştur. Araştırmasının sonucunda; öğrencilerin hikâyeye, masal ve çizgi roman türünde kitapları ve macera, mizah ve kahramanlık konularını içeren kitapları daha çok tercih ettiklerini tespit etmiştir. Bunun yanında öğrencilerin okuma

alışkanlıklarının ise yüksek düzeyde olduğu tespitinde bulunmuştur. Öğrencilerin çocuk kitaplarının dış yapısına ilişkin kitapların boyutunu, sayfa yapısını ve cümle yapısını olumlu bulduklarını; kitapların kapağını, cildini, kâğıdını, resimlerini ve yazı baskı kalitelerini çok fazla olumlu bulmadıkları sonucuna ulaşmıştır. İlköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarının içeriğiyle ilgili olarak kitapların konu ve ana fikrini, kurgusunu, iletilerini, dil ve anlatımı olumlu bulduklarını; kitap konularının gerçek yaşamla ilişkilendirilmesini, kitaplarda şiddet içeren konulara, argo, anlamı bilinmeyen kelime, deyim ve atasözlerine yer verilmesini, kahramanların gerçek yaşamla ilişkilendirilmesini ve çocuklara benzer özelliklere yer verilmesini ve kurgulanan olaylar arasında gereksiz ayrıntılara yer verilmesini çok fazla olumlu bulmadıklarını tespit etmiştir. Ayrıca araştırmasında öğrencilerin çocuk kitaplarında olması gereken özellikler konusunda çeşitli görüş ve önerilerini de alarak sunmuştur.

Kapoğlu (2012) *İlköğretim 1-3.Sınıf Öğrencileri İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Nitelik Yönünden Değerlendirilmesi* adlı eserinde ilköğretim 1-3. Sınıf öğrencileri için kullanılan çocuk edebiyatı eserlerinde içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespitini yapmayı bunun yanında çocuk kitaplarının temel değerleri işleme sıklıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda rastgele örnekleme yoluyla hikâye, masal ve roman türlerinde elli adet çocuk kitabı seçmiştir. Araştırmasında doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Veri analizinde ise frekans ve yüzdeyi kullanmıştır. Araştırmasının verilerini araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Çocuk Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği” ve “Değer Kontrol Listesi” ile elde etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre incelediği elli adet çocuk kitabının kapak (4,49), cilt (5), kâğıt (5), sayfa düzeni (4,05), harf büyüklüğü (4,64), resim (3,80) gibi görsel tasarım özelliklerinin belirlenen ölçütlere uyduğu görülmüştür. Konu/tür (4,54), kurgu (4,76), ileti (4,24), karakter (4,49), zaman (5), yer (4,96), dil ve anlatım

(4,98), söz varlığı (4,97), söz sanatları (4,66) gibi içerik özelliklerine baktığında örnekleme aldığı kitapların belirlenen niteliklere uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karakter eğitimine dair kitaplarda işlenen değerleri de ayrıca incelemiştir. İnceleme sonucunda en çok işlenen ilk üç değerın sevgi, saygı ve yardımseverlik olduğunu tespit etmiştir.

Mennanoğulları (2008) yaptığı araştırmada, *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Çocuk Hikâye Kitaplarının Tipografik Özelliklerine İlişkin Görüşleri*'ni belirlemeyi amaçlamıştır.

Amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aramıştır:

İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre; çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarında,

1- Tipografik özellikler açısından;

- a- Kâğıt cinsi,
- b- Kitap boyutu,
- c- Harf büyüklüğü,
- d- Harf kalınlığı,
- e- Yazı tipi (karakteri),
- f- Satır aralık (boşluk) düzeni,
- g- Sayfa kenar boşluğu,
- h- Yazı rengi nasıl olmalıdır?

2- Öğrencilerin hangi tipografik özelliklere sahip kitapları daha hızlı ve zevkle okuduklarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Veri toplama aracı olarak araştırmacı kendisinin geliştirdiği bir anket formunu kullanmıştır. Anketini, İzmir'in Narlıdere ilçesinde bulunan İnönü İlköğretim Okulu'nda 2007-2008 eğitim öğretim yılında bulunan 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden tesadüfi yöntemi ile seçilen 100 öğrenciye uygulamıştır.

İlköğretim okulu öğrencilerinden anket formlarıyla topladığı bilgileri, araştırmanın amacını gerçekleştirmek üzere analiz edilerek, ankette yer alan her sorunun frekans (f) ve yüzde (%)'leşini bulup ve tablolaştırarak yorumlamıştır.

İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre; çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarında Tipografik özellikler bakımından:

- Kâğıt kalitesi yönünden; kalitesiz kâğıtlardan olumsuz yönde etkilendikleri, okurken gözlerinin yorulduğunu, keyif almadıklarını, kitabın devamını bitirmek istemedikleri ve okuma hızlarını düşürdüğü,
- Kitap boyutu yönünden; değişik büyüklükteki kitapları tercih ettikleri ve okumaktan zevk aldıkları,
- Harf büyüklüğünde; 12 ve 13 punto olan kitapları beğendikleri,
- Harf kalınlıkları yönünden; çok ince yazıları beğenmedikleri,
- Yazı tiplerinde; tırnaklı ve tırnaksız yazı karakterlerini tercih ettikleri,
- Satır boşluk düzeni açısından; 1,2 ila 1,5 arasındaki satır aralıklarının kullanıldığı kitapları beğendikleri,
- Yazı rengi yönünden; beyaz zemin üzerine siyah baskı ve zemin ile güçlü zıtlık oluşturan renklerin de tercihleri arasında olduğu,
- Sayfada kullanılan boş alanlar açısından; sayfa dizgisinde üst-alt-sağ ve sol kenar boşluklarının dar olmaması ve yeterince boşluk bırakılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Hazırlanacak hikâye kitaplarında tipografik özellikler bir bütünlük içerisinde sunulmalı, hikâye kitapları tipografisi uzmanları tarafından çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak, sanatsal unsurları ve estetik değerleri de bir arada barındırarak hazırlanmalıdır.

Baran (2010) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Çocuğa Göreliliğinin Değerlendirilmesi* çalışmasında ilköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri ile görsel metinlerin çocuğa göreliliğini incelemiştir. Betimsel bir yöntem kullanarak ilköğretim Türkçe 3.Sınıf, 5. Sınıf ve 8.Sınıf ders kitaplarında yer alan temalardan, tesadüfi yollarla seçtiği toplam 22 metni çeşitli ilkeler doğrultusunda incelemiştir. İlk etapta metinleri Yazınsal metinler; yazınsal özellikleri, dil ve anlatım özellikleri, konusu, kahramanları, izleği, iletisi, görsel metin-yazılı metin ilişkisi, görsel metnin sanatsallığı ve genel eğitim ilkeleri yönünden incelemiştir. Öğretici metinleri ise türünün özellerini yansıtmaması, konusu, iletisi, izleği, anlatım özellikleri ve metnin çocukların söz varlığına etkisi, görsel metin-yazılı metin ilişkisi, öğrencinin gelişim düzeyine uygunluğu ve gelişimine katkısı bakımından incelemiştir. Yaptığı değerlendirmeler sonucunda, metinlerin çocuğa göreliliğini bulgular tanıklığında sayısal verilerle sunmuştur. Araştırmadan elde ettiği bulgular sonucunda, Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin büyük çoğunluğunun, çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine uygun olmadığını sonucuna ulaşmıştır.

Barış (2011) *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler* adlı çalışmasında Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarındaki eğitsel iletiler üzerinde durmuştur. Çalışma olarak bir betimleme çalışması özelliği gösteren bu çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun okurlara millî ve insani değerler anlamında hangi değerleri vermek istediğini belirlemeye çalışmış; bu iletilerin ne içerdiğini, hangi amaca yönelik olduğunu ve çocuk edebiyatı metni açısından nasıl işlendiği üzerinde durmuştur. Yazar Çalışmanın bir bölümünde de çocuğa görelilik üzerinde durmuştur.

Yurtseven (2011) MEB Onaylı 100 *Temel Eserde Yer Alan Çeviri Kitaplardaki İletilerin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Uygunluğunun Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi* adlı eserinde Milli

Eđitim Bakanlığının ilköğretim 5-8. Sınıf öğrencileri için hazırlamış olduğu 100 Temel Eser içerisinde bulunan 29 çeviri eseri incelemiştir. İletileri bakımından incelediği bu eserler için tarama modelini kullanmıştır. İncelediği 29 çeviri eserden 356 adet ana ve yan ileti çıkarmıştır. Bu iletilerden geneli temsil ettiğini dūřündüđu 48 ileti ve olumsuz olduğunu dūřündüđu 30 iletiyi bir araya getirerek bu iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğunu Türkçe öğretmenlerinin görūřlerine sunmuştur. Türkçe öğretmenlerinin görūřlerinden hareketle, kitaplarda yer alan iletilerin 31 tanesinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olmadığını, geri kalan 325 tanesinin ise uygun olduğunu tespit etmiştir. Bu iletilerden yola çıkarak, 100 Temel Eser listesinde yer alan 29 çeviri eserden 20 tanesinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olduğunu, dokuz tanesinin ise uygun olmadığını vurgulamıştır. Bu yolla kitapları öğrencilere tavsiye edecek olan öğretmenlere, kitapları satın alacak olan velilere ve öğrencilere yol göstermesini ve bu alanda yapılan çalışmalara da ışık tutmasını amaçlamıştır.

Kutlu (2011) *Okulöncesi Çocuk Edebiyatı Yapıtlarındaki Resimlerin Çocuđa Göreliliđinin Öđretmen Görūřlerine Göre Deđerlendirilmesi (Eskiřehir İli Örneđi)* adlı çalışmasında okulöncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa gøreliliđinin öğretmen görūřlerine göre değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma için 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Eskiřehir il merkezindeki okulöncesi kurumlarında görev yapan 21 okulöncesi öğretmeni katılımcı olarak belirlemiştir. Amaçlı örnekleme ve maksimum çeşitlilik doğrultusunda araştırmanın yürütüleceği okullara karar vermiştir. Araştırmacı, çalışmanın verilerini, nitel veri toplama yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görūřme tekniği yoluyla toplamıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğini kullanmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre; okulöncesi öğretmenlerinin çoğunluğu, son yıllarda yazılan çocuk edebiyatı yapıtlarının

öncekilere göre daha iyi olduğunu belirtmişler ve bunun nedenini de son yıllarda gelişen teknoloji ve çocuk edebiyatına verilen önemin artması olarak nitelendirmişlerdir. Bu kitapların özellikle yaş seviyesine göre bilinçli ve kitap çeşitliliğine önem verilerek hazırlanmış olduğuna, kitapların kavram ve konuları destekler nitelikte, çocukların yaş seviyelerine uygun iyi düzenlenmiş olduğu sonucuna varmışlardır. Öğretmenlerin çoğunluğu kitapları çocuğa göre biçimsel açıdan değerlendirirken, kitabın boyutu, resim renklerinin canlı ve ilgi çekici olması yazıların puntosu, metin ve resim uyumuna önem vermişlerdir. Ayrıca, öğretmenler kitapların MEB onaylı olması, yaş seviyesine ve gelişim aşamalarına uygun olması, yayınevi kalitesi ve fiyatının uygun olmasına da vurgu yapmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı, kitaplardaki resimlerin hikâyeyi tamamlayıcı olması gerektiğini, renklerin canlı parlak ve dikkat çeken renkler olması gerektiğini, karmaşık değil dingin renklerin daha etkili olacağını dile getirmişlerdir. Öğretmenler için kitaplardaki resimlerin çok önemli olduğu, resmin yazıdan daha fazla yer kaplaması gerektiği, sayfanın dörtte üçünün resimli olmasının uygun olacağı gibi bulgular araştırmanın diğer önemli sonuçlarıdır.

İşeri (2002) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlköğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi: Göstergibilimsel Bir Betimleme* adlı çalışmada Türkçe öğretimi için kullanılan 8. Sınıf ders kitaplarını incelemiştir. Bu incelemeyi göstergibilimsel metin çözümleme yöntemiyle gerçekleştiren araştırmacı metin öncesi hazırlık çalışmaları ve metinden sonraki diğer çalışmaları değerlendirmeye almıştır. Çalışma sonunda Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrenciye dört temel beceriyi kazandıracak özellikleri taşımadığını, bu özellikleri taşıyan metinlerin ise amacına uygun işlenmediğini bu nedenle de Türkçe öğretim programına uygun ders kitaplarının hazırlanamadığını, incelenen

ders kitaplarıyla etkin bir anadil öğretiminin gerçekleştirilemeyeceğini tespit etmiştir.

Sarıçan (2012) *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebî Metinlerin Çocuk Edebiyatı Kriterlerine Uygunluğu* adlı çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde kullandığı 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarını ele alarak kitaplardaki metinlerin tümünü, çocuk edebiyatı ölçütlerine uygunluğu bakımından irdelemiştir. Araştırmasının sonunda ders kitaplarındaki metinlerin seçiminde hatalı tercihlerin yapıldığını, özensizce seçilen bazı metinlerin ders kitaplarında yer aldığını görmüştür. Ders kitaplarına konulacak metinlerin daha dikkatli seçilmesinin, bu kitapların daha titiz bir incelemeden geçirildikten sonra onaylanmasının gerektiğini sonuç olarak belirtmiştir.

Bozkırlı (2010) *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebî Metinlerin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi* adlı çalışmasında devletin okullarda ders kitabı olarak okutulmasına karar verdiği kitaplardan ikinci kademe için olanları (6-8. sınıf) edebî metinler tür ve tema olarak inceleyerek, çocuğun gelişiminde ve eğitiminde ne gibi katkılarının olacağını ele almıştır. Çalışma sonucunda her kitabın serbest okuma ve dinleme metinleri hariç 18 metinden oluştuğu yani 3 sınıf için toplam 54 metnin incelendiği metinler içerisinde en çok tercih edilen metin türü şiir olarak tespit etmiştir.

Burç (2013) *Rıfat Ilgaz'ın "Bacaksız'ın Başından Geçenler" Adlı Hikâye Serisindeki Eserlerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi* adlı çalışmasında Rıfat Ilgaz'ın ilkökul çağındaki çocuklar için yazılmış olan *Bacaksız'ın Başından Geçenler* adlı çalışmada *Bacaksız'ın Başından Geçenler* adlı serideki hikâyelerin çocuğa görelik ilkesi açısından incelemesini yapmıştır. Bu kapsamda ilk olarak hikâye kitaplarının özetlerini vermiştir, sonrasında ise

araştırmacı eserleri dil ve üslup, konu ve tema, iletiler, kahramanlar, resimler ve anlatıcı gibi çocuğa görelilik ilkeleri açısından incelemiştir.

Yılmaz (2012) *Türk Çocuk Edebiyatı Kitaplarındaki Çocuk Gerçekliğine Eleştirel Bir Bakış* adlı çalışmasında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 1980-2010 yılları arasında, 7-11 yaş grubuna okutulmasını uygun gördüğü 171 yapıttaki (öykü ve roman) çocuk modellerini, bu dönemdeki çocukluğa bakışı ve çocuk gerçekliği kavramını incelemiştir. Yöntem olarak İçerik analizini kullanılarak değerlendirmiş, yapıtlarda sunulan çocuk gerçekliği, araştırmacı tarafından kuramsal temeli olan Gerçekliğin Sosyal İnşası kuramı bağlamında yorumlamıştır.

Avcı (2011) *Mustafa Ruhi Şirin'in Çocuğa Yönelik Eserlerinin Eğitsel Açıdan İncelenmesi* adlı eserinde çocuk edebiyatı yazarlarından Mustafa Ruhi Şirin'in çocuklar için kaleme almış olduğu eserleri eğitsel açıdan incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada yazarın amacı, eserlerin ana fikrini tespit etmeye yöneliktir. Araştırmacı ele aldığı eserleri, edebi ölçütlere göre değerlendirerek çocuk eğitimi açısından sahip oldukları nitelikleri ortaya koymuştur. Dokuz bölümden oluşan çalışmanın sekizinci bölümünde çocuklar için yazılan hikâyeler ile bunların eğitsel açıdan sahip olduğu niteliklere yer vermiştir.

Bunların dışında yaşa görelilik-uygunlukla ilgili sempozyum çalışmalarından aşağıda bahsedilecektir;

Şirin, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *İlk ve Ortaöğretim Öğrencileri İçin 100 Temel Eser* adlı çalışmasında medya öncesi ve sonrasında toplumun okuma noktasındaki eksiklinin değişmediğini Milli Eğitim Bakanlığının ise bu gerçeği görerek ilk ve ortaöğretime yönelik 100'er temel eserlik iki kitap listesi belirlediğini belirtmiştir. Bakanlığın bunu yapma amacının ise *okuma alışkanlığı kazandırmak* ve *ortak duygu ve bilinci oluşturmak* olduğunu ifade etmiştir. Bakanlığın ilköğretim için

belirlediği 100 temel eserin çocuklara yönelik ve onların gelişimsel özelliklerine uygunluk açısından herhangi bir çalışma yapılmadan bu kitapların belirlendiğini vurgulamıştır. Kitap seçiminde çocukların yaş, sınıf büyüme-gelişme ve sosyokültürel düzeylerine dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. 100 temel eserin Türkçe ve edebiyat öğretimi, okuma alışkanlığı ve çocuk ve gençlik edebiyatına etkileri ile ilgili değerlendirmelerde bulunarak sonuç olarak *İlköğretim Öğrencileri İçin 100 Temel Eser* listesini hazırlayanların Türk çocuk ve gençlik edebiyatı birikimini de dikkate almadıkları tespitinde bulunmuştur.

Akal, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Çocuk Yazını Eleştirisi* adlı çalışmasının bir bölümünde çocuğa göreliğin çok önemli bir husus olduğunu ve çocuklar için yazılan eserlerde çocuğa göreliğin göz önüne alınarak metinlerin oluşturulması gerektiğini ifade etmektedir.

Aslan, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri* adlı çalışmasında çocuğun her yönüyle sağlıklı gelişmesinde ailenin, radyo-televizyonun ve eğitim kurumlarının büyük etkileri olduğunu ifade ederek yazılı ve görsel uyaran olarak "çocuğa görelik" ilkesine göre yazılmış yazınsal çocuk kitaplarının işlevine değinmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 100 temel eserin çocuğun gelişimi açısından etkisinin şüpheli olduğunu bildirerek çocuğa görelik anlamında uygun unsurların bu eserlerde bulunmadığı tespitinde de bulunmuştur.

Tosunoğlu ve Kayadibi, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Türkiye'de 2000-2005 Yıllarında Devlet Tarafından Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının Biçim ve İçerik Analizi* adlı çalışmalarında devlet tarafından 2000-2005 yılları arasında yayımlanan çocuk kitaplarının yetersiz olduğunu, 2000-2005 yılları arasındaki son 3 yılda kültür

bakanlığının kitap yayınlamayarak çocuk yazını ihmal ettiğini Milli Eğitim Bakanlığının ise bu süre zarfında her yıl çocuk kitabı yayınladığını ifade etmişlerdir.

İncelenen yıllar arasındaki çocuk kitaplarının İstanbul ve Ankara’da yayımlanmış olması, daha çok 7-12 yaş grubuna hitap etmesi, büyük bir kısmının hikâye ve masal kitabı olması, Kültür Bakanlığının yayınlarındaki kitapların I. hamur kâğıda basılması Milli eğitim Bakanlığının yayınlarında ise III. hamur kâğıda basılması araştırmacıların gördüğü bazı eksikliklerdir. Kültür Bakanlığının yayınlarında resimlemeye önem verildiğini fakat Milli Eğitim Bakanlığının kitaplarının çoğunun resimsiz olduğunu belirtmişlerdir. Genel anlamda her iki kurumun da çıkardığı yayınlarda anlatım akıcı olduğu, yazım kurallarına genellikle dikkat edildiği, metinlerde mekân olarak daha çok doğanın tercih edildiği ve gerçekçi konuların işlendiği, kitapların çoğunun didaktik ve dramatik türde olduğu, metinlerin çoğunun mutlu sonla bittiği, incelemeye alınan kitaplarda çoğunlukla doğruluk, iyilik, çalışkanlık gibi temaların işlendiği araştırmacılarca tespit edilen diğer durumlardır.

Öte yandan çalışma konumuzun esasını teşkil eden yaşa görelilik-uygunlukla ilgili kurultay çalışmaları ve projeler aşağıda verilmiştir:

Yöntemsel olarak çocuk yazınına farklı bir yaklaşım getiren çalışmalardan ilki Özkan (2011) tarafından oluşturulan ve *IV. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*’nda çalıştay sunusu olarak tanıtılan ve özel alan derlemi olan *Çocuk Yazını Derlemi* (ÇYD)’dir. Derlemde 14 farklı tür içerisinde 271 çocuk kitabı yer almaktadır; bu eserler 1981-2011 yılları aralığındaki eserlerdir. ÇYD’de toplam 3.257.609 sözcük vardır, bu sözcüklerin 231.739 tanesi farklı sözcüklerden oluşmaktadır bunların yanında derlemde 450.258 cümle yer almaktadır. Çocuk yazını üzerine; derlem tabanlı, etiketlenebilir, çok yönlü ve disiplinlerarası bir bakış açısı sahip olan bu çalışma

geliştirilebilir özelliğiyle de ayrı bir öneme sahiptir. ÇYD’de; yazar adları, eser adları, yayınevleri, yayın tarihleri, ilk yayın tarihleri, biçimsel nitelikler (baskı niteliği, cilt niteliği, kapak), görsel nitelikler (görsel sayısı, görsel türü, görselin metinsel niteliği, içerik görsel uyumu, görsel-yazı düzeni), görsellerin hazırlanması (grafik tasarımcı), satır nitelikleri (sayfa satır sayısı, satır uzunluğu) gibi çeşitli eser kayıt değişkenleri de bulunmaktadır.

Özkan (2013) tarafından VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı’nda bildiri olarak sunulan, *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı TÜBİTAK-112K479 numaralı projede çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını’nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını’nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını’nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını’nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını’nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını’nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi.

Aynı zamanda çevrimiçi erişime de açık olan bu projenin de alana büyük bir yenilik ve özgünlük getirdiği ifade edilebilir. (Bkz. proje ile ilgili detaylı bilgiler¹⁵)

Özkan vd. (2014) tarafından 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı’nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener’in “Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışması, o dönem devam etmekte

¹⁵<http://ozkanbulent.com/tubitak-sobag-112k479-bir-ozel-alan-derlemi-olarak-turk-cocuk-yazini-derlemi-ve-turk-cocuk-yazini-uzerine-ileri-uygulamalar-projesi/>

olan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve TÜBİTAK-111K479 numaralı projenin altyapısından faydalanarak gerçekleştirmişlerdir. Mavisel Yener'e ait "Mavi Masallar Dizisi" adlı ilk okuma dizisini oluşturan 10 adet çocuk kitabını, projenin amaçları doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışmanın her aşamasını, yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak tasarlanmış bir yazılım kullanmışlardır; bu şekilde projenin özgün yapısına bağlı kalmışlardır. Türk Çocuk Yazını Derlemi'nin oluşturulması aşamalarındaki çalışma süreci; metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir duruma getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları biçiminde aynı biçimde ortaya koymuşlardır. Araştırmalarında müdahalesiz veri toplama yöntemlerini kullanarak betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya koymuşlardır. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yöntem açısından da katkı sağlayacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

3. başlıkta yer alan *Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri* araştırma sorusu bu çalışma için de geçerli olan bir araştırma sorusudur. Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden çalışmamızın doğasına uygun olan çalışma bu çalışmadır. Diğer çalışmalara bakıldığında ise çalışmaların birçoğunun aynı konuların tekrarı ve tek yönlü bakış açılarıyla oluşturuldukları söylenebilir.

Özkan tarafından 2011 ve 2014 yıllarında yaptığı çalışmaların dışındaki çalışmalara bakıldığında her çalışmanın konuya bir yönden ve belli bakış açısıyla yaklaşım gösterdiği görülmektedir; çalışmalarda çoklu ve bütünsel yaklaşımlar görülmemektedir. Yaklaşımların çoğu benzer özellikler göstermektedir.

Yaptığımız çalışmanın derlem dilbilim ilkelerine göre bilgisayar destekli oluşturulduğunu düşündüğümüzde Özkan'ın yapmış olduğu çalışmaların dışındaki çalışmaların çalışma konumuzla fazla ilgili olmadığı açıkça görülmektedir

1.4.1.4. Dördüncü konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri”nin Literatür Özeti

Çocuk yazınında genel olarak bu biçimde disiplinlerarası ve konuya çok boyutlu yaklaşarak oluşturulmuş çalışmaların yok denecek kadar az olduğu yapılan çalışmaların ise son dönemde birkaç değerli araştırmacı tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir. Sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri ile ilgili tez çalışmaları aşağıda verilecektir:

Çelik (1995) *A Quantitative Sociolinguistic Study of Lexical Variation in Turkish* adlı çalışmasında Türkçede, toplum dilbilimsel ve anlamsal konuları içeren sözcüksel çeşitlilik konusuna değinmiştir. Dil politikalarının sonucu olarak; Cumhuriyet’in 1923’te kurulmasının ardından yeni devlet politikaları çerçevesinde Arapça ve Farsça kelimeleri özleştirme yoluyla dilden çıkarma eğiliminden bahsetmiştir. Bu sadeleştirmenin ve kullanımların sosyal tabakalar arasında büyük etkisinin hâlâ günümüzde de devam ettiğini belirtmiştir. Arapça-Farsça kelimeler yerine alternatif olarak kabul edilmesi önerilen yeni kelimelerin çoğu sözcüksel çeşitlilik göstermektedir. Paralel bir gelişim Avrupa dillerinden iç politika ve kültürel etkinlikler yoluyla ödünç almayla gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu çalışmayı, çalışmacı Türkiye’de yaşayan konuşurlar üzerinden gerçekleştirmiştir. Türkiye’de yaşayan konuşmacıların kullanım kalıplarının şekillerini, prestij faktörlerini, konuşmacıların bu sözcüksel kalıplarını ortaya çıkarmaya çalışmanın yanı sıra toplumsal ve biçimsel kullanımlarını çeşitli grup

konusurları tarafından çeşitli sözcüksel kalıplarla etkisini araştırmıştır. Bu tezde sözcüksel değişikliklerin ilerlemesiyle meydana gelebilecek anlamsal değişikliklerin keşfedilmesine de çalışılmıştır.

Sertkan (2007) *The Ideology of Lexical Choices in The Turkish Translations of Oliver Twist* adlı çalışmasında Charles Dickens'ın Oliver Twist eserini (1838) Timaş, Damla, Nehir, Karanfil ve Tomurcuk Yayınevleri tarafından yayımlanan kısaltılmış beş farklı Türkçe biçiminin ideolojik yönünü, çeviri sürecinde yapılan sözcük tercihleri yönünden irdelemeyi amaçlamıştır. Çalışmasında, ideoloji kavramını, Türkçe biçimlerini oluşturduğu varsayılan yayınevlerinin dünya görüşlerini teşkil eden inanç ve değerler bütününe gönderme yapan, söylemsel bir uygulama olarak algılamaktadır. Oliver Twist'in beş Türkçe versiyonundaki birçok noktanın çeviri sürecinde ideolojik odaklı yönlendirmelere uğradığı Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESC) ile ortaya koymuştur. Şöyle ki, özgün metin ile beş farklı kısaltılmış Türkçe biçiminin arasında çok fazla farklılık olduğunu görmektedir. Bu farklılıklar, dinsel-muhafazakâr odaklı ideolojinin müdahalesini göstermektedir. Bu çalışmada araştırmacı, ideoloji ve çeviri ilişkisini örneklem çalışması yoluyla inceleyerek, gelecekte başka çalışmaların önünü açacak sorular gündeme getirmeyi amaçlamıştır.

Kışla (2009) *Türkçe İçin Tümlşik Bir Biçimbirim Çözümleme ve Sözcük Türü Tespit Yöntemi* adlı çalışmasında dillerin sayısal ortamlarda etkili bir biçimde temsilinin ve işlenmesinin sosyal, politik, kültürel ve bilimsel amaçlarla dilleri kullanan insanların desteklemesinde ve dillerin yaşamlarını sürdürmesinde oldukça önemli bir faktör olacağı görüşünden hareketle Türkçenin sayısal ortamlarda temsilini ve işlenmesini güçlendirmek için doğal dil işleme uygulamalarına hizmet edebilecek temel yöntemler geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmasında, doğal dil işleme sahasının ana problemlerinden olan biçimbirimsel

çözümleme ve sözcük türü tespiti problemleri için özgün çözümler sunmuştur. Eklemeli diller için karmaşıklığı teorik olarak NPcomplete olarak bilinen biçimbirimsel çözümleme için Türkçenin dilbilgisel özelliklerini göz önüne alarak basitleştirilmiş bir yöntem ortaya koymuştur. Çalışma kapsamında geliştirdiği yöntemleri deneysel çalışmalar ile test etmiş ve elde ettiği sonuçların önceki çalışmalardan daha yüksek bir başarı yüzdesine sahip olduğunu göstermiştir.

Gökgöz (2009) *The Effects of Task Complexity on Measures of Accuracy And Lexical Variety in EFL Writing* adlı çalışmasında, bilişsel karmaşıklık değişkenlerinin neden-sonuç açısından karmaşıklık derecelerinin artırılmasının sözcüksel çeşitlilik ve dilbilgisel doğrulukla sonuçlanıp sonuçlanmadığını araştırmıştır. Ayrıca çalışmacı bulduğu etkilerin dil seviyesine göre değişip değişmediğini iki modelin varsayımlarını temel alarak incelemektedir. Araştırmacı, Türkiye'deki özel bir üniversitenin hazırlık okulunda yapılan bu araştırmasında, İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen 125 Türk öğrencinin katılımını sağlamıştır. Öğrencilere, karmaşıklığı Robinson'ın Biliş Hipotezi'ndeki +/- element ve neden-sonuç ilişkisi açısından değiştirdiği iki yazı alıştırmaları vermiştir. Araştırmacı, verilerin kodlamasını yazının doğruluğu ve sözcüksel çeşitliliğe bağlı olarak yapmıştır. Doğruluk değerlerini her bir T-unit içindeki hataların oranına göre, sözcüksel çeşitliliği ise Laufer ve Nation'ın (1995) analizlerini kullanarak ölçmüştür. Bulguları sonucunda işlem karmaşıklığının uygunluk hataları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Fakat bunun diğer hatalar ve sözcüksel çeşitlilik üzerinde etkisine rastlamamıştır.

Özlü (2009) *Shall We Teach Vocabulary In Lexical Sets, Thematically Related Sets or Unrelated Sets?* adlı çalışmasında öğrencilere anlamsal bağıntılı sözcük gruplarının, bir tema etrafında dönen sözcük gruplarının ve anlamca birbirleriyle alakasız sözcük gruplarının algıya dayalı sözcük öğrenimi üzerindeki

etkilerini araştırmıştır. alışmasını Anadolu Üniversitesi Hazırlık okulundaki başlangıç üstü seviyesindeki 23 ğrenci üzerinde uygulamıştır. alışmasını yapabilmek için anlamsal bağıntılı, tema etrafında dönen ve anlamca birbiriyle alakasız sözcük gruplarını oluşturmuştur. Araştırmacı çalışmasında, sözcük öğretimini üç hafta srdrmştir. İlk hafta öğrencilere üç tane anlamsal bağıntılı sözcük grubunu öğretmiştir. Her gruba birbirini izleyen ayrı günlerde öğretmiştir. Her bir grupta sekiz sözcük bulunmaktadır ve bu sözcükler 45 dakikalık bir ders sresinde çalışmacı tarafından öğretilmiştir. Böylece araştırmacı çalışmasında, ilk hafta öğrencilere 24 tane anlamsal bağıntılı sözcük öğretmiştir. İkinci hafta öğrencilere tema etrafında dönen sözcükleri öğretmiştir. Yine üç adet grup oluşturmuş ve her bir gruba ayrı günlerde öğretmiştir. Gruplardaki sözcük sayısı ilk hafta öğretilen sözcük sayısı ile aynıdır. nc hafta ise anlam bakımından birbiriyle alakasız olan sözcükleri öğretmiştir. Her birinde sekiz bilinmeyen sözcük olan üç adet anlam bakımından birbiriyle alakasız sözcük grubunu oluşturmuş ve aynı hafta içinde birbirini takip eden günlerde öğretimini gerçekleştirmiştir. Sözcükleri öğretmeye başlamadan önce öğrencilere öğreteceği sözcükleri bilip bilmediklerini ölçmek amacı ile öğrencilere ön test vermiştir. Bu n testin analizi sonrasında öğrencilerin bildiği sözcükleri çalışmasına almamıştır. Her bir sözcük grubunu bir ders saati içinde öğretmiş ve bunun ardından öğrencilere o derste öğrendikleri sözcüklerle alakalı algıya dayalı olmak üzere etkinlik yaptırmıştır. Dersin sonunda öğrencilere son test vermiştir. Öğrenciler, sözcükleri öğrendikten üç hafta sonra son testin aynısını öğrencilere gecikmeli test olarak yeniden uygulamıştır. Yaptığı bu testler tanıma testidir. Tanıma testi algıya dayalı öğrenmeyi ölçtüğünden ve algıya dayalı öğrenme üretmeye dayalı öğrenmeden önce geldiği için bu test tipi tercih etmiştir (Nation, 2001). Araştırmadan elde ettiği bulgular yeni sözcükleri farklı tipteki setler içinde öğrenmenin algıya dayalı sözcük öğreniminde istatistiksel olarak bir fark

yarattığını ortaya çıkarmıştır. Vermiş olduğu son teste göre anlamca birbirinden ilintisiz sözcük grubundaki sözcüklerin diğer gruplara göre öğrencilerde daha fazla algıya dayalı sözcük kazancına yol açtığını tespit etmiştir. Anlamsal bağıntılı sözcük grubu ise tema etrafında dönen sözcük grubuna göre daha fazla sözcük öğrenilmesine neden olmuştur. Tema etrafında dönen sözcük grupları ise diğer gruplara göre daha az algıya dayalı sözcük kazancına yol açmıştır. 3 hafta sonra çalışmacının verdiği gecikmeli testleri araştırmacı incelediğinde ise anlam bakımından birbiriyle alakasız sözcük grubu ile tema etrafında dönen sözcük grubu arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Bu iki sözcük grubunun anlamsal bağıntılı sözcük grubundan daha fazla algıya dayalı sözcük kazancına yol açtığını belirlemiştir. Bu araştırmada ayrıca tema etrafında dönen sözcük gruplarında sözcük türünün algıya dayalı sözcük kazancına etkisini de araştırmıştır. Bu amaçla tema etrafında dönen sözcük gruplarından birini sadece fiillerden, ikincisini sadece isimlerden, sonuncusunu ise hem fiil hem isimlerden oluşturmuştur. Uyguladığı son test ve 3 gecikmeli test göstermiştir ki hem isim hem fiillerden oluşan sözcük grubu öğrencilerde daha fazla sözcük kazancına yol açarken sadece fiillerden oluşan sözcük grubu en az algıya dayalı sözcük kazancı ile sonlanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere çalışmanın sonunda bir anket uygulamış ve ankette hangi sözcük grubunu daha fazla hatırladıklarını, hangi sözcük grubunu ise hatırlayamadıklarını düşündüklerini sormuştur. Bu anketin sonucunda öğrencilerin büyük bir kısmının anlam bakımından birbirinden ilintisiz sözcük grubunu diğer gruplara göre daha iyi hatırladıklarını ancak anlamsal bağıntılı sözcük grubunu en az hatırladıklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada farklı tipteki sözcük gruplarının ve tema etrafında dönen sözcük grubundaki sözcük türünün öğrenciler için algıya dayalı sözcük kazancında farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Atasoy (2009) *Tagging Ambiguous Word Classes in Turkish* adlı çalışmasında, Türkçede belirsiz sözcük türlerinin işlev ve sıklık dağılımına dayalı derlem temelli betimlemesini sunmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde yazar, sözcük türü sınıflandırmalarını, Türkçede sözcük türü işaretlemelerini ve karşılaşılan belirsizlikleri özetlemektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Türkçe sözcük türü işaretlemede belirsizlik gösteren -ad, sıfat, belirteç ve ilgeç- sözcük türlerini betimlemektedir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, çalışmacı tez araştırması için dengeli ve temsil gücü yüksek 3 milyon sözcüklük derlemin tasarımı ve yapımını ele almaktadır. Bu bölüm ayrıca sözcük türlerindeki belirsizlikleri gidermek amacıyla geleneksel dilbilgisi ve dil tipolojisi alan yazın taraması sonucu oluşturduğu testleri içermektedir. Çalışmanın dördüncü bölümünde, işlev ve sıklık dağılımı açısından veriyi iki kısımda inceler. İlk bölümde, insan kaynaklı sözlükleri ve Türkçedeki temel renk terimlerini ad-sıfat ayırımını amaçlayarak incelemektedir. İkinci kısımda, birincil ve ikincil ilgeçleri incelemektedir. Araştırmacıya göre bu betimlemeler, Türkçede sözcük türü işaretleme programlarına yol gösterici olabilecektir. Türkçe sözcük türü işaretlemede bu betimlemeler, işaretleme programları için kural niteliği taşıyabilir ya da belirsiz sözcükleri işaretlemede veri listesi hazırlamada kullanılabilir.

Yanılmaz (2009) *An Investigation into The Lexical And Syntactic Properties of Negative Polarity Items in Turkish* adlı çalışmasında Türkçedeki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözcüksel ve sözdizimsel özelliklerini araştırmaktadır. Araştırmacı, çalışmasında, Türkçedeki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözdizimsel özelliklerine dair ise Türkçe OUI'lerin özne konumunda nasıl dilbilgisel olduğunu araştırmaktadır. Türkçenin özne konumunda OUI'leri konumlandırabilmesi ise iki sözdizimsel şarta bağlanmıştır. Bunlardan ilki K-buyurma şartı, ikincisi ise de Taşıma şartıdır. Diğer bir ifadeyle, özne ve nesne konumundaki OUI'lerin önce asıl pozisyonlarında k-buyurulduğu daha sonra da

özne pozisyonuna taşındıkları belirtilmektedir. Bu nesne konumundaki OUI'ler için de geçerli görünmektedir.

Karabulut (2013) *The Effects of Presenting Different Types of Vocabulary Clusters on Very Young Learners' Foreign Language Learning* adlı çalışmasında küçük yaş grubu öğrencilerinin yabancı dil sözcüklerini öğrenirken en çok hangi sözcük gruplama çeşidinden faydalandığını bulmayı temel olarak amaçlamıştır. Çalışmasında; anlamsal, konusal ve bağlantısız olmak üzere üç çeşit sözcük grubu incelemiştir. Ayrıca bu üç sözcük gruplama çeşidinin yabancı bir dildeki sözcükleri hatırlama üzerindeki anında ve gecikmeli etkilerine ışık tutmayı amaçlamıştır. Bu amaçları araştırmak içinse niceliksel araştırma yöntemleri (anında ve gecikmeli hafıza testleri) kullanmıştır. Amaçlarına uygun olarak 51 küçük yaş grubu öğrencisini katılımcı olarak kullanmıştır. Üç farklı çeşit sözcük grubundaki sözcükleri belirlemek için ön test yapmıştır. Böylece eserinde kullanacağı sözcüklerin hiç birinin katılımcılar tarafından bilinmemesini sağlamıştır. Katılımcılara her sözcük grubunun öğretiminden hemen sonra anında hafıza testi yapmıştır. Ayrıca her sözcük grubu için gecikmeli hafıza testleri de üç günlük tekrarlardan sonra yapmıştır. Araştırmanın niceliksel veri sonuçlarının analizlerini yabancı dildeki sözcüklerin farklı gruplanma çeşitlerinde sunumunun, yabancı dil öğrenen küçük yaş grubu öğrencilerinin sözcükleri hatırlaması üstünde önemli ölçüde bir etkisinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sonuçlar katılımcıların yabancı dil sözcükleri bağlantısız bir şekilde gruplandığında önemli ölçüde daha fazla sözcük hatırladıklarını göstermiştir. Ek olarak, katılımcılar yabancı sözcükleri konusal gruplamada anlamsal gruplamadan önemli bir farkla daha çok hatırlamışlardır. Anlamsal gruplamanın yabancı dil öğrenen küçük yaş grubu öğrencilerinin mühim derecede az sözcük kazanıma sebep olduğu sonuçlarla görülmüştür. Ayrıca, anında ve gecikmeli hafıza testlerinin sonuçları karşılaştırıldığında, yabancı dil öğrenen küçük yaş grubu öğrencileri için hem

kısa hem uzun süreçte sözcük gruplama çeşitlerinin etkilerinin varlığı ve aynı olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak, katılımcıların sözcük gruplama çeşitleri gözetmeksizin tekrardan önemli derecede faydalandıklarını kanıtlamıştır.

Sarıca (2014) *İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretim Programındaki Kazanımlar Açısından İncelenmesi* adlı çalışmasında, İlköğretim 6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarının sözcük çalışmalarını etkinliklerini, kullanılan yöntem-teknik ve programdaki kazanımlar açısından değerlendirmeyi hedeflemektedir. Örneklemine 6-8. sınıflar düzeyinde 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren kullanılan -6.Sınıflara ait Evren, Doku ve Pasifik yayınları; 7. sınıflara ait Gizem, MEB ve Pasifik yayınları; 8.sınıflara ait Bisiklet, Pasifik ve Tav yayınları- ders kitaplarının oluşturduğu çalışmasında araştırmacı tarama modelini kullanarak çalışmasını gerçekleştirmiştir. Verilerin toplanması aşamasında Türkçe Öğretim Programı ve çeşitli kaynakları incelemiş, genel kavramsal çerçeveyi çizerek konuyla ilgili bilgiler vermiştir. Bu bilgiler ışığında, seçilen Türkçe ders kitaplarının sözcük çalışmalarının, kullanılan yöntem-tekniklerini, içerdikleri sözcükleri ve karşıladıkları kazanımları Türkçe Öğretim Programını temel alarak incelemiştir. Araştırmacı, incelemeleri sonucunda Türkçe ders kitaplarının çoğunda -birkaç istisna dışında- etkinliklerin programdaki kazanımlarla örtüştüğünü gözlemiştir. Fakat bazı yayınevlerinin sözcük çalışmalarını çok tekdüze hazırladığını, yöntem ve teknik çeşitliliğine yer vermediğini; bir kısım yayınevlerinin ise sözcük çalışmalarının kapsamının yetersiz kaldığını görmüştür. Bunların sonucunda sözcük çalışmalarının verimini artırmak için birtakım öneriler sunmuştur.

Bozdağ (2014) *Lexical Verbs in Academic Writings of Turkish Learners of English As A Second Language: A Corpus Based Study* adlı çalışmasında yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrencilerin akademik yazılı

anlatımlarındaki aradil özelliklerini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmacı, Akademik Anahtar Kelime Listesi'ndeki (AKL) (Paqout, 2010) sözcüksel eylemlerin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrenciler tarafından edinimini ve kullanımını incelemiştir. Dört temel sözcüksel ulam (isimler, fiiller, zarflar ve sıfatlar) altında tanımladığı bu sözcüklerin edinim seviyesinin yazarlara özgü sözcük-dil bilgisi göndermelerine yorumlamanın yanı sıra öğrencilerin akademik kelimelerinin sözcüksel birikimlerini açığa çıkaracağı varsayımından hareket etmiştir. Yazara göre; sözcüksel eylemlerin ayrıntılı incelemesi araştırmacıların yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrencilerin aradil özelliklerini tanımlamalarına yardımcı olabilir. Çalışmanın yöntemi Akademik Anahtar Kelime Listesi'nin eylemlerinin bir derlem tabanlı incelemesini yürütmeyi içermektedir. Çalışmacı derlem tabanlı çalışmasının amacına yönelik olarak, öncelikle, iki derlemdeki eylemlerin kullanım seviyelerine göre sıklık tabanlı listesini hazırlamıştır sonrasında ise öğrencilerin genel sözcüksel görünümünü tanımlamak için TICLE (Uluslararası Öğrenci Derlemi'nin alt derlemi Uluslararası Türk Öğrenci Derlemi) ve LOCNESS (The Louvain Corpus of Native English Essays) derlemlerinin karşılaştırmasını ele almıştır. İkinci seviyede, en yüksek sıklığa sahip on sözcüğü ayrıntılı olarak örüntüsel dil bilgisi (Pattern Grammar) yaklaşımı çerçevesinde incelemiştir. Ulaştığı sonuçlar anadili İngilizce olan konuşmacılara oranla anadili İngilizce olmayan öğrenciler tarafından kullanılan belirli kelimelerin bazılarının az kullanımını, bazılarının ise aşırı kullanımını göstermiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bu belirli sözcüksel öğelerin içsel bilgi seviyesini, akademik fiillerin dizge farkındalıklarını ve bu öğeleri işlevsel-sözcüksel dilbilgisi kullanımı adına anadili İngilizce olan öğrencilere oranla anlamlı farklılıklarını bulmuştur.

Revidi (2014) *Prosodic, Morphological and Lexical Feature Extraction of Turkish Broadcast News Data* adlı çalışmasında. Cümle bölütlemesi yoluyla

haber metinlerinin cümle üzerinde sözdizimi ve/veya anlamsal analizini yapmıştır. Bu bürünsel, biçimsel ve sözcüksel özellikler cümle bölütlemesinin yapılabilmesi için tamamlayıcı bir bilgi sağlamaktadır. Çalışmacı, araştırmadaki amacını daha önceki çalışmalarda yapılmış bürünsel özelliklerin çıkarımı ve kullanımına ek olarak biçimsel ve sözcüksel özellikler açık kaynak kodlu araçlar ile Türkçe Konuşma Dili üzerinde çıkarımı ve kullanımı olarak belirlemiştir.

Çinar (2015) *A Corpus-Based Approach to Turkish EFL Textbook Evaluation: Single Word And Four-Word Lexical Bundle Frequency* adlı çalışmasında Türk Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylı, ilkökul ve ortaokul düzeyindeki (4-8. sınıflar) İngilizce Yabancı Dil öğretimi ders kitaplarının değerlendirilmesinin önemine değinerek bu kitapların konuşma dili içeriğini değerlendirmek için, derlem tabanlı bir değerlendirme yolu benimsemiştir. Bu nedenle de Türkiye'deki 11 İngilizce öğretim öğrenci kitabı ile bunların alıştırma ve öğretmen kitaplarında yer alan diyaloglardan bir derlem oluşturmuştur. Ayrıca, aradaki farklılıkları çalışmak ve derlem-tabanlı ders kitaplarının gerçekten konuşma dilini daha iyi yansıtmayı yansıtmadığını görmek için, derlem-tabanlı bir ders kitabı olan Touchstone 1 kitabı derlemine oluşturmuştur. Araştırmacı, Açık Amerikan Ulusal Derlemi'nin konuşma bölümündeki ilk üç binlik bantta yer alan sözcükleri ve dördümlü sözcük gruplarını referans listesi olarak kullanarak bunların ders kitapları derlemlerindeki kullanım sıklıkları ve bunların her bir kitabın ne kadarını kapsadığı hesaplamıştır. Sonuçlar göstermiştir ki sınıf seviyesi yükseldikçe Türkiye'deki İngilizce ders kitaplarındaki sözcük seviyesinde düzenli bir artış, referans listesi sözcüklerini çok düşük seviyede içerdiğini gösterirken Touchstone 1'in belirgin bir farklılık olmasa da aynı seviyedeki Türkiye'deki kitaplara oranla daha fazla sözcük tipi içerdiğini ve bunları daha etkili bir şekilde tekrar ettiğini göstermiştir.

Diğer yandan literatürde sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri ilgili makale çalışmaları da bulunmaktadır. Bu çalışmalar sırasıyla aşağıda verilip çalışmalara değinilecektir.

Johansson (2008) *Lexical Diversity And Lexical Density in Speech And Writing: A Developmental Perspective* adlı proje raporu olan eserinde 1930'larda ve 1990 yıllarındaki sözlükleri derleyerek karşılaştırmıştır. Karşılaştırılan verileri toplanan sözlüklerdeki değişimleri inceleyerek bu çalışmasını oluşturmuştur. Geniş ve detaylı bir çalışma olan bu çalışmada, 62.500 mil²'ye yayılan ve doğum yılları 1847 den 1959 kadar değişen 78 konuşmacı yer almıştır. 150 farklı soruya verilen cevaplar veya dilsel değişkenler her konuşmacı için yazar tarafından tablolaştırılmıştır. Çalışma sonunda 55 yıllık süredeki kullanılan birçok konu ve kuramsal ilgiyi karşılaştırarak keşfetmiştir.

Alami, Sabbah and Iranmanesh (2012) *Male-Female Discourse Difference in Terms of Lexical Density* adlı çalışmalarında konuşmacı cinsiyetlerinin söylemlerinin sözcüksel çeşitliliğini oluşturup oluşturmadığını araştırmayı denemişlerdir. Diğer bir deyişle, söylemin sözcüksel yoğunluğunun konuşmacı cinsiyetlerine duyarlı olup olmadığını sorgulamışlardır. Veri tabanlı ve kadın-erkek arasındaki konuşma etkileşimlerinin transkribe edilip kaydedilmesine dayalı deneysel bir çalışmadır. Çalışmacılar, Metin İçeriği Analizi Araçlarını kullanarak çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında, kadın-erkeğin söylemlerindeki toplam sözcüksel yoğunluğu sayarak ölçmüşlerdir. Ki-Kare Testi sonuçları, istatistiksel olarak kadın ve erkeğin söylemlerindeki sözcüksel yoğunluğun istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermiştir ($p>0.157$). Ancak söylemin sözcüksel yoğunluğu ve uzunluğu bakımından aralarında negatif bir ilişkinin olduğunu bulmuşlardır. Başka bir ifadeyle söylemde konuşmacılar tarafından daha fazla kelimeye (689)

karşılık daha az (0.33.67%) sözcüksel yoğunluk; tersine daha az (31) kelimeye karşılık daha fazla (90.32%) sözcüksel yoğunluk olduğunu ölçmüşlerdir.

Demirel ve Hesamoddin (2013) *Lexical Bundles in Research Article Acknowledgments: A Corpus Comparison* adlı çalışmasında derlem yöntemini kullanarak üç farklı akademik disiplinde, Türk ve İranlı araştırmacılar tarafından yazılmış olan teşekkür bölümlerini, kullanılan kalıplaşmış dil açısından karşılaştırmıştır. Araştırma makaleleri üzerine yapılmış olan birçok çalışma bulunmasına rağmen, bu yazı türünün birçok yönünün daha yakından araştırılmayı gerektirdiği görüşünden hareketle bilimsel makalelerin yetersiz araştırılmış bir bölümünün de teşekkür bölümleri olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın sonuçları, iki yazar grubunun sözcüksel öbekleri kullanma oranlarında farklılıklar olduğuna işaret etmiştir. Araştırmacı, İranlı yazarların belli bir grup sözcüksel öbeği aşırı kullanma eğiliminde olduğunu, buna karşılık Türk yazarların genellikle bu tür ifadeleri yazılarında kullanmaktan kaçındıklarını tespit etmiştir. Gözlemlenen bu farkların olası sebeplerini detaylı olarak makalede tartışmaya açmıştır.

Eken (2015) *Anlatı Metinlerinde Sözcük Birliktelikleri: Türkçe Üzerine Eğitim-Öğretim Ortamları Hedefli Gözlemler* adlı çalışmasında anlatı metinlerindeki sözcük birlikteliklerini sınıflandırmayı ve eğitim-öğretim ortamlarına aktarılabilir bulgular elde etmeyi amaçlamıştır. Buradan hareketle çalışmasında betimsel analiz, içerik analizi, kategori ve frekans analizlerini kullanmıştır. Çalışma evrenini anlatı metinleri olarak belirlemiştir. Örneklem olarak, küme örnekleme yöntemi ile anlatı (masal, öykü ve roman) metinlerinden bir bütüncü oluşturmuştur. Metin tarayıcılar aracılığıyla bilgisayar ortamına aktardığı metinleri TEXT (metin) formatına dönüştürerek sayısallaştırmış ve Türkçe (ISO) olarak işlenecek biçimde kodlayıp araştırmanın derlemine (+/-) 624.089 sözcüklük bir dilsel girdi sağlamıştır. Çalışmasında sözcük

birlikteliklerini biçimsel, sözdizimsel, anlamsal ve kullanımsal açılardan ayrı ayrı sınıflandırarak değerlendirmiştir. Bu birliktelikler anlamsal açıdan yarı kısıtlı eşdizimler, kısıtlı eşdizimler, simgesel deyimler ve salt deyimler olarak, sözdizimsel açıdan ikili veya çoklu yapıda olmalarına göre, biçimsel açıdan ise katı ad öbekleri, yüklemcil birliktelikler ve öbekselle kullanımlar biçiminde sınıflandırmıştır. Genel olarak anlamsal bakımdan anlatı metinlerindeki sözcük birlikteliklerini sıradizini: serbest birleşimler > yarı kısıtlı eşdizimler > kısıtlı eşdizimler > simgesel deyimler > salt deyimler şeklinde belirlemiştir. Bu bağlamda MEB 287 yayınları ilköğretim 6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarını, çalışma kitaplarını ve öğretmen kılavuzlarını ele almış, çalışmasında sınıflandırdığı sözcük birlikteliklerinin anadili eğitiminde nasıl ele alındığına ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. Elde ettiği bulgular doğrultusunda sözcük birlikteliklerinin öğretimine ilişkin bir hiyerarşi oluşturulabileceği, anlamsal olarak sözcükler arasındaki bağın sırası izlenerek öğrencilere öğretilabileceği, eğitim materyallerinin bu sıradizininin göz önünde bulundurularak hazırlanması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır. Sözcük birlikteliklerinin ölçülmesine yönelik çeşitli etkinlikler yapılabileceği, bu sayede öğrencilerin dilbilgisi ve sözcük bilgisine yönelik becerilerinin yanı sıra dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanacağını düşünmüştür. Çalışma, sözcüklerin bir araya gelişine yönelik betimlemeler yapması açısından dilbilimsel, eğitim materyallerinin oluşturulmasında kullanılacak bilgilere kaynak sağlaması açısından ise eğitsel nitelik taşımaktadır.

Çalışma konumuzun esasını teşkil eden sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri ile ilgili kurultay çalışmaları projeler aşağıda verilmiştir:

Özkan (2013) tarafından *VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda bildiri olarak sunulan, *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı TÜBİTAK-

112K479 numaralı projede çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi.

Aynı zamanda çevrimiçi erişime de açık olan bu projenin de alana büyük bir yenilik ve özgünlük getirdiği ifade edilebilir. (Bkz. proje ile ilgili detaylı bilgiler¹⁶)

4. başlıkta yer alan *Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri* araştırma sorusu bu çalışma için de geçerli olan bir araştırma sorusudur. Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden çalışmamızın doğasına uygun olan çalışma bu çalışmadır.

Özkan vd. (2014) tarafından 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener'in "Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışmalarını, o dönem devam etmekte olan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve TÜBİTAK-111K479 numaralı projenin altyapısından faydalanarak gerçekleştirmişlerdir. Mavisel Yener'e ait "Mavi Masallar Dizisi" adlı ilk okuma dizisini oluşturan 10 adet çocuk kitabını,

¹⁶<http://ozkanbulent.com/tubitak-sobag-112k479-bir-ozel-alan-derlemi-olarak-turk-cocuk-yazini-derlemi-ve-turk-cocuk-yazini-uzerine-ileri-uygulamalar-projesi/>

projenin amaçları doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışmanın her aşamasını, yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak tasarlanmış bir yazılımı kullanmışlardır; bu şekilde projenin özgün yapısına bağlı kalmışlardır. Türk Çocuk Yazını Derlemi'nin oluşturulması aşamalarındaki çalışma süreci; metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir duruma getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları biçiminde aynı biçimde ortaya koymuşlardır. Araştırmalarında müdahalesiz veri toplama yöntemlerini kullanarak betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya koymuşlardır. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yöntem açısından da katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Farklı disiplinlerde farklı konularda yapılan çalışmaların içinden iki tanesi dışında derlem dilbilim ilkeleriyle bilgisayar destekli ve çocuk yazını aynı anda ele alan disiplinlerarası çalışma yoktur. Literatürde verilen çalışmaların çoğunu İngilizce eserler oluşturmaktadır. Yapılan çalışmaların çoğu yabancı kaynaklarda geçmekte dilbilim üzerine de sözcüksel çeşitlilik üzerine de pek kaynak bulunmamaktadır.

Literatürde verilen çalışmalardan bir kısmı kitap karşılaştırmasıdır. İdeolojik yanları ele alan çalışma da mevcuttur. Yapılan çalışmaların çoğunda derlem dilbilim yaklaşımı bulunmamaktadır. Bazı çalışmalarda kelime öğretimi olan çalışmalar olmasının yanında bilişsel düzeyle ilgili çalışmalar da bulunmaktadır.

Eken (2015) *Anlatı Metinlerinde Sözcük Birliktelikleri: Türkçe Üzerine Eğitim-Öğretim Ortamları Hedefli Gözlemler* adlı eserinde betimsel analiz, içerik

analizi, kategori ve frekans analizlerini kullanmıştır. Derlemi de kullanan çalışmacı önemli bir konu olan eşdizimlikten de bahsetmiştir.

Çalışmamıza biraz yakın olduğu düşünülen Kışla (2009)'nın *Türkçe İçin Tümlşik Bir Biçimbirim Çözümleme ve Sözcük Türü Tespit Yöntemi* adlı eseri derlem dilbilim ilkeleriyle oluşturulmuş fakat sözcüksel alan görünümünün olmaması ve çocuk yazını ile ilgili olmaması bu çalışmayı da konumuzun dışında bırakmıştır

Konuya yakın olduğu düşünülen bir diğer çalışma Atasoy (2009)'un *Tagging Ambiguous Word Classes in Turkish* adlı çalışmasıdır. Belirsiz sözcükleri etiketleme konusu özgün bir konudur, bu konu çocuk yazını üzerinden gerçekleştirilmesi düşünülebilecek önemli bir konudur.

Çalışma konumuzun esasını teşkil eden çalışma ve proje Özkan (2013) tarafından VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda bildiri olarak sunulan, *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı TÜBİTAK-112K479 numaralı projesi ve Özkan vd. (2014) tarafından 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener'in "Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışmalarıdır.

1.4.1.5. Beşinci konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar”ın Literatür Özeti

Çocuk yazınında genel anlamda bu biçimde disiplinlerarası ve konuya çok boyutlu yaklaşarak oluşturulmuş çalışmaların yok denecek kadar az olduğu yapılan çalışmaların ise son dönemde birkaç değerli araştırmacı tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir. Konumuzla alakalı olduğu düşünülen çalışmalar aşağıda verilmiştir. Diğer konulardaki başlıkları aksine burada

çalışmaların hepsi (makale, tez ve bildiri) tek başlık altında, gösterilmeye çalışılacaktır. Bunun nedeni biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapıların bazı çalışmalarda beraber ele alınmasıyla beraber çalışmaların az olmasıdır.

Yorulmaz (2010) *CHRISTINE NÖSTLINGER'İN "KONRAD ODER DAS KIND AUS DER KONSERVENBÜCHSE" Adlı Romanının Çeviri Bilimsel Ölçütler Işığında İncelenmesi* adlı araştırmasında, Christine Nöstlinger'in bir çocuk romanı olan "*KONRAD ODER DAS KIND AUS DER KONSERVENBÜCHSE*" adlı eserinin farklı zamanlarda, iki ayrı çevirmen (Mine Kazmaoğlu ve Sakine Eruz) tarafından yapılan çevirilerini yapısal-kültürel açılardan karşılaştırmalı yöntem aracılığıyla inceleyerek dilbilimsel bir analiz yapmayı amaçlamıştır. Yapacağı bu analizle aynı zamanda kaynak ve çeviri metinler arasındaki (sözcük, cümle ve sözdizimi düzeyinde) örtüşmezlikleri saptayarak farklılıkların kaynak metni nasıl değiştirdiğini göstermeyi ve oluşan sorunlu yapılara çözüm önerisi getirmeyi düşünmüştür. Eserin tamamı araştırma nesnesi olmakla birlikte, araştırmasında, özellikle kitabın iki farklı çevirmen tarafından yapılan çevirisinden kaynaklı olarak karşılaşılan sorunlu yapılarla, yani dilsel ve kültürel öğelerle sınırlandırma yoluna gitmiştir.

Köse (2011) *Gülнар Kandeyer'in On Eserinin Dil ve Üslup Yönünden İncelenmesi* adlı eserinde Gülнар Kandeyer adlı yazarın Gülнар Kandeyer'in ilköğretim II. kademe için yazdığı on eserini incelemiştir. Bunu yaparken yazarın genel cümle yapılarını belirlemek, sözcük türlerinin dağılımını yapmak, yabancı kökenli kelime kullanım sıklığını, deyim ve atasözlerine yer verme sıklığını belirlemeyi amaçlamıştır. Asıl hedefi ise yazarın dil ve üslup özelliklerini genel hatlarıyla ortaya koymaktır. Çalışmacı, ilk olarak Dünya'da ve Türkiye'de çocuk edebiyatının gelişiminden bahsederek konusuna giriş yapmıştır. Sonrasında ise Gülнар Kandeyer'in hayatı ve eserlerini aktararak, eserleri cümle türleri, söz

öbekleri, sözcük türleri, fiil türleri açısından incelenmiştir. Yapmış olduğu incelemelerinde yaptığı yüzdesel işlemlerle, eklenen tablolarla yazarın dil ve üslubu hakkında sonuçlara varmıştır. Çalışmacı söz konusu yazarın çocuk edebiyatı için çok önemli birisi olduğunu vurgulamıştır. Çalışmacı tezinde ulaşmak istediği asıl hedef olarak, Gülnar Kandeyer’i çocuk edebiyatımıza kazandırmaya çalışmak, yaptığı çalışmalarını tanıttı, eserlerinde kullandığı dil ve üslubu gözler önüne sermek olarak belirlemiştir.

Çer (2013) *Çetin Öner’in “Gülibik” Adlı Çocuk Edebiyatı Yapıtının Sözdizimsel Açıdan İncelenmesi* adlı çalışmasında “Gülibik” adlı yazınsal nitelikli çocuk edebiyatı eserindeki devrik cümlelerin varlığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmacı amacı doğrultusunda, “Gülibik” adlı eserdeki kurallı ve devrik cümleleri, içerik çözümlemesi tekniği ile incelemiştir. Eserde cümle sayısını tam olarak 997 olarak belirlemiştir. Araştırmacı, bulguları incelediğinde, eserdeki kurallı cümle sayısını 597 (% 60.12) olarak bulmasına karşın devrik cümle sayısını 400 (yaklaşık % 40) olarak tespit etmiştir. Bulgularına göre; “Gülibik” adlı eserdeki devrik yapılarda eylemden sonra en fazla geçen türün, “ad” 262 (% 49.15) olduğunu belirlemiştir. Bunu sırasıyla “adlı” 105, “belirteç” 86, “ön ad” 46, “ilgeç” 29 ve “ünlem” 5 izlemektedir. Aynı zamanda çalışmacı, eylemden sonra kullanılan öge sayısına göre “bir ögenin bulunduğu cümle” en fazla 305 (% 76.25) olmak üzere sırasıyla “iki ögenin bulunduğu cümle” 67 (% 16.75), “üç ögenin bulunduğu cümle” 18 (% 4.5), “dört ögenin bulunduğu cümle” 10 (% 2.5) olduğunu belirlemiştir. Sonuç olarak kurallı cümlelerle devrik cümlelerin iç içe verilmesinin, anlatıma canlılık kattığı çalışmacı tarafından tespit edilmiştir. Eserin dili, devrik cümlelerle konuşma diline yakın bir biçimde kullanılmıştır. Başka bir ifadeyle devrik cümleler, anlatımın duygu değerini arttırarak metni etkili kılmıştır. Eylem sonrası getirilen sözcüklerle tercih edilen bir anlatımın, metne farklı duygu durumları ve düşünceleri kattığını yazar ifade etmiştir. Böylelikle

anlatıma devrik tümcelerın katılmasıyla sezinletilmek istenen duyguların ve düşüncelerin, anlatımı, sözdizimsel açıdan tekdüzelikten çıkarttığını çalışmacı ifade etmiştir. Çalışmacı bu durumun, eserin anlatım gücünü daha çok etkilediğini de ifade etmiştir.

Kerimoğlu (2007) *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları)* adlı Türkçe dil bilgisi öğretimi ile ilgili çalışmasında kelime grubu kavramının farklı eğitim aşamalarına yönelik yayınlardaki işleniş biçimleri üzerinde durmuştur. Çalışmacı ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite olarak üç bölüme ayrılan eğitim aşamalarında konunun ne şekilde ele alındığını, eğitim sistemindeki devamlılık ilkesini de dikkate alarak karşılaştırmalı bir şekilde incelemiştir. Kelime gruplarıyla ilgili değerlendirmeleri incelerken eğitim sistemindeki farklı kabullerin, kopuklukların bu alana da yansiyip yansımadığını belirlemeye çalışmıştır. Çalışmacı, son bölümde ortaya çıkan sonuçları değerlendirmiş ve önerilerde bulunmuştur.

Kerimoğlu (2006) *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi İle İlgili Kabuller Üzerine II (Cümle Öğeleri)* adlı çalışmasında Türkçe dil bilgisi öğretimindeki cümle öğeleriyle ilgili değerlendirmeleri ve eğitim aşamalarını (ilköğretim-ortaöğretim-yükseköğretim) göz önünde bulundurarak karşılaştırmalı bir şekilde incelemiştir. Çalışmacı, cümle ögesi olarak nelerin kabul edildiğini ve bu kabulde hangi ölçülerin kullanıldığını belirlemeye çalışmıştır. Farklı eğitim aşamalarına yönelik yayınlardaki benzer ve farklı kabullerin tespitini amaçladığı incelemesinin son bölümünde, dil bilgisi öğretiminin bütünlüğünü dikkate alarak çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Çalışma konumuzun esasını teşkil eden çalışmalar ve projeler aşağıda verilmiştir:

Yöntemsel olarak çocuk yazınına farklı bir yaklaşım getiren çalışmalardan ilki Özkan (2011) tarafından oluşturulan ve *IV. Uluslararası*

Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda çalıştay sunusu olarak tanıtılan ve özel alan derlemi olan *Çocuk Yazını Derlemi* (ÇYD)' dir. Derlemde 14 farklı tür içerisinde 271 çocuk kitabı yer almaktadır; bu eserler 1981-2011 yılları aralığındaki eserlerdir. ÇYD'de toplam 3.257.609 sözcük vardır, bu sözcüklerin 231.739 tanesi farklı sözcüklerden oluşmaktadır bunların yanında derlemde 450.258 cümle yer almaktadır. Çocuk yazını üzerine derlem tabanlı, etiketlenebilir, çok yönlü ve disiplinlerarası bir bakış açısı sahip olan bu çalışma geliştirilebilir özelliğiyle de ayrı bir öneme sahiptir. ÇYD'de; yazar adları, eser adları, yayınevleri, yayın tarihleri, ilk yayın tarihleri, biçimsel nitelikler (baskı niteliği, cilt niteliği, kapak), görsel nitelikler (görsel sayısı, görsel türü, görselin metinsel niteliği, içerik görsel uyumu, görsel-yazı düzeni), görsellerin hazırlanması (grafik tasarımcı), satır nitelikleri (sayfa satır sayısı, satır uzunluğu) gibi çeşitli eser kayıt değişkenleri de bulunmaktadır.

Özkan (2013) tarafından *VI.Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda bildiri olarak sunulan, *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı TÜBİTAK-112K479 numaralı projede çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi.

Aynı zamanda çevrimiçi erişime de açık olan bu projenin de alana büyük bir yenilik ve özgünlük getirdiği ifade edilebilir. (Bkz. proje ile ilgili detaylı bilgiler¹⁷)

Özkan vd. (2014) tarafından 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener'in "Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışmalarını, o dönem devam etmekte olan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve TÜBİTAK-111K479 numaralı projenin altyapısından faydalanarak gerçekleştirmişlerdir. Mavisel Yener'e ait "Mavi Masallar Dizisi" adlı ilk okuma dizisini oluşturan 10 adet çocuk kitabını, projenin amaçları doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışmanın her aşamasını, yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak tasarlanmış bir yazılım kullanmışlardır. Bu şekilde projenin özgün yapısına bağlı kalmışlardır. Türk Çocuk Yazını Derlemi'nin oluşturulması aşamalarındaki çalışma süreci; metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir duruma getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları biçiminde aynı biçimde ortaya konulmuştur. Araştırmada müdahalesiz veri toplama yöntemleri kullanarak betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya koymuşlardır. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yöntem açısından da katkı sağlayacağı düşünüldüklerini belirtmişlerdir.

5. başlıkta yer alan *Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar*, araştırma sorusu bu çalışma için de geçerli olan bir

¹⁷<http://ozkanbulent.com/tubitak-sobag-112k479-bir-ozel-alan-derlemi-olarak-turk-cocuk-yazini-derlemi-ve-turk-cocuk-yazini-uzerine-ileri-uygulamalar-projesi/>

araştırma sorusudur. Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden çalışmamızın doğasına uygun olan çalışma bu çalışmadır.

Alan yazında biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapıların birinin ya da ikisinin beraber ele alındığı ve konu olarak Türkiye Türkçesi ile ilgili çalışmalar çokça yer almaktadır. (üçünün beraber ele alındığı 2-3 çalışma vardır; aşağıda verilecektir) fakat çocuk yazınına ilgilendirmediği için ya da bu eksiklikle beraber derlem tabanlı olmadığı için çalışma konumuza uygun bulunmamıştır. Aranılan konuların en fazla ikisini ele alan ve konumuza bazı yönlerden yakın olan çalışmalar literatür özetinde verilmiştir. Literatür özetinde karşılaşılan çalışmalar ve çalışmaların ortak özellikleri aşağıda verilmiştir:

- Farklı dilleri sözdizimsel, biçimsel ve biçimbirimsel olarak bir ve ya iki konu başlığı altında ele alıp karşılaştıran çalışmalar var,
- Kitapları biçimsel ve içeriksel olarak karşılaştıran çalışmalar var,
- Çocuk edebiyatı ve Türkçe dersi öğretim programıyla karşılaştırmalı eser çalışmaları var fakat biçimsel ve içeriksel özellikler denmiş gerisi yok,
- Sözdizim üzerine derlem tabanlı çalışmalar var fakat konusu çocuk edebiyatı değil,
- Biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel konularını barındıran çalışmalar yok denecek kadar az,
- Çocuk romanını, yapısal-kültürel anlamda; sözcük, cümle ve sözdizimi düzeyinde kaynak ve çeviri metinler arasında inceleyen bir çalışma var, bu bizim konumuza yakın,
- İlköğretim ikinci kademedeki, dil ve üslup, cümle türleri, söz öbekleri, sözcük türleri ve fiil türleri açısından inceleyen,

- Zamir gibi belli bir tür seçilip bu, şu, o gibi kullanımların türlerinin eserler üzerinden incelenmesi, (çocuk edebiyatıyla ilgili değil)

Özetle, Diğer çalışmalara bakıldığında çalışmaların birçoğunun aynı konuların tekrarı olan ve tek yönlü bakış açılarıyla oluşturulan çalışmalar oldukları söylenebilir fakat Özkan tarafından 2011 ve 2014 yıllarında yapılan çalışmalara bakıldığında her çalışmanın konuya bir yönden ve belli bakış açısıyla yaklaşım göstermediği görülmektedir; çalışmalarda çoklu ve bütünsel yaklaşımlar görülmektedir. Yaptığımız çalışmanın derlem dilbilim ilkelerine göre bilgisayar destekli oluşturulduğunu düşündüğümüzde Özkan'ın yapmış olduğu çalışmaların dışındaki çalışmaların çalışma konumuzla fazla ilgili olmadığı açıkça görülmektedir.

1.4.1.6. Altıncı konu başlığı olan “Türk Çocuk Yazını’nın İç ve Dış Yapısal Öğeler Açısından İncelenmesi”nin Literatür Özeti

Türk çocuk yazınında iç ve dış yapısal öğeler konusunda yapılan çalışmalar oldukça fazladır. Her ne kadar iki (iç-dış) yapısal ögenin beraber ele alındığı çalışmalar azsa da farklı çalışmaların çokluğu görülmektedir. Bu konuyla ilgili literatürde yapılmış çalışmalar aşağıda, “çeşitli başlıklar altında sunulacaktır. Öncelikle konuyla alakalı makale çalışmaları aşağıda sırasıyla verilecektir:

Işitan (2014) *An Analysis of Content and Physical Properties of Turkish Picture Story Books about the Cartoon Character Caillou* adlı çalışmasında, ülkemizde basılmış ve okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden çizgi film karakteri Caillou ile ilgili resimli öykü kitaplarını, içerik özellikleri, resimlendirilme ve fiziksel özellikler bakımından analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışmacı, araştırmasında yöntem olarak betimsel taramayı tercih etmiştir.

Çalışmasında Caillou ile ilgili basılmış 40 kitabı incelemiştir. Veri analizinde frekans ve yüzde dağılımlarını kullanmıştır. Araştırmasının sonuçlarına göre; Caillou serisinin konu ve resimlendirme özelliklerinin uygun olduğunu ancak fiziksel, dil ve anlatım özelliklerinin yetersiz olduğunu saptamıştır.

Gönen vd. (2011) *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarında ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik olan çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespitinin yapılmasını amaçlamışlardır. Bu amaçla rastgele örnekleme yoluyla seçtikleri 2005–2009 yılları arasında basılmış çeşitli türdeki yüz adet çocuk kitabını araştırmanın örnekleme olarak belirlemişlerdir. Çalışmacılar, araştırmanın yöntemini nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi olarak belirlemişlerdir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde kullanmışlardır. Araştırmalarının sonucunda; kitap boyutlarının çoğunlukla aynı ölçülerde olduğunu, kapaklarının ve ciltlerinin dayanıksız olduğunu, kitaplarda konu çeşitliliğinin olmadığını, bazı önemli karakter özelliklerine yer verilmediğini, bazı kitapların mesaj içermediğini ve kitaplarda dilbilgisi hatalarının bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Şahin (2014) *Okulöncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarın Olarak Resim* adlı çalışmasında okul öncesi dönemden itibaren çocuğun kişisel, ruhsal ve fiziksel gelişiminin temellerinin atıldığını, oyun yoluyla öğrenen çocuk için kitapların önemli olduğunu ve çocuğun kitapla ilk tanışmasının resimler aracılığıyla olduğunu anlatır. Araştırmacıya göre; çocukla etkileşim kurmak için en önemli görsel uyarın resimli kitaplardır. Resimli kitaplar, çocuklarda görsel algılama yoluyla sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesinde önemlidir. Kısaca çalışmacı, eğitimin en önemli basamaklarından birisi olarak resimli kitapları görmektedir. Buradan hareketle, çalışmacı, çalışmasında konu olarak, okul öncesi

dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resimlerin kullanımı konusunu belirlemiştir. Çalışmada, yazar, okulöncesi dönem resimli kitaplarını iki ayrı başlık altında toplamıştır. Başlıklardan ilki öğretici nitelikteki resimli kitaplar, ikincisi ise yazınsal nitelikteki resimli öykü kitaplarıdır. Çalışmada, yazınsal nitelikteki resimli öykü kitaplarına da yer verilmiştir. Yazar, Çocuğun duyarlık eğitimini de içine alan bilişsel ve duyuşsal sürecine katkıda bulunan nitelikli kitap örneklerine de yer vermiştir.

Ergün ve Gündüz (2011) *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi* adlı çalışmalarında, okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk kitaplarını nasıl değerlendirdiklerini ve bu kitaplarda hangi özellikleri dikkate almaları gerektiği konusunda görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmacıların genel tarama modelini kullandığı çalışmada, araştırmacılar, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 2010-2011 Eğitim öğretim yılında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin okul öncesi çocuk kitaplarına ilişkin görüşlerini almışlardır. Öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla Gündüz (2007) tarafından hazırlanan anket formunu kullanmışlardır. Veri analizinde one-way ANOVA ve Independent Samples T testini uygulamışlardır; elde ettikleri bulguları ise tartışarak yorumlamışlardır.

Gönen vd. (2015) *Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik ve Resimleme Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarında, amaç olarak 2000-2010 yılları arasında Türkiye'de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin incelenmesini belirlemiştir. Çalışmada, araştırmacılar, tarama-betitleyici yöntemi kullanmışlardır. Çalışmanın kuramsal bölümü için araştırmacılar kaynakları tarayarak, bilgileri derlemiştir. 2000-2010 yılları arasında yayımlanmış 150 okul öncesi öykü kitabına hazırlanmış olan kitap inceleme formunu uygulamışlardır. Bu form ile

kitapların fiziksel, resimleme, içerik ve karakter özelliklerini incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme yöntemini kullanarak belirlemişlerdir. Resimleme özellikleri bakımından inceledikleri kitaplarda daha çok; renkli, resim alanı bir çerçeve ile metinden ayrılmayan ve yalın hatlı resimlerin olduğunu belirlemişlerdir. Kitaplarda genellikle yalın hatlı resimlerin tercih edildiğini saptamışlardır. Elde ettikleri bulguları ilgili alan yazın ışığında tartışmışlardır.

Veziroğlu ve Gönen (2012) *Resimli Çocuk Kitaplarının M. E. B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi* adlı çalışmalarında, Türkiye'deki resimli çocuk kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B) 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelenmesini; bu kitaplarla yapılan eğitimin, uygulanan eğitim programını destekleme düzeyinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Araştırmacıların, çalışma grubu olarak, hikâye türündeki 250 resimli çocuk kitabını belirledikleri araştırmada, veri toplama aracı olarak, M.E.B 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımların yer aldığı programın arkasındaki eklerde sunulan kazanım değerlendirme formunu kullanmışlardır. Elde ettikleri verileri ise SPSS 16.0 istatistik paket programıyla ve yüzde/frekans dağılımları ile değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda, çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının, programda yer alan 5 gelişim alanına ait 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığını saptamışlardır. Bu çok düşük olan oranın ülkemizdeki okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin artırılması konusunda çalışmalar yapılması gerektiğinin göstergesi olduğunu tespit etmişlerdir.

Gönen vd. (2016) *0-3 Yaş Çocuklarına Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Özelliklerinin İncelenmesi* adlı çalışmalarında, Türkiye'de satışa

sunulan 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarını fiziksel, resimleme, içerik özellikleri açısından değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Ankara ve İstanbul'daki kitabevlerinde 0-3 yaş çocuklarına yönelik olarak satışa sunulan 146 kitabı araştırmalarında incelemişlerdir. Araştırmacılar çalışmanın verilerini, oluşturdukları beş bölümden oluşan kontrol listesini kullanarak toplamışlardır. Verilerin frekans ve yüzde değerlerini SPSS16 istatistiksel paket programını kullanarak hesaplamışlardır. Çalışmacılar, araştırmalarının sonucunda, 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli kitapların fiziksel, resimleme ve içerik özellikleri açısından alan yazında kabul gören özellikleri çoğunlukla taşıdıklarını, ancak kitapların geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Çakmak ve Sofuoğlu (1997) *1974-1993 Yılları Arasında Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi* adlı çalışmalarında 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarını resimlendirme, fiziksel özellikleri (büyüklük, ciltleme, kapak, kâğıt, punto), metin ve resim ilişkisi yönünden incelemek ve bu konularda olduğu düşünülen yetersizlikleri ortaya koymak amacıyla planlamış ve uygulamışlardır. Araştırmacılar, örneklem olarak 411 kitap (çeviri ve adapte) resimli öykü kitabı belirlemişlerdir. Örneklemde bulunan kitaplar araştırmacılar tarafından hazırlanan ve içinde her kitap için; kitap adı, yazar ve resimleyen adı-soyadı, kitabın yayın yeri ve yılı, resim, renklendirme, metin ve resim ilişkisi, resimlendirilme özelliği ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir "Kitap Kayıt Formu"na kaydetmişlerdir. Çalışma sonucunda araştırmacılar, Türkçe resimli öykü kitaplarının ciltleme, kapak türü, kâğıt kalitesi ve renklendirilme yönünden genelde yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmışlardır; fakat boyut, resim, resimlendirilme özelliği, metin ve resim ilişkisi açısından ise iyi durumda olduklarını tespit etmişlerdir.

Yıldız, Yazıcı ve Durmuşoğlu (2016) *2010-2015 Yılları Arasında yayımlanmış Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi* adlı çalışmalarında 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş çocukları için yayımlanmış resimli çocuk kitaplarını resimleme özellikleri bakımından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaları kapsamında 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş grubu çocuklar için 37 yayınevinden yayımlanmış, seçkisiz örnekleme ile seçilmiş 300 resimli çocuk kitabını incelemişlerdir. Çalışmanın verilerini araştırmacılar tarafından alan yazınına dayalı olarak hazırladıkları “Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu” ve “Resimli Çocuk Kitabı Resimleme Özellikleri Kontrol Listesi” ile toplamışlardır. Araştırma sonucunda resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunun kapak resimlemelerinin ilgi çekici olduğunu, resimlemelerin konuyu güçlü bir biçimde anlattığını ve resimlerin konuya uygun, basit ve anlaşılabilir olduğunu görmüşlerdir. Kitapların tamamına yakınının resim-metin uyumu taşıdığı ve sayfalarda yer alan resimlemelerin tamamına yakınının sayfadaki metin ile ilişkili olduğunu saptamışlardır. İnceledikleri kitaplardaki resimlemelerin büyük çoğunluğunun hareket ve anlam gücü taşımaktadır. İnceledikleri kitaplarda en sık kullanılan resimleme tekniklerinin karışık teknik, basit bilgisayar tekniği, guaj boya, pastel boya ve suluboya tekniği olduğunu görmüşlerdir. Kitapların çoğunun nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken özelliklerini taşıdığını, estetik ve sanatsal açıdan nitelikli olmayan kitapların da yer aldığını tespit etmişlerdir.

Kara (2012) *Çocuk Kitabı Seçiminde Resimlemelerle İlgili Olarak Ebeveynin Dikkat Etmesi Gereken Başlıca Unsurlar* adlı eserinde resimlemeler açısından çocuk kitaplarının özelliklerini ele almıştır. Bu başlık altında ilk olarak *çocuk kitabı resimlemelerinde dikkat edilmesi gerekenler ve ebeveynin konumu* konusunu açıklamıştır, ardından *çocuk yaş gruplarına uygunluk, metin ile resimleme arasındaki ilişki, illüstratörün özgün tavrı, gerçekçilik ve genel geçer*

kurallar ve ebeveynin estetik bilgi birikimi başlıkları üzerinden konuya yaklaşmıştır. Sonuç kısmında ise çocuk kitabının sahip olması gereken özellikleri;

a) Çocuğun gelişim basamakları göz önünde bulundurularak, tercih edilen yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun resimlerle hazırlanmış olması,

b) Metnin ana hatlarıyla örtüşen ve aynı zamanda çocuğun hayal gücünü de yeterince tetikleyebilen yeni ve zengin resimsel ayrıntıların yer alması,

c) Çocuğun duyarlılığını yakalayabilen ve onlara yeni dünyaları ulaştırabilen illüstratörlerin özgün çalışmalarını yansıtması,

d) Gerçeklik üzerine yetişkinlerin peşin yargılarından uzak, çocukların bağımsız düşünce yapısına uygun resimlemeleri içermesi olarak sıralamıştır.

Alpan (2004) *Ders Kitaplarındaki Grafik Tasarımın Öğrenci Başarısına ve Derse İlişkin Tutumlarına Etkisi* adlı çalışmasında ders kitaplarıyla ilgili grafik tasarım ilkelerin belirleyerek bu ilkeler ışığında düzenlediği kitapçığın öğrenci başarısına ve derse ilişkin tutumlarına etkisini tespit etmiştir. İlköğretimde devam eden 288 öğrencinin katıldığı çalışmada, 151 öğrenci araştırmacının geliştirmiş olduğu kitapçığı kullanırken, 137 öğrenci ise okullarda dağıtılan ders kitaplarını kullanmıştır. Deney deseni olarak 2x4'lük desenin kullanıldığı çalışmada başarı testi ve derse yönelik tutum ölçeği, öntest, sontest olarak araştırmacının başında ve sonunda öğrencilere verilmiştir. Bu deneyden üç hafta sonra Kalıcılık 1, on hafta sonra da Kalıcılık 2 testlerini uygulamıştır. Araştırmacı verilerin çözümlenmesi için (ANOVA) tek yönlü varyans analizini kullanmıştır. Ulaştığı bulgular sonucunda düzenlemiş olduğu kitapçığın öğrenci başarısını olumlu etkilediğini tespit etmiştir. Bunun dışında çalışmacı, Hayat bilgisi dersine yönelik öğrencilerde olumlu tutum değişikliği olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gönen ve Arı (1989) *Anaokuluna Giden Dört-Beş Yaş Çocuklarına Resimli Kitaplarla Yapılan Eğitimin Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi* adlı çalışmalarının sonucunda, hem deney hem de kontrol grubu; Peabody Resim

Kelime Testi'nin, Stanford-Binet Zekâ Testi Dil Gelişim Basamakları'nın, "Top Tavşan" ve "Karlı Bir Gün" adlı kitaplarla ilgili soruların son testinde, ön testlerden daha yüksek puan almışlardır. Çalışmacılar, her iki grubun son test puanlarının yüksek olmasının, normal ve beklenen bir bulgu olduğunu ifade etmişlerdir. Çünkü destekleyici eğitim almayan kontrol grubundaki çocuklar da, dört ay zarfında gelişimsel ve çevresel (anaokulu, televizyon, evdeki kitap okuma alışkanlıkları, gibi) etkenlerden dolayı, dil gelişimlerinde belirli bir ilerleme kaydetmişlerdir. Ancak, ortalamaları aldıklarında, deney grubunun son test ortalamalarının, kontrol grubu son test ortalamalarından daha yüksek olduğunu görmüşlerdir. Araştırmacılar, resimli kitaplarla dört ay boyunca, destekleyici dil eğitimi alan deney grubunun son test ortalamalarının daha yüksek olmasının verilen eğitimin olumlu etkisini açıkça ortaya koyduğunu tespit etmişlerdir. Çalışma sonucunda araştırmacılar, okulöncesi yaş çocuğuna, resimli kitap okuyup, hakkında dil kullanım stratejilerine göre sorular sorarak, bilmedikleri kelimeleri açıklayarak, kitabın resimlerini anlattırarak, kitabı özetleterek ve diğer tekniklerle dil eğitimi vermek; çocuğun; alıcı-ifade edici dil gelişim düzeyinde, sözcük dağarcığında ve neticede de dil gelişiminde önemli bir ilerlemeye sebep olduğunu saptamışlardır. Bu bulguların, okulöncesi çağı çocuklarının dil gelişimlerinde resimli kitaba ağırlık verilmesinin önemini ortaya koyduğunu ifade etmişlerdir.

Öte yandan yine aynı konuyla alakalı olarak literatürde tez çalışmaları da mevcuttur. Akyol (2012) *Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi* adlı çalışmada, Türkiye'de okul öncesi çocuklarına yönelik Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmasının çalışma grubunu, 2003-2011 yılları arasında Ankara il merkezindeki kitabevlerinde satışa sunulan farklı yayınevlerine ait resimli çocuk kitapları arasından rastgele örnekleme ile seçtiği

Türkçe basılmış yerli ve yabancı toplam 250 resimli çocuk kitabından oluşturmuştur. Çalışmasında, veri toplama aracı olarak, araştırmacı, kendinin geliştirdiği “Değerler Kontrol Listesi”ni kullanmıştır. Kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerler kategorilerine ait toplam 24 değer yer aldığı “Değerler Kontrol Listesi”nde, çalışmacı, araştırmadan elde ettiği verileri SPSS 15.0 programını kullanarak analiz etmiştir. Çalışmacı, elde ettiği bulgulara göre; çalışma grubunu oluşturan resimli çocuk kitaplarında en fazla kişisel (n=769) ve kişiler arası (n=328) değerlerin, en az ise toplumsal (n=92) değerlerin yer aldığını belirlemiştir. Bunun yanında incelediği resimli çocuk kitaplarında kişisel ve kişiler arası değerler kategorisindeki mutluluk, kibarlık, duyarlılık, sevgi, arkadaşlık, işbirliği değerlerine yüksek oranda; alçakgönüllülük, samimiyet, dürüstlük, özgürlük, saygı ve uyum değerlerine ise düşük oranda yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacı, araştırma sonunda ülkemizde okul öncesi çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının farklı kişisel ve kişiler arası değerler ile belirli toplumsal değerleri (vatanseverlik, barış vb.) kapsayacak şekilde hazırlanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Pekmezci (2004) *Resimli Çocuk Kitaplarında Hayvan İmgesi* adlı çalışmasında hayvan imgesinin resimli çocuk kitaplarında sıkça yer almasından hareketle ve bunun bir gereklilik olduğunu düşünerek bu konuyla ilgili çalışmıştır. Çalışmacı, 5 bölüm olarak hazırladığı çalışmasında, ilk bölümde resimli çocuk kitabının tarihsel gelişimine değinmiştir, ikinci bölümde, resimli kitapların çocuk eğitimindeki öneminden bahsetmiştir, üçüncü bölümde fabllara değinmiştir. Dördüncü bölümde insanlık tarihi boyunca hayvan imgesinin çocuklarla kurulan ilişkisine değinmiştir. Son bölümde ise hayvan resimlerinden hareketle konunun insani boyutunu öne çıkarmayı amaçlamıştır.

Pektaş (2015) *Okul Öncesi Dönem Resimli Çocuk Kitaplarındaki Dil Sanatlarının İncelenmesi* adlı çalışmasında okul öncesi dönem resimli çocuk

kitaplarının içerisindeki dil sanatlarını incelemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Amacı doğrultusunda, araştırmasında veri toplama aracı olarak kendisi tarafından geliştirilmiş 'Kitap Kayıt Formu'nu kullanmıştır. Çalışmacı, örneklem grubunu Ankara'da bulunan bir üniversiteye bağlı anaokulun kitaplığında yer alan 180 adet resimli çocuk kitabından oluşturmaktadır. Araştırmacı, Kitap Kayıt Formu'ndan elde ettiği verilerin çözümlenmesinde betimleyici istatistikleri (frekans, yüzde ve ortalama) ve parametrik testleri (Bağımsız t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Korelasyon Testi) kullanmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak topladığı verileri SPSS 22.0 paket programı yardımı ile değerlendirmiştir. Verilerin karşılaştırılmasında anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul etmiştir. Gerçekleştirdiği istatistiksel analizler sonucunda, araştırmada incelediği kitaplardaki dil sanatları ile yazarın cinsiyeti, kitabın basıldığı yayınevi, kitabın çeviri olup olmaması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir ($p < 0.05$). Yine bu araştırma sonucunda incelenen kitaplarda kullanılan dil sanatları kullanım ortalamalarının yıllara göre değişiminde anlamlı bir fark bulamamıştır. Bu bulguların yanı sıra her bir dil sanatının kullanım sıklığının birbiri ile ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmadan elde ettiği bazı dil sanatlarını betimlemiş ve çocuğa görelilik bakımından tartışmıştır.

Şeref (2008) *Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Masal Kitaplarındaki İllüstrasyonların İncelenmesi* adlı çalışmasında okul öncesi dönemin çocuğun yaşamının temeli olduğundan hareketle bu dönemin çocuğun görsel gelişimi açısından önemli bir süreç olduğu üzerinde durmuştur. Araştırmacı, konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenen çocuktan bahsederek çocuk gelişiminde görme ile öğrenme arasında çok yakın bir bağ kurulduğunu vurgulamıştır. Henüz okumayı bilmeyen çocuk için kitapta ilgi çekici ilk şeyin kapak ve illüstrasyon olduğunu belirtmiştir. Çalışmacı, kitaplarda kullanılan illüstrasyonların çocuğun öğrenmesini ve algılamasını geliştirdiğini,

çocuğun güzellik beğenisini geliştirerek sanat zevkinin oluşmasında etkili olduğunu belirtmiştir. 0-6 yaş döneminin kitap-çocuk etkileşimi için çok önemli olduğunu belirten araştırmacı görsel öğelerin önemine değinmiştir. Masal kitaplarının bu dönem için çok önemli olduğunu vurgulayan araştırmacı çalışmasında, okul öncesi dönem eğitimi veren kurumlarda kullanılan masal kitaplarındaki illüstrasyonları incelemiştir. Çalışmacı, Okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özellikleri doğrultusunda anaokullarında kullanılan masal kitaplarındaki illüstrasyonların uygunluğunu uzman görüşleri doğrultusunda ortaya koymaya çalışmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullandığı bu araştırmasında, çalışmacı, verileri elde etmek için 13 ölçütten oluşan bir veri toplama materyali hazırlamıştır; 10 uzman görüşü alarak veri toplama materyalinin kapsam geçerliğini sağlamıştır. Örneklemi ise amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlemiştir. Ulaştığı verilerin güvenilirliğini “Uyuşum Yüzdesi Formülü” kullanarak hesaplamıştır. Çalışmacı, betimsel analiz yaklaşımını verilerin çözümlenmesinde kullanarak elde edilen bulguların frekanslarını belirtmiş, kitaplardan aldığı örneklerle destekleyip yorumlamıştır. Örneklemine, 2007-2008 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 5 devlet okulu, 4 özel okul olmak üzere toplam 9 anaokulunda kullanılan kitaplardan 20 adet masal kitabının olarak belirlemiştir. 13 ölçütü bulunan veri toplama materyali kullanarak incelediği 20 masal kitabının oluşturduğu çalışmasında araştırmacı bu kitaplara göre bazı sayısal verilere ulaşmıştır. Bütün masal kitaplarını, içerisinde bulunan illüstrasyon sayısı kadar form kullanarak incelemiştir. Veri toplama materyaline “Evet”, “Kısmen” ve “Hayır” olmak üzere üç seçenek bulundurmuştur. İncelemeyi, araştırmacı dâhil olmak üzere 3 alan uzmanı yapmıştır. Sonrasında araştırmacı, 3 alan uzmanının ortak görüşleri doğrultusunda, masal kitaplarında bulunan her illüstrasyon için bir form oluşturmuştur. Verilerin çözümlenmesi için bu formları kullanmıştır.

Araştırmada elde ettiği sonuçlara göre; illüstrasyonlarda vurgunun yerinde kullanımı, illüstrasyonların biçemlerinin birbiriyle uyumluluğu ve illüstrasyon boyutlarının işlevsellik bakımından yeterliliği açısından uygunluğu tespit ederken, kitap kapağındaki illüstrasyonun dikkat çekiciliği, illüstrasyonlarda karakterlerin hareketlerinin (jest, mimik, duygu vs.) doğru yansıtılması, illüstrasyonlardaki öğelerin renklerinin gerçeğe uygun kullanımı, illüstrasyonlarda figürlerin mekan ile ilişkisinin kurulması, illüstrasyonlardaki öğeler arasındaki oran-orantı ilişkisinin doğru resmedilmesi, kitabın kapağındaki illüstrasyonun metni yansıtabilmesi, illüstrasyonların metnin içeriğiyle uyumluluğu, illüstrasyonlarda kullanılan renklerin metne uygun seçilmesi, illüstrasyonlarda kullanılan renklerin çocuğun ilgisini çekecek şekilde kullanılması ve illüstrasyonların çocuğun yaş seviyesine uygunluğu açısından kısmen uygun olduğunu saptamıştır.

Akyüz (2014) *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi* adlı çalışmasında Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarını çocuk edebiyatının temel ilkeleri bakımından incelemiştir. Çalışmacının, nitel araştırma yöntemlerinden belge (doküman) inceleme yöntemini kullandığı çalışmada, çalışmacı Muzaffer İzgü'nün 88 çocuk edebiyatı yapıtından rastlantısal yöntemle seçtiği 30 yapıtı belge inceleme (doküman inceleme) yöntemi ile çözümlenmiştir. Seçtiği yapıtları iki aşamada değerlendirmiştir. Birinci aşamada; tasarım ve resim, konu- kurgu, izlek-tema, çevre, iletiler, karakter, dil ve anlatım ile yazınsal ve eğitsel özellikler olmak üzere sekiz ana kategoride incelemiştir. İkinci aşamada ise “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yapıtlarını Değerlendirme Ölçeği” kullanarak yapıtların niteliklerini puanlandırmıştır. Çözümlemeleri ve ölçek yoluyla elde ettiği veriler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşmıştır: Tasarım özellikleri bakımından yaptığı incelemeler sonucunda kitaplarda çocuk gerçekliğinin göz önünde

bulundurulmadığını ve yayınevlerinin yayın politikalarına bağlı bir yayıncılık sergilediğini gözlemiştir. Kitaplarda kullanılan resimler bakımından da 'klişe' olarak tanımlanan çizimlerin yer aldığını ve yine çocuk gerçekliğinin dikkate alınmadığını tespit etmiştir. İçerik özellikleri bakımından da Muzaffer İzgü'nün didaktik, ideolojik ve çocukluğuna dönen yazar kategorisi içinde yer aldığını saptamıştır. Tez sonucunda ulaşılan temel çıkarımları ise şöyle sıralamıştır: İzgü'nün, yapıtlarını sorun temelli kurguladığını gözlemlemiştir. Dil ve anlatım özellikleri bakımından okunabilirlik özellikleri gösterdiğini ve yazarın en önemli başarısının dil ve anlatımındaki ustalığı olduğunu belirlemiştir. Yapıtları, eğitsel ilkeler bakımından ele alındığında ise yazarın insancıl ve evrensel değerleri göz önünde bulundurarak okurda bir duyarlılık oluşturma çabası içinde olduğunu belirlemiştir.

Tıgılı (2014) *Miyase Sertbarut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Öğelerine Göre İncelenmesi* adlı çalışmasında çocuk edebiyatı kavramlarına, çocuk edebiyatının genel özelliklerine, çocuk temel öğelerine ve çocuk edebiyatı genel türlerine yer vermiştir. Bu kuramsal bilgiler yapılan eser incelemelerine temel oluşturmuştur. Çalışmada, yazar, Miyase SERTBARUT'un çocuk edebiyatı alanında verdiği 7 masal kitabı, 9 öykü kitabı ve 9 roman olmak üzere toplam 25 kitabını, çocuk edebiyatı temel öğeleri ve ilkelerine göre inceleyip değerlendirmiştir. Bunları yaparken çocuk edebiyatının öğeleri olan konu, ileti (mesaj), kişiler, çevre, dil ve anlatım unsurlarını temel almıştır. Yazarın, betimsel analiz yöntemini kullandığı çalışmada; yazar masal kitaplarında, öykü kitaplarında ve romanlarda seslenen çocuk ve genç okurların yaş grupları dikkate alınarak konu ve iletilerinin seçildiğini, olayların okurun bilişsel gelişimine uygun kurgulandığını ve başarılı bir dil ve anlatımla eserlerin çocuk edebiyatı temel öğeleri açısından gerekli niteliklere sahip olduğunu ve okurun okuma alışkanlığına olumlu yönde katkılar sağlayabileceğini tespit etmiştir.

Kazan (2012) *Mevlâna İdris Zengin Masallarının Eğitsel Değeri* adlı çalışmasında Mevlâna İdris Zengin'in masallarını; içerik, felsefi dil, düşünce ve duygu eğitimi bakımından incelemiştir. Yazar, çalışmasının ilk bölümünde problem cümlesini, alt problemleri, çalışmanın amacını, önemini, sınırlılıklarını ve yöntemini ortaya koymuştur. İkinci bölümde çocuk edebiyatının tanımını, genel niteliklerini, çocuk edebiyatı ürünlerinin tema, tip, dil-anlatım, illüstrasyon ve diğer biçim özelliklerini, çocuk edebiyatı ürünlerinde şiddet, çocuk edebiyatının kaynaklarını ve çalışmasının temelini oluşturması bakımından, masallar ve masalların çocuk eğitime katkılarını ele almıştır. Üçüncü bölümde Mevlâna İdris Zengini tanıtmış ve çocuk edebiyatçısı olarak kişiliği, çocuk algısı ve masallarındaki fantastik yapı, dil ve anlatım, tipler ve masallara yansıyan şiddet ve ironi unsurlarını incelemiştir. Dördüncü bölümde içerisinde felsefi yaklaşım ve iletiler bulunduran masallar ve bu iletilerle çocuk zihninde oluşacak düşünce temellerini tahlil etmiştir. Beşinci bölümde masalları, duygu ve düşünce eğitimi kapsamında incelemiştir. Çalışmasının sonuç bölümünde Mevlâna İdris Zengin'in çocuk edebiyatındaki yerini ve önemini ortaya koymuş ve çocuklarımızın böyle yazarlar ve kitaplarla karşılaştırılması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Şahin (2009) *Mektepli Gazetesi'nin İçerik ve Biçim Özellikleri İle Gazetede Hikâyelerin Çocuğa Sunduğu Bilişsel ve Ahlaki İletiler* adlı çalışmasında kitle iletişim araçlarının, insanları eğitmek ve eğitirken eğlendirmek gibi eğitim alanında da önemli bir işleve sahip olduğundan bahsetmiştir. Yazarın, tarama modelini kullandığı bu çalışmada; Cumhuriyet'in ilanının ilk yıllarında yayımlanmaya başlayan uzun soluklu ilk çocuk gazetesi olması, Türk çocuk gazete ve dergiciliğine ve çocuk edebiyatı alanına yapmış olduğu katkılar da göz önüne alınarak Mektepli Gazetesi ve gazetede yer alan hikâyelerin çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimine olan katkısını incelemiştir. Yazar, Mektepli

Gazetesi'nde yer alan hikâyelerin tamamını telif ve tercüme eserler halinde iki ayrı gruba ayırmıştır. Hikâyelerde tespit ettiği iletilerin yüzde ve frekans olarak hesaplamasını yapmış, tablo ve grafikler halinde sunmuştur. Araştırmasında elde ettiği verileri, betimsel analiz tekniği kullanarak çözümlemiş ve araştırmanın alt problemlerine bağlı olarak tematik biçimde gruplandırmıştır. Bu doğrultuda araştırma bulgularından yola çıkarak; 1932 yılında yayın hayatına başlayan Mektepli Gazetesi için, yayımlanmış olduğu yazılar, düzenlediği etkinlikler ve gazetede çocuklara hitap ederken kullandığı söylemlerle Cumhuriyetçi, idealist, yenilikçi, üretken ve sağlıklı bir çocuk yetiştirmeyi amaçladığı sonucuna varmıştır. Aynı zamanda gazetenin içeriğini oluştururken seçtiği konuları ve bu konuların işlenişini güncel, güncel olduğu kadar da gerçeğe uygun bir biçimde ele almıştır. İçerikte yer alan yazılar okuyucuyu eğlendirirken okuyucuya okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmakta, okuyucunun öğrenme isteğini artırmakta, dönemin içinde bulunduğu toplumsal olaylar üzerinde de okuyucuyu düşünmeye ve akıl yürütmeye sevk etmektedir. Yazar, ayrıca gazetede yer alan hikâyelerin, çocukların bilişsel ve ahlaki gelişimlerini olumlu yönde destekleyecek iletiler sunduğunu da bulgularla destekleyerek tespit etmiştir.

Yıldız (2009) *İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri* adlı çalışmasında, ilköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmasının evrenini Eskişehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi 122 ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerden oluşturmuştur. Yazar, çalışma evreninin büyük olmasından dolayı 122 ilköğretim okulu içinden rastlantısal yolla seçtiği 15 ilköğretim okulundan 4. ve 5. sınıflarda öğrenime devam eden öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Tarama modeli kullanarak gerçekleştirdiği bu araştırma için gerekli olan verileri “İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” aracı ile toplamıştır. Topladığı nicel verilerin

işlenmesini ve istatistiksel çözümlmelerini SPSS paket programı nitel verilerin çözümlenmesini ise betimsel analiz tekniği ile gerçekleştirerek elde edilen verileri sayısallaştırarak sunmuştur. Yazar, araştırmasının sonucunda; ilköğretim öğrencilerinin hikâye, masal ve çizgi roman türünde kitapları ve macera, mizah ve kahramanlık konularını içeren kitapları daha çok tercih ettiklerini ve ilköğretim öğrencilerinin yüksek düzeyde okuma alışkanlıklarına sahip olduklarını tespit etmiştir. İlköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarının dış yapısına ilişkin, kitapların boyutunu, sayfa yapısını ve cümle yapısını olumlu buldukları; kitapların kapağı, cildi, kâğıdı, resim ve yazı baskı kalitesini çok fazla olumlu bulmadıkları sonucuna ulaşmıştır. İlköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarının içeriğine ilişkin kitapların konu ve ana fikrini, kurgusunu, iletilerini, dil ve anlatımı olumlu buldukları; kitap konularının gerçek yaşamla ilişkilendirilmesini, kitaplarda şiddet içeren konulara, argo, anlamı bilinmeyen kelime, deyim ve atasözlerine yer verilmesini, kahramanların gerçek yaşamla ilişkilendirilmesini ve çocuklara benzer özelliklere yer verilmesini ve kurgulanan olaylar arasında gereksiz ayrıntılara yer verilmesini çok fazla olumlu bulmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca araştırmada öğrenciler çocuk kitaplarında olması gereken özellikler konusunda çeşitli görüş ve önerilerini dile getirmişlerdir.

Ergen (2009) *Kavramların Algılatılmasında Resimli Çocuk Kitaplarının Rolü Bağlamında "Simyacının Hediyesi" Öyküsü İçin Çocuk Kitabı Tasarımı* adlı çalışmasında resimli çocuk kitaplarının kavram ve düşünce gelişimine nasıl etki edebileceğini tartışmaktadır. Çalışmasının birinci bölümünde çocukluk dönemi ile ilgili olarak saptanmış bazı bilimsel çalışmalardaki 'resimli çocuk kitapları' tanımları; çocuklar için kurgulanmış öykü, masal, roman ve çizgi roman türlerini içermektedir. Yazar, doğrulardan yola çıkarak bu bilimsel verilerin kavramlarla ilgisini incelemektedir. Çalışmasında kavram öğrenimiyle yakından ilgisi

bulduğunu düşünerek 7-12 yaş arası çocukların düşünce dünyaları ve dil gelişimi hakkında araştırma ve incelemelere de yer vermektedir. Kavramların dil ve düşünce sistemlerinden ayrı tutulamayacağını ve öğrenmenin ilk basamakları olarak kitap konusunu ele aldığından çocuklarda dilin gelişimi ve çocuk edebiyatı başlıklarını özellikle irdelemektedir. Çalışmanın ana konusu olan resimli çocuk kitaplarının çocuğun görsel ve dilsel gelişim sürecine olan katkısını incelemekte, bu tür kitapların kavram gelişimine etkisi konusuna da birinci bölümde yer vermektedir. Ayrıca konuya örnek olabilecek yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarını, anlatımı güçlendirmesi amacıyla araştırmış ve birinci bölümde kullanmıştır. İkinci bölümde, çocukların bilişsel düzeylerinin ne tür aşamalardan oluştuğunu, kavramların nasıl algılandığını ayrıntılarıyla incelemektedir. Tez başlığında yer alan “kavramlar” ifadesi çocuğun bilişsel gelişimini inceleyerek çözümlenmeye ve irdelemeye çalışmaktadır. Bu bölümde yazarın amacı, kavramların nasıl iletilebileceğinden daha çok bu kavram yapısının 7-12 yaş grubu çocuklar tarafından nasıl algılandığını incelemek ve aktarmaktır. Bu bağlamda somut ve soyut işlemler aşaması, kavramların oluşum süreci ve öğrenme biçimleri üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın üçüncü ve dördüncü bölümünde yazar, resimli çocuk kitaplarının çocuğun kavram, düşünce ve kişisel gelişimindeki önemini vurgulamıştır. Resimlerin kavram gelişimine etkisi, bu kavramların algılanmasına nasıl yardımcı olabileceği, resimsel soyutlama ile düşünce gelişimi arasındaki ilişki ve bu ilişkiyi çocuğun nasıl kullanabileceği konularını açıklamaya çalışmıştır. Yazar incelediği yaş grubundaki çocukların kavramları imleyen resimlerle yorum ve sorgulama teknikleri geliştirebileceği, bu tür resimli çocuk kitaplarının soyut düşünebilme becerisini kazandırabileceği tezi üzerinde durmuştur. Çocukların ilgilerini, gereksinimlerini göz önünde tutan, okuma metinleriyle dil evrenlerini geliştiren, resimlemelerle kavramları örtüşüren nitelikli kitaplar, tasarımları ve ilettikleri mesajlar açısından

değerlendirmiştir. Beşinci ve son bölüm yazarın, çocukların soyutlama ve yorumlama becerilerini geliştirmeye yönelik olarak oluşturduğu “Simyacının Hediyesi” öyküsü için tasarlanan kitap uygulaması incelemesinden oluşmuştur. Bu bölümde öykünün, resimlerin ve bütün olarak kitabın oluşum aşamaları yazar tarafından incelenmiştir; klasik çocuk kitabı anlatımlarından ve resimlerinden daha farklı olarak soyut öğelerin kullanılmasının önemini vurgulamıştır.

Gülpınar (2010) *Görsel Kavramlar, İllüstrasyon ve Çocuk Kitapları* adlı çalışmasında toplumların eğitim düzeyinin çocuklara sağladıkları planlarla değerlendirildiği görüşünden hareketle geçmişle günümüz olanaklarını çocuklar açısından karşılaştırmıştır. Devamında günümüz çocuklarının, eski dönem çocuklarına göre eğitici araç, gereç, oyuncak, teknolojik materyaller ve kitap bolluğu içinde yetiştiğinden bahsetmiştir. Bu noktada aileler ve eğitimciler için çocuğu zararlı etkilerden korumanın düşündürülen bir konu olmaya başladığından bahsetmiştir. Bu yüzden ailelere ve eğitimcilere çocuk kitap resimleri, içeriği, anlatımı ve yaratıcılığı açısından doğru seçim yapmak için çok görev düşüğünden bahsetmiştir. Hızla artan yayınlar içinden çocuklara ne tür kitaplar okutmalı, hangilerini yasaklamalı? Okuma alışkanlığı en kolay ve zevkli olarak nasıl kazandırılmalı? Faydalı olanı zararlı olandan nasıl fark edebilmeli? Çocukların davranışlarının bozulmasında, iletişim aracının payı nelerdir? Çocuk kitaplarının hazırlanmasında yayıncının, tüketicinin önemi nedir? Günümüzdeki çocuk kitapları okuma alışkanlığı konusunda istenilen yerde mi? Bilgili ve eleştiri yeteneğine sahip bir toplum oluşturmak için çocuk kitapları yeterli mi? Görsel olarak çocuk kitaplarının yaşlara göre dağılımı açısından, estetik olarak ve içerik, fiziksel özellikleri açısından kitaplar doğru incelenerek yapılıyor mu? Bu çalışmada yazar, yukarıdaki sorulara yanıtlar aramış ve bu yanıtları öncelikle çocuğun gelişimi, resim ve kitapların ilişkisi illüstrasyon ve tarihi gelişimi, çocuk kitaplarında yayıncının, tasarımcının ve tüketicinin durumu gibi başlıklarla ele

olarak, kaynak edinerek, araştırmalar ve röportajlar yaparak anketlerle oluşturmuştur. Çocuklar için, çocuk kitaplarının anlatılmasında içeriği açısından resimlenmesinde çocuğun yaşının, psikolojisinin iç dünyasının da zenginliğinin göz önünde olmasından bahsetmiştir. Yazara göre; daha da önemli olan resimleyiciden çok zengin bir hayal gücü, yaratıcı çizim, çocuktaki zihinsel ve fiziksel gelişmeyi anlama yeteneğinin beklenmesidir. Yazara göre; gelişmiş ülkelerin kitapları ile bizim kitaplarımız karşılaştırıldığında, aradaki düzey farkının büyük olduğunun farkına varırız. Çoğunlukla üçüncü hamura bastırılmış, zevksiz illüstrasyonlarla üst üste hiçbir düzen fikri düşünülmeden yerleştirilmiş metinlerle, güç okuma yazı karakterleri ile hazırlanılmış bu kitaplarla çocukların estetik beğenilerinin geliştirildiği söylenemez. Bunun sonucunda en büyük payın yayıncılara ait olduğundan bahseder. Yayıncının sorumluluğu burada öne çıkmaktadır. Ona göre; yayıncılar, çocuk kitapları yayımcılığının bir ticari faaliyet olma düşüncesinden çıkarmalıdır. Çocuk kitaplarında kaliteyi etkileyen en önemli değerlerden birinin de tüketen toplumun durumu olduğunu belirtir. Ekonomik koşulları, okuma alışkanlığı çocuk kitaplarının niteliğini tüketicinin bakış açısından belirler. Çocuk kitapları satışının yeterince oluşmamasından, yayıncının, resimleyicinin ve okuyucunun bu durumdan olumsuz etkilendiğinden söz etmiştir.

Araz (2010) *Çocuk Kitaplarını Resimlemede Dijital Teknolojinin Kullanılması Üzerine Bir Araştırma* adlı çalışmasında çalışmacı, resimli çocuk kitaplarının nasıl başladığından ve günümüze kadar olan yolculuğundan bahsetmiştir; çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin sağladığı olanaklar ve kolaylıklar üzerinde durmuştur. Birinci bölümde, araştırmaya ait kavramsal çerçeve ve temel bilgiler yer almaktadır. Ayrıca birinci bölümde, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, sayılıları ve sınırlılıkları ilgili bilgileri kapsamaktadır ve araştırmaya ilişkin problem durumu yazar tarafından

açıklanmıştır. İkinci bölümde yazar araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgilere yer vermiştir. Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır. Yazarın nitel araştırma kapsamında ele aldığı konuda, verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden “temel araştırma” yöntemini kullanmıştır ve verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımını kullanmıştır. Gerek internetten gerekse tez ve konuyla ilişkili yerli yabancı kaynaklardan çok sayıda faydalanmıştır. Üçüncü bölümde, alt problemlere ilişkin bulguları ve yorumları açıklamıştır. Dijital teknolojinin kullanımı, dijital illüstrasyon kavramı ve bilgisayar ortamında resimleme konusu hakkında bilgi vermiştir. Ayrıca, teknolojik araçların illüstrasyona olan faydaları, bilgisayar programları hakkında özet bilgiler ve bilgisayarda resimleme tekniği hakkında temel bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölümde, araştırmaya ilişkin sonuç ve öneriler açıklanmıştır.

Sarı (2006) *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme* adlı çalışmada çocukların kişiliklerinin gelişmesinde edebi metinlerin öneminin büyük olduğundan bahseder. Edebi metinlerin çocukların ihtiyaçlarına en güzel çözümleri sunmalarının gerektiğini belirtir. Bu metinlerin incelenerek Türkçe eğitimine ve edebiyat eğitimine katkıda bulunmasının önemli olduğu üzerinde durur. Yazar, çalışmada dili doğru ve etkili kullanan, edebî ve sosyal yönden yeterli beceriye ulaşmış bireyler yetiştirmek için hazırlanan Türkçe kitaplarını incelemeyi ve eğitime olumlu bir katkıda bulunabilmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini ilköğretim sekizinci sınıf Türkçe kitaplarındaki metinler oluşturmaktadır. Yazar tarafından seçilen bu kitap, Afyon ili Çay ilçesi içerisinde 2001-2002 yılından itibaren okullarda okutulan 3 kitap (Asım ONAT’ın “Türkçe 8”, M.E.B. Yay, “Türkçe 8”, Veysi YILDIRIM’ın “Türkçe 8” adlı kitaplar) arasından random olarak seçilmiştir. Yazar çalışmada metinleri tek tek değerlendirmiştir. Daha sonra da genel bir değerlendirme yapmıştır. Yazar ders

kitabını incelerken konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzlarının değerlendirme esasları ve çocuklara yönelik eserlerde bulunması gereken özellikleri dikkate alarak yapmıştır. Yazar, çocuklara yönelik eserlerde bulunması gereken özellikleri birinci bölümde belirtmiştir. Değerlendirmelerinde Prof. Dr. Leylâ KÜÇÜKAHMET'in *Konu alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*'ndan yararlanmışır. Yaptığı değerlendirmeler sonucunda, incelediği ders kitabının Çocuk Edebiyatı Ölçütleri açısından biçim olarak öğretici özelliğinin yetersiz olduğunu, içerik açısından ise orta düzeyde öğretici etkisinin bulunduğunu tespit etmiştir.

Bozkaplan (2010) 1990-2008 *Arası Çocuk Edebiyatımızda Fantastik ve Bilim-Kurgu Romanlar Üzerinde Bir İnceleme* adlı çalışmasında çocukların iyi birer okur olmasının temellerini atmayı amaçlayarak çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırmacı 1990-2008 yılları arasındaki dönemde eser veren 39 yazarın 71 çalışmasını örneklem olarak belirlemiştir. Fantastik ve bilim-kurgunun tanımlarını ve tarihçelerini verip bunlar için tarihsel olarak birer kronoloji hazırlamıştır. Sonrasında İki türün birbirinden ayrılan özellikleri üzerinde durarak hangi yaş gruplarının bu eserleri okuyabileceği üzerinde bilimsel temeller etrafında durmuştur. Eserleri biçim ve içerik bakımından değerlendirmiştir. Çocukları medya tuzağından uzaklaştırmak gerektiğini çizgi sinema tadında eserlere yönlendirmek gerektiğini bunun için de öğretmen ve anne-babaların “çocuğa görelilik” ten hareket ederek uygun kitaplar seçip çocukları heveslendirmesi gerekmektedir.

Bilgin (2011) *5-6 Yaş Çocuklarına Yönelik 1990-2010 Yılları Arasında Basılan Resimli Kitapların Çocuğa Görelilik Kavramına Göre İncelenmesi* adlı çalışmasında resimli kitapların çocuğun gelişimine, sosyalleşmesine faydasının yanında küçük yaşlarda başlanan çocuk-edebiyat-kitap ilişkisinin çocuğun gelecek yaşamında kitap kültürünün oluşmasına da zemin hazırladığından

hareketle çalışmasını gerçekleştirmiştir. Çocukta oluşan kitap kültürünün çocuğu yorum yapan, düşünen, araştıran, yaratan ve tartışan bireyler haline getirdiğinden bahseder. Kısaca çocuğun doğumuyla beraber tanıştığı resimli kitapların çocuğun başarılı bir yetişkinlik geçirmesine alt yapı oluşturduğundan söz eder. Buradan hareketle yazar, çalışmasında 1990-2010 yılları arasında basılan 5-6 yaş çocuklarına yönelik resimli kitaplardan rastgele seçtiği 210 kitabı çocuğa görelilik kavramına göre incelenmiştir. Kitaplar kapak, resimleme, içerik, karakter, dil ve anlatım yönünden incelenmiş, kitaplardan çıkan sonuçları tabloluşturmuştur. Bu araştırmada yazar incelediği kitapların çocuğa görelilik kavramına göre niteliklerini ortaya koymuş, nitelikli bir kitapta bulunması gereken, içinde çocuğa göreliliği barındıran özellikleri belirlemiştir.

Özgider (2010) *Türkiye ve İngiltere’de Çok Satılan Çocuk Kitaplarının Biçimsel ve İçerik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması* adlı çalışmasında 2008 yılında Türk ve İngiliz çocuk edebiyatından en çok satılan üçer yapıtın biçimsel ve içeriksel özellikleri bakımından değerlendirilmelerini ve karşılaştırılmalarını amaçlamıştır. Çalışmacı, incelediği yapıtlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemesiyle, her iki ülkedeki “çocuk edebiyatı” anlayışına açıklık kazandırmaya yönelik bulguları ortaya koyması amacıyla, Türk çocuk yazınından Mavisel Yener “*Eviden Kaçan Masal*”, Muzaffer İzgü “*Anneannem Cankurtaran*”, Sevim Ak “*Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino*”; İngiliz çocuk yazınından, Anthony Browne, “*Parktaki Sesler*” (*Voices in the Park*), Dick King-Smith “*Leydi Lolipop*” (*Lady Lolipop*), Jeff Kinney “*Haylaz Bir Çocuğun Günlüğü*” (*Diary of a Wimpy Kid*) adlı eserleri biçimsel, içeriksel ve görsel özellikleri bakımından incelemiştir. Çalışmacı, incelediği eserleri bir bütün olarak değerlendirebilmek amacıyla iki toplumu da çocuk yazını, tarihsel gelişimleri açısından ele almıştır. Çalışmada ayrıca kuramsal çerçeve dâhilinde çocuk yayınlarında bulunması gereken biçimsel, içeriksel ve görsel özelliklere ilişkin

bilgiler vermiştir. Çalışmacı bu araştırmadan elde ettiği bulgulara göre iki farklı kültürün çocuk kitaplarındaki iç yapı ve dış yapı özelliklerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Erşahin (2009) *Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Çağdaş Çocuk Edebiyatı İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi ve Eğitsel Öneriler* adlı çalışmasında anadili eğitiminin önemli olduğundan ve bu eğitimin ilköğretim okullarında Türkçe derslerinde yapıldığından bahsetmiştir. Çalışmacı, 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında ilköğretim ikinci kademe yeni öğretim programı ile hazırlanan kitaplar okutulmaya başlandığından ve bu kitaplarda çocuk edebiyatı metinlerine daha çok yer verildiğinden bahsederek bunun çocuğun alacağı anadili ve edebiyat eğitimi için olumlu bir gelişme olduğundan söz eder. Çalışma, ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinlerinin özelliklerinden, işlenişindeki sorunlardan ve bu metinler için hazırlanan alternatif etkinliklerden oluşmaktadır. Çalışmacı Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinlerinin çağdaş çocuk edebiyatı beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve bu metinler için hazırlanan etkinliklerin öğrenciyi hedeflenen amaçlara ulaştırıp ulaştıramayacağını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, çalışmasında çağdaş çocuk edebiyatı beklentilerini karşılayabilecek etkinliklere de yer vermiştir. Yine çeşitli başlıklar altında biçimsel özelliklerle ilgili olan resimlendirmelerle ilgili konulara yer vermiştir. Araştırmacıya göre; çağdaş çocuk edebiyatında biçimsel özellik ve onun içerisinde ise resimlendirme özellikleri önemlidir.

Veziroğlu (2009) *Resimli Çocuk Kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi* adlı çalışmasında, Türkiye'deki resimli çocuk kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelenmesini; bu kitaplarla yapılan

eğitimin, uygulanan eğitim programını destekleme düzeyinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, yazar, Ankara ve Kırıkkale illerindeki resmi ve özel anaokullarında, Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B)'na bağlı ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında ve kütüphanelerde kullanılan, özel koleksiyonlarında bulunan ve yayınevlerinde satışa sunulan resimli çocuk kitapları arasından rastgele örnekleme yöntemiyle seçtiği hikâye türündeki 250 resimli çocuk kitabından oluşturmuştur. Araştırmacı çalışmasında, veri toplama aracı olarak, Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımların yer aldığı programın arkasındaki eklerde sunulan kazanım değerlendirme formunu kullanmıştır. Araştırmacı çalışmada elde ettiği verileri SPSS 16.0 istatistik paket programıyla değerlendirmiştir. Puanlama güvenilirliğini sağlamak için kendisinin dışında 2 farklı uzmanın da değerlendirdiği 40 kitaba yönelik üç farklı değerlendirme arasında Pearson Korelasyon Analizini yapmış; bu değerlendirmeler arasında oldukça yüksek bir korelasyon tespit etmiştir. Araştırmanın sonucunda çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının M.E.B 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan 5 gelişim alanına ait toplam 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığı belirlenmiştir. Bu oldukça düşük oran ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin artırılması konusunda çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir.

Işıtan (2005) Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi adlı çalışmasında Türkiye'de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili mesajları içerip içermediklerini analiz etmek amacıyla planlamıştır. Araştırmanın örneklemini 1980-2003 yılları arasında basılmış olan, kütüphanelerde, özel koleksiyonlarda ve piyasada bulunan ve random yöntemiyle seçilmiş olan 45

çeviri, 195 yerli kitap olmak üzere toplam 250 kitaptan oluşturmuştur. Ayrıca, seçtiği kitapların bir öykü özelliği taşımasına dikkat etmiştir. Çalışmacı, kitapları, araştırmacı tarafından geliştirilen ve üç uzman görüşü alınarak hazırlanan “Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi” ile değerlendirmiştir. Kontrol listesinde 6 genel konu bulunmaktadır. Her genel konunun alt konuları bulunmaktadır; her bir genel ve alt konuyu işlemiş olan kitap sayısını belirledikten sonra tablolar oluşturmuştur. Tabloları, SPSS 12.0 programıyla analiz etmiştir. Araştırmacının, çalışmada elde ettiği bulgular sonucunda; örnekleme oluşturan resimli çocuk kitaplarının en fazla işlenen genel konusunun akran ve çevre ilişkileri olduğu, en az ise akademik durum ve fiziksel görünüm olduğu araştırmacı tarafından saptanmıştır. Bu nedenle, az sayıda işlenen konulara daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini belirlemiştir.

Tombul (2009) *Rıfat Ilgaz’ın Bacaksız Serisinde Biçim-İçerik İncelemesi ve Serinin İlköğretim Türkçe Programına Göre Değerlendirilmesi* adlı çalışmada Türk Edebiyatı’nın önemli şair ve yazarlarından biri olan Rıfat Ilgaz’ın, çocuklar için yazdığı “Bacaksız’ın Başından Geçenler” serisini çocuk edebiyatı ve Türkçe Dersi Öğretim Programı açısından inceleyip değerlendirmiştir. Çocuk edebiyatının önemli ürünlerinden biri olan çocuk romanlarının, çocuğun ilgi ve düş dünyasını oluşturmada, millî ve manevî değerlerinin şekillenmesinde, çocukta dil bilincinin ve okuma alışkanlığının oluşmasında ayrı bir değere sahip olduğunu belirtmiştir. Yazar, çalışmasının her aşamasında ele aldığı çocuk romanlarını, kurgusal yapısı, biçim ve içerik özellikleri ile değerlendirmiştir. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ışığında serinin Türkçe öğretimine sağlayabileceği yararlar üzerinde saptamalarda bulunmuştur. Yazara göre; çocuk gerçekliğine zıt düşmeyen ve çocuğu sarıp kuşatmayı başarabilen “Bacaksız’ın Başından Geçenler” serisi, sağlam ve mantıklı tertibi ile Ilgaz’ın çocuk edebiyatına kazandırdığı kıymetli eserlerindedir.

Öncü (2011) *Mavisel Yener'in Romanlarında Çocuk ve eğitim Teması* adlı çalışmasında çocuğun toplumun geleceği olduğundan hareketle çocuk eğitiminin öneminden bahseder ve bu eğitim için gerekli olan şeyin çocuk edebiyatı olması gerektiğini ifade eder. Cumhuriyet'in ilanıyla beraber çocuk edebiyatıyla ilgili yazar ve eser sayılarının arttığını ifade eden yazar bugün de pek çok yazarın bu konuda eserler verdiğini belirterek bunlardan birisinin de Mavisel Yener olduğunu belirtir. Mavisel Yener'in kısa bir özgeçmişinin ardından çocuk kitaplarının eğitselliği üzerinde duran yazar eğitici yazarların satır aralarında gizli olması gerektiğini dilin çok güzel işlenmesi gerektiğini aynı şekilde resimlemelere ayrı bir önem verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öbür taraftan, çalışma konusuyla alakalı konferans çalışmalarına bakıldığında; Gönen, Durmuşoğlu ve Severcan (2009) *Examining the views of preschool education teachers on the content, illustrations and physical characteristics of the picture story books used in education* adlı çalışmalarında okulöncesi öğretmenlerinin Türkçe resimli kitapların içerikleri, resimlendirilmeleri ve fiziksel özellikleriyle ilgili görüşlerini almayı amaçlamışlardır. Bu doğrultuda hazırlamış oldukları kişisel bilgi formu ve anket yoluyla öğretmen görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma 304 okulöncesi öğretmeni üzerine yapılmıştır. Veri analizinde SPSS yazılımını kullanmışlardır. Çalışma sonucunda, araştırmacılar, okulöncesi öğretmenlerinin genelinin kitapların fiziksel, içeriksel ve resimlendirme özellikleri konusunda yetersiz bilgiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir; bunun yanında satışa sunulan kitaplardaki hayali karakterlere tahammül edemediklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan çalışmalar içerisinde büyük bir yer tutan sempozyum çalışmalarına değinilecek olursa aşağıdaki çalışmalardan söz etmek mümkündür:

Dilidüzgün, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Çocuk Kitaplarının Çocuğun Sanat Eğitimine*

Katkısı adlı çalışmasında sanatsal beğeni ve duyarlılığın planlı bir biçimde gerçekleştiğini kendiliğinden ya da kalıtsal olarak doğal bir yolla sanat eğitiminin olmayacağını belirtir. Yazar, diğer durumlarda olduğu gibi çocuklara sanatın da tanımını yaptırıp ezberlettirmenin bir anlamının olmayacağını sanat eğitiminin okul öncesinden başlanarak yapılması gerektiğini ve bunları yapmak içinse bol resimli kitaplardan yararlanılması gerektiğini vurgular. Çocuk kitapları aracılığıyla verilen sanat eğitimi çocuğa estetik yargı üretebilme konusunda yardımcı olmayı amaçlayacaktır bunun yanında yeni biçimleri duyumsatmayı, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi de öğretecektir. Araştırmacı, düşüncelerini örnek verdiği çocuk kitapları ve resimlerle destekleyerek, sanatçı duyarlılığını yansıtan okul öncesi döneme ait bir yapıtın işlem öncesi dönemde olan bir çocuğa bile mutluluk, mutsuzluk, yalnızlık, birliktelik, farklılık, ortaklık, paylaşımcılık, hoşgörü gibi soyut kavramları anlatıp sezdirebileceği üzerinde durur. Bunun dışında ona göre; sayı ve renklerin öğretimi gibi konular ve değerler birkaç küçük sayfada başarıyla öğretilir.

Erbay ve Aydoğan, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu'nda* sundukları *Okul Öncesi Çocuklar İçin Hazırlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Konu ve Zaman Kullanımı Açısından İncelenmesi* adlı çalışmalarında, çocuk kitaplarının çocuğa güzel bir dil ve anlatım yeteneği kazandırdığından bahsederek bu kitapların çizgi ve resimlerle daha etkili hale geldiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, çalışmasında, okul öncesi çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarındaki metinlerin, ele alınan konu ve kullanılan zamanlar açısından incelenmesini amaçlanmıştır. Araştırmacı, genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aramıştır:

1. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarındaki metinlerde hangi konulara yer verilmiştir?

2. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarındaki metinlerde görülen geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve gelecek zamanın kullanılma sıklıkları nedir?

Araştırmanın örneklemini, Konya il sınırlarındaki yayınevleri ve kitap satış alanlarından elde ettiği okul öncesi çocuklarına yönelik 400 resimli hikâye kitabından oluşturmuşlardır. 400 resimli hikâye kitabı özel amaçlar doğrultusunda hazırlanan ölçütlere uygun olarak bizzat araştırmacılar tarafından incelenmiş ve araştırma kapsamı çerçevesinde her bir kitaba ilişkin özellik kaydedilmiştir. Çalışmacı, okul öncesi çocukları için hazırlanan resimli hikâye kitaplarındaki metinlerde, konu ve zamanların incelenmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışma sonucunda; kitaplarda sosyal ilişkiler, davranış problemleri, eğlence-macera ve hayvanlarla ilişkili konulara daha çok yer verildiğini, yine hikâye kitaplarındaki metinlerinde görülen geçmiş zamanın daha yoğun, gelecek zamanın ise daha nadir kullanılmasına karşın, tüm zaman yapılarına yer verildiğini belirlemiştir. Çalışmada, çıkan sonuçlara göre, okul öncesi yıllarda yoğun olarak kullanılan hikâye kitaplarının çocukların dil ve bilişsel gelişim özelliklerine, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun, içerdiği zengin dil öğeleriyle çocuğun dil gelişimini destekleyecek paralellikte hazırlanmasının, anne baba ve diğer yetişkinlerin çocuk eğitiminde ve gelişiminde çocuk kitaplarını daha yaygın kullanmalarının ve kitap tercihlerinde bilinçlendirilmelerinin çocukların ilerideki başarılarının temelini oluşturacağına kanaat getirmiştir.

Bingöl, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu "*Kültür Varlıkları Bilinci*" nin *Çocuklara Resim Yoluyla Kazandırılması* adlı çalışmasında Aydın ili, Germencik ilçesi, Ortaklar bucağına bağlı Tekinköy sınırları içinde yer alan Magnesia antik kentinde "Magnesia Çocuk Şenliği" adı altında, "Çocuk Resimleri Yarışması" düzenlendiğinden ve bu yarışma üzerinden Magnesia antik kentini Tekinköy

çocuklarına tanıtmak ve iç içe yaşadıkları kültür varlıklarını onlara sevdiren benimsenerek, bu değerlere sahip çıkma gerektiği bilincini aşılacak amacının güdüldüğünden bahsetmektedir. Bu uygulamanın, resim yarışmalarını kapsayan “Magnesia Çocuk Şenliği” olduğundan bahseden yazar, Aydın ili, Germencik ilçesi, Ortaklar bucağına bağlı Tekinköy’de yaşayan 6-11 yaş arası çocuklara yönelik olduğundan da bahseder. 1996 yılında başlayan etkinliklerin, ertesi yıldan itibaren giderek çocukları bilgilendirmeye, onlara Magnesia’yı tanıtmaya, benimsenmeye yönelik bir şekilde dönüştüğünü belirten yazar; böylece çocukların nelere sahip olduklarını öğrenme, tanıma fırsatı bulduklarını anlatır. Yazara göre; çocuklar, Magnesia’yı benimsediklerinde oraya anne, baba, kardeş ve arkadaşlarının da sahip çıkmalarını sağlayacaklardır.

Erdal, 4-6 Ekim 2006’da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu’nda* sunduğu *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine Genel Bakış* adlı çalışmasında günümüz eğitim sisteminin anaokullarından üniversiteye kadar bütün yönleri ile tartışılmadığı günün ve ortamın neredeyse olmadığından bahsederek yıllardır süren bu durumun gittikçe sorunlar yumağına dönüştüğünü devlet erki içinde ise sonuç almaya yönelik tutarlı ve inandırıcı çabaların olduğunu söylemenin imkânsız olduğunu belirtmektedir. (Pekmezci, 2005). Başa gelen hükümetlerin kendilerince doğru eğitim politikalarının yumağın büyümesine, eğitim sisteminin anlaşılabilir hale gelmesine neden olduğundan bahseden yazar; sistemin, öğrencileri ve velileri çıkmaza soktuğundan, eğitimci ve idarecileri ise özel yayınevlerinin kaynaklarına sürüklediğinden bahseder. Yazar, bu durumun, çocuğun tüketim hedef kitlesi olarak keşfedilmesine neden olacağından bahseder. Yazara göre; özel yayın evleri, batının çok çeşitlilik ve seçen eklilik içinde hazırlayıp çocuklarına sunduğu binlerce çeşit içinden boyama kitaplarını seçerek temel çalışma kitabı olarak okullara sunmuştur. Çocukların biçim özgürlüğünü, algı özgürlüğünü,

hayal etme özgürlüğünü sınırlayan bu boyama kitapları olabildiğince devreden çıkarılmalıdır. Daha yaşamın başındaki çocukları şablonlarla tanıştırmamız; özgürce kullanacağı aklını, beynini, zekâsını, el, kol hareketlerini başkalarının sınırladığı sınırlar içine hapsetmenin, o minicik parmakları gereksizce yormanın kazandıracığı hiçbir şey yoktur (Pekmezci, 2005). Çocuk kitaplarının grafik tasarımının sade, resimlerinin anlaşılır, parlak ve realist olmasının, bu süreci olumlu etkileyeceğini belirten yazar; çocuk kitabı resimlemesi yapan illüstratörün, her şeyden önce hayal gücünün çok iyi olması gerektiğini vurgular. Aynı zamanda illüstratörlerin çocuk resimleri gelişimi, gelişim aşamaları, özellikleri hakkında bilgi sahibi olması gerektiğini belirterek çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimleri konusunda bilgi sahibi olmasının, grafik sanatı ve teknikleri konusunda yeterli, tipografi, yazım kuralları ve hatta cilt ve kapakla ilgili bilgilere sahip olmasının beklenmesi gerektiğini vurgular. İllüstratörün renk konusunda bilgisinin olması, çocuk duyusuna hitap eden renkleri tespit edebilmesi ve bir adım daha öteye giderek renklerin çocuklar üzerindeki psikolojik etkileri konusunda bilgisinin olmasında fayda vardır. Zira renklerin insanlar üzerinde yarattığı etkiler düşünülerek renkler, “sıcak” ve “soğuk” olmak üzere iki guruba ayrılmıştır. Çocuklar, kitaplardaki resimlerle dünyadaki gerçek görüntüleri arasında bağ kurmaya çalışırlar. O bağ ile hayal güçlerini zenginleştirir, kendilerince yeni hikâyeler yaratır, oyunlar oynarlar. Kitaplar biçimsel ve içerik özellikleriyle, okul öncesi dönemdeki çocukların öncelikle eğlenme-oyun ve bularak (keşfederek) öğrenme gereksinimini karşılamalı, onların algısal gelişimine katkı sağlamalıdır (Sever, 2003). Çocuk kitaplarının biçimsel özellikleri, resimlemeleri ve içeriği ile sanat yönünün ağır olması gerekir. Yazar, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan çocuk kitaplarında resimleme kitaplarının tümünü incelemenin zaman yetersizliği nedeniyle mümkün olmadığından bu yüzden kütüphanesinde bulunan, bakanlığın yayınevinden çıkan

kitaplardan tamamen tesadüfe dayalı bir seçimle belirlediği kitaplar üzerinde durmayı uygun görmüştür. “Anneler ve Kuzular” tesadüf sonucu incelemeye aldığı kitapların ilkini oluşturmaktadır. Kitapta 18 kısa hikâyeye bulunmaktadır. Kitaptaki tüm hikâyelerin kahramanlarını iki erkek kardeş oluşturmaktadır. Kardeşlerden biri altı yaşında, diğeri de sadece yaşta kardeşinden biraz büyük olduğu ibaresiyle kendisini tanıtmaktadır. Hikâyeyi yaşça biraz büyük olan kardeş anlatmaktadır. Hikâyeler, kardeşlerin okul, oyun gibi günlük yaşantılarını anlatmaktadır. Kapak, sarı renk içinde gösterilmiş ve karikatürize edilmiş altı çocuklu aile resimlemesinden oluşmaktadır. Karikatür, ne kadar başarılı olursa olsun, bir çocuk kitabı için çok iyi olması gereken illüstrasyonun yerini alamayabiliyor. Başka bir deyişle karikatür, her zaman yerinde bir iletim aracı olmayabilir. Yazara göre; Milli Eğitim Bakanlığı yayınlarından çıkan kitapların genel özelliğinin, çocuk kitapları normlarına uymamasıdır. Yazara göre; bu kitaplar çocuklar için değil de, sanki kitabın yazarları için yayımlanmıştır. Çocuğun anlayabileceği sade, anlaşılır ve düzgün cümleler yerine, devrik ve karmaşık cümleler kullanılmıştır. Kitabın metninde yanlış yazılmış sözcüklere de rastlamak mümkündür. Bu, kitap denetiminin yeterince yapılmadığını göstermektedir. Ayrıca metinlerle resimlemeler arasında ilişkilendirme çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Resimlemelerin sanat yönünün olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Hayal gücünden yoksun ve yaratıcılığın olmadığı tipler kitaplarda bir hayli fazladır. Kitapların ciltleme sorunları da bulunmaktadır. Hemen hemen tüm kitaplarda zımbalama yöntemi kullanılmıştır. Fasikülün ortasından yapılması gereken işlemin, sayfalara taşırılması sayfaların kullanımını azaltmıştır. Aynı zamanda bu durum, sayfaların kolay yırtılmalarına sebep olabilir. Kitaplar için seçilen kâğıt kalitesi birkaçı dışında birinci hamur kâğıttır. Kapak, ince kartondan yapılmıştır. Kitap boyutları A4 ve A5 olarak belirlenmiştir. Kitapların kapak tasarımlarının iyi olduğu söylenemez. Zira kapak

için ayrıca bir tasarım yapılmamış, sayfa içinde kullanılan resim karelerinden birinin aynen kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Renk ve baskı kalitesi tartışmaya açıktır. Birçok kitapta baskı öncesi renk ayrımının yapılmadığını söylemek mümkündür. Başka bir deyişle renklendirme vasata yakın olarak değerlendirilebilir. Ancak baskı kalitesi iyi sayılabilecek birkaç kitap da mevcuttur. Bakanlık yayınlarından çıkan çocuk kitaplarında resimleme yapan bezeyicilerin, hayal güçlerini kullanmadıklarını görebiliyoruz. Karakter yaratılışında fazla düşünülmeden, araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılmadan örnekler ortaya konulmuştur. Sanki “Nasıl olsa çocuk işte” anlayışı hâkim olmuştur. Hatta bazı kitaplarda taslak aşamasında dahi olmayan, kuru kalemle renklendirilen çizimler kullanılmıştır. Karakterlerin metinde bahsedilen canlıyla bir benzerliği yoktur. Bu resimlemelerin, çocuğun ufkunu açması beklenirken istenmeyen sonuçlara götürmesi kaçınılmazdır. Önemli bir ileti olarak da bu kitaplarla çocuğa neleri yapıp neleri yapmaması gerektiği öğretilmeye çalışılmaktadır. Oysa çocuklar kitaplar aracılığıyla, “Davranışlarının olası sonuçları üzerinde düşünce üretmeye özendirilmeli; davranış ve eylemlerinin başkaları üzerinde yaratacağı duygusal sonuçlar, çocukların duyarlılıkları işletilerek kendilerine buldurulmalıdır.” (Sever, 2003). Çocuklar için hazırlanmış sözlü ve yazılı kaynakların, sanatsal nitelikli ürünlere dayalı çalışmaları kapsamı gerekir. Sanat, çocukta psiko-pedagojik ve sosyal bir yansıtma aracı olarak karşımıza çıkmalıdır. Bu nedenle çocuk için yapılan çalışmalar her ressamın veya her yazarın yapabileceği işler arasına girmemelidir. Çünkü her çocuk yaşa, zekâ, kişilik ve yakın çevre özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları, çok iyi hazırlanmış kitaplarla şekillenebilir. “Şu unutulmamalı: Çocuk kitabına verilen değer, çocuğa verilen değerdir” (Birinci, 1987). Recep Nas, “Örnekleriyle Çocuk Edebiyatı”

adlı kitabında, okumayı sevmeyen toplum olduğumuzdan ve az okuduğumuzdan bahsediyor. Bunun birçok nedeni olabileceğini ama en önemli nedeninin ise, çocuklara doğru zamanda, doğru kitabı, doğru biçimde sunmamak olduğunu ileri sürüyor. Doğru kitap, anne ve babanın okuması ve iyi bir seçi olmasıyla bulunabilecektir. Ancak eğitimin öncülüğünü yapan bakanlığın, her zaman doğru kitabı sunması ve önermesi kaçınılmaz zorunluluktur. Eğer bir ülkede kitap okunmuyorsa, bunun nedenini, o ülkenin eğitim bakanlığında ve eğitim sistemimde aramak doğru olacaktır. Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarında çocuğa eğitim verilme amacı şöyle açıklanmaktadır: Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek. Başka bir deyişle Milli Eğitim, çok okuyan ve çok düşünen bireyler yetiştirmek istiyor. Bu da doğru zamanda doğru kitap vermek anlamına gelmektedir. Ne yazık ki bu doğru kitap, bakanlığın yayınları arasından çıkan çocuk kitapları değildir. Teşhisi doğru yapan, ne istediğini bildiğini ortaya koyan Milli Eğitimin kitapları, yanlış yazımlar, yanlış çizimler ve kötü bir Türkçe ile çocuklara sunulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, çocuk edebiyatı kaynaklarında maddelenen, çocuk kitabı normlarını ya farklı yorumluyor, ya da hiç okumuyor. En ilginç olanı ise, özel yayınevlerinin bakanlığa karşı tutumudur. Çocuk edebiyatı ve çocuk kitaplarında güzel örnekler veren özel yayınevleri, söz konusu bakanlık ve Talim Terbiye Kurulu tavsiyesi olunca kitabın kalitesini düşürebilmektedirler. Kitabın kapağında “Bakanlığın İlköğretim Öğrencilerine Tavsiye Ettiği 100 Temel Eserlerden” ibaresi bulunan Ezop Masalları serisi içinde “Gizli Hazine” ile “Güneş İle Rüzgâr” kapak tasarımı, resimleme ve sayfa tasarımı olarak iyi bir örnek değildirler. Mark Twain, “Okumayan insanın, okuyamayan insandan hiçbir farkı yoktur” demiştir.

Görülüyor ki okuyup da yanlış yorum yapanlar, okuyamayıp yanlış konuşanlara oranla daha büyük tehlikelere sebep olabiliyorlar. Özellikle de bir ulusun geleceği söz konusuysa.

Işıtan ve Gönen 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Resimli Çocuk Kitaplarının Benlik Kavramıyla İlgili Konuları İçermesi Yönünden İncelenmesi* adlı çalışmasında Kitapların, insan hayatının ayrılmaz bir parçası olduğunu ve kişinin birçok yönden gelişmesine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmacılar, kitaplar sayesinde kişinin bilgi ve deneyimlerini genişlettiğini, kişiliğini geliştirdiğini, hayata farklı açılardan bakmayı öğrendiğini belirterek kitabın okul öncesi dönem çocuğun kişilik gelişiminde çok büyük bir önem taşıdığını vurgulamışlardır. Bu nedenle çocuklar için yazılmış olan kitaplar sadece bilgi verici ve eğlendirici olmamalı, onların olumlu benlik geliştirmelerini sağlayacak nitelikte de olmalıdır. Benlik Kavramı Yavuzer (2000)'in aktardığına göre; Tan (1970), benliği; bireyin fiziksel ve sosyal çevresiyle olan etkileşimleri sonucu kazandığı birtakım kişisel duygu, değer ve kavramlar sistemi olarak tanımlamıştır. Lawrence (1988) ise, benlik kavramını bireyin zihinsel ve fiziksel özelliklerinin toplamı ve sahip olduğu bütün bu özelliklere ilişkin kendini değerlendirmesi olarak tanımlamıştır. Benlik kavramı iki elementten oluşmaktadır. Öz yeterlik ve öz saygı. Öz yeterlik; kişinin görevlerine karşı motivasyonlu olması, iş ve görevleriyle ilgili problemleri kontrol altına almasıdır. Öz saygı ise; kişinin kendisini nasıl algıladığıdır (Demoulin ve Vista, 1999). İlkin (1994) aktardığına göre; McGuire (1982) yaptıkları araştırmada küçük çocukların benlik kavramlarının daha büyük çocuklara ve ergenlere oranla daha çok ebeveyne ve diğer aile üyelerine dayandığını bulmuşlardır. Küçük çocuklar artan yaşla beraber dikkatlerini dar aile çevresinden daha geniş bir çevreye yöneltmektedirler. Yaşla birlikte benlik tanımları sadece ebeveyn ve kardeşleri değil, diğer yetişkinleri (öğretmen gibi) ve

arkadaşları da içermektedir. Çocuklar iyi nitelikteki resimli kitaplardan etkilenmektedirler. Çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak yazılmış olan kitaplar onların duygu, düşünce ve davranışlarının şekillenmesine ve kendilerini daha iyi tanımlarına katkıda bulunmaktadır. Küçük yaş grubundaki çocuklar kendi yaşlarındaki karakterler sayesinde, kendilerini başkalarının yerine koyma becerisi kazanırlar. 6 yaşın altındaki çocuklar sevdikleri öyküler hakkında yorum yapabilmektedirler (Hunt, 1992). Çocuk kitapları çocukların temel ruhsal ihtiyaçlarını (sevme, sevilme, ait olma gibi) kazanmalarında da etkindir. Çünkü ebeveyn çocuğa sesli kitap okuduğunda, çocuk ve ebeveyn arasında karşılıklı ilişki sağlanmaktadır. Öte yandan kitap çocuğa ait olma hissi vermektedir (Temple, Martinez ve Naylor, 1998). Çalışmacılar, Türkiye’de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili mesajlar verip vermediğini belirlemek amacıyla bu çalışmayı planlanmışlardır. Çalışmanın örneklemini 1980-2003 yılları arasında basılmış olan, özel ve resmi anaokullarından, kütüphanelerden, piyasadan ve özel koleksiyonlardan elde edilen, random yöntemiyle seçilmiş 250 adet Türkçe basılmış yerli ve yabancı öykü kitabı oluşturmuştur. 250 kitabın 55 tanesi çeviri, 195 tanesi ise yerli üründür. Araştırma Yöntemi ve Araçları Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarını benlik kavramını destekleyip desteklemediğini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından “Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi” oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; genel konu bakımından en fazla işlenen konuların akran ve çevre ilişkileri, mutluluk ve doyum olduğu, en az ise akademik durum ve fiziksel görünüm olduğu belirlenmiştir. Akademik durum ve fiziksel görünüm genel konularıyla ilgili çok az sayıda kitap bulunmaktadır. Ülkemizde bu iki genel konu ile ilgili kitapların yazılması gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırma sonunda benlik kavramının tüm alt konularına yönelik yeterli sayıda kitap bulunmadığı

saptanmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden resimli kitapların çocuklara bedenlerini tanımalarını ve sevmelerini öğreten, dış görünüşlerinden hoşnut olmalarını sağlayıcı nitelikte olması gerekmektedir. Toplumsal ve çevre kurallarını içeren çocuk kitaplarının olması çocuğun gelecek yaşantısındaki sosyal gelişimine, insanlarla olan iletişimine ve insan ilişkilerine olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Aile; en çok önem verilmesi gereken konulardan biridir. Aile bağının güçlü olması güçlü bir toplum demek olduğundan, olumlu aile ilişkileri ile ilgili olumlu mesajlar veren kitapların basılması gerekmektedir.

Kaya, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu'nda* sunduğu *Çocuk Kitabı Resimlerinde Estetik Boyut* adlı çalışmasında estetiğin tanımını farklı düşünürler üzerinden vererek iyi bir resimli çocuk kitabının metninin estetik olarak edebi bir değer taşıması gerektiğinden söz eder. Fakat çocuk kitaplarının bazılarında metnin hiç yer almayabildiğinden bu yüzden de değerlendirme ölçüsünün kitabın resimleriyle resimlerin ortaya koyduğu konu arasındaki estetik bağ olması gerektiğinden söz eder. Yazara göre; metnin kökeni sözdür. Söz, insanlığın bir arada yaşamasından doğmuştur. En önemli iletişim araçlarından birisidir. Uygarlık tarihinin temeli, insandan insana anlatılan yaşantı ve olayların kuşaklar arasında aktarılması ile oluşmuş, sesin (sözün) görsel işaretlere dönüşmesiyle -yazının bulunmasıyla- da kalıcı bir yapıya kavuşmuştur. Estetik biliminin ışığındaki kalıcılık ise ancak kitap metninin taşıdığı edebi değerle sağlanabilmiştir. Beydaba Masallarından başlayıp Ezop ve Lafonten ile süren temel konusu insan olan metinler, yapısındaki ideanın tutarlılığı ile günümüze dek ulaşabilmiştir. Ondan yüzlerce yıl sonra yaratılmasına rağmen Püritan Dönem'de çocukları iyi bir dindar yapmak amacıyla yazılmış öyküler ise ideasındaki yetersizlik nedeniyle kalıcı olamamıştır. Görsel algının diğer algı türlerine göre (tüm algılarımızın arasında oranı %85) daha yaygın olmasından dolayı görsel izlenimlerimizin belleğimizde

önemli bir yeri vardır. Özellikle bizi etkileyen, beğendiğimiz, farklı bulduğumuz görüntüleri belleğimize kazırız. Estetik yönden nitelikli olanları da dimağımızda yeniden canlandırmak hoşumuza gider. Görüntü, kavramlara -sözcüklere- göre belleğimizde daha kolay yer alır ve hatırlanır. Resim, kavramları görsel olarak ifadenin en eski aracıdır. Daha yazı yokken, yazıdan binlerce yıl önce o dönemin sanatçıları duygularını resim yoluyla aktarmışlardır. Resim sadece bir anlatım aracı değildir. Resimle bir yaşantıyı, duyguları ile anlatabilir, hissettirebilirsiniz. Resmi kalıcı kılan onun estetik değeridir. Bu değer anlamsal bütünlüğü ile fiziki görünümü arasındaki güçlü, özgün bağdan gelir. Resimlemeyi yapan çizer, metinden yola çıkarak tasarladığı sahnenin görüntü yönetmenidir. Tipleri belirler, mekânı oluşturur, bakış açısını kararlaştırır. Bütün bu elemanları uygun, armonik bir bütünlük içinde bir araya getirmesindeki kendine haslıktır resmi tek ve kalıcı yapan. Resimleri yapan sanatçının yaratım yeteneği için Kagan “Bir sanatçının yetisi, her şeyden önce, bir yapıtı imgesel olarak düşünebilme yeteneğinden yani, dünyayı soyut olarak değil, duysal şekilde somut, hayal gücünde görülebilen, işitilebilen, tasarlanabilen bir şey olarak, şiirsel bir şekilde algılama yeteneğinden gelir.” der. Yerleşmiş bir kalıp olarak “Resimli Çocuk Kitabı” söyleminde “resim” sözcüğü öncelikle vurgulanır. Resimlemeye vurgu aynı zamanda ona önemli işlevler de yüklemiştir. Bu işlevler şunlardır:

1. Resimler çocuğun kitaptaki içeriği kavramasını,
2. Resimlerin özgün dili, kavranan içeriğin akılda kalmasını,
3. Resimlerin niteliği de çocuğun estetik beğeni düzeyinin gelişmesini sağlayacaktır.

Görünen yüzün ötesinde anlamsal boyut yer alır. Bu boyut görünen yüzdeki bütünlük, ahenk ve uyumun okuyanda bıraktığı estetik hazdır. Yapılan araştırmalar, resim metin ilişkisi açısından plastik sanatlar, tiyatro, film ve diğer basılı medyanın görsel iletişim tasarımı temelinde benzer kaygıları taşıdığını

göstermektedir. Resimli kitabın tasarımında resim-yazı bütünlüğünü sağlamanın en önemli noktası; yazının resme göre doğru bölümlenmesi, mekân, zaman ve figürlerin bu bağlantı içinde, tutarlı bir sağlamlıkla bir araya getirilmesidir. Sayfa tasarımı olarak nitelendirilen bu işlemler resim ve yazının birbirini destekler ve etkisini artırır bir şekilde bir araya getirilmesi sağlanmalıdır. Görsel bütünlüğü sağlamak için açılmış iki sayfa bir arada tasarlanmalı, yazının rahat okunmasına önem verilmeli, çocuğun ilgisini diri tutmak için de resimler özellikle sağ sayfada yer almalıdır. Kolay okunabilmesi için yazının puntosu çocuğun yaşına uygun düzenlenmeli, yukarı ve aşağı çıkıntıları büyük harflere göre daha iyi okunurluk sağladığından metinde küçük harfler kullanılmalıdır. Sayfa tasarımında yazının resim üzerine basılması düşünülüyorsa rahat okunabilmesi için zeminle yazı arasında yeterince ton ve doku farkı olmalıdır. Yakın tonlarda resim üzerine basılan yazı, renk ayırımı ve baskı sırasında oluşacak ton değişimleri nedeniyle zeminle karışarak okunamaz hale gelebilir. Aynı şekilde yazı karakterine yakın dokulardan oluşan resim üzerine basılan yazı da zor okunacaktır. Harf aralarındaki boşluklarla, sözcükler arasındaki boşlukların çok fazla veya çok az olması da okumayı güçleştiren nedenlerdendir. Satır uzunlukları arttıkça okunaklılık azalmaktadır. Çocuklara nitelikli resimli kitap sunmak onlara edebiyat ve görsel sanat örneklerini ellerinin arasında tekrar tekrar inceleme, ondan keyif alma hazzını sunmak demektir. Bu sürecin kişiliğin oluşum aşamasında gerçekleşmesi, görsel sanat eğitimini büyük ölçüde almış, okumaya ve kitaba ilgisi yoğun bireylerin oluşturduğu bir toplum amacına ulaşmada çok önemlidir. Ülkemizde bu alanda oluşan potansiyelin üretime dönüştürülmesi için de ülkemiz eğitim ve kültür politikaları sanat ve bilimi önemseyip teşvik eden bir anlayış doğrultusunda düzenlenmelidir.

Akyüz, 4-6 Ekim 2006'da gerçekleştirilen *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*'nda sunduğu *Çeviri-Uyarlama Yoluyla Hazırlanan Resimli İlk*

Çocuk Okuma Kitaplarımızdan Fatina adlı çalışmasında Fatin’i; şekli, kurgusu, yöntemi, konuları, uyarlanan kısımları, yasaklanması, çevirmenin açıklamaları, çocuk edebiyatı, dil ve eğitim açısından değerlendirmiştir. Buna göre:

“I. Şekil yönünden, Fatin, 115 konuyu kapsayan, bol resimli, 304 sayfalık bir eserdir. 9-10 yaşlarındaki çocuklara hitap etmektedir. Çocukların yaşı düşünülerek büyükçe harflerle çok okunaklı ve özenli biçimde basılmıştır.

II. Fatin’in kurgusu, yöntemi Üç çocuklu dul ve yoksul bir annenin 9 yaşındaki büyük oğlu Fatin’i bir gün üvey babası Hüseyin Efendi, evlerinin karşısındaki Hayri Efendinin kumaş fabrikasına çırak olarak verir. Hayri Efendi yaşlı, tecrübeli, çalışkan, dikkatli, fabrikasını iyi denetleyen ve yöneten bir iş adamıdır. Fatin’in işi, Hindistan’da yetişen ve mavi bir boya sağlayan bir ağaçtan çıkarılan “çivit” maddesinin hazırlandığı değirmeni elle döndürmektir. Anne, oğlunun eve para getirmesinden mutludur. Ancak Fatin, zenginlerin gösterişli yaşantılarından, köpeklerini bile çok iyi beslemelerinden vs. dolayı bir servet düşmanlığı geliştirmiştir. Bunda, daha önce “sokaklarda haylazlık yaparken” aldığı kötü eğitim etkili olmuştur. Çünkü “sokak iyi bir okul değildir” fakat Hayri Efendi’nin 8-9 yaşındaki torunu Mahbube duygulu, sevimli, anlayışlı, iyi bir kızdır. O Fatin’e ilgi gösterir ve dedesinin servetini gençliğinde 20 yıl boyunca çok zor ve çalışma dolu çabalardan sonra edindiğini anlatır. Mahbube’nin Fatin’le arkadaşlığı işçi çocuğunu zamanla olumlu yönde değiştirir. Ayrıca kimse fark etmediği halde Fatin’in bir gece fabrikada için yanan bir ateşi ihbar edip fabrikayı yanmaktan kurtarması Hayri Efendi ve Mahbube’nin gözünde onun saygınlığını artırır. Bir süre sonra Hayri Efendi, torunları Mahbube ve onun kardeşi Mukbil ile beraber Fatin’in de özel ders almaları için Feyzi Efendi adında değerli bir öğretmeni görevlendirir. Feyzi Efendi çocuklarla karşılıklı konuşma, soru cevap, tartışma yöntemiyle onlara çeşitli konularda temel bilgiler kazandırır. Bazen da Hayri Efendi onlara yaşam deneyimlerini anlatır, öğütler verir. Fatin’in işe girmesinden 6 ay kadar sonra Hayri Efendi ölür. Fabrika el değiştirir. Aradan birkaç yıl geçer. Mahbube “mükemmel bir genç kız” olur. Kardeşi Mukbil ise okullarda öğrenimini sürdürmekte, bir gün dedesinin fabrikasını tekrar satın almayı düşünmektedir. Öğretmen Feyzi Efendi, değişen yönetimde yine fabrikada bir görevdedir. Fatin’e gelince: O, fabrikada iyi, zeki, gayretli bir işçi olarak çalışmaya devam eder, her geçen gün kazancı artar ve dul annesi ile kardeşleri rahatlık ve huzur içinde yaşarlar.

III. Fatin’in başlıca konuları: Fatin’de başlıca aşağıdaki konularda 115 okuma parçası yer almaktadır: Ahlâk, Eğitim, Hukuk, Siyaset, Ekonomi, Sanayi, Tarım, Ticaret, Keşifler, İcatlar, Sağlık, Çevre... Okuma parçalarının bazılarının başlıkları şöyledir: Allah çalışanları sever / Kıskaçlık / Birbirimizi düşman bilmeyelim / Çalışmak ve iş insanı mutlu eder / Zengin ve fakir bilim öğrenmeye mecburdur / Lokomotif icad eden Georges Stephenson’un hayat hikâyesi / Sanayide işbölümü ve yararları / ...

IV. Fatin’de Osmanlı çocukları için uyarlanan konular Francinet’yi Fatin başlığı ile Türkçeye kazandıran Mahmut Memduh, esere Osmanlı çocukları için birçok uyarlamalar ve ekler koymuştur. Hatta resimlerin bir kısmı bile uyarlanmıştır.

V. Fatin’in yasaklanması ve Osmanlıda memur olmaya aşırı önem verilmesi Mahmut Memduh, 1912’de ikinci kez yayımladığı Fatin’in önsözünde kitabın 1891’de yapılan ilk baskısının az çok bir ilgi gördüğünü; fakat bir süre sonra “içindeki resimler vesilesiyle” yasaklandığını söylemekte, bu konuda başkaca bilgi vermemektedir. Bu açıklama bize çok yetersiz görünüyor. Şöyle ki, kitabın ilk baskısında o dönem için sakıncalı sayılabilecek hiçbir resim yoktur.

Kanımızca Fatin’in yasaklanması, başlıca şu üç nedenden ileri gelmiş olabilir:

- Fatin’in çok çeşitli konuları ele alan, çocukları düşündüren, onların dünya bilgilerini artıran, onların bilinçli yurttaşlar haline gelmelerinde etkili olabilecek bir eser niteliği taşıması. Oysa Sultan Abdülhamit’in mutlak yönetimi döneminde bu tür bilgiler resmî makamlarca hoş karşılanmıyordu.
- Fatin’e yapılan ekler ve uyarlamalar da resmî makamların hoşuna gidecek türden değildi. Ancak, kitabın ilk baskısında bunlar daha az yer tutuyordu.
- Fatin’in kurgusu bakımından işçi – patron, yoksul – zengin konularını işlemesi. Kanımızca,

VI. Fatin’in çocuk edebiyatı, dil ve eğitim açısından değerlendirilmesi Fatin’in bu açılardan değerlendirilmesi birkaç temel noktada yapılabilir:

a) Çocuk edebiyatı ve dil açısından

- Fatin, kurgu bakımından oldukça sade olan bir olayı (yoksul bir çocuğun fabrikaya girip çalışması) son derece geniş ve renkli konular örgüsü içinde ele almaktadır. Bu konular, müspet bilimler, sosyal bilimler, geniş bir dünya bilgisi, yurttaşlık bilgisi ve bilinci ile toplumda çalışan-işveren arasında barış... gibi çok zengin ve önemlidir.
- Fatin’in aslı olan Francinet, Fransa 19. yüzyılda henüz sanayileşme sancılı içinde iken yazılmıştır. Osmanlı toplumu aynı süreci yaşamasa da orada da her zaman okula gidemeyip işte çalışan pek çok yoksul çocuk vardı. Ayrıca bu eserin Osmanlı toplumuna uyarlamaları çok başarılı olmuş, eser Osmanlı çocuklarının Batıya ve tüm dünyaya ilgisini kamçılamıştır. Bu eserde, çalışkan, zeki, uysal, söz dinleyen, işini en iyi biçimde yapan, kendini yetiştiren, kazancından tasarrufta bulunan, içki, sigara ve uyuşturuculardan uzak duran, zengine kötü gözle bakmayan işçinin kazancının artacağı ve mutlu olacağı, buna karşılık işveren ve patronların da çocuk işçileri eğitmek ve korumak gibi ahlâkî ve sosyal bir görevleri olduğu vurgulanmak istenmiştir. Başka deyişle Fatin, toplumda sosyal barış ve huzurun böyle sağlanabileceğini anlatmak isteyen, muhtemelen bu alanda Türkçeye kazandırılmış ilk eserdir ve bu açıdan da çocuk edebiyatımızda önemli bir yere sahip olması gerekir.
- Fatin, 9-10 yaşlarındaki çocukların anlayabileceği sade bir dille, bir çeşit roman gibi yazılmış, küçük çocukların rahatça okuyabilecekleri büyükçe harflerle ve özenle basılmıştır.
- Baskıcı rejimlerde birçok edebî ve fikrî eserin başına geldiği gibi, Fatin’in de ilk baskısı yapıldıktan sonra sakıncalı bulunup yasak kitaplar arasına alınması,

Osmanlı çocuk edebiyatı ve kitaplarının geçirdiği serüven sürecinde dikkati çeken bir olay olarak hatırlanacaktır.

- Fatin’de uyarlama bilgiler arasında Osmanlıca yazım (kitabet) biçimini halkın anlamadığı, bunun öğrenilmesinin çok zor olduğu da belirtilerek Mustafa Reşit Paşanın bu konuda kolaylaştırıcı düzenlemeler yaptığı da vurgulanıyor ki bu da çocuk edebiyatı ve dil açısından önemli bir bilgidir.

b) Eğitim açısından değerlendirilmesi

- Fatin’in bir “okuma kitabı” olarak hazırlanması ve gerek dilinin, gerek içeriğinin yukarıda açıkladığımız gibi uygun nitelikler taşıması onun 1912’den sonra ilköğretimde yardımcı bir kitap olarak oldukça yaygın biçimde kullanıldığını düşündürüyor.

- Fatin’de, fabrikatör Hayri Efendi’nin torunları Mahbube ve Mukbil ile işçi çocuk Fatin’e özel ders veren öğretmen Feyzi Efendi, onlara ders verirken bu üç öğrenci arasında sosyal sınıf farkları dolayısıyla bir ayırım gözetmez ve aralarında tam bir eşitlik uygular. Hangi çocuk çalışkan ise ona iltifat eder. Onun bu tutum ve davranışları gerçek bir öğretmen davranışına uygundur.

- Hayri Efendi derslerde kitap, kara tahta, harita, başka ders araç gereçleri kullanır. Derslerini her zaman odada yapmaz. Açık havada da ders yapar ve hatta çocukları gezme ve inceleme gezileri için köylere de götürür. Onun bu uygulamaları da kuşkusuz Fatin’i okuyan ve okutan Osmanlı öğretmenlerini etkilemiştir. Sonuç olarak Fatin’i çocuk edebiyatı tarihimizde önemli ve ilginç bir eser olarak değerlendirmek gerekir.”

Konuyla ilgili konferans çalışmaları da literatürde bulunmaktadır; bu çalışmalar sırasıyla aşağıda verilip çalışmalara konuya olan yakınlıkları bağlamında yaklaşım gerçekleştirilecektir.

Çalışma konumuzun esasını teşkil eden çalışmalar ve projeler aşağıda verilmiştir:

Konumuzla ilgili olan ve yöntemsel olarak çocuk yazınına farklı bir yaklaşım getiren çalışmalardan ilki Özkan (2011) tarafından oluşturulan ve *IV. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*’nda çalıştay sunusu olarak tanıtılan ve özel alan derlemi olan *Çocuk Yazını Derlemi (ÇYD)*’ dir. Diğer yönlerden de oldukça kapsayıcı olan bu çalışmanın bizim konumuzla ilgili olan kısmı ise, ÇYD’de ele alınan; yazar adlarının, eser adlarının, yayınevlerinin, yayın tarihlerinin, ilk yayın tarihlerinin, biçimsel niteliklerin (baskı niteliği, cilt niteliği, kapak), görsel niteliklerin (görsel sayısı, görsel türü, görselin metinsel

niteliği, içerik görsel uyumu, görsel-yazı düzeni), görsellerin hazırlanmasının (grafik tasarımcı), satır nitelikleri (sayfa satır sayısı, satır uzunluğu) gibi çeşitli eser kayıt değişkenlerinin de bulunmasıdır.

Özkan (2013) tarafından *VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda bildiri olarak sunulan, *Bir Özel Alan Derlemi Olarak Türk Çocuk Yazını Derlemi ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı *TÜBİTAK-112K479* numaralı projede çocuk yazınının şu araştırma soruları üzerinden incelenmeye çalışılacağı ifade edilmiştir:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı,
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri,
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri,
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri,
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar,
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi.

Özkan vd. (2014) tarafından *7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*'nda sunulan *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar: Mavisel Yener'in "Mavi Masallar Dizisi Örneği* adlı çalışmalarını o dönem devam etmekte olan *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* adlı ve *TÜBİTAK-111K479* numaralı projenin altyapısından yararlanarak gerçekleştirmişlerdir. Mavisel Yener'e ait "Mavi Masallar Dizisi" adlı ilk okuma dizisini oluşturan 10 adet çocuk kitabını, projenin amaçları doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışmanın her aşamasını, yürütülmekte olan bir proje dâhilinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak tasarlanmış bir yazılımı kullanmışlardır. Bu şekilde projenin

özgün yapısına bağlı kalmışlardır. Türk Çocuk Yazını Derlemi'nin oluşturulması aşamalarındaki çalışma süreci; metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir duruma getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları biçiminde aynı biçimde çalışmacılar tarafından ortaya konulmuştur. Araştırmacılar, araştırmalarında müdahalesiz veri toplama yöntemlerini kullanarak betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya koymuşlardır. Çalışmacılara göre; bu çalışma çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yöntem açısından da katkı sağlayacaktır.

Demirtaş (2015)'in *Türk Çocuk Yazını Eserlerinin İç ve Dış Yapısal Özellikleri* adlı yüksek lisans çalışması, proje¹⁸ dâhilinde geliştirdiği eseri, çalışma konusu olarak bu çalışmada ele alınan 6 başlıktan 6.sı olan “Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal ögeler açısından incelenmesi” konusuyla aynı konuya sahiptir. Çalışmada, 1970-2014 yılları arasında yayımlanmış 1057 Türk çocuk yazını eseri araştırmacı tarafından incelenmiştir.

6. başlıkta yer alan *Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal ögeler açısından incelenmesi*, araştırma sorusu bu çalışmalar için de geçerli olan bir araştırma sorusudur. Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden çalışmamızın doğasına uygun olan çalışmalar bunlardır.

Alan yazında *Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal ögeler açısından incelenmesi*' ne yakın çalışmalar bulunmaktadır fakat ikisinin beraber ele alındığı çalışmalar fazla yer almamaktadır. Yapılan çalışmaların geneli resimleme üzerinde yoğunlaşmaktadır. Diğer önemli nokta ise çocuk kitapları üzerinde yapılan çalışmalarda grafik tasarımcıların etkinliklerinin olduğunun görülmesi, bu etkinliğin daha da artması ve konunun disiplinlerarası bir biçimde ele alınması

¹⁸Çocuk Yazını Derlemi (ÇYD) Projesi

gerektiği konusudur; bu konu çocuk yazını, daha da önemlisi çocuk yazınının öznesi olan geleceğin büyüğü olacak çocuklar için çok önemlidir.

Literatür özetinde karşılaşılan çalışmalar ve çalışmaların ortak özellikleri aşağıda verilmiştir:

- Resimli çocuk kitaplarını benlik kavramıyla ilişkilendirerek anlatmak,
- Resimli çocuk kitaplarının programda geçen kazanımlara uygunluğu,
- Resimli çocuk kitaplarının kişisel ve ruhsal gelişime katkısı,
- Belirli yıllar ve aralıklar verilerek o yıllardaki kitapların resimlemeler ve diğer biçimsel özellikler açısından incelenmesi,
- Ebeveynlerin kitap seçimi noktasındaki etkinliği ve etkililiği,
- Çocuk kitabı resimlemelerinde ileri dijital tekniklerin kullanılması,
- Yapılan çalışmalar, yoğun bir şekilde okul öncesinden başlayarak ilköğretim kademesi de dâhil devam etmiştir,
- Yapılan çalışmalar daha çok güzel sanatlar alanı ve eğitim öğretim alanı üzerinde yoğunlaşmakla beraber; sağlık bilimleri, grafik, çocuk gelişimi, çocuk gelişimi ve eğitimi alanlarında da ortaya konulanları vardır,
- Resimlerle kitaplarda verilmek istenen değerler,
- Resimli çocuk kitaplarının kavramların algılatılmasındaki rolü,
- Herhangi bir yazarın eserlerinin incelenmesi,
- Anlatılan konuları resimlerle destekleme,
- Resimli çocuk kitaplarında kullanılan dil sanatlarını inceleme,
- Resimli kitaplarda hayvan imgesi
- Gazete incelemesi (çocuk yazıları) biçim ve içerik yönünden,
- İki farklı ülkenin en çok satan kitaplarının karşılaştırılması, gibi değişik konular literatürde yerini almıştır.

1.5. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmayla beraber, Özlem Aytek'in "Zamanda Yolculuk Dizisi" "Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi' ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar" adı altında ve "TÜBİTAK-112K479" numaralı projenin altyapısından da yararlanılarak gerçekleştirilecektir. Bu doğrultuda, dizinin aşağıdaki başlıklara göre değerlendirilmesine çalışılacaktır:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı nasıldır?
2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri nasıldır?
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri nasıldır?
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri nasıldır?
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar nasıldır?
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından nasıldır?

Bu araştırma ile çocuk yazınına daha kapsamlı bir bakış açısı geliştirilecek ve bu bakış açısıyla beraber çocuk yazını alanında yararlanabilecek standartların belirlenmesi anlamında da katkı sağlanması planlanmaktadır

1.6. Çalışmanın Önemi

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde çocuklara zenginleştirilmiş bir dil çevresi yaratan önemli değişkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Çocukların dil ve anlatımlarının

gelişip zenginleşmesinde başarılı çocuk yazını ürünlerinin katkıları yadsınmaz (Sever, 2012: 36).

Bu yönüyle düşünüldüğünde, çocukların gelişimsel özellikleriyle uyumlu kitapların seçilmesi, kitaplardan gerekli kazanımların sağlanabilmesi açısından çok önemlidir. Ancak, günümüzde Türk Çocuk Yazını ürünlerinin kapsamlı olarak incelendiği ileri düzeyde dilbilimsel uygulamalara çok fazla rastlanmamaktadır.

23-24 Ekim 2015 tarihinde “öğrencilerimizin söz varlığının belirlenmesi için ulusal çaptaki bir araştırmanın nasıl gerçekleştirilebileceğini tüm boyutlarıyla ortaya koymak” amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından söz varlığını tespit ve geliştirme çalıştayı da bu doğrultuda yapılmıştır.¹⁹ Adı geçen çalıştayda: Eğitim ve kültür yayınlarının, söz varlığı bakımından geliştirilmesinin sağlanması adına taşıyacağı niteliklerin de bir o kadar önemli olduğu vurgulanmıştır.

Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun kitapların seçilmesi, kitaplardan ihtiyaç duyulan kazanımlara ulaşılabilmesi açısından önemlidir. Fakat günümüzde çocuk yazını dilbilimsel ölçütlerle ileri düzeyde inceleyen çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinin önemi 2005 ve 2015'teki her iki Türkçe Öğretim Programı'nda da sıklıkla vurgulanmaktadır; fakat hangi kelimelerin hangi yöntemle öğretileceğinden programlarda söz edilmemiştir. Öğrenciler için hazırlanacak kitaplarda ve seçilecek kelimelerde, kelimeler öğrencinin yaşamı içerisinde etkin olarak işine yarayabilenlerden seçilmelidir. Bu doğrultuda:

- Öğrencilerin günlük yaşamda rastlayabileceği,

¹⁹ <http://dhgm.meb.gov.tr/www/soz-varligini-tespit-ve-gelistirme-calistayi-yapildi/icerik/245> (28 Ekim 2015 tarihinde ulaşılmıştır.)

- Yaş ve düzeylerine göre, kendi duygu, düşünce ve isteklerini ayrıntılı ve özenli bir biçimde yansıtmasına olanak sağlayabilecek,
- Kelime, kelime grupları, terimler, deyimler vb. şeklinde olmalıdır.

Belirtilenlerin gerçekleşebilmesi için okuldaki öğrencilere hangi kelimelerin öğretileceği ve bu kelimelerin sayılarının ne olacağı tespit edilmelidir. Günümüze bakıldığında bununla ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Ülkemizde çocuk yazınıyla ilgili yapılan az sayıdaki özel amaçlı derlem projeleri ve yüksek lisans çalışmalarında, Türk çocuk yazını eserleri derlem dilbilim yaklaşımlarına göre bilgisayar destekli olarak disiplinlerarası bir bakışla çalışılmıştır. Yöntemsel olarak farklı bir noktaya taşınmış olan çocuk yazını bu bakış açılarıyla, bütünsel bir yaklaşımla da incelenen bir özelliğe sahip olmuştur.

Yurt dışındaki literatürde, çocuk yazınıyla ilgili yapılan çalışmalar ülkemize oranla fazlaca yer kaplamaktadır. Bu çalışmalar arasında: *New York Üniversitesi Çocuk Yazını Derlemi*, *Oxford Çocuk Derlemi*, *CCB (Çocuk Kitabı Derlemi)*, *Galce Çocuk Yazını Derlemi (Ein Geiriau NI)*, *Lancaster Corpus of Children's Project Writing*, *Child Language Data Exchange System (CHILDES)*, *GRIMMATIK* gibi çalışmalar vardır. Ülkemizde ise bu alanla ilgili proje olarak Özkan'ın yürütücüsü olduğu ve yaptığı çalışmalar önemlidir. (ayrıntılı bilgi için bkz.)²⁰

Çocuk yazını eserlerinin okuma alışkanlığı üzerinde doğrudan etkisinin bulunduğu bilinmektedir. Çocuk yazını için oluşturulan eserlerin birçoğunun kitap içerisindeki metinlerden oluştuğu bu metinlerin ise diğer etkenlerle beraber çocuk için anlam ifade ettiği söylenebilir. Diğer etkenler dışarıda tutulmak kaydıyla, çocuk yazını eserlerinde okunabilirlik formülünün kullanılması bu

²⁰ <http://ozkanbulent.com/kategori/tubitak-projeleri/>(29Mart2015 tarihinde ulaşılmıştır.)

alanla uğraşanların yapacakları çalışmalar için araştırmacılara bir öngörü sağlayacaktır.

Özlem Aytek'in 2ve 3. sınıflara göre hazırlanmış ve 10 eserden oluşan *Zamanda Yolculuk Dizisi* bu çalışmada ele alınmıştır. Çalışmada, Türk çocuk yazını ürünleri üzerinde okunabilirlik düzeylerini derlem dilbilim (corpus) yoluyla yazılım teknolojileri aracılığıyla ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çocuk yazınına genel bir bakış açısıyla ve kapsayıcı bir şekilde yaklaşımı olanaklı kılacak olan bu çalışma, çocuk yazını aracılığıyla çocukların anlam evrenini geliştirmeye yönelik sunulan materyalleri niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirmek anlamında önemlidir. Günümüzdeki çocuk yazını çalışmalarından bu yönüyle ayrılan çalışmamız alana farklı bir bakış açısı getirmesi yönüyle önemlidir.

Metinler üzerine yapılan çalışmalarda nesnel çıkarımlar yaparak öznel yaklaşımlarla bu yaklaşımları beraber ele almak oldukça önemlidir. Bunu yapmak araştırmacılara daha sağlıklı, çok yönlü, bütünsel ve amaca yönelik değerlendirme olanakları sunar. Metinlerle ilgili nesnel çıkarımlar yapılabilmesini sağlayan sözcüksel çeşitlilik ve yoğunluk hesaplaması, eserlerin alan örüntülerinin ortaya konulması açısından önemlidir.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi* üzerinde sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel yoğunluk hesaplamalarının yapılması bu dizi hakkında daha sağlıklı bilgiler edinilmesi için nicel veriler alınmasını sağlayacaktır; bunun yanında öbür konu başlıklarıyla da bağlantılı bir şekilde bu konunun ele alınacak olması bütünlüklü bir bakış açısıyla, kapsamlı sonuçlar vererek daha sağlıklı bir çalışmanın oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Çalışmadaki sözcüksel alan örüntüleri çalışmanın doğasına uygun bir şekilde çeşitli programlar aracılığıyla görselleştirilerek çalışmanın bir başka yönü de bu şekilde ele alınmış olacaktır.

Çocuk yazını için biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar;

öncelikli olarak söz varlığı belirlenen, okunabilirlik düzeyi tespit edilip hazırlanan ve yaşa uygunluk düzeyleri ayarlanan bir metin içerisinde seçilerek bu metindeki biçimlendirmelerin analiziyle ortaya çıkarılabilecektir.

Çocuk yazınında iç ve dış yapısal ögeler konusu üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bununla beraber bu konunun değişik çalışmalarla daha da etkili kılınması, çocuk yazınının geleceği açısından önemli bir husustur.

Önceki konu başlıklarında ele alınan konular birbirleriyle bütünsellik içerisinde olması ve birbirlerinin sonuçlarını daha geçerli ve güvenilir kılması anlamında önemliydi; bu konu da diğer konuları tamamlama ve diğer konular tarafından tamamlanma anlamında önemlidir.

Çocuk kitaplarının; çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim sürecindeki etkililiğini belirten Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının okuldaki eğitim-öğretim işlevini bütünlemesinin de beklendiğini ifade ederek çocuk kitaplarının tüm bu önemli görevleri yerine getirebilmesi için ise yapısal ve eğitsel özelliklerle donatılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının, dış-iç yapı özellikleri ve dayandığı eğitsel ilkelerle bir bütün olduğunu belirterek bu özellik ve ilkelerin birbirleriyle olan tutarlılığının ve bütünselliğinin, çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen en temel etken olduğunu ve bu nedenle de çocuk kitaplarının belirtilen özelliklerinin bilinmesinin, çocuklar için seçeceğimiz kitaplarda bizlere kılavuz olacağını ifade etmiştir.

Gönen (1989) “Anaokul çağında, resimler ve kitaplara bakarak çocuğun dil kullanımını değerlendirmek yaygın bir etkinliktir. Resimler; çocuğun farklı anlatımlar aramasına, resimli kitaplar ise; öğretmenin çocukla konuşmasına olanak sağlarlar. Resimli kitaplar farklı stratejileri keşfetme fırsatı sağlamakla beraber, bazı kullanımları da uyarıp, çocuğa; dili kullanmada sahip olduğu becerileri gösterme, resimleri yorumlama ve hikâye sırasını öğretme fırsatı sağlamaktadırlar.”

Özetle, Türk çocuk yazınıyla ilgili bugüne kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak uygulamaya dayalı ve Türk çocuk yazınının genel yapısını yansıtabilecek çalışmalar oldukça sınırlıdır. Türk çocuk yazını alanında çalışmış olan pek çok değerli araştırmacı tarafından geçmişte yapılan çalışmalar genel anlamda, bu alanın tek bir yönünü yansıtan ve araştırmacıların elde ettikleri verilerden yola çıkarak geneli yansıtmayı hedefleyen çalışmalardır. Bu çalışmalar konularına göre; bir yazarın eserlerinin herhangi bir açıdan incelenmesi, geleneksel halk masalları, çeviri ya da uyarılma masalların ele alınması, bir çocuk yazını yazarının eserlerinin bütünlüklü görünümünün ortaya koyulması gibi biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Türk çocuk yazınının bütünlüklü olarak ele alınarak biçimsel ve içeriksel yapısının ortaya koyulduğu çalışmaların yapılmamış olması önemli bir eksikliklerdir.

Bu çalışma, “Bir Özel Alan Derlemi Olarak ‘Türk Çocuk Yazını Derlemi’ ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar” adlı ve “TÜBİTAK-112K479” numaralı projenin altyapısından yararlanılarak gerçekleştirilecektir. Verilerin toplanması, analizi ve değerlendirilmesi aşamalarında altyapısından faydalanılacak olan *Türk Çocuk Yazını Derlemi* (TÇYD) bu alandaki söz konusu eksikliği gidermede çok önemli bir adım olacaktır.

Söz konusu projede 1970-2012 yılları arasında yayımlanmış Türk Çocuk Yazını eserleri incelenmektedir.

Bu projede, Türk çocuk yazını ürünleri üzerinde bir derlem uygulaması yaparak birtakım yazılımlar geliştirmek ve çocuk yazını ürünleri üzerinden öncelikli söz varlığını, çocuk yazını eserlerinin okunabilirlik ve yaşa uygunluk düzeylerini; çocuk yazını türlerinin sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntülerini; biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel niteliklerini ve ayrıca çocuk yazını eserlerinin iç ve dış yapısal öğelerini yazılım teknolojileri aracılığıyla ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Ortaya konulan proje, çocuk yazını aracılığıyla çocukların anlam evrenini geliştirmeye yönelik sunulan materyalleri niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirmek anlamında önemlidir.

1.7. Sınırlılıklar

Proje, Özlem Aytek'in "Zamanda Yolculuk Dizisi"ni oluşturan; 2. ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı araştırma kapsamına alınarak bu eserlerle sınırlandırılmıştır. İncelenen eserler:

1. Umut Gemisi,
2. Ormandaki Giz,
3. Sihirli Balık,
4. Uzaya Yolculuk,
5. Hazine Peşinde,
6. Sihirli Işık,
7. Yer Altına Yolculuk,
8. Zaman Tüneli,
9. Korkular Prensi,
10. Deniz Cinleri.

1.8. Tanımlar

Çocuk Yazını: Oluşturulan eserler, gösterilen yaklaşımlar ve yapılan tüm değerlendirmeler bakımından çocuk, çocukluk ve çocuğa görelilik kavramlarından hareket etmeyi bir gereklilik olarak gören çocuğa temelden okuma sevgisi ve paralelinde estetik de dâhil olmak üzere birçok yetiyi, yeteneği kazandırmayı amaçlayan alan.

Derlem Dilbilim: Bilgisayar-tabanlı dilbilim olarak da geçen, son yıllarda bilgisayar ve yazılımlarının geliştirilmesine paralel olarak ortaya çıkan yerine göre *corpus*, *bütünce* gibi adlandırmalar alabilen, dil malzemesi seçimini sezgisellik ve duygusallıktan kurtaran daha nicel ve bilimsel veriler sunan dilbilim alanı.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kısmı; araştırmanın modeli, evren ve örneklem/araştırma grubu, veri toplama araç ve teknikleri ile verilerin toplanması ve analizi başlıklarını içermektedir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'ni oluşturan; 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi'* ve *Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* projesinin amaçları ve araştırma soruları çerçevesinde incelemeyi amaçlayan bu çalışma betimsel ve ilişkisel araştırma yöntemlerinin düzeneklerine uygun biçimde gerçekleştirilmiştir.

Betimsel yöntem farklılık ya da ilişki bulmayı amaçlamayan, yalnızca olanı olduğu gibi belirlemeye çalışan bir araştırma yöntemidir (Erkuş, 2009: 93). İlişkisel araştırmalar ise, iki ya da daha fazla değişken arasında bir ilişki olup olmadığının araştırıldığı ve değişkenler üzerinde herhangi bir müdahalenin yapılmadığı araştırmalardır (Büyüköztürk, 2010: 226).

2.2. Evren/Örneklem

Araştırmanın verilerini *Özlem Aytek*'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'ni oluşturan; 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (*Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi ve Deniz Cinleri*) oluşturmaktadır. Bu dizideki eserler, *112K479-TÜBİTAK-SOBAG Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi' ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar* başlıklı proje yardımıyla çeşitli etiketlemeler ve işaretlemeler yoluyla elde edilmiştir. Söz konusu derlem projesinde, derlem dilbilimin ilke ve yöntemleri çerçevesinde 10 milyon sözcükbirimden (+/-) oluşan ve 1970-2012 yılları arasında yayımlanan eserleri kapsayan bir derlem (corpus) kullanılmıştır.

2.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın verilerini, *Özlem Aytek*'in “*Zamanda Yolculuk Dizisi*”ni oluşturan; 2 ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (*Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi ve Deniz Cinleri*) oluşturmaktadır. Araştırma, “*Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi' ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar*” adlı ve “*TÜBİTAK-112K479*” numaralı projenin altyapısından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın her aşaması adı geçen projenin amaçları doğrultusunda aynı yollar izlenerek gerçekleştirilmiştir. Yöntem, veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi gibi aşamalarda proje için özel olarak hazırlanmış bir yazılım kullanılmıştır; dolayısıyla projenin özgün yapısına bağlı kalmıştır. ‘*Türk Çocuk Yazını Derlemi*’nin oluşturulması aşamalarında olduğu gibi, bu çalışmada da

Optik Karakter Tanıma Programları (OKT)'yla metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, ofis programıyla ve diğer programlarla sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir hale getirilerek yazılım içerisindeki ilgili alana yüklenmesi, yazılımda yüklü bulunan verilerin amaca uygun olarak (cümle ve kelime düzeyinde) işaretlenmesi ve etiketlenmesi son aşamada ise yine yazılım aracılığıyla, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları izlenmiştir.

Bu çalışmada, müdahalesiz veri toplama yöntemleri kullanılmış olup; betimsel ve ilişkisel bir araştırma örneği ortaya konulmuştur. Çalışmanın çocuk yazını alanında yapılacak olan çalışmalara yönetsel açıdan da katkı sunacağı düşünülmektedir.

Aşağıda, veri toplama ile ilgili aşamalar ekranların arayüzleri aracılığıyla gösterilmiştir.

Sıra	Proje Adı	Bursiyer	Cümle İşle
1	Özlem Ada - Güneşe Yolculuk	acbulundu	Güncelle
2	Sema Şenlik - Vahşi Maymunlar	acbulundu	Güncelle
3	Özlem Aytok - Umud Genisi	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
4	Özlem Aytok - Ormandaki Giz	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
5	Özlem Aytok - Sihirli Balık	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
6	Özlem Aytok - Uzaya Yolculuk (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
7	Özlem Aytok - Hazine Peşinde	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
8	Özlem Aytok - Sihirli İplik (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
9	Özlem Aytok - yer altına yolculuk	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör
10	Özlem Aytok - Zaman Tüneli (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı, Liste Gör

12 Kayıttan 1 - 10 Arası Kayıt

← Önceki 1 2 Sonraki →

Şekil 2: Tümce Listelerine Ulaşma Arayüzü

Anasayfa İşlem Raporlar		ahmet bulundu	Çıkış
Ara			
Cümle Listesi			
Cümler	İşlem		
1- Mimi, annesinden o gün için son bir kez daha denize girme izni alınca, sevinçle suya atıldı.	İşle		
2- Güneş batmak üzereydi.	İşle		
3- Su, Mimi' nin vücudunu yumuşacık, ilk bir dokunuşta sarıyordu.	İşle		
4- Tıplı annesinin onu kucakına alması gibi.	İşle		
5- Mimi, sırtüstü uzanıp, kendisini tuzlu suyun kaldırma kuvvetine bıraktı.	İşle		
6- Suyun üzerinde böyle uzanmaya bayılıyordu.	İşle		
7- Kulaklarına su kaçmaması için iki kulağını da iyice suyun içine soktu.	İşle		
8- Şimdi kendisini balıklara, ahtapotlara ve diğer deniz canlılarına daha yakın hissediyordu.	İşle		
9- Onlarla arkadaş olabilecek kadar yakın.	İşle		
10- Derken, dalgalar Mimi' yi yavaş yavaş diğer iskeleye doğru götürmeye başladılar.	İşle		
11- Ana Mimi' yi annesinin gözünün önünden ayırmamaya da özen gösteriyorlardı.	İşle		
12- Mimi, yer değiştirmeye başladığını hissetti, ama kalmıyordu.	İşle		
13- Çünkü bunun zararsız bir oyun olduğunu biliyordu.	İşle		
14- Ne zaman denize sırtüstü uzansa, dalgalar onu taşımaya başladılar.	İşle		

Şekil 3: Tümcelerin Bulunduğu Arayüz

Anasayfa İşlem Raporlar		ahmet bulundu	Çıkış
Cümleleri Özgelerine Ayırınız * Cümle özgelerini İşareti ile ayırınız.			
Devrik tamamlama var mı?	Evet	Hayır	
Cümleleri Ayırınız!	Yaz kampına gidecekleri için çok sevinçliydi.		
İleri	Özgelerine Gözden		

Şekil 4: Tümce Ayırma Arayüzü

Anasayfa İşlem Raporlar ahmet bulundu Çıkış

Yaz kampına gidecekleri için çok (sevinçlydiler).

1- Yaz kampına gidecekleri için

2- çok Kontrol Ettim?

3- sevinçlydiler.

Şekil 5: Öge Etiketleme Arayüzü

Anasayfa İşlem Raporlar			ahmet bulundu	Çıkış
Eser Liste				
Sıra	Proje Adı	Bursiyer	Metin	
1	Özlem Ada - Güneşe Yolculuk	acbulundu	Kelimeler Gör	İşlemler
2	Sema Şenlik - Vahşi Maymunlar	acbulundu	Kelimeler Gör	İşlemler
3	Özlem Aytekin - Umut Gemisi	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
4	Özlem Aytekin - Ormandaki Giz	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
5	Özlem Aytekin - Sihirli Balık	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
6	Özlem Aytekin - Uzaya Yolculuk (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
7	Özlem Aytekin - Hazine Peşinde	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
8	Özlem Aytekin - Sihirli İşk (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
9	Özlem Aytekin - Yer altına yolculuk	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler
10	Özlem Aytekin - Zaman Tüneli (Zamanda Yolculuk Dizisi)	acbulundu	Tamamlandı	İşlemler

1 2 [Sonraki >](#) [Son sayfa >>](#)

Şekil 6: Kelime Listelerine Ulaşma Arayüzü

Anasayfa İşlem Raporlar ahmet bulundu Çıkış

Kelime Seçiniz

denize Etik Ayar

Kelimeler

- mimi
- annesinden
- o
- gün
- için
- son
- bir
- kez
- daha
- denize

İlk 1 - 5 » Son

1 OK

İşlenmemiş 7021

İşlenmiş 0

denize Etik

Mimi, annesinden o gün için son bir kez daha **denize** gime izni alınca, sevinçe suya atıldı. İşle

denize Etik

Ne zaman **denize** sırtüstü uzansa, dalgalar onu taşımaya başladılar. İşle

Bileşik Sözcük Gir İşle Sıfak Zarf Fil Filimsi Eğat Değayez Ölnek Zamir Değneme Özney-Ara İdeme Değim

Özel Özge

Sonuç Soyut

Kaydet

Uzunlame Sor

denize Etik

Denize öyle bir örnek vermeliydi ki, gerçekleşmesi olanaksız olsun. İşle

denize Etik

Mimi, annesinin çağırış üzerine, son bir kez daha sorusunu **denize** sordu. İşle

denize Etik

Fafa pek de onaylamayan bir sesle yanı verdi: "Bağka çaremi yok ki, Peşasus. Ama Güneş hangisi? Nerden gödeceğiz? Uzaya çıkmak aklimiz karıştırdı. Bu, bu ayın **denize** girmek gibi" İşle

denize Etik

Çünkü hiç **denize** girmemişti hayatında. İşle

denize Etik

"İşte, **denize** girmeden önce bakarsın. Örneğin, karşıda bir ada vardır, sana yakın gibi görünür. Oraya kadar yüzülebileceğini düşünürsün. Ama suya girer girmez, adanın aslında ne kadar uzakta olduğunu anlarsın. Üstelik de birden çok ada varsa, girdikten sonra, karadan görüdüğünün hangisi olduğunu bile karıştırsın." İşle

denize Etik

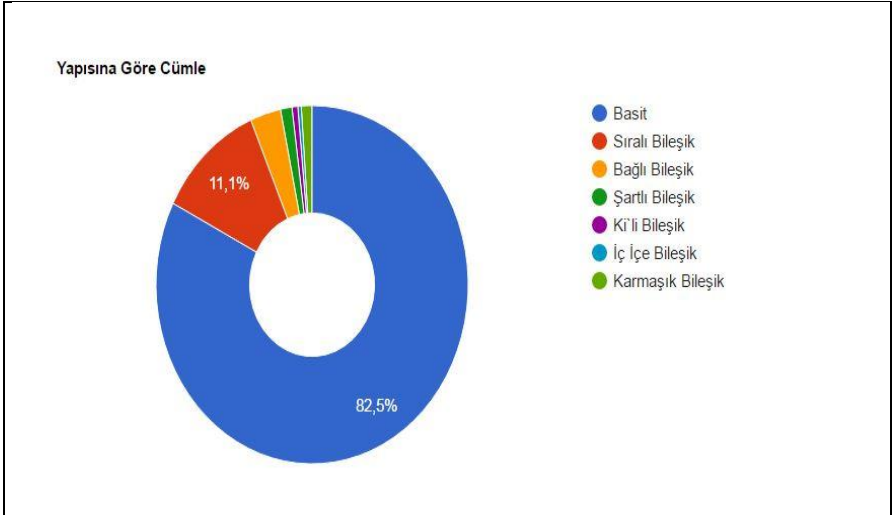
Eski dostu **denize**, "Bütün bunları gerçekten yaşadığıma inanamıyorum!" dedi. İşle

Şekil 7: Kelime Etiketleme Arayüzü

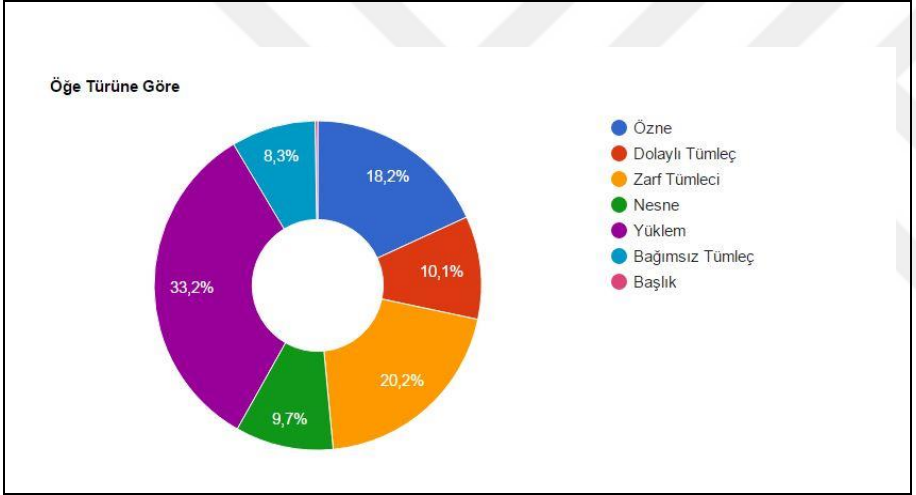
2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi özel bir yazılım aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu analizlerin ön sorgu-sonuçları cümle ve kelime konu başlıklarına ve onların alt başlıklarına göre şekillerle aşağıda verilecektir. Bu bölümde dizideki 10 kitabın ön sorgu-sonuç arayüzleri genel olarak verilecektir. Cümle ve kelimelerin her kitap için ayrı ayrı tablolastırılıp şematize edilerek sayısalştırılması ise bulgular kısmında gerçekleştirilecektir.

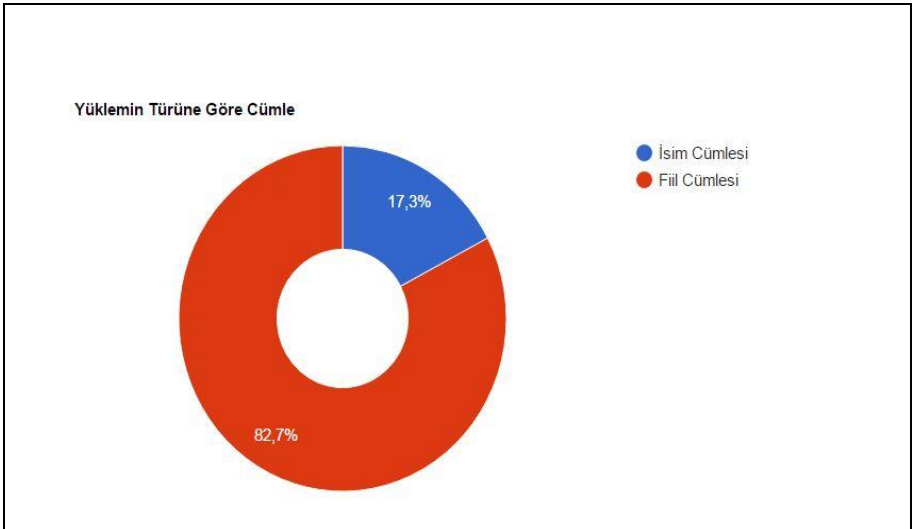
2.4.1. Tümce ön sorgu-sonuç arayüzleri

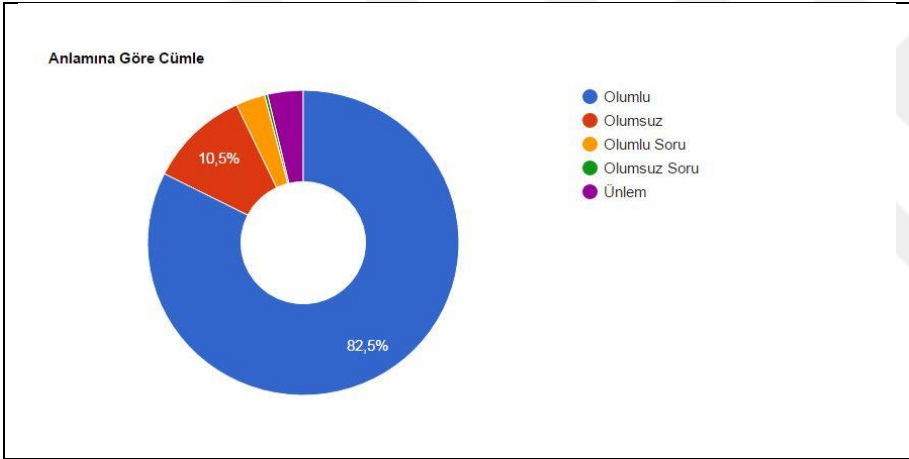
Şekil 8: Yapısına Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri

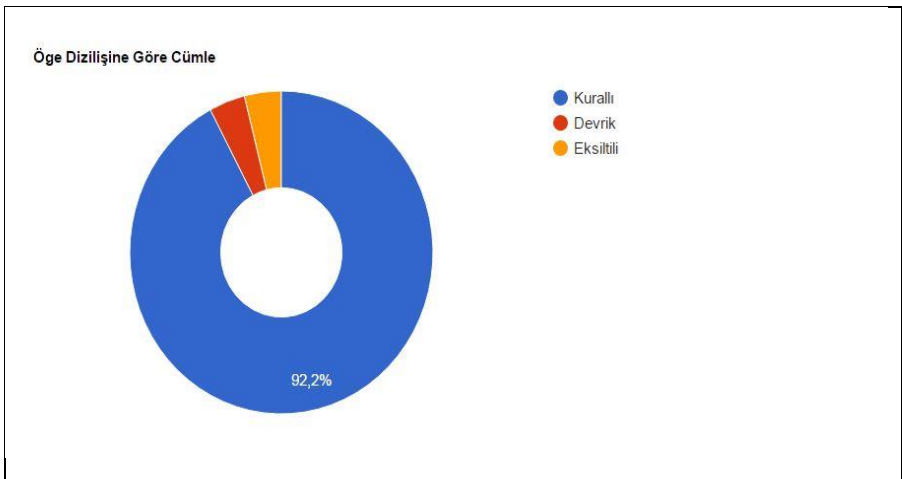
Şekil 9: Öge Türüne Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri

Şekil 10: Yüklem Türüne Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri

Şekil 11: Anlamına Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri

Şekil 12: Öge Dizilişine Göre Tümceler Ön Sorgu-Sonuç Arayüzleri

BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde, incelenen eserlerin çalışma için özel olarak hazırlanmış bir yazılım aracılığıyla yapılan raporlamaları verilmeye çalışılacaktır; raporlama sonuçları cümle ve kelime düzeyinde çeşitli başlıklar altında verilecektir.

3.1.Türk Çocuk Yazını'nda Dil Öğretimi Açısından Öncelikli Söz Varlığı

Aksan (2004: 7)'a göre; “Bir dilin sözvarlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz.”

Korkmaz (1992: 100)'a göre; “Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı” olarak tanımlanır.

Bir dilin sözvarlığı denilince; o dile ait sözcükler, deyimler, kalıp sözler, atasözleri, terimler ve çeşitli anlatım kalıplarının hepsi kastedilmektedir (Sinan ve Demir, 2010: 649).

Öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinin önemi 2005 ve 2015'teki her iki Türkçe Öğretim Programı'nda da sıklıkla vurgulanmaktadır; fakat hangi kelimelerin hangi yöntemle öğretileceğinden programlarda söz edilmemiştir. Öğrenciler için hazırlanacak kitaplarda ve seçilecek kelimelerde, kelimeler öğrencinin yaşamı içerisinde etkin olarak işine yarayabilenlerden seçilmelidir. Bu doğrultuda:

- Öğrencilerin günlük yaşamda rastlayabileceği,
- Yaş ve düzeylerine göre, kendi duygu, düşünce ve isteklerini ayrıntılı ve özenli bir biçimde yansıtmasına olanak sağlayabilecek,

Kelime, kelime grupları, terimler, deyimler vb. şeklinde olmalıdır.

Eker'e (2010)'e göre; kullanım sıklığı açısından ölçünlü Türkçenin söz varlığı:

1. Etkin/aktif (kullanım sıklığı yüksek) sözler ve edilgen /eskiyen sözler (az kullanılan ya da kullanımdan düşen,
2. Kullanım sıklığı sifıra yaklaşan ya da sıfır olan),
3. Yeni sözler (neolojizm) olmak üzere üç bölümde değerlendirilmiştir.

Etkin sözler, genel anlamda günlük yaşama ait olan sözlerdir. Edilgen sözler ise eski yaşayış ve düşünüş biçimlerini yansıtan sözlerdir. Etkin ve edilgen sözler arasında her zaman yakın bir ilişki vardır. Yeni sözler de yeni yaşam ve düşünce tarzlarını yansıtan sözcüklerdir (2010: 180).

Yapılan raporlamalar sonucunda ulaşılan sonuçlar cümle ve kelime düzeyindeki şekiller ve tablolar biçiminde önce genel olarak sonra ise her kitap için ayrı ayrı olmak üzere çalışmada sunulacaktır.

3.1.1. Eserlerin Genel Olarak Değerlendirilmesi

Tablo 4: Sözcük Türlerinin Dağılımı

	AD	SIFAT	ZARF	EYLEM	EYLEMSİ	EDAT	BAĞLAÇ	ÜNLEM	ZAMİR	DEYİM-ATASÖZÜ	İKİLEME
Deniz Cinleri	1497	618	575	675	439	103	188	95	288	212	12
Hazine Peşinde	1793	716	589	689	390	146	239	122	285	340	28
Korkular Prensi	1742	693	520	650	422	138	247	79	241	283	18
Ormandaki Giz	1600	706	524	641	418	108	322	39	289	278	14
Sihirli Balık	1400	638	393	485	272	92	163	42	189	160	15
Sihirli Işık	1733	787	516	766	396	209	252	76	344	256	18
Umut Gemisi	1659	647	532	585	438	136	200	48	253	271	19
Uzaya Yolculuk	1337	633	448	474	334	83	206	55	274	184	12
Yer Altına Yolculuk	2010	823	673	767	497	136	259	155	333	264	24
Zaman Tüneli	1754	842	563	686	487	144	219	55	269	252	22
TOPLAM	16525	7103	5333	6418	4093	1295	2295	766	2765	2500	182

Tabloya göre; incelenen bütün eserlerdeki söz varlığı ele alındığında ad türünde 16525, sıfat türünde 7103 zarf türünde 5333, eylem türünde 6418 eylemsi türünde 4093, edat türünde 1295, bağlaç türünde 2295, ünlem türünde 766, zamir türünde 2765, deyim-atasözü türünde 2500 ve ikileme türünde 182 olmak üzere toplam 51600 sözcük yer almaktadır. Bu dağılım içerisinde kitaplarda en sık kullanılan sözcük türünün ad olduğu görülmektedir; bunun yanında, adı sırasıyla sıfat

eylem, zarf, eylemsi, zamir, deyim-atasözü,bağlaç, edat, ünlem ve ikileme takip etmiştir.

Eserlerde toplam 16525 ad yer almaktadır. Bunların ilk 100'ünün kullanım sıklıkları *Tablo 5*'te sunulmuştur.

Tablo 5: İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırıldı	838
2	Can	540
3	arkadaş	361
4	Sinem	328
5	insan	193
6	Bora	170
7	korcu	151
8	yer	149
9	var	148
10	zaman	144
11	Doğan	144
12	yıldız	136
13	ışık	135
14	anne	131
15	ses	125
16	ev	122
17	gökyüzü	119
18	iç	115
19	yok	113
20	oda	107
21	yürek	104
22	gece	98
23	güç	97
24	değil	95
25	iş	92
26	gün	90
27	çocuk	88
28	kapı	88

29	söz	85
30	kız	85
31	gemi	82
32	su	81
33	üzeri	77
34	varlık	77
35	baş	75
36	yol	72
37	Pırıldı'nın	69
38	Piyer	69
39	görüntü	69
40	ülke	68
41	dost	68
42	yolculuk	66
43	yan	66
44	karanlık	66
45	Beş Kafadar	66
46	göz	65
47	tünel	64
48	süre	64
49	Şila	63
50	kez	63
51	durum	63
52	ağaç	63
53	korsan	62
54	saat	60
55	yeryüzü	59
56	dünya	57
57	baba	57
58	fil	56
59	duygu	54

60	serüven	53
61	el	52
62	dragon	52
63	göl	50
64	ad	50
65	hayvan	49
66	güneş	49
67	canlı	49
68	yüzük	48
69	hazine	47
70	Birsu	46
71	çanta	45
72	kişi	45
73	içinde	45
74	giysi	44
75	bay	44
76	toz	42
77	deniz	42
78	an	42
79	dakika	41
80	bulut	41

81	ay	41
82	çevre	40
83	maymun	40
84	Beril	40
85	ara	40
86	adam	39
87	şato	38
88	yaşam	38
89	gerçek	38
90	Bay Fırtına	38
91	ayna	38
92	uzay	37
93	köşe	37
94	bahçe	37
95	Can`ın	36
96	tohum	35
97	saray	35
98	orman	35
99	güvenlik	35
100	peri	34

Bu dizideki on eserde bulunan adların kullanım sıklığını incelediğimizde, en sık kullanılan ilk on adın; *Pırlıtu*(838),*Can* (540),*arkadaş* (361),*Sinem* (328),*insan* (193), *Bora* (170),*korku* (151), *yer* (149), *var* (148)ve *zaman* (144)gibi adlar olduğunu görüyoruz. Bu sözcüklerin temel itibariyle metinlerin izlekleriyle ilgili olarak sık kullanıldıkları söylenebilir. Bu sözcüklerden “*Pırlıtu, Can, Sinem ve Bora*” metinlerdeki kahramanlar olması sebebiyle sık kullanılırken, kitapların adları ve izlekleri nedeniyle “*arkadaş, korku, yer, var ve zaman*” adları da sık kullanılmıştır. Ayrıca çocuğun dünyası, aile ve eğitim ile ilgili olarak da “*anne, ev, oda, çocuk*” gibi sözcükler bu eserlerde oldukça sık kullanılmıştır.

Eserlerde toplam 7103 sıfat kullanıma yer verilmiştir. Bunların ilk 100’ünün kullanım sıklıkları *Tablo 6*’dasunulmuştur.

Tablo 6: İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	1395
2	bu	740
3	o	228
4	her	182
5	dört	149
6	küçük	143
7	büyük	131
8	tüm	126
9	beş	117
10	sihirli	108
11	güzel	86
12	iki	74
13	kara	69
14	birkaç	69
15	tuhaf	66
16	hiçbir	62
17	uzun	60
18	şu	57
19	başka	54
20	kötü	50
21	dolu	49
22	ilk	44
23	korkunç	42
24	yeni	41
25	üç	38
26	iyi	38
27	bütün	36
28	ilkel	35
29	üçüncü	34
30	tek	34
31	birer	34
32	derin	33
33	böyle	33
34	tatlı	30
35	son	30
36	aynı	30
37	mavi	26

38	kısa	26
39	diğer	26
40	öbür	25
41	muhteşem	24
42	parlak	23
43	genç	23
44	eski	23
45	yaşlı	22
46	tam	22
47	minicik	22
48	içindeki	22
49	sonsuz	21
50	hiç	21
51	öyle	20
52	değerli	19
53	birtakım	19
54	gökyüzündeki	18
55	geç	18
56	dev	18
57	binlerce	18
58	şaşkın	17
59	yüksek	17
60	karanlık	17
61	güç	17
62	önemli	16
63	çift	16
64	zamanki	16
65	türlü	16
66	minik	16
67	ilginç	16
68	geniş	16
69	farklı	15
70	yeşil	14
71	renkli	14
72	kırmızı	14
73	az	14
74	saydam	13
75	olanaksız	13
76	çeşitli	12
77	yürekli	12

78	yoksul	12
79	tıpkı	12
80	tehlikeli	12
81	sevimli	12
82	bazı	12
83	zaman	11
84	yeryüzündeki	11
85	ne	11
86	nasıl	11
87	boş	11
88	birçok	11
89	zavallı	10
90	uzak	10

91	ormandaki	10
92	neşeli	10
93	güçlü	10
94	ertesi	10
95	elindeki	10
96	beyaz	10
97	batık	10
98	önceki	9
99	vahşi	9
100	on	9

Tablo 6 incelendiğinde en fazla kullanılan 10 sıfatın sırasıyla *bir, bu, o, her, dört, küçük, büyük, tüm, beş ve sihirli* olduğu göze çarpmaktadır. Kullanım sıklığı açısından en fazla kullanılan 10 sıfat içerisinde üç niteleme sıfatı, iki işaret sıfatı, dört sayı sıfatı ve bir belgisiz sığata yer verilmiştir. Eserlerde; *sihirli, tuhaf, korkunç*, gibi sıfatların fazlaca kullanıldığı görülmektedir. Bunun nedeni, bu sıfatların Zamanda Yolculuk Dizisi'nde yer alan kitaplardan kimilerinin adında bulunuyor olmasıdır. Örneğin, *Deniz Cinleri* adlı eserde sıklıkla *sihirli* sıfatının yer aldığı sıfat öbeklerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Eserlerde toplam 5333 zarf kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	473
2	sonra	215
3	daha	179
4	hiç	156

5	diye	103
6	önce	102
7	böylece	100
8	en	96
9	kadar	88
10	artık	82
11	birden	73

12	ne	71
13	hemen	69
14	nasıl	65
15	yeniden	58
16	gibi	58
17	birlikte	58
18	yine	57
19	şimdi	49
20	pek	42
21	fazla	40
22	doğru	40
23	bir	39
24	yalnızca	37
25	hep	33
26	öylesine	31
27	sevinçle	31
28	hızla	29
29	gerçekten	29
30	yalın	28
31	sonunda	26
32	iyi	24
33	öyle	23
34	tam	23
35	sık	23
36	üzere	22
37	şaşkın	21
38	sırada	21
39	sanki	21
40	korkuyla	21
41	gerçekte	21
42	bu	21
43	dışarı	20
44	göre	19
45	bile	19
46	sessizce	18
47	neredeyse	18
48	böyle	18
49	acaba	18
50	şöyle	17
51	iyice	16
52	ilk	16
53	güzel	16

54	doğrusu	16
55	öfkeyle	15
56	hâlde	15
57	demek	15
58	birer	15
59	biraz	15
60	şaşkınlıkla	14
61	boyunca	14
62	ağır	14
63	üstelik	13
64	nerede	13
65	asla	13
66	uzun	12
67	rahatlıkla	12
68	korkudan	12
69	erkenden	12
70	boşuna	12
71	üzgün	11
72	sevinç	11
73	kötü	11
74	hâlâ	11
75	heyecanla	11
76	henüz	11
77	gözlerle	11
78	geri	11
79	tek	10
80	sessiz	10
81	sesle	10
82	neden	10
83	hız	10
84	birdenbire	10
85	az	10
86	önde	9
87	çoktan	9
88	çabuk	9
89	yavaş	9
90	son	9
91	pırlı	9
92	o	9
93	korku	9
94	elbette	9
95	dikkatli	9

96	de	9
97	çoşkuyla	9
98	aceyleyle	9

99	sözde	8
100	asla	7

Tablo 7 incelendiğinde en fazla kullanılan 10 zarfın sırasıyla *çok, sonra, daha, hiç, diye, önce, böylece, en, kadar ve artık* olduğu görülmektedir. Zarfların tür olarak çeşitlilik gösterdiği söylenebilir.

Eserlerde toplam 6418 eylem kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	334
2	ol-	294
3	git-	152
4	gör-	84
5	izle-	80
6	sor-	78
7	yap-	76
8	iste-	76
9	gel-	75
10	kal-	66
11	bul-	62
12	görün-	60
13	bak-	59
14	haykır-	55
15	anla-	53
16	dur-	52
17	düşün-	51
18	bil-	49
19	söyle-	47
20	başla-	40
21	geç-	39
22	yaşa-	37

23	bekle-	34
24	otur-	33
25	konus-	32
26	dön-	32
27	gerek-	31
28	al-	31
29	bilme-	30
30	şaşır-	29
31	çık-	36
32	belir-	29
33	aç-	28
34	bak-	28
35	unutma-	27
36	olma-	27
37	başla-	27
38	işit-	26
39	alış-	25
40	kork-	25
41	gir-	25
42	at-	23
43	parla-	22
44	gülümse-	22
45	sevin-	21
46	sev-	21
47	göster-	21

48	serpiştir-	20
49	anlat-	20
50	ver-	19
51	görül-	19
52	getir-	19
53	yürü-	18
54	uyu-	18
55	mırıldan-	18
56	gül-	18
57	anımsa-	18
58	in-	17
59	anlaşıl-	17
60	çağır-	16
61	kalma-	16
62	işitil-	16
63	yapıl-	15
64	sus-	15
65	kullan-	15
66	korkma-	15
67	isteme-	15
68	var-	15
69	ilerle-	15
70	devam et-	15
71	bırak-	15
72	uyan-	14
73	kaybol-	14
74	kapla-	14

75	ek-	14
76	başar-	14
77	yat-	13
78	sürdür-	13
79	kalk-	13
80	görünme-	13
81	öğren-	12
82	çıkar-	12
83	titre-	12
84	sür-	12
85	san-	12
86	fısılda-	12
87	ağla-	12
88	ayırılma-	12
89	yok et-	11
90	yitir-	11
91	yardım et-	11
92	toplan-	11
93	sön-	11
94	kurtar-	11
95	bulun-	11
96	bağır-	11
97	aydınlan-	11
98	atıl-	11
99	çalış-	11
100	uç-	10

Bu dizideki on eserde bulunan eylemlerin kullanım sıklığı incelendiğinde, en sık kullanılan ilk on beş eylemin; *de-* (334), *ol-* (294), *git-* (152), *gör-* (84), *izle-* (80), *sor-* (78), *yap-* (76), *iste-* (76), *gel-* (75) eylemleri olduğu göze çarpmaktadır. Bu dizide yer alan eserler incelendiğinde eylemlerin çoğunun basit zamanlı ve günlük hayatta oldukça sık kullanılan eylemler olduğu görülmektedir. Eylem kullanımında çocuğun dünyasına hitap etme durumu eserlerde gözlenebilmektedir. Dizideki eserlerin genelinde eylem kullanımına sık rastlanması, tümcelerin çok uzatılmadığını, kısa ve öz anlatımlarla ifade

edildiğini göstermektedir. Yaş düzeyleri göz önüne alındığında yaşla paralel olarak çocukların kısa olan cümlelerle karşılaştırılması doğrudur.

Eserlerde toplam 4093 eylemsi kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	346
2	gör-	121
3	gel-	103
4	yap-	85
5	git-	78
6	yaşa-	74
7	dön-	66
8	çık-	59
9	al-	56
10	bak-	53
11	geç-	52
12	izle-	48
13	konuş-	46
14	bulun-	38
15	bekle-	34
16	anlat-	33
17	düşün-	32
18	söyle-	31
19	işit-	31
20	görün-	31
21	dur-	31
22	olma-	29
23	de-	29
24	parla-	28
25	iste-	28
26	gir-	28
27	in-	27
28	sev-	26
29	çalış-	25

30	ver-	25
31	bul-	25
32	göster-	24
33	yitir-	23
34	yapıl-	22
35	kal-	22
36	açıl-	22
37	yürü-	21
38	at-	21
39	anla-	20
40	aç-	19
41	yaklaş-	18
42	otur-	18
43	başla-	18
44	taşı-	17
45	oluş-	17
46	ilerle-	17
47	gerek-	17
48	bırak-	17
49	bit-	17
50	bil-	17
51	başar-	17
52	süzül-	16
53	sür-	16
54	bat-	16
55	öğren-	15
56	korkut-	15
57	kork-	15
58	uzan-	14
59	uyu-	13
60	titre-	13
61	kurtar-	13

62	ağla-	13
63	yakala-	12
64	kurtul-	12
65	gül-	12
66	gizlen-	12
67	geçme-	12
68	çak-	11
69	uçuş-	11
70	toplan-	11
71	et-	11
72	çıkar-	10
73	çek-	10
74	tanı-	10
75	kavuş-	10
76	davran-	10
77	uzaklaş-	9
78	kullan-	9
79	katıl-	9
80	incele-	9
81	götür-	9

82	görünce-	9
83	görül-	9
84	es-	9
85	durma-	9
86	dinle-	9
87	büyü-	9
88	ak-	9
89	yüksel-	9
90	yat-	8
91	yalvar-	8
92	tut-	8
93	sıçra-	8
94	oku-	8
95	koru-	8
96	kes-	8
97	kaldır-	8
98	gönder-	8
99	geçir-	8
100	geliş-	8

Tablo 9 incelendiğinde en fazla kullanılan 15 eylemsinin kök olarak sırasıyla *ol-*, *git-*, *gör-*, *gel-*, *de-*, *bak-*, *bit-*, *al-*, *yap-*, *gir-* olduğu görülmektedir.

Eserlerde toplam 1295 edat kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 50'sinin kullanım sıklıkları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: İlk 50 Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	300
2	gibi	207
3	kadar	107
4	mi	54
5	evet	38
6	işte	37
7	ancak	34

8	çünkü	30
9	mi	23
10	doğru	22
11	değin	17
12	sanki	15
13	mu	15
14	başka	15
15	artık	13
16	peki	12
17	beri	9

18	-e doğru	9
19	musunuz	5
20	miyiz	5
21	denli	5
22	tamam	4
23	misiniz	4
24	misin	4
25	dek	4
26	-a doğru	4
27	-e kadar	3
28	miydi	3
29	mü	3
30	miyim	3
31	miydi	3
32	karşın	3
33	üzere	2
34	sanırım	2

35	rağmen	2
36	mısınız	2
37	mısın	2
38	mıdır	2
39	muydu	2
40	musun	2
41	mudur	2
42	babalarıyla	2
43	-a kadar	1
44	-a dair	1
45	yıkadıktan sonra	1
46	oyuncakla	1
47	-dan beri	1
48	güçle	1
49	miydik	1
50	gövdesiyle	1

Tablo 10 incelendiğinde en fazla kullanılan 10 edatın sırasıyla, *için*, *gibi*, *mi*, *kadar*, *doğru*, *işte*, *tamam*, *peki*, *muydu* olduğu görülmektedir. Kullanım sıklığı açısından ilk 10 edat içerisinde genel olarak *gibi*, *için*, *mi*, *mı*, *mu*, *ile*, *kadar*, *göre* gibi bilindik ve genellikle karşılaşılan edat kullanımına yer verilmiştir.

Eserlerde *gibi*, *için* gibi edat kullanımına sıklıkla yer verilmesiyle, bir çeşit açıklama yapma yoluyla çocukların zihninde daha kolay canlandırılması amaçlanmıştır. Bu edatların sıklıkla kullanılması çocukların sözcükler arasında anlam ilişkisi kurmasında kolaylıklar getirmiştir.

Eserlerde toplam 2295 bağlaç kullanımına yer verilmiştir. Bunlar kullanım sıklıkları olarak Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: İlk 25 Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım
---------	--------	----------

		sıklığı
1	ve	900

2	de	364
3	da	289
4	ancak	184
5	ki	120
6	ama	75
7	bile	65
8	ne	59
9	çünkü	47
10	oysa	47
11	hem	24
12	ya	21
13	eğer	19

14	yoksa	18
15	ise	12
16	yani	10
17	ile	10
18	üstelik	8
19	hatta	4
20	bu	4
21	ol	3
22	gene	3
23	belki	3
24	bir	2
25	ya da	1

Tablo 11 incelendiğinde en fazla kullanılan 10 bağlacın sırasıyla *ve, de, da, ancak, ki, ama, bile, ne, çünkü oysa, hem, ya* olduğu görülmektedir. Kullanım sıklığı açısından ilk 25 bağlaç içerisinde genellikle *de, da, ama, ve, ki, ile, hem, çünkü, fakat, ne* gibi herkes tarafından bilinen genellikle *de* karşılaşılan bağlaç kullanımlarına yer verilmiştir.

Eserlerde toplam 766 ünlem kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12: İlk 100 Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ha	27
2	ah	26
3	haydi	24
4	ya	21
5	ol	20
6	ne	19
7	Beş Kafadar	13
8	arkadaşlar	12
9	anneciğim	11
10	sakın	9

11	prensım	9
12	keşke	7
13	hayır	7
14	gel	7
15	ayrılmayız sonsuzaya kadar	7
16	hadi	6
17	efendim	6
18	söyle	5
19	oğlum	5
20	lütfen	5
21	demek	5
22	baksana	5

23	a	5
24	yeter	4
25	yavrum	4
26	umarım	4
27	ne olur	4
28	hoş	4
29	ho	4
30	haklı	4
31	aman	4
32	ülkeniz	3
33	yakalayın	3
34	tanrım	3
35	merhaba	3
36	hoooop	3
37	ay dede	3
38	anlat	3
39	amman	3
40	şşşş	2
41	Şıla	2
42	üüüç	2
43	üzülme	2
44	öyle	2
45	çalış	2
46	zavallı	2
47	yolumuzdan çekilin	2
48	yok	2
49	yine	2
50	yaş günün kutlu olsun	2
51	yazık	2
52	yap	2
53	unutma	2
54	söyleyin	2
55	söylesene	2
56	sevgili	2
57	savaş	2
58	nöbetçi	2
59	kızı	2
60	kurtar	2
61	korkmayın	2
62	korkma	2
63	kahramanım	2

64	kadar	2
65	iyi	2
66	hoşgeldiniz	2
67	hoh ho ho	2
68	hoh	2
69	heh	2
70	haksızlık	2
71	görsün	2
72	gördüğünüz	2
73	gerçektir	2
74	düşünsenize	2
75	durun	2
76	dur	2
77	dostlarım	2
78	dede	2
79	canım	2
80	bir	2
81	Beş Kafadarız biz	2
82	başına	2
83	ağlama	2
84	şu yana geçin	1
85	şu halimize bak	1
86	şirinliklerine, sevimliliklerine aldanmayın	1
87	özür dilerim Pırlıtlı	1
88	önce onu yok etmelisin	1
89	yüce efendimiz dragon	1
90	yeter artık sinem	1
91	yeter artık Bay Fırtına	1
92	yaşasın yüce efendimiz dragon	1
93	sizi küçük yaramazlar	1
94	siz, güzel, çok güzel	1

95	sevgili dostlarım hepinizi çok seviyorum	1
96	seni seven arkadaşın Pırılı	1
97	seni gidi dünyalı küçük	1

	kız	
98	sakın benden korkma	1
99	Pırılı, can ve bora	1
100	pelelerini üzerime at sinem!	1

Tablo 12 incelendiğinde en fazla kullanılan 10 ünlemin sırasıyla *ha, ah, haydi, ya, ol, ne, Beş Kafadar, arkadaşlar, anneciğim, sakın* olduğu görülmektedir. Kullanım sıklığı açısından ilk 10ünlem içerisinde genel olarak *haydi, ya, ah, sakın* gibi Türkçede karşımıza çok sık çıkan kullanımlara yer verilmiştir.

Eserlerde toplam 2765 zamir kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13: İlk 100 Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	onlar	184
2	bu	168
3	şey	151
4	kendi	144
5	biz	141
6	o	121
7	ben	121
8	siz	106
9	ne	103
10	onu	89
11	biri	88
12	sen	80
13	onun	67
14	kimse	59
15	bunu	48

16	bura	47
17	bunlar	47
18	hepsi	44
19	benim	44
20	herkes	41
21	onları	40
22	ona	39
23	beni	38
24	bunun	35
25	bana	35
26	birbirleri	31
27	bizi	28
28	sana	22
29	bizim	22
30	başkası	22
31	diğerleri	21
32	ora	20
33	onların	20

34	kim	20
35	kendisi	20
36	hiçbiri	20
37	hiçbir	20
38	sizi	17
39	bize	17
40	diğer	15
41	sizin	14
42	buraya	14
43	size	13
44	hepimiz	13
45	burada	13
46	çoğu	12
47	neler	12
48	birbiri	12
49	senin	10
50	kendileri	10
51	birbirine	10
52	şeyler	9
53	seni	9
54	burası	9
55	bundan	9
56	buna	9
57	bizler	9
58	onlara	8
59	ondan	8
60	hepiniz	8
61	orada	7
62	falan	7
63	nereye	6
64	bunları	5
65	bir	5
66	şu	4
67	kendini	4
68	kendim	4

69	bazı	4
70	şunlar	3
71	şeyleri	3
72	şeyi	3
73	öbürü	3
74	oraya	3
75	oradan	3
76	kendimi	3
77	buradan	3
78	birçoğu	3
79	şunu	2
80	öbürleri	2
81	oralarda	2
82	nerede	2
83	nerede	2
84	kimsiniz	2
85	kimisi	2
86	kimi	2
87	kendisine	2
88	herşeyi	2
89	herşey	2
90	hangisi	2
91	dışarı	2
92	bunlardan	2
93	birbirlerine	2
94	birbirimize	2
95	birbirimiz	2
96	Bazıları	2
97	bunlara	1
98	gelmek, nereden, siz	1
99	diğerlerinden	1
100	hiçbirisi	1

Tablo 13 incelendiğinde en sık kullanılan 10 zaminin sırasıyla onlar, *bu*, *şey*, *kendi*, *biz*, *o*, *ben*, *siz*, *ne*, *onu* olduğu görülmektedir. Kullanım sıklığı açısından en fazla kullanılan 10 zamir içerisinde 5 adet kişi zamirine, 1 adet

dönüşlülük zamirine, 1 adet soru zamirine, 2 adet gösterme zamirine, yer verilmiştir.

Eserlerde toplam 2500 atasözü ve deyim kullanımına yer verilmiştir. Bunlardan ilk 15'inin kullanım sıklıkları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14: İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

	Ad	Kullanım sıklığı
1	karşılık ver-	33
2	yanıt ver-	21
3	yardım et-	20
4	el ele tutuş-	20
5	sona er-	15
6	karar ver-	15
7	yol al-	13
8	yardım et-	10
9	ne yazık ki	10
10	el salla-	10
11	söz ver-	9
12	geri dön-	9
13	söküp at-	8
14	soluk al-	8
15	izin ver-	7
16	el ele tutuş-	7
17	zarar ver-	6
18	yolculuk yap-	6
19	yola koyul-	6
20	sözünü kes-	6
21	gözden kaybol-	6
22	ele geçir-	6
23	diye sor-	6
24	antlarını iç-	6
25	ant iç-	6
26	çekip git-	5
27	zarar ver-	5
28	yola çık-	5
29	yol alma-	5

30	yok olup git-	5
31	uykuya dal-	5
32	tadını çıkar-	5
33	söz et-	5
34	ne de olsa	5
35	neden ol-	5
36	kendilerini alama-	5
37	karşı	5
38	izin verme-	5
39	harekete geç-	5
40	gözlerini aç-	5
41	geri çekil-	5
42	fark et-	5
43	zarar verme-	4
44	yok ol-	4
45	yok et-	4
46	teslim ol-	4
47	söze karış-	4
48	söze başla-	4
49	haber alama-	4
50	gözlerini kapa-	4
51	gözlerine inanama-	4
52	geri döndük-	4
53	elini tut-	4
54	devam et-	4
55	şaka yap-	3
56	özen göster-	3
57	çare bul-	3
58	zorunda kal-	3
59	yollara düş-	3

60	yenik düş-	3
61	yardım iste-	3
62	yanıt ver-	3
63	yanına var-	3
64	uçuşup dur-	3
65	tir tir titre-	3
66	telaşa kapıl-	3
67	sona erdik-	3
68	serüvene atıl-	3
69	rüya gör-	3
70	mutluluk duy-	3
71	kürek çekme-	3
72	kürek çek-	3
73	kötüye git-	3
74	kulak kabart-	3
75	kendini tutama-	3
76	karşı çık-	3
77	içini çek-	3
78	içini rahatlat-	3
79	hak ver-	3
80	güçsüz kal-	3
81	gözlerini kapat-	3

82	göze çarp-	3
83	gurur duy-	3
84	geri dönme-	3
85	farkına var-	3
86	eli ayağı titre-	3
87	dost ol-	3
88	dile getirme-	3
89	demir at-	3
90	can at-	3
91	Bitmek tükenmek bilme-	3
92	belli ol-	3
93	başına gel-	3
94	and iç-	3
95	şimşek çak-	3
96	şansa bırak-	2
97	üzüntüye kapıl-	2
98	önlem alama-	2
99	çare bulun-	2
100	aşık ol-	2

Tablo 14 incelendiğinde en sık kullanılan 10 atasözü veya deyimın sırasıyla karşılık ver-, yanıt ver-, yardım et-, el ele tutuş-, sona er-, karar ver-, yol al-, yardım et-, ne yazık ki, el salla- olduğu görülmektedir. Eserlerde kullanılan atasözleri ve deyimler, kültürümüzde sıklıkla kullanılan, alışılmışın dışında bir anlamı temsil etmeyen ifadelerden oluşmaktadır. Ayrıca, Türk kültüründe yer edinen ve sıklıkla kullanılıp karşılaşılan atasözleri ve deyimler aracılığıyla bu kullanımlarla ilk kez karşılaşılan çocukların tümcede vurgulanmak istenen anlamın ne olduğu hakkında çıkarımlarda bulunmasına olanak sağlamıştır.

Eserlerde toplam 182 ikileme kullanıma yer verilmiştir. Bunlardan ilk 100'ünün kullanım sıklıkları Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15: İlk 100 İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkilemeler	Kullanım sıklığı
1	sık sık	19
2	birer birer	13
3	ağır ağır	13
4	pırıl pırıl	12
5	tek tek	10
6	şaşkın şaşkın	8
7	sıkı sıkı	6
8	derin derin	5
9	yavaş yavaş	4
10	üzgün üzgün	3
11	pembe pembe	3
12	neler neler	3
13	mışıl mışıl	3
14	bir bir	3
15	yüze yüze	2
16	yeşil yeşil	2
17	teker teker	2
18	tatlı tatlı	2
19	tane tane	2
20	renk renk	2
21	kıs kıs	2
22	küçük küçük	2
23	köpük köpük	2
24	için için	2
25	iri iri	2
26	fokur fokur	2
27	bol bol	2
28	bilgiç bilgiç	2
29	akın akın	2
30	kent kent	1
31	civil civil	1
32	ormandaki ormandaki	1
33	sessiz sessiz	1
34	miskin miskin	1
35	ışıl ışıl	1
36	keyifli keyifli	1

37	kara kara	1
38	kalm kalın	1
39	kıkır kıkır	1
40	türlü türlü	1
41	uçuşup dur- uçuşup dur-	1
42	yardım et- yardım et-	1
43	kötü kötü	1
44	tir tir	1
45	çişil çişil	1
46	çirkin çirkin	1
47	aptal aptal	1
48	salına salına	1
49	güm güm	1
50	uslu uslu	1
51	alev alev	1
52	dalıp dalıp	1
53	salma salma	1
54	dolu dolu	1
55	kesik kesik	1
56	düşünceli düşünceli	1
57	katıla katıla	1
58	koşa koşa	1
59	parça parça	1
60	uzun uzun	1
61	başka başka	1
62	yer yer	1
63	buram buram	1
64	harıl harıl	1
65	gürül gürül	1
66	konuşa konuşa	1
67	seve seve	1
68	ıvır zıvır	1
69	avaz avaz	1
70	neşeli neşeli	1
71	buruş buruş	1
72	aval aval	1

73	hızlı hızlı	1
74	tink tink	1

75	ufak ufak	1
----	-----------	---

Tablo 15 incelendiğinde eserlerde genellikle kullanım sırasına göre ilk 10 ikileme; *sık sık, birer birer, ağır ağır, pırl pırl, tek tek, şaşkın şaşkın, sıkı sıkı, derin derin, yavaş yavaş, üzgün üzgün* olarak görülmüştür. En çok kullanılan bu kullanımlar içerisinde ikilemelerin yapılış biçimleri genellikle aynı sözcüğün tekrarlanması biçiminde ve yakın anlam paralelinde oluşturulduğu göze çarpmaktadır.

Genel olarak 10 eserin sözcük türleri tablolar ve yorumlar yoluyla ifade edilmeye çalışılmıştır. Eserlerin tek tek tablolaştırılmış halleri ise aşağıda sunulacaktır.

3.1.2. Deniz Cinleri Eseri Kelime Raporları

Tablo 16: Deniz Cinleri İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Can	71
2	Pırlıltı	61
3	Sinem	49
4	arkadaş	46
5	Şila	44
6	çanta	37
7	güvenlik	34
8	Bay Fırtına	31
9	Doğan	30
10	Deniz	26
11	görevlisi	24
12	Bora	24
13	ses	21
14	yüzük	17
15	içinde	17

16	zaman	16
17	küre	16
18	sırt	12
19	iç	12
20	ayna	12
21	yok	11
22	oda	11
23	merkez	11
24	hâl	11
25	durum	11
26	yer	10
27	yan	10
28	var	10
29	görevli	10
30	değil	10
31	neden	9
32	göz	9
33	deniz cinleri	9

34	boyut	9
35	bay	9
36	anne	9
37	varlık	8
38	el	8
39	umutsuzluk denizi	7
40	Sinem`e	7
41	Poyraz	7
42	korku	7
43	karşı	7
44	kapı	7
45	iş	7
46	içeri	7
47	evet	7
48	ev	7
49	başı	7
50	baş	7
51	alışveriş	7
52	yol	6
53	sırada	6
54	söz	6
55	koridor	6
56	gökyüzü	6
57	aile	6
58	ışık	5
59	unutkanlık denizi	5
60	umutsuzluk	5
61	toz	5
62	süre	5
63	orta	5
64	müdüriyet	5
65	kız	5
66	kez	5
67	hıçkırık	5

68	güç	5
69	arkadaşı	5
70	şekilde	4
71	çocuk	4
72	çevre	4
73	zeka	4
74	yeri	4
75	yaş	4
76	uzak	4
77	alışveriş merkezi	4
78	ailelerini	4
79	şapka	3
80	üzere	3
81	yüz	3
82	tehlike	3
83	sokakta	4
84	sokak	4
85	sertüven	4
86	rüzgâr	4
87	peri	4
88	parmak	4
89	melodi	4
90	köpek	4
91	hayır	4
92	görüntü	4
93	gerek	4
94	fırtına	4
95	dert	4
96	deniz cini	4
97	dakika	4
98	bakışlarını	4
99	bakış	4
100	anda	4

Tablo 17: Deniz Cinleri İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	133
2	bu	67
3	her	25
4	dört	21
5	o	16
6	diğer	11
7	büyük	11
8	üçüncü	10
9	sihirli	10
10	hiçbir	10
11	küçük	8
12	tüm	7
13	dolu	7
14	ne	6
15	uzun	5
16	tuhaf	5
17	tatlı	5
18	sevimli	5
19	iyi	5
20	iki	5
21	bunlar	5
22	birkaç	5
23	üç	4
24	öyle	4
25	yok	4
26	nasıl	4
27	inci	4
28	elindeki	4
29	şaşkın	3
30	öfke	3
31	unutkan	3
32	minik	3
33	kötü	3
34	karanlık	3
35	ilk	3
36	güzel	3
37	böylesine	3

38	boş	3
39	birtakım	3
40	şu	2
41	şaka	2
42	önemli	2
43	önceki	2
44	öbür	2
45	zaman	2
46	yeni	2
47	türlü	2
48	tiz	2
49	tenha	2
50	sapasız	2
51	renkli	2
52	olanaksız	2
53	mavi	2
54	kısa	2
55	koca	2
56	keskin	2
57	kapalı	2
58	içindeki	2
59	ilginç	2
60	hızlı	2
61	geç	2
62	gereksiz	2
63	farklı	2
64	değerli	2
65	bulanık	2
66	boyuttaki	2
67	boyu	2
68	birçok	2
69	birer	2
70	beş	2
71	başka	2
72	az	2
73	arka	2
74	alıcı	2
75	dişlerini gösterecek biçimde	1

76	içlerindeki	1
77	böyle	1
78	kuşku	1
79	kapı	1
80	merkez	1
81	kapıdaki	1
82	çanta	1
83	kocaman	1
84	dur	1
85	yaşlardaki	1
86	akli	1
87	yapay	1
88	neşeli	1

89	sinem	1
90	sahte	1
91	bakışlardaki	1
92	ortak	1
93	davranışlı	1
94	içerideki	1
95	ucundaki	1
96	sinirli	1
97	konusundaki	1
98	şaşırtıcı	1
99	sisli	1
100	hırıltılı	1

Tablo 18: Deniz Cinleri İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	40
2	daha	30
3	gibi	22
4	diye	22
5	sonra	21
6	hiç	15
7	artık	4
8	önce	12
9	ne	12
10	en	12
11	şimdi	11
12	fazla	11
13	kadar	10
14	birden	9
15	hemen	8
16	yine	7
17	nasıl	7
18	böyle	7
19	bile	7
20	gerçekten	6
21	öyle	5

22	sanki	5
23	dışarı	5
24	çoktan	4
25	yalnızca	4
26	iyi	4
27	birlikte	4
28	bir	4
29	acaba	4
30	üzüntü	3
31	öfke	3
32	tam	3
33	sonunda	3
34	sevinçle	3
35	lütfen	3
36	hızla	3
37	dikkatli	3
38	demek	3
39	böylece	3
40	birdenbire	3
41	biraz	3
42	şirin	2
43	şaşıklıkla	2
44	üzüntü içinde	2
45	üstelik	2

46	çabuk	2
47	yönelterek	2
48	yukarı	2
49	yeniden	2
50	yavaşça	2
51	uzun	2
52	tuhaf	2
53	tek başına	2
54	soğuktan	2
55	sevimli	2
56	ses	2
57	rahatlıkla	2
58	nerede	2
59	mutlu	2
60	hızlı	2
61	heyecanla	2
62	hemencecik	2
63	dehşet içinde	2
64	bir an önce	2
65	ancak	2
66	aksine	2
67	yukarı aşağıya doğru	1
68	tüm uyarılarına karşın	1
69	kısa bir süreliğine	1
70	kısa bir an sonra	1
71	korku dolu gözlerle	1

72	her	1
73	belirgin	1
74	acele	1
75	şaşkın	1
76	bugün	1
77	asla	1
78	sabah	1
79	elbette	1
80	tatlı	1
81	sonradan	1
82	meraklı	1
83	önde	1
84	süzülürcesine	1
85	yerinde	1
86	neşeli	1
87	dehşete düş-	1
88	gereksiz yere	1
89	doğruca	1
90	öylesine	1
91	buruş	1
92	arkalarından	1
93	-a karşı	1
94	doğrusu	1
95	panik içinde	1
96	merak içinde	1
97	şaşkınlık içinde	1
98	birbiri içinde	1
99	korku içinde	1
100	birer	1

Tablo 19: Deniz Cinleri İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	62
2	ol-	31
3	git-	15
4	görün-	14

5	iste-	13
6	gör-	11
7	izle-	10
8	düşün-	10
9	bak-	9
10	yap-	9
11	söyle-	8

12	gel-	8
13	dur-	8
14	anlat-	7
15	anımsa-	6
16	al-	6
17	çık-	5
18	sus-	5
19	san-	5
20	geç-	5
21	bil-	5
22	anlaşıl-	5
23	unut-	4
24	konuş-	4
25	göster-	4
26	gir-	4
27	et-	4
28	bilme-	4
29	çalış-	3
30	sor-	3
31	sev-	3
32	olma-	3
33	katlan-	3
34	kal-	3
35	işitil-	3
36	inanma-	3
37	hatırlama-	3
38	gülümse-	3
39	dön-	3
40	dile-	3
41	devam et-	3
42	bırak-	3
43	bekle-	3
44	başar-	3
45	çalış-	3
46	başla-	3
47	şiş-	2
48	öfkelen-dir-	2
49	çınla-	2
50	çık- ar-	2
51	çağır-	2
52	uyar-	2
53	ulaş-	2

54	tak-	2
55	sürdür-	2
56	sür-	2
57	sön-	2
58	soğu-	2
59	parla-	2
60	oyna-	2
61	mırıldan-	2
62	merak et-	2
63	kurtar-	2
64	kullan-	2
65	koş-	2
66	koru-	2
67	kork-	2
68	kaçış-	2
69	irkil-	2
70	ilgilenme-	2
71	ilgilen-	2
72	ilerle-	2
73	haykır-	2
74	hatırla-	2
75	gül-	2
76	görme-	2
77	geçirme-	2
78	gerçekleş-	2
79	gerek-	2
80	es-	2
81	ekle-	2
82	durma-	2
83	dolaş-	2
84	dinle-	2
85	belir-	2
86	aydınlan-	2
87	at-	2
88	anla-	2
89	aldanma-	2
90	yaşan-	1
91	gizleyeme-	1
92	çek-iştir-	1
93	fısılda-	1
94	dol-	1
95	üsteleme-	1

96	tamamla-	1
97	inan-	1
98	ara-	1

99	işit-	1
100	doldur-	1

Tablo 20: Deniz Cinleri İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	50
2	git-	16
3	gör-	14
4	gel-	13
5	de-	13
6	bak-	13
7	bit-	9
8	geç-	9
9	al-	9
10	yap-	8
11	gir-	7
12	dur-	6
13	çık-	5
14	uzan-	5
15	izle-	5
16	es-	5
17	düş-	5
18	anla-	5
19	çağır-	4
20	yaşa-	4
21	söyle-	4
22	konuş-	4
23	giriş-	4
24	düşün-	4
25	dön-	4
26	bakıl-	4
27	çalış-	3
28	yürü-	3
29	yaptık-	3
30	sev-	3
31	parla-	3

32	olma-	3
33	olduk-	3
34	kullan-	3
35	gülümse-	3
36	gerek-	3
37	bulun-	3
38	bil-	3
39	bekle-	3
40	ağla-	3
41	ayarla-	3
42	anlat-	3
43	öğren-	2
44	çek-	2
45	yüksel-	2
46	ver-	2
47	uç-	2
48	ufal-	2
49	tak-	2
50	kurtul-	2
51	kal-	2
52	işle-	2
53	işit-	2
54	göster-	2
55	görünme-	2
56	görün-	2
57	gizle-	2
58	geçme-	2
59	dön-	2
60	davran-	2
61	bükül-	2
62	bul-	2
63	açıl-	2
64	aç-	2
65	abart-	2

66	çökme-	1
67	koşuştur-	1
68	ulaşma	1
69	benze-	1
70	suçla-	1
71	gezinme	1
72	tut-	1
73	boşan-	1
74	gerile-	1
75	uğraş-	1
76	hatırla-	1
77	tırman-	1
78	süzül-	1
79	gül-	1
80	başla-	1
81	yapış-	1
82	sıkıl-	1
83	yaz-	1

84	var-	1
85	çal-	1
86	uzat-	1
87	kap-	1
88	duyma-	1
89	ezil-	1
90	gitme-	1
91	heyecanlandır-	1
92	in-	1
93	konul-	1
94	yaslan-	1
95	eğil-	1
96	inanma-	1
97	dindir-	1
98	buharlaş-	1
99	titre-	1
100	girme-	1

Tablo 21: Deniz Cinleri Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	19
2	gibi	12
3	mi	10
4	kadar	10
5	mı	7
6	doğru	7

7	işte	6
8	tamam	2
9	peki	2
10	muydu	2
11	musunuz	2
12	miyiz	2
13	beri	2
14	mu	1
15	miyim	1

Tablo 22: Deniz Cinleri Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	59
2	de	40

3	da	28
4	ama	22
5	ne	7
6	ancak	7
7	bile	6

8	çünkü	5
9	ki	5
10	ya	2
11	ile	2

12	eğer	2
13	bu	1
14	oysa	1
15	yani	1

Tablo 23: Deniz Cinleri Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ha	6
2	yeter	4
3	hadi	3
4	anlat	3
5	ah	3
6	yine	2
7	söyleyin	2
8	ne	2
9	keşke	2
10	heh	2
11	gördüğünüz	2
12	durun	2
13	dur	2
14	canım	2
15	ağlama	2
16	şirinliklerine, sevimsizliklerine aldanmayın	1
17	yeter artık sinem	1
18	yeter artık Bay Fırtına	1
19	ne güzel işte	1
20	iyi düşün Şıla	1
21	hoş çakal Şıla	1
22	durun bakalım gençler	1
23	can dehşete düşmüştü	1
24	bu denizin sonu	1

	yoktur can	
25	bizi kimse işitemez	1
26	biz Beş Kafadar	1
27	bir, iki, üç	1
28	Beş Kafadarız biz Beş Kafadar ayrılmayız sonsuz kadar	1
29	ah, ne büyük mutluluk	1
30	şşşş	1
31	yeter artık	1
32	bay fırtına!	1
33	tehlikeli	1
34	davranamaz	1
35	bil	1
36	götür	1
37	yapma	1
38	yapma, dur	1
39	kusura bakmayın	1
40	uzak dur	1
41	ah dostum ah	1
42	umarım	1
43	Şıla	1
44	toplanın	1
45	etrafına	1
46	hoş çakal	1
47	ağabey	1
48	es	1
49	esmez	1
50	aldanmayın	1

51	e	1
52	boğulma	1
53	bütün bunlar olamazdı	1
54	bakın	1
55	Beş Kafadarız	1
56	hoooop	1

57	yol	1
58	bitiyor	1
59	kanmayın	1
60	sevgili	1
61	dostlarım	1
62	geldiiiiimmm	1
63	Beş Kafadar	1

Tablo 24: Deniz Cinleri Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	şey	23
2	biz	20
3	siz	19
4	onlar	17
5	bu	17
6	bura	16
7	kendi	15
8	onun	14
9	onu	13
10	bunu	13
11	ora	10
12	ona	10
13	kimse	10
14	o	9
15	ne	9
16	şeyler	8
17	herkes	7
18	ben	7
19	beni	6
20	biri	5
21	neler	4

22	sizin	3
23	sen	3
24	sana	3
25	hepsi	3
26	birbirleri	3
27	kendisi	2
28	birbiri	2
29	bir	2
30	bana	2
31	birinde	1
32	şeyle	1
33	kimsecikler	1
34	senin	1
35	hepimiz	1
36	başkası	1
37	birbirini	1
38	orası	1
39	hiç kimseden	1
40	hiçbiri	1
41	kendisinininde	1
42	hangisi	1
43	falan	1

Tablo 25: Deniz Cinleri Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	teslim et-	4
2	ne yazık ki	3
3	diye sor-	3
4	çare bul-	2
5	âşik ol-	2
6	zarar ver-	2
7	yanıt ver-	2
8	sona er-	2
9	merak et-	2
10	gözlerine inanama-	2
11	görmezden gel-	2
12	el ele tutuş-	2
13	başına gelen-	2
14	fırsat bil-	2
15	hâl böyle olduğunda	1
16	başı derde gir-	1
17	neden ol-	1
18	gözleri dol-	1
19	ne olursa olsun	1
20	içeride kal-	1
21	merak et-	1
22	acele etme-	1
23	içini görme-	1
24	içini çek-	1
25	içini görmek-	1
26	fırsat ver-	1
27	kaybol-	1
28	gözden yit-	1
29	geri al-	1
30	geri ver-	1
31	geri dön-	1
32	geri çekil-	1

33	sakınca görme-	1
34	kaşlarını çat-	1
35	başından sav-	1
36	emir yağdır-	1
37	görmezlikten gel-	1
38	armağan et-	1
39	gözden kaybol-	1
40	kendini alama-	1
41	anlam vereme-	1
42	nefes nefese kal-	1
43	umutsuzluğa kapılma-	1
44	umutsuzluğa kapıl-	1
45	çıkıp git-	1
46	uzanıp al-	1
47	soluk al-	1
48	tir tir titre-	1
49	kahkaha at-	1
50	ele geçir-	1
51	olup bit-	2
52	olup gitme-	1
53	olup bit-	1
54	fırsat verme-	1
55	yerine getir-	1
56	uzak kalma-	1
57	eriyip gittik-	1
58	esip gürl-	1
59	dehşete düşür-	1
60	ortalığı birbirine kat-	1
61	bir yolunu bul-	1
62	deneme yap-	1
63	başını okşa-	1
64	yüzünü güldür-	1

65	çare bulun-	1
66	ne olur	1
67	dilekte bulun-	1
68	dilekte bulunma-	1
69	hoş gelme-	1
70	soru sorma-	1
71	yerine getiril-	1
72	dışarı çık-	1
73	gücü elverme-	1
74	öç alma-	1
75	açıklama yap-	1
76	zaman yitirme-	1
77	mutlu ol-	1
78	şarkı söyle-	1
79	tatil yap-	1
80	dışarı çıkma-	1

81	yolculuk yap-	1
82	ses çıkma-	1
83	günler sür-	1
84	yolculuk yap-	1
85	bitmek tükenmek bilme-	1
86	uzun sürme-	1
87	eli ayağı titre-	1
88	serüven yaşa-	1
89	neye uğradıklarını anlama-	1
90	kanatlarını çırp-	1
91	kendilerine gel-	1
92	elinden kurtul-	1
93	geri çekil-	1

Tablo 26:Deniz Cinleri İkilme Sıklık Listesi

Sıra no	İkilme	Kullanım sıklığı
1	şaşkın şaşkın	1
2	neşeli neşeli	1
3	buruş buruş	1
4	birer birer	1
5	ağır ağır	1
6	sıkı sıkı	1

7	aval aval	1
8	hızlı hızlı	1
9	tink tink	1
10	fokur fokur	1
11	ufak ufak	1
12	pırıl pırıl	1

3.1.3. Hazine Peşinde Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 27: Hazine Peşinde İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
---------	----	------------------

1	Pırıldı	120
2	Piyer	60
3	gemi	57

4	korsan	42
5	Can	41
6	ülke	30
7	hazine	30
8	arkadaş	26
9	Sinem	25
10	adam	20
11	söz	19
12	var	18
13	Fırtına	18
14	su	16
15	oda	16
16	gökyüzü	16
17	yer	15
18	bay	15
19	zaman	14
20	yok	14
21	yiyecek	14
22	tayfa	14
23	değil	14
24	bulut	14
25	gün	13
26	Bora	13
27	arkadaşları	13
28	yeryüzü	12
29	sandal	12
30	Doğan	12
31	Can'ın	12
32	altın	12
33	yön	11
34	yan	11
35	saat	11
36	kolye	11
37	hayvan	11
38	sayın	10
39	mor	10
40	hazinelere ülkesi	10
41	halk	10
42	giysi	10
43	elmas	10
44	ada	10
45	plan	9

46	okyanus	9
47	liman	9
48	baş	9
49	anne	9
50	yıldız	8
51	Mor ülke	8
52	kişi	8
53	güç	8
54	deniz	8
55	akıntı	8
56	ürün	7
57	yemek	7
58	varlık	7
59	süre	7
60	oyun	7
61	iş	7
62	içinde	7
63	dünya	7
64	abla	7
65	yüzük	6
66	ses	6
67	kez	6
68	güverte	6
69	görev	6
70	genç	6
71	ev	6
72	dilek	6
73	bilgisayar	6
74	an	6
75	akşam	6
76	ışık	5
77	yaş	5
78	yakut	5
79	silah	5
80	prens	5
81	kaptan	5
82	iç	5
83	insan	5
84	görüntü	5
85	düşünce	5
86	Dalton	5
87	dakika	5

88	canlar	5
89	Beş Kafadar	5
90	arkadaşlarının	5
91	şimşek	4
92	üzeri	4
93	yağmur	4
94	yatak	4

95	yardımcı	4
96	taş	4
97	Semra abla	4
98	paket	4
99	olan	4
100	kürek	4

Tablo 28: Hazine Peşinde İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	133
2	bu	75
3	o	33
4	beş	21
5	her	20
6	dört	16
7	kara	15
8	tüm	13
9	iki	13
10	değerli	12
11	büyük	12
12	küçük	11
13	şu	10
14	kısa	9
15	yoksul	8
16	yeni	8
17	sihirli	8
18	koskoca	7
19	hiçbir	7
20	güzel	7
21	tam	6
22	hiç	6
23	gemideki	6
24	birkaç	6
25	başka	6
26	batık	6
27	öbür	5

28	tuhaf	5
29	tek	5
30	dolu	5
31	az	5
32	üç	4
33	öyle	4
34	önemli	4
35	uzak	4
36	yirmi	3
37	türlü	3
38	tatlı	3
39	sınırsız	3
40	muhteşem	3
41	minicik	3
42	kötü	3
43	fazla	3
44	derin	3
45	bütün	3
46	böyle	3
47	aynı	3
48	ahmak	3
49	acımasız	3
50	zavallı	2
51	yüksek	2
52	yüklü	2
53	yoğun	2
54	yalnız	2
55	uzun	2
56	tembel	2
57	sonraki	2

58	son	2
59	sevgili	2
60	on	2
61	kırk beş	2
62	küçük	2
63	içindeki	2
64	iyi	2
65	ip	2
66	ilk	2
67	hangi	2
68	güçlü	2
69	gizli	2
70	geniş	2
71	ertesi	2
72	ekranda	2
73	birer	2
74	biraz	2
75	bileklerindeki	2
76	aşâğılık	2
77	akıllı	2
78	bitişik	1
79	binadaki	1

80	boş	1
81	karşı	1
82	kat	1
83	bakım	1
84	şirin	1
85	rahat	1
86	bazı	1
87	kıvrak	1
88	dev	1
89	üzerindeki	1
90	öfkeli	1
91	yarım	1
92	kentteki	1
93	yepyeni	1
94	nasıl	1
95	üzgün	1
96	oralardaki	1
97	günlük	1
98	yürekli	1
99	yüzlü	1
100	gökyüzündeki	1

Tablo 29: Hazine Peşinde İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	49
2	sonra	24
3	böylece	20
4	hiç	19
5	kadar	18
6	diye	14
7	en	13
8	gibi	11
9	doğru	11
10	birlikte	11
11	daha	10
12	yine	9

13	bir	9
14	ne	8
15	ilk	7
16	şaşkınlıkla	6
17	sözde	6
18	sevinçle	6
19	hâlde	6
20	şimdi	5
21	öylesine	5
22	önce	5
23	sık	5
24	sessizce	5
25	nasıl	5
26	heyecanla	5
27	birden	5

28	üstelik	4
29	yeniden	4
30	yalnızca	4
31	hemen	4
32	güçlülkle	4
33	demek	4
34	sonunda	3
35	heyecandan	3
36	hep	3
37	erkenden	3
38	doğrusu	3
39	birer	3
40	arasında	3
41	acaba	3
42	şaşkın	2
43	üzgün	2
44	öfkeyle	2
45	öfkeden	2
46	yeterince	2
47	yemekten	2
48	yardımlıyla	2
49	yalancıktan	2
50	tonuyla	2
51	sırayla	2
52	sağa sola	2
53	sanki	2
54	pek	2
55	neşeyle	2
57	kolayca	2
58	kahkahalarla	2
59	için	2
61	iyice	2
62	güzel	2
63	gül	2
64	görünmez	2
65	göre	2
66	gerçekten	2
67	geri	2
68	fazla	2

69	elbette	2
70	dün	2
71	çoşkuyla	2
72	bugün	2
73	boşuna	2
74	bir an önce	2
75	başıyla	2
76	başarıyla	2
77	aradan	2
78	ancak	2
79	aceleyle	2
80	şu an için	1
81	üç hafta önce	1
82	titreyen bir sesle	1
83	tasalı bir sesle	1
84	sinirli bir sesle	1
85	karmaşık düşünceler içinde	1
86	fısıltı gibi bir sesle	1
87	çoşkulu bir sesle	1
88	birkaç dakika içinde	1
89	bir an için	1
90	bilgiç bir sesle	1
91	büyük	1
92	yeni	1
93	küçük	1
94	memnuniyet	1
95	gerçekte	1
96	ol	1
97	şöyle	1
98	umutsuzca	1
99	tüm	1
100	tam	1

Tablo 30: Hazine Peşinde İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	ol-	38
2	de-	36
3	sor-	13
4	başla-	12
5	kal-	9
6	haykır-	9
7	gel-	9
8	bekle-	9
9	bil-	7
10	söyle-	6
11	izle-	6
12	gör-	6
13	bak-	6
14	unutma-	5
15	iste-	5
16	gerek-	5
17	aç-	5
18	çağır-	4
19	yap-	4
20	sürükle-	4
21	sevin-	4
22	olma-	4
23	gülümse-	4
24	git-	4
25	geç-	4
26	getir-	4
27	belir-	4
28	anla-	4
29	al-	4
30	öfkelen-	3
31	yaşa-	3
32	ver-	3
33	sabırsızlan-	3
34	kullan-	3

35	işit-	3
36	isteme-	3
37	in-	3
38	gül-	3
39	götür-	3
40	göster-	3
41	bırak-	3
42	bul-	3
43	üzül	2
44	öğren	2
45	çevir	2
46	çek	2
47	çalış	2
48	yorul	2
49	yat	2
50	yapıl	2
51	yaklaş	2
52	toplan	2
53	teşekkür et-	2
54	taşın	2
55	tanış	2
57	tamamla	2
58	süzül	2
59	serpiştir	2
61	serinle	2
62	sağla	2
63	sahip	2
64	razı olma-	2
65	parla-	2
66	otur-	2
67	mırırdan-	2
68	kutla-	2
69	kurtar-	2
70	konuş-	2
71	kaybol-	2
72	kavuş-	2
73	karşılaş-	2

74	kalma-	2
75	işaret et-	2
76	indir-	2
77	homurdan-	2
78	hazırla-	2
79	güven-	2
80	görün-	2
81	geçir-	2
82	gerçekleştir-	2
83	et-	2
84	engel olama-	2
85	elde ettik-	2
86	elde et-	2
87	düşün-	2

88	dön-	2
89	dinle-	2
90	devam et-	2
91	davran-	2
92	bulun-	2
93	bilme-	2
94	bileme-	2
95	belirt-	2
96	bağır-	2
97	ağla-	2
98	at-	2
99	anımsa-	2
100	anlat-	2

Tablo 31: Hazine Peşinde İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	32
2	gör-	23
3	gel-	12
4	al-	9
5	bak-	8
6	yap-	7
7	konuş-	7
8	işit-	7
9	dön-	7
10	bat-	7
11	anlat-	7
12	yaşa-	6
13	söyle-	6
14	git-	5
15	çık-	5
16	parla-	5
17	kal-	5
18	izle-	5
19	sev-	4
20	in-	4

21	gerek-	4
22	bul-	4
23	çalış-	3
24	çak-	3
25	titre-	3
26	parlıda-	3
27	görün-	3
28	geçir-	3
29	geç-	3
30	durma-	3
31	bırak-	3
32	bilme-	3
33	belir-	3
34	bekle-	3
35	ak-	3
36	çek-	2
37	çalış-	2
38	çal-	2
39	yüz-	2
40	yükle-	2
41	yudumla-	2
42	yapıl-	2
43	yaklaş-	2

44	uzaklaş-	2
45	uyan-	2
46	tutama-	2
47	toplan-	2
48	taşırken-	2
49	tanış-	2
50	sürükle-	2
51	soy-	2
52	otur-	2
53	olma-	2
54	kurtar-	2
55	kapat-	2
57	iste-	2
58	gül-	2
59	götür-	2
61	gizle-	2
62	geliş-	2
63	döndür-	2
64	denil-	2
65	bil-	2
66	belirt-	2
67	bekleme-	2
68	başla-	2
69	ağla-	2
70	ayrıl-	2
71	canla başla çalış-	1
72	sev-	1
73	bin-	1

74	et-	
75	otur-	1
76	kararlaştır-	1
77	taşın-	1
78	taşı-	1
79	paylaş-	1
80	veril-	1
81	dönme	1
82	duyur-	1
83	çıkarma-	1
84	alma-	1
85	batır-	1
86	kopar-	1
87	yatıştır-	1
88	çaktır-	1
89	yağ-	1
90	öfkelen-	1
91	çarp-	1
92	görül-	1
93	uyu-	1
94	düşün-	1
95	çırp-	1
96	çıkır-	1
97	uyandırma-	1
98	sat-	1
99	biriktir-	1
100	bulaşma-	1

Tablo 32: Hazine Peşinde Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	36
2	artık	13
3	evet	11
4	gibi	10
5	mi	9

6	korsan	8
7	kadar	6
8	mu	5
9	işte	5
10	değın	3
11	adam	3
12	misiniz	2
13	hazine	2

14	elmas	2
15	arkadaşlar	2
16	misin	1
17	mısınız	1
18	midir	1
19	doğru	1
20	peki	1
21	musunuz	1
22	beri	1
23	içecek	1
24	hanım	1
25	senin	1
26	tersine doğru	1
27	gemi	1
28	üzere	1

29	Sinem	1
30	kolye	1
31	yolcu	1
32	miydik	1
33	miydi	1
34	miydi	1
35	tayfa	1
36	gövdesiyle	1
37	harf	1
38	kalem	1
39	dürbün	1
40	haydut	1
41	yağmur yağdırmakla	1

Tablo 33: Hazine Peşinde Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	75
2	de	36
3	da	33
4	ancak	22
5	ki	15
6	oysa	12
7	bile	12

8	ya	7
9	yoksa	6
10	çünkü	5
11	eğer	4
12	ama	3
13	ne	2
14	ise	2
15	hem	2
17	yani	1
18	hatta	1

Tablo 34: Hazine Peşinde Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	prensım	9
2	ah	8
3	ol	6

4	haydi	6
5	efendim	5
6	ne	4
7	arkadaşlar	4
8	ülkeniz	3
9	amman	3

10	aman	3
11	öyle	2
12	zavallı	2
13	sakın	2
14	hoh ho ho	2
15	hoh	2
16	gel	2
17	Beş Kafadar	2
18	sevgili arkadaşım can	1
19	ne olacaksa olsun	1
20	nasıl emrederseniz prensim	1
21	elinizi çabuk tutun	1
22	e kadar da şıksınız	1
23	ayrılmayız sonsuza kadar	1
24	akıllı korsanlarız biz	1
25	unutma	1
26	yüzüğüm	1
27	küçük	1
28	dostlarım	1
29	anneciğim	1
30	vah	1
31	haksızlık bu	1
32	hazırız	1
33	Beş Kafadarız biz	1

34	ayrılmayız sonsuza kadar	1
35	anneme	1
36	ödet	1
37	hey	1
38	aman tanrım	1
39	yaşasın	1
40	a	1
41	şşşş	1
42	aman majesteleri	1
43	kalabalık	1
44	emredin	1
45	efendimiz	1
46	ha	1
47	geçecek	1
48	dilerseniz	1
49	sona ersin	1
50	konuşmayın	1
51	beni dinleyin	1
52	düşünsenize	1
53	çekmeyelim	1
54	sevgili	1
55	geçin	1
56	indirin	1
57	haydi bakalım	1
58	kalkın artık	1
59	yaş günün kutlu olsun	1
60	dileğiyle	1
61	evet geçmişmiş	1
62	bekle	1

Tablo 35: Hazine Peşinde Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	şey	18
2	onlar	18

3	onları	14
4	ben	14
5	bu	13
6	ne	11

7	onu	10
8	biz	10
9	size	9
10	siz	9
11	onun	9
12	bize	9
13	o	8
14	biri	7
15	sizi	6
16	bizim	6
17	beni	6
18	sizin	5
19	kendi	5
20	hiçbiri	5
21	buraya	5
22	bizi	5
23	bana	5
24	ora	4
25	hepsi	4
26	bunlar	4
27	benim	4
28	seni	3
29	sana	3
30	ona	3
31	burada	3
32	bunu	3
33	başkası	3
34	çoğu	2
35	sen	2
36	neler	2

37	kimse	2
38	kim	2
39	kendisi	2
40	herkes	2
41	hepimiz	2
42	diğer	2
43	buna	2
44	birbirlerine	2
45	birbirine	2
46	oraya	1
47	birini	1
48	kendisini	1
49	öbürleri	1
50	bir	1
51	ondan	1
52	hepiniz	1
53	şu	1
54	öbürü	1
55	ta kendisi	1
56	hiç kimse	1
57	pek çoğu	1
58	kime	1
59	kimi	1
60	bura	1
61	nesi	1
62	nerede	1
63	şurası	1
64	falán	1
65	şunlar	1

Tablo 36: Hazine Peşinde İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	karşılık ver-	10
2	yol al-	4
3	el sall-	4
4	el ele tutuş-	4

5	kürek çek-	4
6	ele geçir-	4
7	yardım et-	3
8	telaşa kapıl-	3

9	kürek çekme-	3
10	kürek çek-	3
11	izin ver-	3
12	zarar verme-	2
13	sözünü kes-	2
14	kabul et-	2
15	harekete geç-	2
16	dile getirme-	2
17	demir at-	2
18	ter içinde kal-	2
19	söz etmeye başla-	1
20	sohbet etmeye başla-	1
21	ne de olsa	1
22	iki büklüm ol-	1
23	güç durumda kal-	1
24	eşi benzeri yok	1
25	elinden geleni yap-	1
26	el ele tutuş-	1
27	duygularımı dile getir-	1
28	ağzının suyu ak-	1
29	alt üst ol-	1
30	sahip ol-	1
31	telaş yaşan-	1
32	aksilik ol-	1
33	kutlu ol-	1
34	tutsak et-	1
35	teşekkür et-	1
36	kahvaltı et-	1
37	pişman ol-	1
38	dost ol-	1
39	yardım etme-	1
40	söz et-	1
41	yok olup git-	1
42	bıkıp usanma-	1
43	zaman yitir-	1
44	şimşekler çak-	1
45	şimşek çak-	1

46	işine yara-	1
47	iyilik et-	1
48	nöbet tut-	1
49	haber al-	1
50	söze karış-	1
51	iletişim kur-	1
52	haber al-	1
53	yanıt ver-	1
54	öneride bulun-	1
55	sıkıntı oluş-	1
57	mesaj gönder-	1
58	güçlük çek-	1
59	gözlerine inanama-	1
61	yanlış anla-	1
62	hüküm sür-	1
63	dengesi bozul-	1
64	çekip git-	1
65	sözünde dur-	1
66	yağmur yağma-	1
67	gözden kaybol-	1
68	haber al-	1
69	yazık ol-	1
70	yolculuğa çık-	1
71	yaramazlık yap-	1
72	yatırıya kal-	1
73	ta kendisi	1
74	çalıp çırp-	1
75	söz al-	1
76	özen göster-	1
77	baskın yap-	1
78	yenik düş-	1
79	zarar görme-	1
80	zarar verme-	1
81	yol al-	1
82	yol alma-	1
83	yan gelip yat-	1
84	keyif al-	1
85	keyif çat-	1
86	acı çek-	1
87	çaresizlik yaşama-	1

88	hoşnut kal-	1
89	andımızı iç-	1
90	antlarını iç-	1
91	ant iç-	1
92	gözlerini kapa-	1
93	gözlerini kapat-	1
94	gözlerini aç-	1

95	istekte bulun-	1
96	açılıp kapan-	1
97	kürek çek-	1
98	gereksinim duy-	1
99	kendini tut-	1
100	kürek çek-	1

Tablo 37: Hazine Peşinde İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	sık sık	5
2	birer birer	3
3	şaşkın şaşkın	2
4	neler neler	2
5	için için	2
6	bir bir	1
7	küçük küçük	1
8	kötü kötü	1
9	tir tir	1

10	üzgün üzgün	1
11	çisil çisil	1
12	pırl pırl	1
13	pembe pembe	1
14	kıs kıs	1
15	çirkin çirkin	1
16	aptal aptal	1
17	yüze yüze	1
18	salma salma	1

3.1.4. Korkular Prensi Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 38: Korkular Prensi İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	74
2	korku	54
3	yürek	49
4	insan	45
5	Birsu	39
6	Can	33
7	arkadaş	33

8	ev	26
9	anne	23
10	duygu	22
11	varlık	21
12	şato	19
13	tohum	19
14	kız	19
15	kapı	19
16	yok	18
17	Sinem	17

18	görüntü	17
19	söz	16
20	iş	16
21	var	15
22	çocuk	14
23	toplantı	14
24	ses	14
25	gökyüzü	14
26	okul	13
27	korkunun	13
28	Korkular Prensi	13
29	korkular	13
30	gün	13
31	film	13
32	değil	13
33	kişi	12
34	dünya	12
35	oda	11
36	gece	11
37	Şila	10
38	yıldız	10
39	yer	10
40	sev	10
41	serüven	10
42	perde	10
43	kez	10
44	doğan	10
45	zaman	9
46	güç	9
47	gerçek	9
48	dakika	9
49	boyut	9
50	yol	8
51	yaşam	8
52	prensi	8
53	yatak	7
54	tıpki	7
55	tohum	7
56	tehlike	7
57	pencere	7
58	köle	7
59	göz	7

60	gececin	7
61	yolculuk	6
62	Sevgiler Kraliçesi	6
63	saray	6
64	hayal	6
65	film	6
66	durum	6
67	dost	6
68	Beş Kafadar	6
69	Bay Başarı	6
70	bakıcı	6
71	üye	5
72	yeryüzüne	5
73	yanı	5
74	top	5
75	saniye	5
76	saatte	5
77	kanat	5
78	içeri	5
79	güven	5
80	güneş	5
81	göktaşı	5
82	baba	5
83	Ay Dede	5
84	an	5
85	şimşek	4
86	yaş	4
87	yardım	4
88	vicdan	4
89	tünel	4
90	televizyon	4
91	sinema	4
92	rüya	4
93	karşı	4
94	karanlık	4
95	kahraman	4
96	iç	4
97	heyecan	4
98	gök	4
99	duvar	4
100	eşya	4

Tablo 39: Korkular Prensi İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	127
2	bu	61
3	o	29
4	tüm	18
5	küçük	18
6	büyük	18
7	kötü	16
8	her	16
9	beş	14
10	birkaç	13
11	hiçbir	12
12	dört	11
13	şu	10
14	güzel	10
15	geç	10
16	genç	10
17	korkunç	9
18	iyi	9
19	bütün	8
20	üçüncü	7
21	sihirli	7
22	ilk	7
23	daha	7
24	tuhaf	6
25	böyle	6
26	filmdeki	5
27	dolu	5
28	başka	5
29	zamanki	4
30	yeni	4
31	uzun	4
32	tatlı	4
33	son	4
34	neşeli	4
35	yeryüzündeki	3
36	tehlikeli	3

37	saydam	3
38	parlak	3
39	odadaki	3
40	minik	3
41	korkak	3
42	karanlık	3
43	iki	3
44	geniş	3
45	derin	3
46	bazı	3
47	şöminedeki	2
48	şatosundaki	2
49	önemli	2
50	önceki	2
51	öbür	2
52	çift	2
53	çeşitli	2
54	yürekli	2
55	yüksek	2
56	yeterli	2
57	yersiz	2
58	yedi	2
59	yakın	2
60	uzak	2
61	tek	2
62	muhteşem	2
63	minicik	2
64	milyonlarca	2
65	kara	2
66	kanatlı	2
67	ilginç	2
68	haklı	2
69	güçlü	2
70	güç	2
71	ertesi	2
72	dışarıdaki	2
73	boş	2
74	benzer	2
75	belli	2

76	başarılı	2
77	günlük	1
78	çünkü	1
79	heyecanlı	1
80	beyaz	1
81	kopkoyu	1
82	macera	1
83	ürpertici	1
84	solgun	1
85	okul	1
86	özel	1
87	on	1
88	zaman	1

89	olumlu	1
90	fazla	1
91	candan	1
92	tam	1
93	oradaki	1
94	aynı	1
95	sevinçli	1
96	ciddi	1
97	serüvenlerindeki	1
98	etkili	1
99	gereksiz	1
100	gizli	1

Tablo 40: Korkular Prensi İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	çok	41
2	yalın	18
3	sonra	18
4	hiç	12
5	daha	12
6	artık	12
7	birden	10
8	önce	9
9	hız	9
10	hemen	9
11	bu	9
12	yine	7
13	ne	7
14	gerçekte	7
15	böylece	7
16	pek	6
17	korku	6
18	hep	6
19	fazla	6
20	en	6
21	diye	6

22	iyi	5
23	birlikte	5
24	öfkeyle	4
25	yerine	4
26	yeniden	4
27	sık	4
28	iyice	4
29	geç	4
30	daima	4
31	boşlukta	4
32	şimdiye	3
33	şimdi	3
34	üzere	3
35	yüzünden	3
36	sırada	3
37	heyecanla	3
38	güzel	3
39	gerçekten	3
40	erkenden	3
41	bir	3
42	şöyle	2
43	şu anda	2
44	öylesine	2
45	öyle	2

46	çabuk	2
47	zamanla	2
48	yaklaşmakta	2
49	tek başına	2
50	tek	2
51	tam	2
52	sevinçle	2
53	o sırada	2
54	neredeyse	2
55	neden	2
56	kötü	2
57	korkuyla	2
58	kendi	2
59	ilgiyle	2
60	güvende	2
61	eliyle	2
62	doğru	2
63	bunun üzerine	2
64	biraz	2
65	bile	2
66	az sonra	2
67	asla	2
68	son birkaç hafta boyunca	1
69	bu süre boyunca	1
70	bir sene boyunca	1
71	birkaç saniye içinde	1
72	birkaç saniye	1

	boyunca	
73	birkaç dakika içinde	1
74	bir an önce	1
75	bilerek	1
76	sessizce	1
77	doğruca	1
78	heyecanlı	1
79	korkunç	1
80	yalnız baş-	1
81	gibi	1
82	solgun	1
83	derin	1
84	güç	1
85	sabah	1
86	güç durumunda	1
87	kötü durumda	1
88	yanı başında	1
89	gün geçtikçe	1
90	güçlü	1
91	karşı karşıya	1
92	bunun için	1
93	geç saatlerde	1
94	tek başlarına	1
95	rahat	1
96	düşünceli	1
97	günden güne	1
98	gereksiz yere	1
99	bol	1
100	kısa sürede	1

Tablo 41: Korkular Prensi İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	24
2	ol-	20
3	yap-	10

4	kal-	10
5	dur-	10
6	sor-	9
7	gör-	9
8	izle-	8
9	haykır-	8

10	yaşa-	7
11	bil-	7
12	ek-	6
13	yapıl-	5
14	uyan-	5
15	unutma-	5
16	kork-	5
17	iste-	5
18	düşün-	5
19	dönüş	5
20	yardım et-	4
21	çağır-	4
22	uyu-	4
23	toplan-	4
24	titre-	4
25	otur-	4
26	olsa-	4
27	git-	4
28	başla-	4
29	ayrıl-	4
30	unut-	3
31	sürdür-	3
32	söyle-	3
33	olma-	3
34	korkma-	3
35	kapat-	3
36	izleme-	3
37	gülümse-	3
38	görün-	3
39	gel-	3
40	ekme-	3
41	dolaş-	3
42	devam et-	3
43	büyü-	3
44	bul-	3
45	bilme-	3
46	aç-	3
47	at-	3
48	anımsa-	3
49	anlat-	3
50	anla-	3
51	dön-	3

52	şaşır-	2
53	çıkır-	2
54	çalış-	2
55	yok et-	2
56	yat-	2
57	yanma-	2
58	ver-	2
59	vazgeç-	2
60	unutama-	2
61	tutsak et-	2
62	sür-	2
63	söz et-	2
64	sevin-	2
65	sev-	2
66	serpiştir-	2
67	parla-	2
68	kıpırda-	2
69	kıl-	2
70	küçül-	2
71	kurtul-	2
72	korkutma-	2
73	korkut-	2
74	kop-	2
75	konus-	2
76	kaybol-	2
77	karşıla-	2
78	kalk-	2
79	gül-	2
80	göster-	2
81	görül-	2
82	gönder-	2
83	giyin-	2
84	gir-	2
85	getir-	2
86	geliş-	2
87	filizlen-	2
88	fark et-	2
89	etkilen-	2
90	duyma-	2
91	dol-	2
92	değişiklik yap-	2
93	bekle-	2

94	bağır-	2
95	bayıl-	2
96	açıkla-	2
97	aydınlat-	2

98	atıl-	2
99	aldırış et-	2
100	abart-	2

Tablo 42: Korkular Prensi İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	47
2	gör-	12
3	yaşa-	11
4	çık-	9
5	izle-	9
6	gel-	8
7	yap-	7
8	korkut-	7
9	git-	7
10	düşün-	7
11	yitir-	5
12	ver-	5
13	taşı-	5
14	olma-	5
15	gir-	5
16	dön-	5
17	bırak-	5
18	bulun-	5
19	al-	5
20	çalış-	4
21	uçuş-	4
22	sev-	4
23	parla-	4
24	kork-	4
25	katıl-	4
26	işit-	4
27	iste-	4
28	görün-	4
29	bekle-	4
30	anla-	4

31	çal-	3
32	çakan-	3
33	çak-	3
34	yalvar-	3
35	uzan-	3
36	olduk-	3
37	canlandır-	3
38	büyü-	3
39	başar-	3
40	açıl-	3
41	atıl-	3
42	çalın-	2
43	yürü-	2
44	yapıl-	2
45	yakala-	2
46	uzaklaş-	2
47	titre-	2
48	süzül-	2
49	sür-	2
50	koru-	2
51	izlemesine-	2
52	izleme-	2
53	incele-	2
54	in-	2
55	ilerle-	2
56	hastalan-	2
57	gizlen-	2
58	geliş-	2
59	ek-	2
60	duyumsa-	2
61	durma-	2
62	dinle-	2
63	den-	2

64	davran-	2
65	bit-	2
66	aç-	2
67	anlat-	2
68	acı-	2
69	bak-	2
70	aç-	2
71	oyna-	1
72	izle-	1
73	oturma-	1
74	oyna-	1
75	izle-	1
76	anlaşı-	1
77	kapan-	1
78	şimşek çak-	1
79	güvende ol-	1
80	kır-	
81	koş-	
82	vurul-	

83	şiddetlen-	
84	uyandır-	
85	yat-	
86	hazırla-	
87	kurtar-	
88	yatıştır-	
89	titret-	
90	kal-	
91	saç-	
92	oluştur-	
93	et-	
94	ekil-	
95	kalkış-	
96	bul-	
97	kur-	
98	dönüş-	
99	bak-	
100	canlan-	

Tablo 43: Korkular Prensi Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	38
2	gibi	29
3	kadar	17
4	çünkü	9
5	mi	5

6	mu	4
7	işte	4
8	doğru	3
9	rağmen	2
10	mısın	1
11	etkisi	1
12	mudur	1
13	denli	1

Tablo 44: Korkular Prensi Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	98
2	de	42

3	da	33
4	ancak	30
5	ki	12
6	ne	8

7	oysa	6
8	bile	6
9	eğer	4
10	hem	3

11	ya	2
12	ise	2
13	ama	1

Tablo 45: Korkular Prensi Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	baksana	4
2	Beş Kafadar	3
3	ne olur	2
4	ne	2
5	kadar	2
6	bir	2
7	Ay Dede	2
8	anneciğim	2
9	ne olur bizi kurtar	1
10	ne güzel bir öyküdü	1
11	ne gereği var	1
12	kendinden emin bir hâlde	1
13	demek ki bundan sonra da olamayacağız	1
14	demek bu kadar kötü biriyim ha	1
15	bugün günlerden cumartesi	1
16	az sonra hepimizi kendisine katacak	1
17	a, şu kanatlı kedilere bakın	1
18	a, eski dostum	1

19	ayıy	1
20	hiü	1
21	haksızlık	1
22	gibi	1
23	söylesenize	1
24	kuzum	1
25	haydi	1
26	öyle mi	1
27	kapatın	1
28	korkun boşuna	1
29	ya	1
30	annem	1
31	olma	1
32	eski	1
33	sakın	1
34	sakın ha	1
35	ha	1
36	hakkınız	1
37	azıttın	1
38	söylesene	1
39	ne olur acımayın bana	1
40	ah	1
41	korumalıyım	1
42	nasıl yani	1
43	korkmuyorum	1
44	kahramanım	1
45	aç	1
46	sevgili günlük	1
47	ayrılmayız sonsuza kadar	1
48	ne olur ay dede	1

49	ya dünyada`kiler	1
50	işığım	1
51	iş birliği	1

52	umarım	1
53	kolay	1
54	çalış	1
55	arkadaşınız	1

Tablo 46: Korkular Prensi Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	kendi	24
2	şey	17
3	o	17
4	sen	14
5	ne	13
6	bu	13
7	onlar	12
8	bunlar	12
9	biz	12
10	onun	11
11	siz	10
12	biri	9
13	beni	9
14	onları	8
15	kimse	8
16	ben	8
17	benim	4
18	herkes	3

19	bunun	3
20	bizim	3
21	başkası	3
22	şu	2
23	ora	2
24	ondan	2
25	nerede	2
26	kim	2
27	kendisine	2
28	hepsi	2
29	hepimiz	2
30	birbirleri	2
31	başka	1
32	bazı	1
33	burada	1
34	bundan	1
35	diğerleri	1
36	falan	1
37	sana	1
38	çoğu	1
39	birbirimiz	1

Tablo 47: Korkular Prensi İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	yardım et-	6
2	zarar ver-	4
3	yanıt ver-	4
4	söküp at-	4

5	karar ver-	4
6	el ele tutuş-	3
7	yanına var-	2
8	uçuşup dur-	2
9	sona er-	2
10	ne de olsa	2
11	kötüye git-	2

12	karşılık ver-	2
13	kanat çırp-	2
14	izin verme-	2
15	izin ver-	2
16	demek ki	2
17	ant iç-	2
18	tek başına kalama-	1
19	ne yazık ki	1
20	kanatlarını çırpıp dur-	1
21	güç de olsa	1
22	gözlerinden yaşlar boşan-	1
23	el ele tutuş-	1
24	geziye çık-	1
25	fırsat bil-	1
26	can at-	1
27	tadını çıkar-	1
28	söze başla-	1
29	haksızlık et-	1
30	tekme at-	1
31	korku yaşama-	1
32	anlamış ol-	1
33	yeterli ol-	1
34	dehşete düş-	1
35	yenik düş-	1
36	şimşekler çak-	1
37	var ol-	1
38	var olduk-	1
39	yerinden kalk-	1
40	uykuya dal-	1
41	özür dile-	1
42	geri dön-	1
43	geri kalma-	1
44	sona erdik-	1
45	çığlıklar at-	1
46	ilgi göster-	1
47	yardım iste-	1
48	antlarını iç-	1
49	yok etme-	1
50	yardım et-	1
51	and iç-	1

52	hak ver-	1
53	halka ol-	1
54	andımızı iç-	1
55	karşı çık-	1
56	yalnız kalama-	1
57	geç kal-	1
58	güçsüz kal-	1
59	yolculuk yap-	1
60	yolculuk yapıp-	1
61	gidip gel-	1
62	acı çekip dur-	1
63	çekip al-	1
64	yuvatlanıp dur-	1
65	söküp at-	1
66	var olma-	1
67	sökülüp atıl-	1
68	iş yapma-	1
69	iş kur-	1
70	iş yap-	1
71	harekete geç-	1
72	el ele tutuş-	1
73	mutluluk duy-	1
74	zarar ver-	1
75	izin ver-	1
76	haber al-	1
77	arkadaşlık kur-	1
78	kulak kabart-	1
79	kulak kabartmak-	1
80	yol al-	1
81	söz ver-	1
82	tadını çıkar-	1
83	sohbete tutuş-	1
84	gözlerini kapa-	1
85	serüvene atıl-	1
86	kanatlarını çırp-	1
87	yollara düş-	1
88	sözlerini sürdür-	1
89	sorun çıkma-	1
90	hızını kes-	1
91	kendilerini alama-	1

92	işaret gönder-	1
93	yineleyip dur-	1
94	kenara çekil-	1
95	peşine takıl-	1

96	yer ver	1
97	sözün kıtası	1
98	soluk al-	1
99	yola koyul-	1
100	korkuya kapıl-	1

Tablo 48: Korkular Prensi İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	tek tek	2
2	sık sık	2
3	bir bir	1
4	derin derin	1
5	bol bol	1
6	bilgiç bilgiç	1
7	şaşkın şaşkın	1
8	sıkı sıkı	1

9	mışıl mışıl	1
10	yeşil yeşil	1
11	pırlıl pırlıl	1
12	köpük köpük	1
13	avaz avaz	1
14	ağır ağır	1
15	peembe peembe	1
16	tane tane	1

3.1.5. Ormandaki Giz Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 49: Ormandaki Giz İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	91
2	Can	75
3	fil	56
4	Sinem	46
5	arkadaş	46
6	maymun	40
7	ağaç	36
8	yer	32
9	ışık	31
10	orman	25
11	ormanın	22
12	ay	19

13	Pırlıltı'nın	18
14	Bora	18
15	yerli	17
16	hayvan	17
17	insan	16
18	güç	16
19	Doğan	16
20	ceviz	15
21	korsan	14
22	Hindistan	14
23	gökyüzü	14
24	ara	14
25	var	13
26	dost	13
27	çevre	12

28	ses	12
29	Beş Kafadar	12
30	çığlık	11
31	çalı	11
32	yan	11
33	kaya	11
34	iş	11
35	ev	11
36	baloncuk	11
37	adam	11
38	üstü	10
39	yok	10
40	yardım	10
41	oyuk	10
42	gece	10
43	baş	10
44	karanlık	9
45	güneş	9
46	derinlik	9
47	yıldız	8
48	yüzük	8
49	saat	8
50	durum	8
51	yol	7
52	tepe	7
53	sırt	7
54	saldırı	7
55	göz	7
56	el	7
57	çocuk	6
58	çare	6
59	zaman	6
60	yeryüzü	6
61	yemek	6
62	kıta	6
63	köşe	6
64	kol	6
65	kez	6

66	içinde	6
67	iyilik	6
68	gün	6
69	yaşam	5
70	varlık	5
71	süre	5
72	su	5
73	serveten	5
74	peri	5
75	kadın	5
76	iç	5
77	hayvanlar	5
78	düşman	5
79	değnek	5
80	değil	5
81	dakika	5
82	anda	5
83	Afrika	5
84	şaşkılık	4
85	ülke	4
86	yasa	4
87	son	4
88	macera	4
89	kız	4
90	hırsızlık	4
91	hazine	4
92	hava	4
93	güzellik	4
94	görev	4
95	bulut	4
96	ateş	4
97	alt	4
98	ad	4
99	üzeri	3
100	yağmur	3

Tablo 50: Ormandaki Giz İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	140
2	bu	87
3	beş	23
4	o	21
5	her	20
6	sihirli	17
7	büyük	17
8	güzel	13
9	tüm	12
10	başka	11
11	tuhaf	10
12	hiçbir	10
13	vahşi	9
14	ormandaki	9
15	birer	9
16	üç	8
17	sık	8
18	yüksek	7
19	küçük	7
20	iki	7
21	derin	7
22	ilginç	6
23	birtakım	6
24	birkaç	6
25	yaşlı	5
26	tek	5
27	korkunç	5
28	şu	4
29	zavallı	4
30	tam	4
31	son	4
32	minicik	4
33	kara	4
34	ilk	4

35	hiç	4
36	gökyüzündeki	4
37	öbür	3
38	yorgun	3
39	yavru	3
40	uzun	3
41	sıkı	3
42	kaplı	3
43	içindeki	3
44	ellerindeki	3
45	dört	3
46	dolu	3
47	azgın	3
48	arka	3
49	acımasız	3
50	şımarık	2
51	üstündeki	2
52	öfkeli	2
53	yeşil	2
54	yeryüzündeki	2
55	yeni	2
56	ulu	2
57	tehlikeli	2
58	sorumsuz	2
59	silâhli	2
60	sevimli	2
61	sağlıklı	2
62	parlak	2
63	muhteşem	2
64	kesin	2
65	güçlü	2
66	geniş	2
67	fosforlu	2
68	diğer	2
69	böyle	2
70	binlerce	2
71	beyaz	2

72	küçüçük	1
73	birçok	1
74	yabani	1
75	farklı	1
76	dev	1
77	renklerdeki	1
78	iyi	1
79	tatlı	1
80	öyle	1
81	oldukça	1
82	ileri	1
83	taraf	1
84	kötü	1
85	kısıık	1
86	başımındaki	1

87	çevrelerindeki	1
88	renksiz	1
89	solgun	1
90	ağaçtaki	1
91	karanlık	1
92	akıllı	1
93	yürek	1
94	yararlı	1
95	boş	1
96	alaycı	1
97	kolay	1
98	yarım	1
99	koyu	1
100	bütün	1

Tablo 51: Ormandaki Giz İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	52
2	sonra	25
3	hiç	24
4	böylece	11
5	üzere	10
6	en	10
7	daha	10
8	önce	8
9	kadar	8
10	hızla	8
11	hemen	8
12	artık	8
13	sırada	7
14	sonunda	7
15	şöyle	6
16	şimdi	6
17	yeniden	6
18	yalnızca	6
19	diye	6

20	bile	6
21	az	6
22	öylesine	5
23	neredeyse	5
24	nasıl	5
25	korkudan	5
26	güçlük	5
27	sık	4
28	sevinçle	4
29	ne	4
30	kötü	4
31	korkuyla	4
32	iyi	4
33	göre	4
34	böyle	4
35	birden	4
36	oraya	3
37	korku içinde	3
38	iyice	3
39	derken	3
40	daldan dala	3
41	boşuna	3

42	boyunca	3
43	bir	3
44	öyle	2
45	öfke	2
46	çabuk	2
47	çabucak	2
48	uzun	2
49	tatlı	2
50	sessizce	2
51	sağlıklı	2
52	sağa sola	2
53	o sırada	2
54	orada	2
55	oldukça	2
56	ilk	2
57	ilginç	2
58	hâlde	2
59	hep	2
60	güçlü	2
61	gibi	2
62	gerçekten	2
63	gerçekte	2
64	böylesine	2
65	birer	2
66	başboş	2
67	ağır	2
68	iki üç dakika içinde	1
69	bu süre içinde	1
70	birkaç saniye içinde	1

71	bir an önce	1
72	önde	1
73	doğrusu	1
74	muhteşem	1
75	kısaca	1
76	sevimli	1
77	öyleyse	1
78	güzel	1
79	boşa	1
80	zorunda	1
81	ılık	1
82	belli	1
83	içeri	1
84	son	1
85	şekil	1
86	boğulurcasına	1
87	tamamen	1
88	yüksek	1
89	parlak	1
90	şimdiden	1
91	sessiz	1
92	fazla	1
93	dışarı	1
94	sıkıcı	1
95	miskin	1
96	sürekli	1
97	kolay	1
98	olmuşçasına	1
99	bir lokmada	1
100	bakar bakmaz	1

Tablo 52: Ormandaki Giz İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	36
2	ol-	30
3	gör-	12

4	gel-	12
5	bul-	10
6	bak-	13
7	yap-	9
8	görün-	9
9	bak-	13

10	anla-	9
11	düşün-	8
12	başla-	8
13	kork-	6
14	kal-	6
15	izle-	6
16	sevin-	5
17	otur-	5
18	kalma-	5
19	haykır-	5
20	bil-	5
21	al-	5
22	çalış-	4
23	uyan-	4
24	titre-	4
25	sor-	4
26	kapla-	4
27	işit-	4
28	iste-	4
29	ilerle-	4
30	görünme-	4
31	gerek-	4
32	fısılda-	4
33	belir-	4
34	ağla-	4
35	at-	4
36	ara-	4
37	şaşır-	3
38	çık-	3
39	yürü-	3
40	yaşa-	3
41	yardım et-	3
42	yaklaş-	3
43	söyle-	3
44	serpiştir-	3
45	saldır-	3
46	konuş-	3
47	hoşlan-	3
48	göreme-	3
49	gizlen-	3
50	git-	3
51	öfkelen-	2

52	yüksel-	2
53	ye-	2
54	yat-	2
55	yapma-	2
56	var-	2
57	tüken-	2
58	toparlan-	2
59	teşekkür et-	2
60	sön-	2
61	seslen-	2
62	onayla-	2
63	olama-	2
64	mırıldan-	2
65	kımıldama-	2
66	kurtar-	2
67	kullan-	2
68	korkut-	2
69	kaçır-	2
70	kaç-	2
71	işitil-	2
72	iç-	2
73	isteme-	2
74	gözlerini aç-	2
75	görme-	2
76	geçir-	2
77	düşünme	2
78	dön-	2
79	dur-	2
80	dayanama-	2
81	davran-	2
82	bırakma-	2
83	bozul-	2
84	beğen-	2
85	başla-	2
86	azal-	2
87	aydınlan-	2
88	atıl-	2
89	anlaşıp-	2
90	götür-	2
91	yerle bir et-	1
92	bir araya gel-	1
93	uçuş-	1

94	belirt-	1
95	zaman yitir-	1
96	bekle-	1
97	gözlerini kapa-	1

98	gözlerini kapat-	1
99	zaman yitirme-	1
100	İşe koyul-	1

Tablo 53: Ormandaki Giz İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	37
2	gel-	15
3	git-	12
4	yap-	11
5	gör-	11
6	görün-	10
7	çık-	8
8	dön-	8
9	at-	8
10	dur-	7
11	yaşa-	6
12	kes-	6
13	ilerle-	6
14	çalış-	5
15	kaçır-	5
16	bulun-	5
17	yüksel-	4
18	parla-	4
19	kaç-	4
20	geçme-	4
21	bekle-	4
22	bak-	4
23	anımsat-	4
24	öldür-	3
25	yaklaş-	3
26	uğra-	3
27	koş-	3
28	korkma-	3
29	kork-	3
30	izle-	3

31	in-	3
32	geç-	3
33	de-	3
34	bul-	3
35	bekleme-	3
36	aç-	3
37	anlat-	3
38	al-	3
39	yürü-	2
40	yitir-	2
41	yapıl-	2
42	ver-	2
43	var-	2
44	uyu-	2
45	tüken-	2
46	tut-	2
47	taşı-	2
48	sön-	2
49	otur-	2
50	kurtul-	2
51	koru-	2
52	kapla-	2
53	işit-	2
54	iste-	2
55	haykır-	2
56	gizlen-	2
57	gez-	2
58	eğil-	2
59	düşünme-	2
60	düşün-	2
61	dinlen-	2
62	dile-	2
63	den-	2

64	bulama-	2
65	bat-	2
66	ağla-	2
67	anla-	2
68	ak-	2
69	ilerle-	1
70	görün-	1
71	göz kırp-	1
72	harcan-	1
73	el ele tutuş-	1
74	dokun-	1
75	ulu-	1
76	titre-	1
77	bilme-	1
78	es-	1
79	kapa-	1
80	fırlat-	1
81	göster-	1
82	kopar-	1

83	sabırsızlan-	1
84	güven-	1
85	atla-	1
86	gir-	1
87	kıpırdayama-	1
88	bırak-	1
89	iştil-	1
90	kurtar-	1
91	götür-	1
92	yara-	1
93	belir-	1
94	yağacak-	1
95	olma-	1
96	döneme-	1
97	eri-	1
98	çırpın-	1
99	sars-	1
100	aldır-	1

Tablo 54: Ormandaki Giz Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	35
2	gibi	15
3	evet	11
4	kadar	5
5	başka	4
6	-e doğru	4

7	sanki	3
8	işte	3
9	-a doğru	2
10	mi	1
11	değin	1
12	beri	1
13	mıyız	1
14	üzere	1
15	oyuncakla	1

Tablo 55: Ormandaki Giz Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	151

2	de	38
3	da	32
4	çünkü	26

5	ancak	20
6	ki	12
7	oysa	10
8	üstelik	8
9	ama	7
10	bile	6

11	ne	4
12	gene	3
13	ile	2
14	ise	1
15	eğer	1
16	yoksa	1

Tablo 56: Ormandaki Giz Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ya	5
2	söyle	4
3	ah	3
4	yazık	2
5	hayır	2
6	hadî	2
7	oysa gökyüzü karabulutlarla kaplı	1
8	aaa	1
9	yıldız	1
10	iyi	1
11	kaç	1

12	olur	1
13	eyvah	1
14	sineeemm	1
15	Pırlıtın	1
16	nerdesiniz	1
17	ayrılmayız	1
18	ayrılmayız sonsuza kadar	1
19	kes	1
20	çalış	1
21	durma	1
22	koca	1
23	sersem	1
24	haydi	1
25	oğlum	1

Tablo 57: Ormandaki Giz Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	onlar	33
2	şey	22
3	kendi	16
4	ne	15
5	bu	15
6	siz	11
7	biz	10

8	kimse	9
9	kendileri	9
10	biri	9
11	onları	8
12	onun	7
13	onu	7
14	ona	7
15	hepsi	7
16	bunun	7
17	bizim	6

18	ben	6
19	bunu	5
20	bunlar	5
21	bizi	5
22	bana	5
23	herkes	4
24	burada	4
25	sizin	3
26	sizi	3
27	sana	3
28	nereye	3
29	kendisi	3
30	hiçbiri	3
31	diğerleri	3
32	buna	3
33	birbirleri	3
34	beni	3
35	başkası	3
36	o	2

37	kim	2
38	diğer	2
39	şu	1
40	birçoğu	1
41	bunları	1
42	ondan	1
43	seni	1
44	benim	1
45	kendini	1
46	şurada	1
47	buradan	1
48	şeye	1
49	bundan	1
50	senin	1
51	oralarda	1
52	bazı	1
53	öbürü	1
54	birbirine	1
55	bir	1

Tablo 58: Ormandaki Giz İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	yardım et-	7
2	yol al-	4
3	çekip git-	3
4	soluk al-	3
5	belli ol-	3
6	yola koyul-	2
7	yok olup git-	2
8	yok olup	2
9	yok ol-	2
10	yardım iste-	2
11	yardıma gel-	2
12	yanına var-	2
13	söz ver-	2
14	pusuda bekle-	2
15	göz kamaştır-	2

16	ant iç-	2
17	sevinç çığıkları at-	1
18	ne yazık ki	
19	hayal kırıklığına uğra-	1
20	el ele tutuşarak	1
21	daldan dala atlayarak-	1
22	bir başına kal-	1
23	alt üst et-	1
24	kanat çırp-	1
25	fark et-	1
26	yolculuk yap-	1
27	devam et-	1
28	gözlerini kapa-	1
29	yerle bir et-	1

30	iyilik yap-	1
31	boy at-	1
32	yol aç-	1
33	sona er-	1
34	işe yarama-	1
35	yol açabil-	1
36	zorunda kal-	1
37	yardım dile-	1
38	yardım edeme-	1
39	yardım ettik-	1
40	işe koyul-	1
41	kendilerini alama-	1
42	güvende ol-	1
43	güvende ol-	1
44	yerinden fırla-	1
45	dışarı fırla-	1
46	kaçmaya başla-	1
47	neden ol-	1
48	belli ol	1
49	belli etme-	1
50	belli olma-	1
51	devam et-	1
52	sohbet et-	1
53	teşekkür et-	1
54	soluk al-	1
55	heyecanları yatış-	1
56	gözlerinden yaşlar ak-	1
57	gününü göster-	1
58	yok olma-	1
59	yardıma gel-	1
60	andımızı iç-	1
61	feda et-	1
62	çare bul-	1
63	belli etme-	1
64	yola çık-	1
65	sonu gel-	1
66	ortaya çık-	1
67	ortaya koy-	1

68	sessizliği boz-	1
69	yanından ayrılm-	1
70	aldırış etme-	1
71	yaramazlık yapmak-	1
72	gereksiz bul-	1
73	yaramazlık yapmak	1
74	gösteriş yapmak-	1
75	yardım isteme-	1
76	yere yığıl-	1
77	umudunu yitirme-	1
78	ortalıkta görünme-	1
79	yer yarıl-	1
80	umutları kalma-	1
81	karşılık verme-	1
82	başına gelen-	1
83	yorgun düş-	1
84	karar ver-	1
85	selam ver-	1
86	buna karşılık	1
87	karşılık ver-	1
88	karşılık	1
89	karşılık bekle-	1
90	geri çekil-	1
91	geri dön-	1
92	huzuru kalma-	1
93	kavgaya tutuş-	1
94	meydan oku-	1
95	yanıt alama-	1
96	üzüntüye kapıl-	1
97	göze al-	1
98	göze çarp-	1
99	elinden kaçır-	1
100	plan yap-	1

Tablo 59: Ormandaki Giz İkilime Sıklık Listesi

Sıra no	İkilime	Kullanım sıklığı
1	sık sık	4
2	ağır ağır	1
3	ormandaki ormandaki	1
4	tatlı tatlı	1
5	sessiz sessiz	1

6	miskin miskin	1
7	ışıl ışıl	1
8	iri iri	1
9	sıkı sıkı	1
10	üzgün üzgün	1
11	keyifli keyifli	1

3.1.6. Sihirli Balık Eseri Kelime Raporları

Tablo 60: Sihirli Balık İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	90
2	Göl	49
3	Can	47
4	Sinem	32
5	su	28
6	Merlin	28
7	balık	25
8	renk	22
9	Katya	21
10	üzeri	19
11	gece	18
12	peri	17
13	iç	17
14	baş	17
15	yer	16
16	Bora	15
17	baykuş	15
18	kuyu	14
19	kutup	14
20	güç	14

21	zaman	13
22	yıldızı	13
23	yolculuk	13
24	serüven	13
25	Doğan	13
26	Pırlıltı'nın	12
27	arkadaş	12
28	yol	11
29	durum	11
30	Beş Kafadar	11
31	süre	10
32	gökyüzü	10
33	var	9
34	ses	9
35	renkleri	9
36	hazine	9
37	gün	9
38	ev	9
39	ay	9
40	yıldız	8
41	toz	8
42	tepe	8
43	saray	8

44	değil	8
45	ayna	8
46	ışık	7
47	yok	7
48	saat	7
49	orman	7
50	koridor	7
51	dış	7
52	dost	7
53	anne	7
54	yeryüzü	6
55	kardeş	6
56	gibi	6
57	yatak	5
58	yan	5
59	tarla	5
60	soluk	5
61	görev	5
62	grilik	5
63	anda	5
64	üzerleri	4
65	çevre	4
66	sabah	4
67	nefes	4
68	mesaj	4
69	konuk	4
70	karşı	4
71	hafta	4
72	güzellik	4

73	görüntü	4
74	dip	4
75	damla	4
76	cin	4
77	bebek	4
78	ağız	4
79	ateş	4
80	ara	4
81	şey	3
82	şaşkınlık	3
83	şahin	3
84	ışığı	3
85	öpücük	3
86	yüreklilik	3
87	yeryüzüne	3
88	yardım	3
89	uyku	3
90	tepesi	3
91	taş	3
92	taraf	3
93	sevgi	3
94	peşi	3
95	oksijen	3
96	nehirin	3
97	melodi	3
98	kıyı	3
99	köşe	3
100	kişi	3

Tablo 61: Sihirli Balık İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	131
2	bu	78
3	her	27
4	sihirli	25
5	beş	22

6	tüm	17
7	o	16
8	mavi	16
9	tuhaf	10
10	güzel	10
11	uzun	6
12	küçük	6
13	dört	6

14	dolu	6
15	büyük	6
16	güzelim	5
17	gökyüzündeki	5
18	eşsiz	5
19	derin	5
20	böyle	5
21	aynı	5
22	yeşil	4
23	türlü	4
24	türden	4
25	tek	4
26	tatlı	4
27	kısa	4
28	göldeki	4
29	birçok	4
30	üçüncü	3
31	üzerindeki	3
32	önemli	3
33	zamanki	3
34	yeni	3
35	ufaklı	3
36	sıcak	3
37	renkli	3
38	patika	3
39	koyu	3
40	irili	3
41	iki	3
42	hiçbir	3
43	gizli	3
44	diğer	3
45	dipsiz	3
46	birkaç	3
47	şu	2
48	üç	2
49	ünlü	2
50	öbür	2
51	yepyeni	2
52	tam	2
53	son	2
54	sivri	2
55	sessiz	2

56	sakin	2
57	renk	2
58	pırıl	2
59	minicik	2
60	kızıl	2
61	kötü	2
62	kuyudaki	2
63	karşı	2
64	kal	2
65	kahraman	2
66	içindeki	2
67	hiç	2
68	hazır	2
69	hangi	2
70	güçlü	2
71	güç	2
72	fosforlu	2
73	eskisi	2
74	dip	2
75	dar	2
76	belirsiz	2
77	kamaştırıcı	1
78	kızılımsı	1
79	muhteşem	1
80	kara	1
81	önde	1
82	erken	1
83	dış	1
84	olumsuz	1
85	bulan	1
86	masmavi	1
87	uzak	1
88	nasıl	1
89	sabırsız	1
90	ilk	1
91	hızlı	1
92	doğru	1
93	önceki	1
94	kayıp	1
95	bahçe	1
96	açıklı	1
97	koyulu	1

98	gri	1
99	haklı	1

100	başka	1
-----	-------	---

Tablo 62: Sihirli Balık İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	ol-	35
2	de-	23
3	git-	13
4	yaşa-	11
5	yap-	10
6	bil-	9
7	anla-	9
	gel-	8
8	bul-	8
9	izle-	7
10	görün-	7
11	yürü-	6
12	sor-	6
13	parla-	6
14	iste-	6
15	başla-	6
16	kal-	5
17	işitil-	5
18	başla-	5
19	azal-	5
20	sıçra-	4
21	haykır-	4
22	gör-	4
23	geç-	4
24	üfle-	3
26	sür-	3
27	söyle-	3
28	kork-	3
29	in-	3
30	görünme-	3
31	gerek-	3
32	bilme-	3

33	bekle-	3
34	bak-	3
35	ayrılma-	3
36	başla-	3
37	yitir-	2
38	uç-	2
39	uzan-	2
40	ulaş-	2
41	tamamlan-	2
42	sev-	2
43	serp-	2
44	otur-	2
45	olma-	2
46	konuş-	2
47	görül-	2
48	gönder-	2
49	gizlen-	2
50	getir-	2
51	fırıla-	2
52	et-	2
53	düşünme-	2
54	dök-	2
55	dur-	2
56	dene-	2
57	besle-	2
58	atıl-	2
59	al-	2
60	geç-	2
61	uçuş-	2
62	süzül-	1
63	taniş-	1
64	katıl-	1
65	ara-	1
66	kalabil-	1
67	kullanabil-	1

68	sön-	1
69	sağla-	1
70	hazır ol-	1
71	acıma-	1
72	susama-	1
73	at-	1
74	güçlendir-	1
75	yaklaş-	1
76	uzat-	1
77	selamla-	1
78	gerçekleştir-	1
79	uzak kal-	1
80	uçabil	1
81	terk et-	1
82	süsle-	1
83	soluk al-	1
84	heyecanlan-	1

85	aç-	1
86	toplan-	1
87	çekip git-	1
88	şaşır-	1
89	gel-	1
90	anlaş-	1
91	ulaş-	1
92	kaybol-	1
93	aydınlan-	1
94	tamamla-	1
95	dolup taş-	1
96	yanıl-	1
97	kucaklaş-	1
98	dön-	1
99	yaz-	1
100	giy-	1

Tablo 63: Sihirli Balık İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	26
2	geç-	9
3	git-	8
4	gel-	8
5	yaşa-	6
6	inanıl-	6
7	yitir-	5
8	yap-	5
9	yürü-	4
10	görün-	4
11	tutuş-	4
12	sıçra-	4
13	sür-	4
14	parla-	4
15	kayna-	4
16	göster-	4

17	bekle-	4
18	al-	4
19	çök-	4
20	olma-	3
21	kaç-	3
22	in-	3
23	gör-	3
24	bul-	3
25	başla-	3
26	üfle-	2
27	öğren-	2
28	yüz-	2
29	uyu-	1
30	uyan-	2
31	tırman-	2
32	toplan-	2
33	titre-	2
34	süzül-	2
35	olup-	2

36	kuru-	2
37	konuş-	2
38	izleme-	2
39	görül-	2
40	gerek-	2
41	bulun-	2
42	beslen-	2
43	anlat-	2
44	doğ-	2
45	çırp-	2
46	ürk-	1
47	at-	1
48	çıkır-	1
49	inme-	1
50	iste-	1
51	tanış-	1
52	izle-	1
53	dön-	1
54	parla-	1
55	başla-	1
56	usanma-	1
57	sev-	1
58	zaman yitirme-	1
59	dayanış-	1
60	hazırla-	1
61	çarpma-	1
62	korun-	1
63	ısırl-	1
64	topla-	1
65	bit-	1
66	giy-	1
67	koş-	1
68	oluştur-	1

69	kıvr-	1
70	gizlen-	1
71	çek-	1
72	dön-	1
73	değiş-	1
74	geçir-	1
75	yanıl-	1
76	tamamla-	1
77	öp-	1
78	açıkla-	1
79	bil-	1
80	girme-	1
81	düşün-	1
82	çök-	1
83	gönder-	1
84	ulaş-	1
85	çevrele-	1
86	açıl-	1
87	dur-	1
88	geleme-	1
89	uza-	1
90	var-	1
91	saç-	1
92	dizil-	1
93	aydınlan-	1
94	geçme-	1
95	incele-	1
96	inanılma-	1
97	bilin-	1
98	uyan-	1
99	boğ-	1
100	çıkır-	1

Tablo 64: Sihirli Balık Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	19

2	gibi	18
3	kadar	7
4	ancak	7
5	peki	6

6	mı	5
7	mi	5
8	evet	4
9	tamam	2
10	sanırım	2
11	misin	2
12	işte	2
13	-e doğru	1
14	mıydı	1

15	musunuz	1
16	-dan beri	1
17	denli	1
18	mü	1
19	dek	1
22	güçle	1
23	dokunuş	1
25	kimseyle	1

Tablo 65: Sihirli Balık Bağlaç Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	73
2	de	24
3	da	22
4	ama	12
5	ki	6
6	bile	6

7	ile	5
8	ne	4
9	yani	3
10	oysa	2
11	hem	2
12	yoksa	1
13	eğer	1
14	hatta	1
15	çünkü	1

Tablo 66: Sihirli Balık Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ol	4
2	yavrum	3
3	tanrım	3
4	ne	3
5	hoş	3
6	anneciğim	3
7	ya	2
8	keşke	2

9	hoşgeldiniz	2
10	arkadaşlar	2
11	çakal	1
12	doğru	1
13	şimdi	1
14	dipsiz	1
15	ha	1
16	üüüç	1
17	hoooop	1
18	bulduk	1
19	üzülme	1

20	söylesene	1
21	yap	1
22	haklısınız	1

23	haydi	1
24	geldik mi	1
25	üfle	1

Tablo 67: Sihirli Balık Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	bu	14
2	ne	11
3	herkes	11
4	ben	11
5	diğerleri	10
6	kendi	9
7	bunu	9
8	onlar	8
9	şey	7
10	benim	7
11	biz	6
12	biri	6
13	kendisi	5
14	kimse	4
15	buraya	4
16	burası	4
17	birbirleri	4
18	bana	4
19	onu	3
20	o	3
21	nereye	3
22	neler	3
23	hepsi	3

24	burada	3
25	bunlar	3
26	bizim	3
27	sen	2
28	sana	2
29	onun	2
30	hepimiz	2
31	buradan	2
32	buna	2
33	bizi	2
34	birçoğu	2
35	birbiri	2
36	oralarda	1
37	kendine	1
38	hiçbiri	1
39	başka	1
40	size	1
41	orada	1
42	kim	1
43	beni	1
44	onların	1
45	senin	1
46	ondan	1
47	bize	1
48	ona	1

Tablo 68: Sihirli Balık Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	yardım et-	3
2	sona er-	3
3	şaka yap-	2

1	yardım et-	3
2	sona er-	3
3	şaka yap-	2

4	yola çık-	2
5	söz et-	2
6	karar ver-	2
7	harekete geç-	2
8	geri getir-	2
9	geri dön-	2
10	fark et-	2
11	ele geçir-	2
12	antlarını iç-	2
13	yok olup git-	1
14	kara kara düşün-	1
15	el ele tutuş-	1
16	yardım al-	1
17	dost ol-	1
18	işine yara-	1
19	hazır ol-	1
20	farkına var-	1
21	terk et-	1
22	ortak ol-	1
23	ihtiyacı ol-	1
24	bulanık görün-	1
25	güzel ol-	1
26	karşılık ver-	1
27	soluk al-	1
28	araştırma yap-	1
29	anlayış göster-	1
30	çekip git-	1
31	ilet-	1
32	şimşek çak-	1
33	öpücü kondur-	1
34	dikkat et-	1
35	haber gönder-	1
36	zor olma-	1
37	geri dönme-	1
38	geri gel-	1
39	yolculuk yap-	1
40	dışarıya çıkama-	1
41	kolay olma-	1
42	zorunda kal-	1
43	yok ol-	1
44	içini çek-	1

45	içini rahatlat-	1
46	serüvenlere atıl-	1
47	sıkışıp kal-	1
48	uzak kal-	1
49	etkisi altına al-	1
50	yardım iste-	1
51	yararlı ol-	1
52	karar al-	1
53	yerlerini al-	1
54	hareket et-	1
55	bitmek tükenmek bilme-	1
56	sona er-	1
57	suya dal-	1
58	karşı gel-	1
59	soluk alma-	1
60	el çırp-	1
61	dalıp çık-	1
62	zarar ver-	1
63	ele geçirerek-	1
64	öyle ki	1
65	başına gelen-	1
66	ortaya çık-	1
67	işbirliği yapma-	1
68	ne yazık ki	1
69	ele geçir-	1
70	gurur duy-	1
71	çaresiz kal-	1
72	yardım alama-	1
73	yol aç-	1
74	hayal kırıklığına uğra-	1
75	hayal kırıklığına uğrat-	1
76	sürüp git-	1
77	gözden kaybol-	1
78	güçsüz kal-	1
79	özveride bulunma-	1
80	güçten düştük-	1

81	serüven yaşa-	1
----	---------------	---

Tablo 69: Sihirli Balık İkilime Sıklık Listesi

Sıra no	İkilime	Kullanım sıklığı
1	pırıl pırıl	4
2	derin derin	2
3	kara kara	1
4	akın akın	1

5	sık sık	1
6	tatlı tatlı	1
7	birer birer	1
8	yavaş yavaş	1
9	fokur fokur	1
10	ağır ağır	1
11	kıs kıs	1

3.1.7. Sihirli Işık Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 70: Sihirli Işık İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	72
2	anne	47
3	can	40
4	yıldız	39
5	ışık	34
6	gece	34
7	Sinem	33
8	oda	32
9	çocuk	29
10	baba	29
11	Bora	24
12	ev	23
13	var	21
14	güneş	20
15	yeryüzü	19
16	yok	18
17	yer	18
18	gün	17

19	gemi	17
20	zaman	16
21	göz	16
22	arkadaş	16
23	yan	14
24	iç	14
25	bulut	14
26	su	13
27	güç	13
28	gökyüzü	13
29	iş	12
30	bahçe	12
31	gökyüzünde	11
32	evin	11
33	el	11
34	bulutlar	11
35	yağmur	10
36	oyun	10
37	kapı	10
38	değil	10
39	söz	9

40	saat	9
41	Piyer	9
42	kulübe	9
43	kitap	9
44	avlu	9
45	arası	9
46	süre	8
47	hayal	8
48	an	8
49	ad	8
50	yemek	7
51	yatak	7
52	sokak	7
53	fırtına	7
54	dilek	7
55	bilgisayar	7
56	Bay Fırtına	7
57	şaşkınlık	6
58	tane	6
59	ses	6
60	sabah	6
61	oyuncak	6
62	okyanus	6
63	korsan	6
64	içine	6
65	hava	6
66	dolap	6
67	doktor	6
68	aile	6
69	toprak	5
70	sırada	5

71	pencere	5
72	mevsim	5
73	kez	5
74	ilâç	5
75	hastahane	5
76	fiçi	5
77	düşünce	5
78	dünya	5
79	duygu	5
80	bisiklet	5
81	baş	5
82	ada	5
83	üst	4
84	çevre	4
85	yüz	4
86	yaşam	4
87	yaş	4
88	yaz	4
89	rüya	4
90	para	4
91	paket	4
92	olan	4
93	meyve	4
94	köy	4
95	kucak	4
96	kaset	4
97	kahvaltı	4
98	insan	4
99	hastane	4
100	dost	4

Tablo 71: Sihirli Işık İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	186
2	bu	46
3	o	35
4	küçük	32

5	iki	19
6	kara	16
7	her	13
8	güzel	13
9	büyük	12
10	bütün	11

11	beş	11
12	uzun	9
13	üç	7
14	tıpkı	7
15	dört	7
16	başka	7
17	mavi	6
18	hiçbir	6
19	geç	6
20	öyle	5
21	tüm	5
22	tuhaf	5
23	sihirli	5
24	parlak	5
25	kısa	5
26	ilk	5
27	şu	4
28	öbür	4
29	tek	4
30	sıcak	4
31	kapkara	4
32	dolu	4
33	dar	4
34	böyle	4
35	birkaç	4
36	batık	4
37	aynı	4
38	şirin	4
39	öfkeli	3
40	çeşit	3
41	yoksul	3
42	yeni	3
43	türlü	3
44	tatlı	3
45	tahta	3
46	soğuk	3
47	sevimli	3
48	sevgili	3
49	serin	3
50	muhteşem	3
51	minicik	3
52	kollu	3

53	kentteki	3
54	içindeki	3
55	biçimindeki	3
56	anamlı	3
57	şaşkın	3
58	işık	2
59	zorunda	2
60	yıkık	2
61	yüklü	2
62	yumuşacak	2
63	yeter	2
64	yarı	2
65	temiz	2
66	tekerlekli	2
67	tam	2
68	sokaktaki	2
69	sevecen	2
70	sayısız	2
71	pamuklu	2
72	olanaksız	2
73	mutlu	2
74	kırmızı	2
75	kirli	2
76	kimi	2
77	katlı	2
78	kaplı	2
79	içten	2
80	ince	2
81	gökyüzündeki	2
82	geniş	2
83	eski	2
84	ekili	2
85	doğru	2
86	derin	2
87	bahçe	2
88	meyve ağaçlarıyla dolu	2
89	korkunç	1
90	dağınık	1
91	on	1
92	neşe	1
93	altı	1

94	son	1
95	uygun	1
96	renk	1
97	lâstik	1

98	yavaş	1
99	değerli	1
100	sessiz	1

Tablo 72: Sihirli Işık İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	62
2	sonra	22
3	daha	22
4	hiç	13
5	diye	12
6	böylece	11
7	önce	10
8	birden	10
9	artık	9
10	birlikte	8
11	şimdi	6
12	yine	6
13	yeniden	6
14	yavaş	6
15	sonunda	6
16	ne	6
17	nasıl	6
18	heyecan	6
19	yalnızca	5
20	tam	5
21	en	5
22	bir	5
23	aceleyle	5
24	şaşkın	4
25	sessizce	4
26	ol	4
27	hâlâ	4
28	hep	4
29	gözlerle	4
30	doğrusu	4

31	doğru	4
32	üzeri	3
33	öyle	3
34	sık	3
35	neredeyse	3
36	hemen	3
37	göre	3
38	der	3
39	üstünde	2
40	öfkeden	2
41	çoktan	2
42	çabuk	2
43	çabucak	2
44	yapayalnız	2
45	yakın	2
46	son	2
47	sevinçle	2
48	sesiyle	2
49	sağlıklı	2
50	saydam	2
51	sabırsızlıkla	2
52	pek	2
53	kahkahalarla	2
54	içten	2
55	ilk	2
56	hâlde	2
57	güç	2
58	güzел	2
59	gerçekten	2
60	gerçekte	2
61	fokur	2
62	erkenden	2
63	demek	2

64	biraz	2
65	ağır	2
66	zevкли bir duruma	1
67	yardımcı olmak için	1
68	uzun zaman boyunca	1
69	sessiz bir şekilde	1
70	sakat olduğu için	1
71	kendinden emin bir hâlde	1
72	hep bir ağızdan	1
73	ara	1
74	gittikçe	1
75	şirin	1
76	neşeyle	1
77	düzenli	1
78	sıra	1
79	küçük	1

80	hız	1
81	büyük	1
82	uygun	1
83	güm	1
84	bile	1
85	yakından	1
86	dikkat	1
87	gizlice	1
88	sessiz	1
89	ne kadar	1
90	büsbütün	1
91	nereden	1
92	üstelik	1
93	tam tersine	1
94	asır	1
95	sevinc içinde	1
96	son derece	1
97	hoşnut	1
98	dün gece	1
99	yağışlı	1
100	öfkeli	1

Tablo 73: Sihirli Işık İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	ol-	24
2	gör-	18
3	de-	18
4	iste-	15
5	gel-	11
6	yap-	10
7	kal-	10
8	belir-	10
9	görün-	9
10	aç-	9
11	otur-	8
12	git-	8

13	sor-	7
14	izle-	7
15	bekle-	7
16	anla-	7
17	işit-	6
18	dur-	6
19	bul-	6
20	bak-	6
21	sev-	5
22	konus-	5
23	gülümse-	5
24	geç-	5
25	bilme-	5
26	şaşır-	4
27	çık-	4

28	yürü-	4
29	yat-	4
30	uç-	4
31	söyle-	4
32	sevin-	4
33	kork-	4
34	heyecanlan-	4
35	hayal et-	4
36	giy-	4
37	düşün-	4
38	ayırmsa-	4
39	aydınlan-	4
40	anlat-	4
41	al-	4
42	başla-	4
43	çalış-	3
44	yıkıl-	3
45	yardım et-	3
46	oyna-	3
47	mırıldan-	3
48	kapla-	3
49	kapa-	3
50	kalk-	3
51	isteme-	3
52	haykır-	3
53	görül-	3
54	göreme-	3
55	geçir-	3
56	getir	3
57	gerçekleştir-	3
58	gerek-	3
59	dön-	3
60	at-	3
61	şaşırt-	3
62	üzül-	2
63	özle-	2
64	öfkelen-	2
65	yitir-	2

66	ye-	2
67	yağ-	2
68	yardım etme-	2
69	yardım et-	2
70	yapıl-	2
71	yan-	2
72	ver-	2
73	vazgeç-	2
74	ulaş-	2
75	tut-	2
76	tamamla-	2
77	sıkıştır-	2
78	sıkıl-	2
79	süzül-	2
80	süz-	2
81	söz et-	2
82	sön-	2
83	sevme-	2
84	san-	2
85	sahip ol-	2
86	oku-	2
87	merak et-	2
88	kullan-	2
89	koş-	2
90	kilitle-	2
91	kaygılan-	2
92	katıl-	2
93	kapıl-	2
94	iç-	2
95	inan-	2
96	in-	1
97	gözle-	1
98	göster-	1
99	gizlen-	1
100	gerçekleş-	1

Tablo 74: Sihirli Işık İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	29
2	al-	11
3	gel-	10
4	gör-	10
5	anlat-	9
6	çık-	8
7	yaşa-	8
8	yap-	8
9	dön-	7
10	bak-	7
11	kal-	6
12	yat-	5
13	yaklaş-	5
14	uyu-	5
15	iste-	5
16	bat-	5
17	söyle-	4
18	sev-	4
19	otur-	4
20	olma-	4
21	in-	4
22	göster-	4
23	geç-	4
24	gelme-	4
25	bul-	4
26	başla-	4
27	başar-	4
28	yağ-	3
29	parla-	3
30	oyna-	3
31	konuş-	3
32	götür-	3
33	gör-	3
34	gerek-	3

35	düşün-	3
36	bekle-	3
37	öğren-	2
38	çalış-	2
39	yudumla-	2
40	uğraş-	2
41	uzaklaş-	2
42	tanı-	2
43	sıkıştır-	2
44	süzül-	2
45	sula-	2
46	saç-	2
47	oluş-	2
48	okşa-	2
49	oku-	2
50	koş-	2
51	kavuş-	2
52	kapat-	2
53	işit-	2
54	inan-	2
55	görün-	2
56	gizlen-	2
57	git-	1
58	gir-	1
59	geçme-	1
60	geçir-	1
61	döndür-	1
62	dur-	1
63	doğma-	1
64	büyü-	1
65	aç-	1
66	anımsa-	1
67	uzan-	1
68	çek-	1
69	çak-	1
70	topla-	1
71	kızır-	1

72	hazırla-	1
73	açıl-	1
74	gübrele-	1
75	etkilen-	1
76	yeşer-	1
77	yetiştir-	1
78	kurtul-	1
79	kımilda-	1
80	bırakma-	1
81	çekil-	1
82	düş-	1
83	paylaş-	1
84	dokun-	1
85	dokunma-	1
86	fısılda-	1

87	biçimle-	1
88	toparla-	1
89	şaşır-	1
90	işitme-	1
91	sor-	1
92	kaygılan-	1
93	karar-	1
94	ört-	1
95	bağır-	1
96	doğ-	1
97	dağıt-	1
98	yıka-	1
99	sıkış-	1
100	indir-	1

Tablo 75: Sihirli Işık Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	39
2	gibi	33
3	kadar	21
4	sanki	12
5	değin	8
6	işte	7
7	mi	6
8	evet	6
9	mı	4

10	doğru	4
11	beri	4
12	yaş	3
13	yalın	3
14	peki	3
15	denli	3
16	musun	3
17	musunuz	2
18	mü	2
19	bakışlarıyla	2
20	misiniz	2
21	karşın	2

Tablo 76: Sihirli Işık Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	90
2	de	40

3	ancak	31
4	da	24
5	ki	19
6	ama	10
7	çünkü	9

8	hem	8
9	bile	7
10	oysa	6
11	yoksa	2

12	ya	2
13	ne	2
14	veya	1
15	ise	1

Tablo 77: Sihirli Işık Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ah	5
2	ya	4
3	oğlum	3
4	haydi	3
5	hayır	2
6	Beş Kafadar	2
7	arkadaşlar	2
8	anneciğim	2
9	şu yana geçin	1
10	seni seven arkadaşın Pırlıtlı	1
11	sakın benden korkma	1
12	Pırlıtlı, Can ve Bora	1
13	bir gece daha kal	1
14	Beş Kafadarız biz	1
15	ah, su soğukmuş	1
16	O da ne	1
17	ne	1
18	Pırlıtlı	1
19	Can	1
20	biz üç kafadarız	1
21	yanmıştım	1
22	akıllı oğlum	1
23	keşke	1

24	yaşasın üç kafadar	1
25	tut elimi	1
26	elimi tut	1
27	dilek dile	1
28	umarım	1
29	birbirleri	1
30	sakın	1
31	korkma	1
32	iyi	1
33	üzülme	1
34	biz varız	1
35	sevgili arkadaşım can	1
36	nasıl yani	1
37	sandalı indirin	1
38	elinizi çabuk tutun Piyer	1
39	ah, yemeğimi kim hazırlayacak	1
40	lütfen	1
41	adamlarımdan	1
42	zavallılar	1
43	ayrılmayız sonsuza kadar	1
44	yaş günün kutlu olsun	1
45	nice dünya yılları dileğiyle	1

Tablo 78: Sihirli Işık Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	o	48
2	ben	31
3	bu	28
4	sen	27
5	onlar	24
6	biz	19
7	benim	18
8	şey	16
9	onu	15
10	biri	13
11	bana	12
12	siz	11
13	ne	10
14	kendi	8
15	senin	7
16	sana	7
17	buraya	5
18	orada	4
19	kimse	3

20	kim	3
21	kendim	3
22	herkes	3
23	bura	3
24	çoğu	2
25	kendisi	2
26	herşeyi	2
27	falan	2
28	birbirleri	2
29	birbirimize	2
30	birbiri	2
31	başkası	2
32	öbürü	1
33	göreym	1
34	yardım	1
35	ora	1
36	hiçbiri	1
37	bundan	1
38	şura	1
39	bunlar	1
40	hepsi	1
41	şunlar	1

Tablo 79: Sihirli Işık İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	karşılık ver-	5
2	söz ver-	3
3	elini tut-	3
4	el ele tutuş-	3
5	şimşek çak-	2
6	zorunda kal-	2
7	yol al-	2
8	söze başla-	2
9	ses çıkarma-	2

10	karar ver-	2
11	hoşa git-	2
12	gurur duy-	2
13	yok olup gitme-	1
14	yeter de artardı bile	1
15	sessizliği boz-	1
16	iş işten geç-	1
17	gözümün içine bak-	1
18	emekleri boşa git-	1

19	dört bir yan	1
20	güneş doğma-	1
21	rahatsız ol-	1
22	serinlik çök-	1
23	tad alama-	1
24	devam et-	1
25	belli et-	1
26	ifade et-	1
27	söz et-	1
28	test çöz-	1
29	şaka yap-	1
30	masaj yap-	1
31	kahvaltı et-	1
32	veda et-	1
33	tadını çıkar-	1
34	araya gel-	1
35	hoşuma git-	1
36	zevk al-	1
37	toprağı kaz-	1
38	baş okşa-	1
39	akıl et-	1
40	farkında olma-	1
41	geri dön-	1
42	geri dönme-	1
43	geri kal-	1
44	geri ver-	1
45	zarar verme-	1
46	resim yap-	1
47	resim yapma-	1
48	tat al-	1
49	ne yazık ki	1
50	ne de olsa	1
51	ne var ki	1
52	el salla-	1
53	adım at-	1
54	düşüp bayıl-	1
55	arkadaşlık kur-	1
56	aklıma gel-	1
57	hava karar-	1
58	yok olup git-	1
59	gözlerini kapat-	1
60	gözlerini kapa-	1

61	gözlerini sil-	1
62	sessizliği boz-	1
63	şimşekler çak-	1
64	işaret bırak-	1
65	yok olup git-	1
66	ilgimi çek-	1
67	sona erdir-	1
68	sürpriz yap-	1
69	yaramazlık yap-	1
70	yalan söyle-	1
71	neyse ki	1
72	eriyip git-	1
73	geri döneme-	1
74	hayran kal	1
75	görev yap-	1
76	söz al-	1
77	izin verme-	1
78	yanıt ver-	1
79	dağılıp git-	1
80	dağılıp gideme-	1
81	öfkesi din-	1
82	uçup git-	1
83	boşa git-	1
84	sözü al-	1
85	elini tut-	1
86	dile getirme-	1
87	geçmek bilme-	1
88	ağırlık çök-	1
89	güven ver-	1
90	güven verme-	1
91	kimbilir	1
92	sağlığı bozul-	1
93	pençesine al-	1
94	uykuya yat-	1
95	karnını doyor-	1
96	yaşlar ak-	1
97	kulağına fısılda-	1
98	yaşam sür-	1
99	elimi uzat-	1
100	yoksulluk çek-	1

Tablo 80: Sihirli Işık İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	sık sık	3
2	şaşkın şaşkın	2
3	küçük küçük	1
4	bir bir	1
5	renk renk	1
6	ağır ağır	1

7	güm güm	1
8	yavaş yavaş	1
9	uslu uslu	1
10	alev alev	1
11	pırıl pırıl	1
12	birer birer	1
13	dalıp dalıp	1
14	yüze yüze	1
15	salına salına	1

3.1.8. Umut Gemisi Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 81: Umut Gemisi İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	koru	82
2	Pırlıltı	59
3	yürek	44
4	insan	42
5	Can	41
6	kız	30
7	Duygu	23
8	Sinem	22
9	şato	18
10	varlık	18
11	iş	18
12	görüntü	15
13	beş	15
14	çocuk	14
15	prens	14
16	dünya	14
17	arkadaşları	14

18	ses	13
19	okul	13
20	karanlık	13
21	gerçek	13
22	ev	13
23	arkadaş	13
24	perde	12
25	toplantı	11
26	tohum	11
27	oda	11
28	kez	11
29	gökyüzü	11
30	Doğan	11
31	anne	11
32	yıldız	10
33	kişi	10
34	Bora	10
35	bay	10
36	Şila	9
37	yolculuk	9

38	yolcu	9
39	yer	9
40	vardı	9
41	söz	9
42	sevgi	9
43	gün	9
44	değil	9
45	boyut	9
46	baba	9
47	saat	8
48	güvercin	8
49	gece	8
50	boşluk	8
51	yaşam	7
52	tehlike	7
53	serüven	7
54	prensi	7
55	köle	7
56	güç	7
57	gemi	7
58	Birsu	7
59	Beş Kafadar	7
60	Ay Dede	7
61	ad	7
62	yok	6
63	yemek	6
64	var	6
65	tutsak	6
66	sevgiler	6
67	saray	6
68	pencere	6
69	kraliçesi	6
70	kanat	6

71	içi	6
72	güvertede	6
73	gök	6
74	gemiye	6
75	geminin	6
76	film	6
77	evlerine	6
78	dakika	6
79	başarı	6
80	yol	5
81	yerine	5
82	yanına	5
83	top	5
84	taş	5
85	süre	5
86	sinema	5
87	hayal	5
88	göz	5
89	göktaşı	5
90	durum	5
91	dost	5
92	üye	4
93	öğretmen	4
94	öğrenciler	4
95	yıl	4
96	yatak	4
97	vicdan	4
98	para	4
99	köşe	4
100	kapı	4

Tablo 82: Umut Gemisi İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	126

2	bu	54
3	küçük	25
4	tüm	19
5	o	19

6	büyük	18
7	her	16
8	çift	13
9	kötü	13
10	dört	13
11	şu	12
12	güzel	12
13	birkaç	11
14	iyi	10
15	genç	9
16	üçüncü	8
17	hiç	8
18	tuhaf	7
19	korkunç	7
20	hiçbir	7
21	uzun	6
22	ilk	6
23	bütün	6
24	zamanki	5
25	sihirli	5
26	yeni	4
27	tatlı	4
28	son	4
29	eski	4
30	diğer	4
31	böyle	4
32	başka	4
33	bazı	4
34	yersiz	3
35	tehlikeli	3
36	odadaki	3
37	neşeli	3
38	minik	3
39	korkak	3
40	iki	3
41	geniş	3
42	dev	3
43	derin	3
44	boş	3
45	şömine	2
46	öbür	2
47	çeşitli	2

48	yarım	2
49	tek	2
50	sekiz	2
51	saydam	2
52	on	2
53	milyonlarca	2
54	kanatlı	2
55	gerekli	2
56	ertesi	2
57	dışarıdaki	2
58	doğru	2
59	değişik	2
60	davetkâr	2
61	coşkulu	2
62	bilge	2
63	beyaz	2
64	benzer	2
65	acıklı	2
66	canlı	1
67	çabuk	1
68	çeşit	1
69	ait	1
70	dair	1
71	çok	1
72	bitişik	1
73	kısa	1
74	sabırsızlıkla	1
75	oturdukları	1
76	boyunca	1
77	gereksinim	1
78	hangi	1
79	sonraki	1
80	kırk	1
81	45	1
82	750	1
83	12	1
84	97	1
85	dokuz	1
86	bulut	1
87	dost	1
88	nöbetçi	1
89	yirmi	1

90	yaşlı	1
91	üzgün	1
92	orta	1
93	giysili	1
94	önümüzdeki	1
95	ağır	1

96	kopkoyu	1
97	heyecansız	1
98	sıkıcı	1
99	sağlıklı	1
100	uzak	1

Tablo 83: Umut Gemisi İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	49
2	daha	19
3	yalnızca	11
4	gibi	11
5	yine	10
6	kadar	10
7	o	8
8	böylece	8
9	birden	8
10	önce	7
11	hiç	7
12	hemen	7
13	en	7
14	birlikte	7
15	tıpkı	6
16	pek	6
17	ne	6
18	hızla	6
19	öyle	5
20	oradan	5
21	olarak	5
22	iyi	5
23	gerçekte	5
24	diye	5
25	üzgün	4
26	öfkeyle	4
27	tek	4
28	sevinçle	4

29	o sırada	4
30	nasıl	4
31	iyice	4
32	hâlâ	4
33	gerçekten	4
34	fazla	(4)
35	ardından	(4)
36	şöyle	(3)
37	üzere	(3)
38	tam	(3)
39	sonunda	(3)
40	korkudan	(3)
41	hep	(3)
42	geri	3
43	doğru	3
44	boşuna	3
45	şimdiye kadar	2
46	öylesine	2
47	yer	2
48	yeniden	2
49	yan yana	2
50	uzak	2
51	sıkı	2
52	sık	2
53	sonra	2
54	sanki	2
55	orada	2
56	neredeyse	2
57	nerede	2
58	neden	2
59	kötü	2

60	korku	2
61	ilgiyle	2
62	iki	2
63	hâl	2
64	hiçbir	2
65	güçlü	2
66	güzel	2
67	erkenden	2
68	dikkatli	2
69	daima	2
70	boyunca	2
71	birbirlerine	2
72	bir	2
73	asla	2
74	öğle yemeğinden sonra	1
75	yarım saat sonra	1
76	uzun süre sohbet ettikten sonra	1
77	uzun bir yolculuktan sonra	1
78	sınırlı bir hâle	
79	sekiz saat süren gemi yolculuğundan sonra	1
80	kısa bir süre	1

	sonra	
81	kendinden emin bir hâlde	1
82	eğlence bittikten sonra	1
83	ellerini yüzlerini yıkadıktan sonra	1
84	Can ve arkadaşlarının anlattıklarını dinledikten sonra	1
85	bir süre sonra	1
86	avazı çıktığı kadar	1
87	büyük	1
88	kısa	1
89	ayrılırlarken	1
90	içtenlikle	1
91	yeterince	1
92	yani	1
93	bomboş	1
94	yorgunluktan	1
95	derin	1
96	henüz	1
97	ağır	1
98	birdenbire	1
99	coşkuyla	1
100	heyecanlı	1

Tablo 84: Umut Gemisi İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	ol-	26
2	de-	21
3	git-	10

4	kal-	8
5	başla-	8
6	izle-	7
7	iste-	7
8	bak-	7

9	haykır-	7
10	bil-	7
11	yaşa-	6
12	sor-	6
13	git-	9
14	uyu-	5
15	var-	5
16	söyle-	5
17	sus-	5
18	otur-	5
19	olma-	5
20	korkma-	5
21	kalma-	5
22	düşün-	5
23	dur-	5
24	çekil-	4
25	in-	2
26	çalış -	4
27	yap-	4
28	ver-	4
29	unutma-	4
30	toplan-	4
31	konuş-	4
32	gel-	4
33	bilme	4
34	dön-	4
35	şaşır-	3
36	üzül-	3
37	yapıl-	3
38	sürdür-	3
39	karşıla-	3
40	kapat-	3
41	gülümse-	3
42	gül-	3
43	görül-	3
44	ek-	3
45	dolaş-	3
46	bak-	3
47	ayrılma-	3
48	çağır-	2
49	yeğle-	2
50	yat-	2

51	yanma-	2
52	yaklaş-	2
53	vazgeç-	2
54	uçuşup dur-	2
55	tutuş-	2
56	sür-	2
57	sevin-	2
58	sev-	2
59	serpiştir-	2
60	sat-	2
61	parla-	2
62	küçül-	2
63	kurtul-	2
64	korkut-	2
65	kork-	2
66	kop-	2
67	kaybol-	2
68	gör-	2
69	gez-	2
70	getir-	2
71	gel-	2
72	etkilen-	2
73	et-	2
74	ekme-	2
75	dönüş-	2
76	dol-	2
77	büyü-	2
78	bul-	2
79	başla-	2
80	bağır-	2
81	açıkla-	2
82	azıt-	2
83	al-	2
84	abart	2
85	bak-	2
86	dönüş-	2
87	devam et-	2
88	söz al-	2
89	unutma-	1
90	tamamlan-	1
91	bin-	1
92	bekle-	1

93	vedalaş-	1
94	öp-	1
95	öğütle-	1
96	asıl-	1

97	dol-	1
98	neşelendir-	1
99	oluştur-	1
100	zıpla-	1

Tablo 85: Umut Gemisi İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	42
2	git-	10
3	gör-	10
4	izle-	8
5	çık-	7
6	yaşa-	7
7	korkut-	7
8	yap-	6
9	düşün-	6
10	çalış-	5
11	yitir-	5
12	ver-	5
13	uçuş-	5
14	taşı-	5
15	sev-	5
16	olma-	5
17	kork-	5
18	konuş-	5
19	işit-	5
20	iste-	5
21	gir-	5
22	gel-	5
23	dön-	5
24	bırak-	5
25	ağla-	5
26	al-	5
27	yaklaş-	4
28	otur-	4
29	koru-	4
30	bulun-	4

31	başar-	4
32	çekil-	3
33	yalvar-	3
34	uzan-	3
35	sür-	3
36	dur-	3
37	canlandır-	3
38	büyü-	3
39	aç-	3
40	anla-	3
41	acı-	3
42	çırp-	2
43	yürü-	2
44	yapıl-	2
45	yakar-	2
46	yakala-	2
47	uzaklaş-	2
48	titre-	2
49	süzül-	2
50	sözleş-	2
51	söyle-	2
52	sat-	2
53	katıl-	2
54	kalk-	2
55	incele-	2
56	görme-	2
57	geç-	2
58	gel-	2
59	duyumsa-	2
60	den-	1
61	bin-	1
62	bekle-	1
63	başla-	1

64	teselli etmeye çalış-	1
65	gir-	1
66	olabil-	1
67	al-	1
68	kal-	1
69	bin-	1
70	etme-	1
71	duy-	1
72	çıkma-	1
73	kalkış-	1
74	toplan-	1
75	mırıldan-	1
76	dur-	1
77	kullan-	1
78	et-	1
79	gez-	1
80	anlaşıl-	1
81	kavuş-	1

82	gez-	1
83	yürüyecek	1
84	dön-	1
85	sev-	1
86	görüş-	1
87	yap-	1
88	sür-	1
89	var-	1
90	büyü-	1
91	seç-	1
92	in-	1
93	göreme-	1
94	büyü-	1
95	götür-	1
96	karar-	1
97	geliş-	1
98	kur-	1
99	engelle-	1
100	arın-	1

Tablo 86: Umut Gemisi İlk 100 Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	29
2	ancak	27
3	kadar	14
4	gibi	14
5	çünkü	10
6	gibiydi	6
7	mi	5
8	başka	5
9	işte	4
10	mu	3
11	doğru	3

12	babalarıyla	2
13	-a kadar	1
14	-a dair	1
15	musun	1
16	yıkadıktan sonra	1
17	mısın	1
18	evet	1
19	peki	1
20	mudur	1
21	denli	1

Tablo 87: Umut Gemisi Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	84
2	de	43
3	da	31
4	ki	13
5	ne	8
6	ya	6
7	oysa	3

8	ise	3
9	ama	3
10	eğer	2
11	yani	1
12	yoksa	1
13	hem	1
14	ya da	1

Tablo 88: Umut Gemisi Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ol	4
2	lütfen	2
3	kızı	2
4	hayır	2
5	haklı	2
6	ha	2
7	görsün	2
8	dede	2
9	anneciğim	2
10	a	2
11	insanlığı kendimden korumalıyım	1
12	eh	1
13	oğlum	1
14	amcacığım	1
15	asla	1
16	unutma	1

17	Şıla	1
18	merhaba	1
19	sakın	1
20	sevgi	1
21	kahramanım	1
22	günlük	1
23	sevgili günlük	1
24	ay dede	1
25	kat	1
26	kurtar	1
27	telaşlanma	1
28	dünyada	1
29	barış	1
30	çaba	1
31	saygı	1
32	birlik	1
33	çalışkanlık	1
34	haksızlık	1
35	hoşgörü	1
36	yardımseverlik	1

Tablo 89: Umut Gemisi Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	ne	14
2	kendi	14
3	sen	12
4	onu	12
5	onları	10
6	ben	10
7	onun	9
8	kimse	9
9	bunlar	9
10	şey	8
11	onlara	8
12	bu	8
13	biz	8
14	biri	8
15	onların	7
16	bunun	7
17	beni	6
18	seni	5
19	hepsi	4
20	bizi	4
21	şeyleri	3
22	şeyi	3
23	çoğu	3
24	sizi	3
25	size	3
26	siz	3
27	onlar	3
28	ona	3
29	o	3
30	kendimi	3
31	herkes	3

32	bunları	3
33	bundan	3
34	şunu	2
35	kimisi	2
36	kim	2
37	hepimiz	2
38	diğer	2
39	burada	2
40	bunu	2
41	bunlardan	2
42	benim	2
43	oradan	1
44	birbirine	1
45	diğerlerinden	1
46	hepiniz	1
47	kendini	1
48	buna	1
49	yer	1
50	kimi	1
51	başkasını	1
52	bazıları	1
53	birbirlerini	1
54	kendisi	1
55	bunlara	1
56	bana	1
57	bizim	1
58	falán	1
59	sana	1
60	bize	1
61	içeri	1
62	birbirimizi	1
63	şeyin	1
64	başkası	1

Tablo 90: Umut Gemisi İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Deyim-Atasözü	Kullanım sıklığı
1	yanıt ver-	5
2	söküp at-	4
3	karar ver-	4
4	yardım et-	3
5	tadını çıkar-	3
6	karşılık ver-	3
7	devam et-	3
8	yok et-	2
9	yok edeme-	2
10	teselli et-	2
11	tedavi ettir-	2
12	söz ver-	2
13	söz et-	2
14	sona er-	2
15	ne olur	2
16	ne de olsa	2
17	kulak kabart-	2
18	fark et-	2
19	teselli etmeye çalış-	1
20	ardına kadar açıl-	1
21	yol al-	1
22	iş kur-	1
23	uykuya dal-	1
24	sohbet ettik-	1
25	el salla-	1
26	dans et-	1
27	tespit et-	1
28	yanında ol-	1
29	karar değiştir-	1
30	var olma-	1
31	var ol-	1
32	zamanı gel-	1
33	iş yap-	1
34	sohbet et-	1
35	karın doyor-	1

36	gerek görme-	1
37	sözümü tutama-	1
38	söz tutama-	1
39	neden ol-	1
40	yanıt verme-	1
41	kötüye git-	1
42	yüreği dayanama-	1
43	sokaklara düş-	1
44	yeterli ol-	1
45	yoksun kal-	1
46	işaret et-	1
47	satın alama-	1
48	karşılık vereme-	1
49	karşılı ver-	1
50	umudu tüken-	1
51	çare bulun-	1
52	çare bulama-	1
53	çare bulunama-	1
54	umudu yitirme-	1
55	umudunuzu yitirme-	1
56	hoşnut görün-	1
57	armağan et-	1
58	zevкли kıl-	1
59	mutluluk duy-	1
60	neden olan-	1
61	zarar ver-	1
62	tutsak edeme-	1
63	tutsak et-	1
64	izin verdik-	1
65	izin vermeme-	1
66	yaşamını sürdür-	1
67	ayağa kalkarak-	1
68	yok etme-	1
69	yok olma-	1
70	yok ol-	1
71	hayal etme-	1

72	inat et-	1
73	karşısına çık-	1
74	karşısına çık-	1
75	yenik düş-	1
76	ne diyeceğini şaşır-	1
77	yaş ak-	1
78	yaşlar boşan-	1
79	içeri girme-	1
80	içeri gir-	1
81	tutsağı ol-	1
82	and iç-	1
83	ant iç-	1
84	gözlerini aç-	1
85	serüvene atıl-	1
86	gözlerini kapa-	1

87	antlarını iç-	1
88	geri kalma-	1
89	kanatlarını çırp-	
90	aldırış etme-	1
91	yol alma-	1
92	yalnız kalama-	1
93	kanat çırp-	1
94	yol alırken	1
95	kendilerini alama-	1
96	sona erdik-	1
97	sözlerini sürdür-	1
98	yardım et-	1
99	sorun çıkma-	1
100	işaret gönder-	1

Tablo 91: Umut Gemisi İkilime Sıklık Listesi

Sıra no	İkilime	Kullanım sıklığı
1	tek tek	3
2	sıkı sıkı	2
3	ağır ağır	2
4	sık sık	1
5	derin derin	1
6	kent kent	1

7	cıvıl cıvıl	1
8	bilgiç bilgiç	1
9	şaşkın şaşkın	1
10	mışıl mışıl	1
11	yeşil yeşil	1
12	pırıl pırıl	1
13	köpük köpük	1
14	pembe pembe	1
15	tane tane	1

3.1.9. Uzaya Yolculuk Eseri Kelime Raporları

Tablo 92: Uzaya Yolculuk İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Can	59

2	Pırlıtlı	58
3	arkadaş	45
4	Sinem	34
5	uzay	32

6	karanlık	29
7	Doğan	27
8	zaman	26
9	iç	26
10	yıldız	23
11	ses	21
12	Bora	21
13	madde	20
14	gök	19
15	delik	17
16	ada	17
17	ad	17
18	ışık	16
19	yolculuk	16
20	var	15
21	boşluk	15
22	ceza	14
23	yüzük	13
24	baloncuk	13
25	ülkesi	11
26	yer	11
27	görüntü	11
28	üzeri	10
29	giysi	10
30	ağız	10
31	yoktu	9
32	ülke	8
33	yok	8
34	küvet	8
35	yol	7
36	iş	7
37	alev	7
38	üzerleri	6
39	çevre	6
40	tünel	6
41	koca	6
42	kaynak	6
43	dünya	6
44	durum	6
45	değil	6
46	yan	5
47	varlık	5

48	söz	5
49	sonsuz	5
50	saniye	5
51	olay	5
52	nokta	5
53	merkez	5
54	kuyruk	5
55	konu	5
56	kez	5
57	gün	5
58	göz	5
59	gökyüzü	5
60	dost	5
61	Can`ın	5
62	araç	5
63	çekim	4
64	yeri	4
65	topu	4
66	top	4
67	süre	4
68	samanyolu	4
69	kişi	4
70	kat	4
71	kapı	4
72	güç	4
73	güneş	4
74	gibi	4
75	fikri	4
76	evre	4
77	dış	4
78	cisim	4
79	canlı	4
80	arkadaşı	4
81	ara	4
82	an	4
83	şişe	3
84	öfke	3
85	yıldızlar	3
86	verici	3
87	toz	3
88	taraf	3
89	soluk	3

90	sistem	3
91	sevgi	3
92	serüven	3
93	renk	3
94	Pırlıltı'yı	3
95	oda	3

96	köşe	3
97	konuk	3
98	kirli kar topu	3
99	ev	3
100	el	3

Tablo 93: Uzaya Yolculuk İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	131
2	bu	83
3	dört	33
4	her	21
5	kara	20
6	sonsuz	13
7	o	12
8	büyük	12
9	dolu	9
10	uzun	8
11	eski	8
12	birer	8
13	tüm	7
14	hiçbir	7
15	içindeki	6
16	kötü	5
17	kocaman	5
18	öyle	4
19	zor	4
20	sihirli	4
21	sayısız	4
22	olanaksız	4
23	korkunç	4
24	karanlık	4
25	iki	4
26	derin	4
27	böyle	4
28	başka	4

29	çeşitli	3
30	türlü	3
31	tuhaf	3
32	tek	3
33	renkli	3
34	parlak	3
35	koca	3
36	kalın	3
37	ilk	3
38	güzel	3
39	farklı	3
40	diğer	3
41	bütün	3
42	böylesine	3
43	birkaç	3
44	az	3
45	şu	2
46	üç	2
47	üzerlerindeki	2
48	üzerindeki	2
49	özel	2
50	zamanki	2
51	umutsuz	2
52	son	2
53	sevgili	2
54	saygısız	2
55	muhteşem	2
56	mavi	2
57	kırmızı	2
58	kuyruklu	2
59	koyu	2

60	kolay	2
61	kapalı	2
62	imkansız	2
63	gür	2
64	binlerce	2
65	bağlı	2
66	bazı	2
67	kaygılı	1
68	alaca	1
69	aylarca	1
70	mümkün	1
71	elimizdeki	1
72	iyilik	1
73	böylesi	1
74	sıkıntılı	1
75	hiç	1
76	erkek	1
77	çocuk	1
78	komik	1
79	belli	1
80	evrendeki	1

81	yitik	1
82	eşsiz	1
83	benzer	1
84	minicik	1
85	ilginç	1
86	bilimsel	1
87	cüce	1
88	çoklu	1
89	kozmetik	1
90	içerisindeki	1
91	önceki	1
92	koruyucu	1
93	olağan	1
94	yüksek	1
95	dehşet	1
96	küçük	1
97	hızlı	1
98	gereksiz	1
99	dünyamızdaki	1
100	birçok	1

Tablo 94: Uzaya Yolculuk İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	30
2	daha	22
3	sonra	20
4	nasıl	16
5	kadar	16
6	ne	14
7	diye	14
8	artık	14
9	önce	13
10	şimdi	10
11	hiç	10
12	yeniden	8
13	en	8

14	korkuyla	6
15	hemen	6
16	doğru	6
17	birden	6
18	yine	5
19	öylesine	4
20	hep	4
21	gerçekten	4
22	fazla	4
23	burada	4
24	öyle	3
25	sırada	3
26	neredeyse	3
27	hızla	3
28	hâlde	3
29	elbette	3

30	böylece	3
31	birlikte	3
32	biraz	3
33	bir	3
34	asla	3
35	yeni	2
36	yana	2
37	tuhaf	2
38	tam	2
39	sırasıyla	2
40	sessizce	2
41	sessiz	2
42	sadece	2
43	pek	2
44	nerede	2
45	komik	2
46	kendiliğinden	2
47	dışarı	2
48	doğrusu	2
49	bundan sonra	2
50	bir şekilde	2
51	bile	2
52	acaba	2
53	kıvrık kıvrık	1
54	büyük bir keyifle	1
55	yukarı	1
56	her	1
57	hâlâ	1
58	umutsuz	1
59	acele	1
60	tek	1
61	suskun	1
62	neden	1
63	zor	1
64	neler	1
65	kolay	1

66	kesin	1
67	konuşma	1
68	henüz	1
69	öncelikle	1
70	ikişer	1
71	önceden	1
72	özenli	1
73	tamamen	1
74	farklı	1
75	dikkatle	1
76	buradan	1
77	masmavi	1
78	çekici	1
79	hayranlıkla	1
80	bilge	1
81	şimdilik	1
82	böylesine	1
83	bilgili	1
84	yalnızca	1
85	ağlamaklı	1
86	çökercesine	1
87	aşlında	1
88	böyle	1
89	izinsiz	1
90	pahalıya	1
91	belki	1
92	gerçekte	1
93	şimdiyse	1
94	öfkeyle	1
95	bu şekilde	1
96	ulurcasına	1
97	uçsuz bucaksız	1
98	aceleyle	1
99	öfkeli	1
100	saygılı	1

Tablo 95: Uzaya Yolculuk İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	47
2	ol-	27
3	gel-	11
4	izle-	8
5	görün-	8
6	söyle-	7
7	düşün-	7
8	bul-	7
9	sor-	6
10	gör-	5
11	bilme-	5
12	şasır-	4
13	yap-	4
14	unutma-	4
15	iste-	4
16	haykır-	4
17	git-	4
18	dur-	4
19	bulun-	4
20	bil-	4
21	açıl-	4
22	anla-	4
23	yaşa-	3
24	yapma-	3
25	toplan-	3
26	işit-	3
27	et-	3
28	dokun-	3
29	anlaşıł-	3
30	al-	3
31	başla-	3
32	üfle-	2
33	öğren-	2
34	öde-	2
35	çık- ar-	2
36	çık-	2
37	yok et-	2
38	yarat-	2
39	yararlan-	2
40	teşekkür et-	2

41	taşı-	2
42	söz edil-	2
43	söyleme-	2
44	söndür-	2
45	sus-	2
46	sağla-	2
47	savrul-	2
48	onayla-	2
49	oluştur-	2
50	olma-	2
51	mırırdan-	2
52	kes-	2
53	kaygılan-	2
54	kal-	2
55	işitil-	2
56	içer-	2
57	isteme-	2
58	görüł-	2
59	gönder-	2
60	geç-	2
61	getiril-	2
62	getir-	2
63	dön-	2
64	durma-	2
65	doldur-	2
66	değ-	2
67	bırak-	2
68	bağır-	2
69	bakma-	2
70	ayrılma-	2
71	katıl-	2
72	dönüş-	2
73	bat-	1
74	parlama-	1
75	çağır-	1
76	gülümse-	1
77	anlaş-	1
78	dayan-	1
79	seslen-	1
80	farkında olma-	1
81	başar-	1
82	çalış-	1

83	vereme-	1
84	in-	1
85	var-	1
86	düşünme-	1
87	bekle-	1
88	kapılma-	1
89	değerlendir-	1
90	bekletme-	1
91	ekle-	1

92	öneri sun-	1
93	inan-	1
94	kullan-	1
95	üzül-	1
96	serüvene atıl-	1
97	uza-	1
98	çakıl-	1
99	kaplan-	1
100	görünme-	1

Tablo 96: Uzaya Yolculuk İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	25
2	gel-	13
3	yap-	11
4	bulun-	11
5	konuş-	8
6	git-	7
7	söyle-	6
8	izle-	6
9	bak-	6
10	yut-	5
11	iste-	5
12	geç-	5
13	dur-	5
14	al-	5
15	çık-	4
16	olma-	4
17	ol-	4
18	kaldır-	4
19	gör-	4
20	bekle-	4
21	öfkeliendir-	3
22	çek-	3
23	yaşa-	3
24	süzül-	3
25	sür-	3
26	sevil-	3

27	sev-	3
28	parla-	3
29	kurtul-	3
30	görün-	3
31	görül-	3
32	gir-	3
33	getir-	3
34	gerçekleş-	3
35	bul-	3
36	belirle-	3
37	açıl-	3
38	ara-	3
39	çök-	2
40	çalış-	2
41	yapıl-	2
42	uç-	2
43	unutul-	2
44	ulaş-	2
45	tutuş-	2
46	topla-	2
47	savrul-	2
48	oluş-	2
49	kucaklaş-	2
50	kavuş-	2
51	kapıl-	2
52	in-	2
53	gürle-	2
54	gül-	2

55	götür-	2
56	gerek-	2
57	dön-	2
58	davran-	2
59	başar-	2
60	ayarla-	2
61	atıl-	2
62	anımsan-	2
63	bakıl-	1
64	ver-	1
65	belirle-	1
66	ağrı-	1
67	kal-	1
68	tanı-	1
69	yansı-	1
70	gör-	1
71	bekle-	1
72	sağla-	1
73	salla-	1
74	düşünül-	1
75	gel-	1
76	gönder-	1
77	bitme-	1

78	hisset-	1
79	bırak-	1
80	rahatla-	1
81	değerlendir-	1
82	et-	1
83	uğurla-	1
84	sığ-	1
85	dönüştür-	1
86	doluş-	1
87	bit-	1
88	kaybol-	1
89	irkil-	1
90	sür-	1
91	konuşma-	1
92	incele-	1
93	anlaşıl-	1
94	içer-	1
95	geliş-	1
96	otur-	1
97	yığıl-	1
98	kaybet-	1
99	eğ-	1
100	uğraş-	1

Tablo 97: Uzaya Yolculuk Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	26
2	gibi	22
3	kadar	8
4	mi	5
5	evet	5

6	miydi	2
7	işte	2
8	peki	1
9	miydi	1
10	miyiz	1
11	mu	1
12	görmek için	1
13	miyim	1

Tablo 98: Uzaya Yolculuk Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	74
2	de	35
3	da	24
4	ki	19
5	ne	11
6	ancak	9
7	ama	9
8	hem	5
9	ol	3

10	yani	2
11	ya	2
12	hatta	2
13	eğer	2
14	bir	2
15	bu	1
16	bile	1
17	yoksa	1
18	oysa	1
19	çünkü	1
20	ya da	1
21	ile	1

Tablo 99: Uzaya Yolculuk Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ha	13
2	demek	5
3	ho	4
4	korkmayın	2
5	haydi	2
6	haklı	2
7	ne dedin sen	1
8	komik mi dedin	1
9	yok	1
10	yani	1
11	söyle	1
12	keşke	1
13	arkadaş	1
14	ey	1
15	a	1

16	efendim	1
17	lütfen	1
18	ufaklık	1
19	auuuuuuuuuüü	1
20	auuuüü	1
21	auuuu	1
22	düşünsenize	1
23	kurtarın biziiiiii	1
24	hımm	1
25	alev	1
26	topu	1
27	güzelsiniz	1
28	sev	1
29	değiliz	1
30	nöbetçi	1
31	yakala	1
32	um	1

Tablo 100: Uzaya Yolculuk Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
1	biz	21
2	kendi	16
3	siz	13
4	bunu	13
5	bu	13
6	şey	11
7	onu	10
8	onlar	10
9	ben	10
10	ne	9
11	bizi	9
12	biri	9
13	bunun	8
14	bura	7
15	benim	6
16	sizi	5
17	sen	5
18	onun	5
19	ona	5
20	kimse	5
21	kim	5
22	diğerleri	5
23	bizler	5
24	beni	5
25	o	4
26	hiçbiri	4
27	hepsi	4

28	başkası	4
29	sizin	3
30	ondan	3
31	neler	3
32	bunlar	3
33	bizim	3
34	bana	3
35	oraya	2
36	oradan	2
37	orada	2
38	kimsiniz	2
39	kendini	2
40	herkes	2
41	birbirleri	2
42	birbirine	2
43	şeyler	1
44	hepimiz	1
45	bunları	1
46	buna	1
47	kendimiz	1
48	0	1
49	hiçbirisi	1
50	hiçbirimiz	1
51	kimler	1
52	çoğu	1
53	önceki	1
54	bazı	1
55	neyin nesiydi	1

Tablo 101: Uzaya Yolculuk İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Atasözü-Deyim	Kullanım sıklığı
1	neden ol-	3

2	şansa bırak-	2
3	yolculuk yap-	2
4	yardım et-	2
5	tehlikeye at-	2

6	tadını çıkart-	2
7	karşılık ver-	2
8	haber alınama-	2
9	geri çekil-	2
10	geri dön-	2
11	dalga geç-	2
12	başını kaldır-	2
13	üzerine vazife olma-	1
14	bir araya gel-	1
15	plan yap-	1
16	umut kes-	1
17	ziyaret etme-	1
18	umudu kes-	1
19	suskun kal-	1
20	haber ver-	1
21	haber alama-	1
22	itiraf et-	1
23	nefes aldık-	1
24	masraflarımı karşılayama-	1
25	başını sallama-	1
26	başını eğ-	1
27	her yolu dene-	1
28	iş yap-	1
29	izin verme-	1
30	umutsuzluğa kapıl-	1
31	umutsuzluğa kapılma-	1
32	iyilik yap-	1
33	geri getirme	1
34	geri döneme-	1
35	geri getir-	1
36	geri dön-	1
37	sözünü tamamlama-	1
38	sözünü kes-	1
39	öneri sun-	1
40	tehlikeye atama-	1
41	sonuca ulaşama-	1

42	yol almak	1
43	yol alma-	1
44	yol aç-	1
45	yol al-	1
46	tahmin et-	1
47	içine çek-	1
48	uygun	1
49	yolculuk et-	1
50	seyir et-	1
51	yemin et-	1
52	yeminimizi et-	1
53	el ele tutuş-	1
54	belli olma-	1
55	belli ol-	1
56	yolculuğa çık-	1
57	tutsak düş-	1
58	tutsak düşürme-	1
59	son bul-	1
60	uykuya dal-	1
61	farkına varama-	1
62	serüvene atılma-	1
63	farkına var-	1
64	merak et-	1
65	susmak bilme-	1
66	dehşete düşer-	1
67	cesaretini toplayarak-	1
68	yanlış anla-	1
69	burnunu sokan-	1
70	iletişim kurma-	1
71	yarar getir-	1
72	iyilikte bulun-	1
73	dehşete düş-	1
74	yok olup git-	1
75	dalga geçmek-	1
76	yarım kal-	1
77	fırsat bulama-	1
78	sessiz kalma-	1
79	ne yazık ki	1
80	gurur duyduk-	1
81	gurur duyduk	1

82	kendini alama-	1
83	uçuşup dur-	1
84	tadını çıkar-	1
85	iyi ki	1
86	el ele tutuş-	1
87	geri dönebil-	1
88	öfke duy-	1
89	yakıp kavur-	1
90	yolculuk yaptır-	1
91	hasret gider-	1

92	mutluluk getir-	1
93	içini rahatlat-	1
94	aşk duy-	1
95	zarar ver-	1
96	yeter ki	1
97	göze al	1
98	kanat çırp-	1
99	geri çekil-	1
100	havaya kaldır-	1

Tablo 102: Uzaya Yolculuk İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	pırlıl pırlıl	2
2	tek tek	1
3	neler neler	1
4	kalın kalın	1

5	renk renk	1
6	kıkır kıkır	1
7	türlü türlü	1
8	uçuşup dur-	1
9	sık sık	1
10	ağır ağır	1
11	yavaş yavaş	1

3.1.10. Yer Altına Yolculuk Eseri Kelime Raporları

Tablo 103: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	103
2	Can	67
3	arkadaş	57
4	dragon	52
5	Beril	40
6	Sinem	34
7	ışık	30
8	şişe	27

9	kapı	27
10	Pırlıltı'nın	26
11	kurbağa	26
12	canlı	26
13	asker	25
14	var	22
15	gökyüzü	21
16	üzeri	20
17	ülke	20
18	dost	20
19	yıldız	19

20	Can'ın	19
21	cüce	18
22	anne	17
23	insan	16
24	çocuk	15
25	ses	15
26	oda	15
27	iç	15
28	saray	14
29	güç	14
30	söz	13
31	iyilik perisi	13
32	el	13
33	sırada	12
34	giysi	12
35	Bora	12
36	yol	11
37	yer	11
38	kız	11
39	hayvan	11
40	dünya	11
41	zindan	10
42	pelerin	10
43	mağara	10
44	göz	10
45	Doğan	10
46	bilgisayar	10
47	zaman	9
48	tünel	9
49	savaş	9
50	gece	9
51	ev	9
52	durum	9
53	araba	9
54	savaşçı	8
55	görüntü	8
56	bulutların	8
57	Beş Kafadar	8
58	prens	7
59	kötülük	7
60	iyilik	7
61	gün	7

62	Esmâ	7
63	değil	7
64	bahçe	7
65	arası	7
66	ara	7
67	üzer	6
68	ön	6
69	çimni	6
70	yolculuk	6
71	yok	6
72	yeryüzü	6
73	uyku	6
74	toz	6
75	teyze	6
76	sevgi	6
77	saat	6
78	pencere	6
79	ordu	6
80	kaya	6
81	iş	6
82	iksir	6
83	hayalet	6
84	güvercin	6
85	değildi	6
86	baş	6
87	ayak	6
88	amaç	6
89	aile	6
90	yanına	5
91	taş	5
92	köşe	5
93	kucak	5
94	konuk	5
95	hayvancık	5
96	hava	5
97	hafta	5
98	ekran	5
99	düşman	5
100	dağ	5

Tablo 104: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	140
2	bu	78
3	o	30
4	küçük	20
5	dört	19
6	tüm	17
7	korkunç	12
8	her	12
9	binlerce	12
10	sihirli	10
11	kara	10
12	iki	10
13	büyük	10
14	üç	9
15	güç	9
16	dev	9
17	şu	8
18	uzun	8
19	güzel	8
20	şaşkın	7
21	yeni	7
22	son	7
23	tek	6
24	minik	6
25	kırmızı	6
26	iyi	6
27	canlı	6
28	birer	6
29	beş	6
30	aynı	6
31	yeşil	5
32	tuhaf	5
33	tatlı	5
34	parlak	5
35	minicik	5
36	karlı	5

37	dolu	5
38	derin	5
39	yürekli	4
40	saydam	4
41	renkli	4
42	ne	4
43	mor	4
44	kötü	4
45	karanlık	4
46	camdan	4
47	böyle	4
48	üstün	3
49	önem	3
50	çirkin	3
51	yedi	3
52	yaşlı	3
53	tehlikeli	3
54	sonsuz	3
55	sivri	3
56	sevim	3
57	saçlı	3
58	sarı	3
59	sakallı	3
60	on altı	3
61	nöbetçi	3
62	muhteşem	3
63	kısa	3
64	koca	3
65	ilk	3
66	heyecanlı	3
67	gözlü	3
68	gökyüzündeki	3
69	gerçek	3
70	değerli	3
71	dağdaki	3
72	öfkeli	2
73	öbür	2
74	yüz	2

75	yüksek	2
76	yüce	2
77	yeryüzündeki	2
78	yedi yüz	2
79	yarım	2
80	tutsak	2
81	sınırsız	2
82	sadık	2
83	rahat	2
84	on	2
85	oda	2
86	kocaman	2
87	keskin	2

88	kalın	2
89	ilginç	2
90	hoş	2
91	eski	2
92	elindeki	2
93	birkaç	2
94	benzer	2
95	başka	2
96	arka	2
97	acımasız	2
98	ışık	1
99	yağmur	1
100	yoksul	1

Tablo 105: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	66
2	böylece	23
3	hiç	22
4	sonra	21
5	daha	20
6	önce	15
7	en	14
8	birden	14
9	diye	13
10	yeniden	12
11	artık	12
12	nasıl	11
13	kadar	11
14	pek	9
15	korkuyla	8
16	hızla	7
17	şaşkın	6
18	öylesine	6
19	yine	6
20	uzun	6

21	tam	6
22	sesle	6
23	hep	6
24	ne	5
25	demek	5
26	boyunca	5
27	birlikte	5
28	bir	5
29	üzere	4
30	sanki	4
31	neşeyle	4
32	kolaylıkla	4
33	hemen	4
34	fazla	4
35	birer	4
36	önde	3
37	saydam	3
38	rahatlıkla	3
39	neredeyse	3
40	karşısında	3
41	göre	3
42	gerçekten	3
43	gerçekte	3

44	eliyle	3
45	dışarı	3
46	doğrusu	3
47	böyle	3
48	acaba	3
49	şimdi	2
50	üzeri	2
51	üzereyken	2
52	üstelik	2
53	öfkeyle	2
54	zaten	2
55	yorgun	2
56	sık	2
57	sonunda	2
58	sessizce	2
59	rahat	2
60	parlak	2
61	o halde	2
62	neşeli	2
63	merakla	2
64	kötü	2
65	korkudan	2
66	içeri	2
67	ilk	2
68	heyecanlı	2
69	hafifçe	2
70	güç	2
71	durmadan	2
72	dolu	2
73	bütünüyle	2
74	böylesine	2
75	ağır	2
76	asla	2
77	ardınca	2

78	aradan	2
79	resim yapmak için	2
80	korkunç bir şekilde	1
81	korkunç bir gürlütle	1
82	kalabalık gruplar halinde	1
83	hep bir ağızdan	1
84	eskisinden daha parlak	1
85	büyük bir coşkuyla	1
86	birkaç dakika içinde	1
87	bir eşek iriliğinde	1
88	bir an önce	1
89	beş dakika içinde	1
90	yavaşça	1
91	aceleyle	1
92	yeni	1
93	sevgiyle	1
94	simsiyah	1
95	tek	1
96	kesinlikle	1
97	acımasız	1
98	nereden	1
99	uzun zamandır	1
100	düşünceli	1

Tablo 106: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
---------	-------	------------------

1	de-	34
2	ol-	33
3	başla-	13

4	bul-	12
5	kal-	11
6	sor-	10
7	iste-	10
8	bak-	9
9	başla-	9
10	izle-	8
11	haykır-	8
12	başar-	8
13	şaşır-	7
14	yap-	7
15	geç-	7
16	gel-	7
17	çık-	6
18	yok et-	6
19	uyu-	6
20	kaybol-	6
21	işit-	6
22	gerek-	6
23	anla-	6
24	unutma-	5
25	serpiştir-	5
26	düşün-	5
27	dur-	5
28	belir-	5
29	bekle-	5
30	tutsak et-	4
31	söyle-	4
32	sev-	4
33	parla-	4
34	görün-	4
35	gör-	4
36	fırlat-	4
37	at-	4
38	al-	4
39	özle-	3
40	çıkır-	3
41	yok etme-	3
42	yitir-	3
43	topla-	3
44	söndür-	3
45	sarıl-	3

46	otur-	3
47	olma-	3
48	kurtar-	3
49	konus-	3
50	kaçır-	3
51	katıl-	3
52	kapla-	3
53	gül-	3
54	görül-	3
55	gir-	3
56	etkile-	3
57	dön-	3
58	aç-	3
59	yok ol-	2
60	yok et-	2
61	yeğle-	2
62	yen-	2
63	yardım et-	2
64	uyandır-	2
65	uyan-	2
66	taşı-	2
67	süslen-	2
68	söndüreme-	2
69	sevin-	2
70	sağla-	2
71	savaş-	2
72	oluş-	2
73	küçül-	2
74	kork-	2
75	kalk-	2
76	işitil-	2
77	işaret et-	2
78	isteme-	2
79	indir-	2
80	in-	2
81	ilerle-	2
82	hıçkır-	2
83	hizmet et-	2
84	hazırlat-	2
85	hazırla-	2
86	gönder-	2
87	giy-	2

88	git-	2
89	getir-	2
90	gerçekleş-	2
91	gecik-	2
92	fıslıda-	2
93	fırıla-	2
94	düş-	2

95	durdur-	2
96	devam et-	2
97	dene-	2
98	davran-	2
99	bilme-	2
100	bildir-	2

Tablo 107: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	32
2	gör-	24
3	gel-	13
4	dön-	12
5	git-	10
6	yap-	9
7	geçme-	8
8	geç-	8
9	et-	8
10	kurtar-	7
11	izle-	7
12	çık-	6
13	yaşa-	6
14	yakala-	6
15	işit-	6
16	saldır-	5
17	in-	5
18	gül-	5
19	açıl-	5
20	ver-	4
21	uzat-	4
22	uyut-	4
23	kavuş-	4
24	iste-	4
25	göster-	4
26	gir-	4
27	bul-	4

28	bak-	4
29	aç-	4
30	at-	4
31	öl-	3
32	çak-	3
33	yürü-	3
34	uyu-	3
35	tırman-	3
36	tut-	3
37	tanı-	3
38	süzül-	3
39	savaş-	3
40	oluştur-	3
41	oluş-	3
42	konuş-	3
43	kaldır-	3
44	kal-	3
45	görül-	3
46	gizlen-	3
47	bekle-	3
48	başla-	3
49	başar-	3
50	anlat-	3
51	al-	3
52	çıkart-	2
53	çek-	2
54	yitir-	2
55	yapıl-	2
56	vur-	2
57	toplan-	2

58	titre-	2
59	taşı-	2
60	tanış-	2
61	sür-	2
62	söyle-	2
63	sev-	2
64	serpiştir-	2
65	okşa-	2
66	kır-	2
67	kurtul-	2
68	kullan-	2
69	kop-	2
70	katıl-	2
71	kaplan-	2
72	ilerle-	2
73	hazırla-	2
74	haykır-	2
75	gülüş-	2
76	görün-	2
77	gönder-	2
78	gizle-	2
79	fırıla-	2

80	evlendir-	2
81	düşün-	2
82	dönme-	2
83	duy-	2
84	durdur-	2
85	dikil-	2
86	de-	2
87	davran-	2
88	bulun-	2
89	birik-	2
90	bil-	2
91	bekleş-	2
92	süzülerek	1
93	karşılaş-	1
94	tutsak et-	1
95	öğren-	1
96	gel-	1
97	başlat-	1
98	düş-	1
99	ulaş-	1
100	sor-	1

Tablo 108: Yer Altına Yolculuk Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	31
2	gibi	20
3	mi	5
4	-e doğru	5
5	çünkü	4
6	mı	4
7	kadar	4
8	işte	2

9	dek	2
10	-a doğru	2
11	mu	1
12	beri	1
13	mü	1
14	şimdiye kadar	1
15	beline kadar	1
16	mısınız	1
17	misiniz	1
18	mıdır	1
19	karşın	1

Tablo 109: Yer Altına Yolculuk Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	109
2	ancak	41
3	de	36
4	da	33
5	bile	12

6	ki	8
7	yoksa	5
8	ise	3
9	hem	3
10	eğer	3
11	ama	3
12	oysa	2
13	ne	1

Tablo 110: Yer Altına Yolculuk Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	haydi	7
2	ya	6
3	ol	6
4	Beş Kafadar	6
5	ne	4
6	gel	4
7	yakalayın	3
8	ha	3
9	ayrılmayız sonsuz kadar	3
10	ah	3
11	yolumuzdan çekilin	2
12	savaş	2
13	sakın	2
14	merhaba	2
15	gerçekti	2
16	başına	2
17	arkadaşlar	2
18	şu halimize bak	1
19	önce onu yok etmelisin	1
20	yüce efendimiz dragon	1
21	yaşasın yüce efendimiz	1

	dragon	
22	sizi küçük yaramazlar	1
23	sevgili dostlarım hepinizi çok seviyorum	1
24	seni gördü dünyalı küçük kız	1
25	pelerini üzerime at sinem	1
26	o halde sen de bize yardım et	1
27	iyilik perisi'ni yok edecekler	1
28	hiçbir canlı karşımıza çıkmasın	1
29	herşeyi biliyoruz çimni	1
30	dragonu gerçekten yendik	1
31	biz de sizinle geleceğiz	1
32	bir, iki, üüüççç...	1
33	a, cebimde bir	1

	şey var	
34	oğul	1
35	hoş	1
36	hoş gel-	1
37	sürpriz	1
38	güzel	1
39	yok	1
40	işte saray	1
41	Beş Kafadarız biz	1
42	beş	1
43	keşke	1
44	bu olanaksız	1
45	gelin	1
46	anne	1
47	aman	1
48	iyi geceler	1
49	hıh	1
50	sakın korkmayın	1
51	sonsuz kadar!	1
52	yeter ki	1
53	nöbetçi	1
54	biz haydut değiliz	1
55	bırakın	1
56	yolumuza gidelim	1
57	geldi	1
58	sonumuz geldi	1
59	çok tuhaf	1
60	korktunuz	1
61	yardım edin	1
62	kız	1

63	kimsiniz	1
64	yaşasın dragon	1
65	prensesi kurtarmamıza az kaldı	1
66	sizlersiniz	1
67	unutmayacağım	1
68	dinle	1
69	korkma	1
70	kurtar	1
71	kurtarın	1
72	yap	1
73	kendini üzme	1
74	dileyin benden ne dilerseniz	1
75	dile	1
76	yok et	1
77	bak	1
78	a	1
79	a, unutmuşum	1
80	hayır	1
81	hayır, dönmeyeceğiz	1
82	artık özgürsünüz	1
83	sevdiklerinize kavuşun	1
84	çalışıyorsun	1
85	haydi çabuk ol	1
86	haydi kalkın	1
87	gözlerini kapasın	1
88	teyzeciğim	1

Tablo 111: Yer Altına Yolculuk Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Zamir	Kullanım sıklığı
---------	-------	------------------

1	biz	27
2	bu	25
3	onlar	23

4	siz	22
5	ben	21
6	onu	19
7	kendi	19
8	sen	15
9	onların	12
10	biri	12
11	onun	10
12	ona	10
13	bunun	10
14	şey	8
15	o	8
16	ne	8
17	hepsi	8
18	hiçbir	7
19	bura	6
20	bunlar	6
21	birbirleri	6
22	kimse	5
23	diğer	5

24	hepiniz	4
25	bizler	4
26	birbiri	4
27	herkes	3
28	bunu	3
29	başkası	3
30	sana	2
31	kim	2
32	kendisi	2
33	herşey	2
34	dışarı	2
35	üçü	1
36	birbirimiz	1
37	ora	1
38	birbirinden	1
39	çoğu	1
40	kendim	1
41	hep	1
42	hiçbiri	1

Tablo 112: Yer Altına Yolculuk İlk 100 Atasözü-Deyim Sıklık Listesi

Sıra no	Atasözü-Deyim	Kullanım sıklığı
1	karşılık ver-	6
2	yola çık-	3
3	yanıt ver-	3
4	sona er-	3
5	gözden kaybol-	3
6	el salla-	3
7	yola çıkma-	2
8	yardım et-	2
9	uykuya dal-	2
10	tir tir tütre-	2
11	söze başla-	2
12	soluk al-	2
13	saldırıya geç-	2
14	kendilerini	2

	alama-	
15	karar ver-	2
16	haber alama-	2
17	göz kapa-	2
18	geri çekil-	2
19	geri dön-	2
20	eline geçirdik-	2
21	sözü fazla uzatmadan	1
22	ne de olsa	1
23	bitmek tükenmek bilme-	1
24	arkadaşlık et-	1
25	elini tut-	1
26	göz aç-	1
27	yardım etmek-	1

28	zorunda kal-	1
29	zounda kal-	1
30	kabul et-	1
31	gözlerini ovuştur-	1
32	yerinden fırla-	1
33	zaman geçir-	1
34	kahvaltı hazırla-	1
35	kötülük et-	1
36	engel olama-	1
37	engel ol-	1
38	engel olma-	1
39	yakıp yık-	1
40	and iç-	1
41	haber gelme-	1
42	söze başlamak-	1
43	ellerini çırp-	1
44	söz ver-	1
45	geçip git-	1
46	kucaklarına al-	1
47	yol al-	1
48	el ele tutuş-	1
49	el ele tutuş-	1
50	farkına varama-	1
51	farkına var-	1
52	göze çarp-	1
53	elele tutuş-	1
54	antlarını iç-	1
55	ant iç-	1
56	engel ol-	1
57	içini rahatlat-	1
58	içini çek-	1
59	etki yarat-	1
60	zarar ver-	1
61	zarar verme-	1
62	ses çıkarma-	1
63	ses çıkma-	1
64	doğru bul-	1

65	kendini tutama-	1
66	sözünü kes-	1
67	yolculuk yap-	1
68	havaya kaldır-	1
69	geri çek-	1
70	geri dön-	1
71	dersini ver-	1
72	dersini ver	1
73	tepki verme-	1
74	kahkahalar at-	1
75	bağdaş kurarak-	1
76	içleri rahatla-	1
77	başlarını okşa-	1
78	özen göster-	1
79	sözü al-	1
80	kucağına al-	1
81	zaman yitirme-	
82	sona er-	
83	uyku çek-	
84	yollara düş-	1
85	gözlerini aç-	1
86	giysilere bürün-	1
87	planını boz-	1
88	yanıp sön-	1
89	zaman yitirme-	1
90	gözlerini kapat-	1
91	gözlerini aç-	1
92	yola çıkar-	1
93	rahat uyuyama-	1
94	şaşkına dön-	1
95	olamı biten	1
96	yol alma-	1
97	anlam vereme-	1
98	türkü tuttur-	1
99	tat al-	1
100	ortadan kaybol-	1

Tablo 113: Yer Altına Yolculuk İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	birer birer	4
2	sık sık	2
3	ağır ağır	2
4	şaşkın şaşkın	1
5	dolu dolu	1
6	tek tek	1
7	kesik kesik	1
8	düşünceli düşünceli	1

9	teker teker	1
10	iri iri	1
11	bol bol	1
12	yavaş yavaş	1
13	katıla katıla	1
14	pırıl pırıl	1
15	koşa koşa	1
16	akın akın	1
17	sıkı sıkı	1
18	parça parça	1
19	mışıl mışıl	1

3.1.11. Zaman Tüneli Eseri Kelime Sıklık Raporları

Tablo 114: Zaman Tüneli İlk 100 Ad Sıklık Listesi

Sıra no	Ad	Kullanım sıklığı
1	Pırlıltı	110
2	arkadaş	67
3	Can	66
4	insan	62
5	tünel	42
6	Sinem	36
7	zaman	35
8	Bora	30
9	var	19
10	çağ	18
11	ayna	18
12	yer	17
13	yol	15
14	yok	15
15	kapı	15
16	ev	15
17	ağaç	15

18	Ozmo	14
19	iç	14
20	bitki	14
21	süre	13
22	Pırlıltı'nın	13
23	değil	13
24	üzeri	12
25	toz	12
26	su	12
27	koridor	12
28	Doğan	12
29	baş	12
30	kız	11
31	Beş Kafadar	11
32	çiçek	10
33	duvar	10
34	yıldız	9
35	sözcük	9
36	mağara	9
37	kez	9

38	kaya	9
39	içinde	9
40	gün	9
41	görev	9
42	gökyüzü	9
43	giysi	9
44	canlı	9
45	toka	8
46	son	8
47	ses	8
48	konuk	8
49	halka	8
50	arası	8
51	an	8
52	çakı	7
53	yolculuk	7
54	yaşam	7
55	varlık	7
56	tepe	7
57	taş	7
58	sonunda	7
59	saç	7
60	köşe	7
61	kadın	7
62	güç	7
63	eşya	7
64	bahçe	7
65	ata	7
66	çanta	6
67	oda	6
68	kazak	6
69	hırka	6

70	hayır	6
71	haber	6
72	gerçek	6
73	el	6
74	efsane	6
75	adım	6
76	adam	6
77	üstü	5
78	yazı	5
79	tür	5
80	tohum	5
81	sevgi	5
82	meyve	5
83	karşı	5
84	iş	5
85	hayvan	5
86	et	5
87	dip	5
88	dal	5
89	dakika	5
90	boyut	5
91	ateş	5
92	akış	5
93	şekil	4
94	ön	4
95	çevre	4
96	yeryüzü	4
97	yeri	4
98	tarih	4
99	taraf	4
100	söz	4

Tablo 115: Zaman Tüneli İlk 100 Sıfat Sıklık Listesi

Sıra no	Sıfat	Kullanım sıklığı
1	bir	148
2	bu	111
3	ilkel	35

4	dört	20
5	beş	18
6	sihirli	17
7	o	17
8	birkaç	16
9	küçük	15

10	büyük	15
11	her	12
12	başka	12
13	tüm	11
14	yaşlı	10
15	tuhaf	10
16	ilk	10
17	aynı	10
18	uzun	9
19	yeni	7
20	iki	7
21	güzel	7
22	büyülü	7
23	tam	6
24	muhteşem	6
25	üçüncü	5
26	önemli	5
27	sarmaşık	5
28	birtakım	5
29	üzerlerindeki	4
30	çeşitli	4
31	zaman	4
32	yerdeki	4
33	uçuş	4
34	siyah	4
35	farklı	4
36	eski	4
37	dolu	4
38	birer	4
39	belli	4
40	şu	3
41	öte	3
42	öbür	3
43	çağdaki	3
44	tıpkı	3
45	sudaki	3
46	son	3
47	nasıl	3
48	içindeki	3
49	genç	3
50	doğru	3
51	birçok	3

52	beyaz	3
53	az	3
54	altındaki	3
55	şaşkın	2
56	üç	2
57	üzerindeki	2
58	yün	2
59	yirmi	2
60	yeterli	2
61	yapılı	2
62	uzunca	2
63	tek	2
64	sonsuz	2
65	sonraki	2
66	sivri	2
67	saydam	2
68	renkli	2
69	parlak	2
70	olgun	2
71	olanaksız	2
72	kısa	2
73	kötü	2
74	karlı	2
75	kaba	2
76	iyi	2
77	iri	2
78	ilginç	2
79	güç	2
80	güzellikteki	2
81	evdeki	2
82	diğer	2
83	devrindeki	2
84	dev	2
85	daha	2
86	camdan	2
87	böylesine	2
88	benzer	2
89	açıklık	2
90	heyecanlı	1
91	ulu	1
92	on	1
93	titrek	1

94	kararsız	1
95	köşesindeki	1
96	dünyadaki	1
97	upuzun	1

98	alçak	1
99	evimizdeki	1
100	böyleşi	1

Tablo 116: Zaman Tüneli İlk 100 Zarf Sıklık Listesi

Sıra no	Zarf	Kullanım sıklığı
1	çok	51
2	sonra	30
3	hiç	22
4	en	16
5	daha	15
6	pek	13
7	önce	12
8	gibi	11
9	yalın	10
10	böylece	10
11	artık	10
12	yeniden	8
13	sevinçle	8
14	sanki	7
15	fazla	7
16	birlikte	7
17	şaşkın	6
18	hemen	6
19	geri	6
20	yine	5
21	nasıl	5
22	kadar	5
23	görünmez	5
24	birden	5
25	öylesine	4
26	sesle	4
27	ne	4
28	henüz	4
29	hala	4
30	diye	4

31	üstelik	3
32	sürekli	3
33	sessiz	3
34	nerede	3
35	karşılarında	3
36	kabaca	3
37	iyi	3
38	ilk	3
39	hızlı	3
40	güzel	3
41	gözlerle	3
42	göre	3
43	gerçekten	3
44	doğru	3
45	dikkatli	3
46	çoşkuyla	3
47	birer	3
48	ağır	3
49	şöyle	2
50	şimdi	2
51	önemli	2
52	önde	2
53	tek	2
54	tehlike	2
55	rahatlıkla	2
56	nedenini bilmeden	2
57	kesinlikle	2
58	kahkahalarla	2
59	iyice	2
60	hep	2
61	hayranlıkla	2
62	dışarı	2

63	dikkatle	2
64	birdenbire	2
65	aynı hizada	2
66	acele	2
67	acaba	2
68	tadını çıkara çıkara	1
69	sihirli bir varlıkmış gibi	1
70	birkaç saniye sonra	1
71	birkaç dakika içinde	1
72	o	1
73	elbette	1
74	ancak	1
75	soluk	1
76	bugün	1
77	bile	1
78	az	1
79	yarım	1
80	sabah	1

81	neden	1
82	büyük	1
83	varır varmaz	1
84	rahatlık içinde	1
85	birkaç saniye içinde	1
86	uzun	1
87	kendi başıma	1
88	heyecanlı	1
89	karşı karşıya	1
90	heyecandan	1
91	olanaksız	1
92	çoktan	1
93	kısaca	1
94	ait	1
95	önden	1
96	geride	1
97	hizada	1
98	arkada	1
99	ayakta	1
100	basar basmaz	1

Tablo 117: Zaman Tüneli İlk 100 Eylem Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	de-	33
2	ol-	30
3	başla-	16
4	dön-	15
5	sor-	14
6	izle-	13
7	gör-	13
8	geç-	10
9	dur-	10
10	bul-	10
11	yap-	9
12	gel-	8

13	anla-	8
14	iste-	7
15	göster-	7
16	serpiştir-	6
17	mırıldan-	6
18	konus-	6
19	aç-	6
20	öğret-	5
21	uzan-	5
22	ilerle-	5
23	haykır-	5
24	git-	5
25	gir-	5
26	gerek-	5
27	düşün-	5

28	bak-	5
29	öğren-	4
30	örül-	4
31	çalış-	4
32	yürü-	4
33	ver-	4
34	söyle-	4
35	otur-	4
36	anlaşıl-	4
37	anlat-	4
38	şaşır-	3
39	çık-	3
40	yüksel-	3
41	ulaş-	3
42	olma-	3
43	karşılaş-	3
44	kalk-	3
45	in-	3
46	hızlan-	3
47	gülümse-	3
48	görün-	3
49	yüreklendir-	2
50	yinele-	2
51	yaşa-	2
52	yanıl-	2
53	tanı -	2
54	sev-	2
55	saç-	2
56	sarı-	2
57	san-	2
58	parla-	2
59	neden ol-	2
60	merak et-	2
61	kullan-	2
62	korkma-	2
63	karşıla-	2
64	kal-	2
65	işit-	2

66	işaret et-	2
67	izle-	2
68	incele-	2
69	inanma-	2
70	ilerleme-	2
71	gül-	2
72	görül-	2
73	gizle-	2
74	geliş-	2
75	eğil-	2
76	etkilenme-	2
77	dönüp dur-	2
78	duyumsa-	2
79	doğma-	2
80	değme-	2
81	devam et-	2
82	bırakma-	2
83	bürün-	2
84	bulun-	2
85	bulama-	2
86	boz-	2
87	bil-	2
88	benzeme-	2
89	belirt-	2
90	bekle-	2
91	at-	2
92	art-	2
93	al-	2
94	çalış-	2
95	in-	2
96	gir-	2
97	çalış-	2
98	var-	2
99	bitir-	1
100	atıl-	1

Tablo 118: Zaman Tüneli İlk 100 Eylemsi Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	ol-	42
2	yaşa-	17
3	gör-	16
4	dön-	15
5	yap-	13
6	konuş-	12
7	gel-	11
8	geç-	10
9	yapıl-	9
10	de-	9
11	bak-	8
12	çık-	7
13	öğren-	6
14	dur-	6
15	oluş-	5
16	ilerle-	5
17	göster-	5
18	git-	5
19	düşün-	5
20	açıl-	5
21	yürü-	4
22	yansı-	4
23	ver-	4
24	söyle-	4
25	kal-	4
26	izle-	4
27	ek-	4
28	bulun-	4
29	bil-	4
30	bekle-	4
31	çıkart-	3
32	ye-	3
33	veril-	3
34	toplan-	3

35	oyul-	3
36	işit-	3
37	giy-	3
38	durma-	3
39	bulun-	3
40	anla-	3
41	ak-	3
42	üşü-	2
43	çekin-	2
44	yitir-	2
45	yaklaş-	2
46	verme-	2
47	uzan-	2
48	tut-	2
49	topla-	2
50	taşı-	2
51	sıçra-	2
52	serpiştir-	2
53	piş-	2
54	otur-	2
55	olma-	2
56	mırıldan-	2
57	kıvrıl-	2
58	kullan-	2
59	konuşma-	2
60	kay-	2
61	karşılaş-	2
62	incele-	2
63	in-	2
64	heyecanlan-	2
65	görün-	2
66	geliş-	2
67	eski-	2
68	dinle-	2
69	başla-	2
70	avla-	2
71	at-	2

72	anlaşılma-	2
73	anlat-	2
74	al-	2
75	çalınma-	1
76	paylaş-	1
77	resimle-	1
78	gider-	1
79	filizlen-	1
80	aç-	1
81	oyna-	1
82	gönder-	1
83	tanı-	1
84	bat-	1
85	belir-	1
86	belirt-	1

87	çevrele-	1
88	fısılda-	1
89	sıralan-	1
90	bin-	1
91	gül-	1
92	yürü-	1
93	dile-	1
94	var-	1
95	dal-	1
96	çekin-	1
97	kesilme-	1
98	kaygılan-	1
99	eklen-	1
100	bakıl	1

Tablo 119: Zaman Tüneli Edat Sıklık Listesi

Sıra no	Edat	Kullanım sıklığı
1	için	28
2	gibi	28
3	kadar	15
4	çünkü	7
5	değin	5
6	insan	4
7	başka	4
8	şimdiye kadar	3
9	mı	3

10	mi	3
11	doğru	3
12	miyiz	2
13	işte	2
14	misin	1
15	araç gereçlerle	1
16	miyim	1
17	dek	1
18	karşın	1

Tablo 120: Zaman Tüneli Bağlaç Sıklık Listesi

Sıra no	Bağlaç	Kullanım sıklığı
1	ve	87
2	de	30

3	da	29
4	ancak	24
5	ne	12
6	ki	11
7	bile	9

8	ama	5
9	oysa	4
10	belki	3

11	yani	2
12	karşı	1
13	yoksa	1

Tablo 121: Zaman Tüneli Ünlem Sıklık Listesi

Sıra no	Ünlem	Kullanım sıklığı
1	ya	3
2	ne	3
3	haydi	3
4	ah	3
5	sakın	2
6	ne olur	2
7	arkadaşlar	2
8	özür dilerim Pırlıltı	1
9	siz, güzel, çok güzel	1
10	gelmek, nereden, siz	1
11	el ele tutuşun	1
12	bu işi bana bırakın	1
13	ama, bu olamaz	1
14	yavrum	1
15	anneciğim	1
16	ama	1
17	gel	1

18	üüüç	1
19	hoooop	1
20	işit	1
21	özür dilerim	1
22	karar vermeyin	1
23	baksana	1
24	kullan	1
25	coan	1
26	Sinem	1
27	Doğan	1
28	ga, tah, maj	1
29	ga	1
30	gelmek	1
31	uzak, çok uzaktan	1
32	bu, olamaz	1
33	neler olduğunu anladım	1
34	umarım	1
35	aramıza hoşgeldiniz	1
36	lütfen	1
37	hadi	1

Tablo 122: Zaman Tüneli Zamir Sıklık Listesi

Sıra no	Eylem	Kullanım sıklığı
1	onlar	36
2	bu	22
3	şey	21

4	o	19
5	kendi	18
6	bura	14
7	hiçbir	13
8	biri	10
9	birbirleri	9

10	siz	8
11	hepsi	8
12	biz	8
13	bize	6
14	burası	5
15	kimse	4
16	hiçbiri	4
17	diğer	4
18	bunlar	4
19	birbirine	4
20	ne	3
21	kendisi	3
22	herkes	3
23	bundan	3
24	bizi	3
25	ben	3
26	bana	3
27	çoğu	2
28	ora	2
29	hepiniz	2

30	hepimiz	2
31	diğerleri	2
32	birbiri	2
33	benim	2
34	beni	2
35	başkası	2
36	gelmek, nereden, siz	1
37	bir	1
38	hangisi	1
39	kim	1
40	falan	1
41	nere	1
42	on	1
43	birkaçı	1
44	kendileri	1
45	öbür	1
46	şunlar	1
47	öbürleri	1
48	bazı	1

Tablo 123: Zaman Tüneli İlk 100 Deyim-Atasözü Sıklık Listesi

Sıra no	Eylemsi	Kullanım sıklığı
1	el ele tutuş-	6
2	yanıt ver-	5
3	diye sor-	4
4	yok et-	3
5	söze karış-	3
6	sona er-	3
7	karşılık ver-	3
8	özen göster-	3
9	yolculuk yap-	2
10	yola koyul-	2
11	uzayıp git-	2
12	ne yazık ki	2
13	karşı çık-	2
14	izin ver-	2

15	hak ver-	2
16	gözlerini aç-	2
17	eli ayağı titre-	2
18	dönüp dur-	2
19	can at-	2
20	boş durma-	2
21	ayağa kalk-	2
22	bitmek tükenmek bilme-	1
23	insan eli değ-	1
24	el ele tutuş-	1
25	elden ele dolaştır-	1
26	ardı arkası kesilme-	1
27	ardı arkası	1

	kesilme-	
28	serüven yaşa-	1
29	kahvaltı et-	1
30	yaramazlık yapma-	1
31	yaramazlık yap-	1
32	mesaj al-	1
33	zarar ver-	1
34	zaman geçir-	1
35	kayıp ol-	1
36	söz et-	1
37	işaret et-	1
38	söz edil-	1
39	mutlu et-	1
40	son ver-	1
41	zaman geçirme-	1
42	ellerini bırakma-	1
43	ellerini çırp-	1
44	ne mutlu ki	1
45	yol göster-	1
46	bitmek tükenmek bilme-	1
47	yine de	1
48	sessizliği boz-	1
49	gözlerine inanama-	1
50	hoşuna git-	1
51	geride kal-	1
52	ayak bas-	1
53	geri döneme-	1
54	kayıp git-	1
55	başını döndür-	1
56	geri dönme-	1
57	karşılık verme-	1
58	rüya gör-	1
59	gözlerini alama-	1
60	geçit verme-	1
61	çaba gösterme-	1
62	öyle ki	1
63	farkına var-	1

64	karar ver-	1
65	gürültü yap-	1
66	kulak kabart-	1
67	yardım isteme-	1
68	tepki ver-	1
69	yollara düş-	1
70	belli ki	1
71	göze çarp-	1
72	insan eli değme-	1
73	giriş çık-	1
74	şekil veril-	1
75	biçim veril-	1
76	iç çek-	1
77	köşeye çekil-	1
78	geri dön-	1
79	ortaya çıkıver-	1
80	ortaya dök-	1
81	alkış tuttur-	1
82	kahkahayı kopart-	1
83	biçim ver-	1
84	iletişim kur-	1
85	tadını çıkar-	1
86	gelişmeler göster-	1
87	etkisi geç-	1
88	üzüntüye kapıl-	1
89	sözlerini yinele-	
90	sözlerini tamamla-	1
91	değer gör-	1
92	kaybolup git-	1
93	dışarı çık-	1
94	işe yara-	1
95	düşüncelerini belirt-	1
96	aralarını karış-	1
97	geri dön-	1
98	el salla-	1
99	ilerleme kaydet-	1
100	dehşete düş-	1

Tablo 124: Zaman Tüneli İkileme Sıklık Listesi

Sıra no	İkileme	Kullanım sıklığı
1	tek tek	3
2	birer birer	3
3	ağır ağır	3
4	uzun uzun	3
5	üzgün üzgün	2
6	başka başka	2
7	yer yer	2

8	buram buram	1
9	teker teker	1
10	derin derin	1
11	harıl harıl	1
12	gürül gürül	1
13	konuşa konuşa	1
14	seve seve	1
15	tek tek	1
16	birer birer	1
17	ağır ağır	1

3.2. Türk Çocuk Yazını'nda Eserlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Özkan (2014)'a göre çocuk yazını için oluşturulan eserlerde okunabilirlik düzeyi belirlendiğinde bu sayede yaşa uygunluk düzeyi de dolaylı olarak ortaya çıkmış olacaktır bunun yanında yaşa uygunluğun belirlenmesinde, bir diğer unsur olan sözcüksel alan belirlemeleri de önemli bir yer tutmaktadır.

Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*, ilk okuma dizisi olarak 2. ve 3. sınıflara uygun oluşturulmuştur. Bir çocuğun kişilik özelliklerinin 7 yaşına kadar biçimlendiği de göz önüne alındığında 6-8 yaş grubunu ilgilendiren bu eserlerin kritik bir döneme hitap ettiği söylenebilir. Bu noktada yaşa uygunluğun eğitsel bir zorunluluk olarak ortaya çıkması kaçınılmazdır. Diğer konu başlıklarıyla beraber çocuk yazını böylece farklı bir derinlik kazanabilecektir.

Eserlerle ilgili okunabilirlik hesaplamaları hem genel hem de ayrı ayrı yapılarak tablolaştırılmıştır. Tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 125: Tüm Eserlerin Birlikte ve Ayrı Ayrı Hesaplamaları

Eser Adı	Bir Tümcedeki Ortalama Sözcük Sayısı	Bir Sözcükteki Ortalama Hece Sayısı	Tümce Sayısı	Tekil Sözcük Sayısı	Sözcük Sayısı	Hece Sayısı	Harf Sayısı
BÜTÜN ESERLER(GENEL)	7,67	2,72	6444	24469	49456	134399	359255
DENİZ CİNLERİ	7,91	2,68	592	2260	4681	12535	33194
HAZİNE PEŞİNDE	7,93	2,74	676	2688	5361	14672	38895
KORKULAR PRENSİ	7,76	2,75	646	2507	5015	13789	36949
ORMANDAKİ GİZ	7,58	2,76	651	2319	4936	13619	36681
SİHİRLİ BALIK	7,60	2,61	507	1927	3852	10056	26925
SİHİRLİ IŞIK	7,01	2,66	767	2811	5377	14324	38748
UMUT GEMİSİ	7,69	2,74	639	2551	4916	13452	36032
UZAYA YOLCULUK	7,88	2,63	519	2040	4090	10768	28457
YER ALTINA YOLCULUK	7,79	2,77	764	2820	5955	16507	44131
ZAMAN TÜNELİ	7,72	2,78	683	2546	5273	14677	39243

Tablo 125 incelendiğinde 6444 cümle, 49456 sözcük ve 24469 tekil sözcüğün eserlerde bulunduğu görülmektedir. 134399 hece ve 359255 harfin bulunduğu eserlerde bir tümcede ortalama 7,67 sözcük, 2,72 hece oranları bulunmaktadır.

Tablo 126: Tüm Eserlerin Birlikte ve Ayrı Ayrı Okunabilirlik Hesaplamaları

ESER ADI	OKUNABİLİRLİK SONUÇLARI
<i>Bütün Eserler(Genel)</i>	69,4
<i>Deniz Cinleri</i>	70,61
<i>Hazine Peşinde</i>	68,18
<i>Korkular Prensi</i>	68,10
<i>Ormandaki Giz</i>	68,19
<i>Sihirli Balık</i>	74,11
<i>Sihirli Işık</i>	73,50
<i>Umut Gemisi</i>	68,81
<i>Uzaya Yolculuk</i>	72,49
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	67,12
<i>Zaman Tüneli</i>	66,85

Ateşman (1997) okunabilirlik aralıklarına göre 50-69 arası orta güçlük, 70-89 arası ise kolay olarak değerlendirilmektedir. Dizideki eserlere bakıldığında; genel okunabilirlik ortalaması 69,4 tür. Bu oran orta güçle kolay seviyesinin tam ortasıdır. Eserlere tek tek bakıldığında ise okunabilirlik oranı en yüksek olan eserin “Sihirli Balık” (74,11) olduğu görülmektedir; en düşük okunabilirlik oranı ise “Zaman Tüneli” (66,85) eserine aittir.

Yapılan okunabilirlik hesaplamaları sonuçlarından hareket edildiğinde bu eserlerin hem genel olarak hem de ayrı ayrı 6-8 yaş aralığına uygun olduğu

görülmektedir. Eserler hem okunabilir hem de yaşa uygun eserler olarak adlandırılabilirler.

3.3. Türk Çocuk Yazınında Eserlerin Yaşa Uygunluk Düzeyleri

Özkan (2014: 23)'a göre yaşa uygunluk kavramı çocuğa görelilik kavramının bir üst boyutu olarak görülmektedir ve yaşa uygunluk konusu çocuk yazınında yeteri kadar ayrıntılandırılmamıştır.

Nas (2002: 76)' a göre çocuklar için yazılan eserlerde kullanılan dil; çocuğun dil ve düşünce gelişimine uygun olmalıdır, çocuğun sözcük dağarcığını geliştirmelidir, anlatımı ilgiyi diri tutacak şekilde akıcı ve canlı olmalıdır; eserde yalın, arı, duru ve açık bir dil tercih edilmelidir.

Günümüzde her yıl dünyanın her ülkesinde binlerce çocuk kitabı yayınlandığını ifade eden Oğuzkan (2013: 383-385) çeşitli sorulara cevap vermesi durumunda bazı kitapların çocuklar için uygun olabileceğine dikkat çekerek bu soruları genel anlamda şöyle sıralamıştır:

Kitabın yazarı kimdir, kültür kapasitesi nedir, yazdığı başka eserler var mıdır? Amacı nedir?, konusu nedir? Kitap karakterleri ve olayların çocuğun dünyasında yeri var mıdır yoksa zorlanarak mı oluşturulmuştur? Kitabı kim ya da hangi kurum yayınlamıştır? Kitabın yazılışında dile uygunluk, dil bilgisi, çocuğu ilgilendirme ve basitleştirme gibi ilkeler göz önünde tutulmuş mudur? Forma, kapak, dikiş, boyut, mizanpaj ve marj bakımından çocuk kitabı niteliğinde midir? Resimler; renk baskı ve hayal dünyasına seslenme bakımından metne uygun mudur, metnin anlaşılmasına yardımcı mıdır? Kitapta indeks ve bibliyografya var mıdır? Kitap çocukta başka bir kitabı okuma isteği uyandırmış mıdır?

Okunabilirlik başlığı altında yapılan hesaplamalar ve değerlendirmeler sonucunda Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'nin ilk okuma dizisi olarak 2. ve 3. sınıflara uygun oluşturulduğu görülmüştür. Bir çocuğun kişilik özelliklerinin 7 yaşına kadar biçimlendiği de göz önüne alındığında 6-8 yaş

grubunu ilgilendiren bu eserlerin kritik bir döneme hitap ettiği de ayrıca söylenebilir.

3.4. Türk Çocuk Yazını'nda Sözcüksel Çeşitlilik ve Sözcüksel Alan Örüntüleri

Johansson (2008: 61)'a göre, sözcüksel çeşitlilik (lexical diversity) bir metinde kaç farklı sözcüğün kullanıldığının ölçümüdür; sözcüksel yoğunluk ise metindeki sözcüksel öğelerin (ad, eylem, ön adlar, ve bazı belirteçler) oranının ölçümünün sağlanmasıdır.

Johansson (2008: 62)'a göre; geleneksel sözcüksel çeşitlilik ölçüsü metindeki farklı sözcüklerin (types) toplam sözcük sayısına (token) oranıdır. Bu *type-tokenratio (TTR)* olarak adlandırılır. Örnek olarak bir konuşmacı 150 sözcüklük bir konuşmayı tekrarlarla 20 farklı sözcük kullanarak yapmışsa, birbirinden farklı sözcük sayısını toplam sözcük sayısına bölerek konuşmadaki sözcüksel çeşitlilik oranını bulabiliriz.

Özkan (2014: 22)'a göre; “söz konusu hesaplama yöntemleri, belirli bir sözcük türünün belirli bir yazınsal türdeki çeşitliliği hakkında daha esnek ve yoruma açık bilgiler vermektedir.”

Özlem Aytek'e ait olan *Zamanda Yolculuk Dizisi* 'içerisinde yer alan on kitabın sözcüksel çeşitlilik tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 127: Zamanda Yolculuk Dizisi Sözcüksel Çeşitlilik Tablosu

	Tekil Kelime Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Sözcüksel Çeşitlilik
<i>Bütün Eserler(Genel)</i>	24469	49456	% 49.47
<i>Deniz Cinleri</i>	2260	4681	% 48.28
<i>Hazine Peşinde</i>	2688	5361	% 50.13
<i>Korkular Prensi</i>	2507	5015	% 49.99
<i>Ormandaki Giz</i>	2319	4936	% 46.98
<i>Sihirli Balık</i>	1927	3852	% 50.02
<i>Sihirli Işık</i>	2811	5377	% 52.27
<i>Umut Gemisi</i>	2551	4916	% 51.89
<i>Uzaya Yolculuk</i>	2040	4090	% 49.87
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	2820	5955	% 47,35
<i>Zaman Tüneli</i>	2546	5273	% 48.28

Yukarıda verilen *sözcüksel çeşitlilik* tablosundan hareketle *Özlem Aytok*'in eserlerinde hem genel hem de ayrı ayrı olarak yaklaşık yarı yarıya farklı sözcük kullanımlarının olduğu ve bu sözcükleri tekrar ettiği durumu gözlenmektedir.

Tablo 128: Zamanda Yolculuk Dizisi Sözcüksel Yoğunluk Tablosu

	AD	SIFAT	ZARF	EYLEM	EYLEMSİ	EDAT	BAĞLAÇ	ÜNLEM	ZAMİR	DEYİM- ATASÖZÜ	İKİLEME
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	%33,18	%14,26	%10,70	%12,88	%8,21	%2,60	%4,60	%1,53	%5,55	%5,01	%0,36
<i>Deniz Cinleri</i>	%31,74	%13,10	%12,19	%12,76	%9,30	%2,18	%3,98	%2,01	%6,10	%4,49	%0,25
<i>Hazine Peşinde</i>	%33,22	%13,26	%10,91	%15,88	%7,22	%2,70	%4,42	%2,26	%5,28	%6,30	%0,51
<i>Korkular Prensi</i>	%34,48	%13,72	%10,2	%12,86	%8,35	%2,73	%4,89	%1,56	%4,77	%5,60	%0,35
<i>Ormandaki Giz</i>	%32,23	%14,22	%10,55	%12,91	%8,42	%2,17	%6,48	%0,78	%5,82	%5,60	%0,28
<i>Sihirli Baltık</i>	%36,06	%16,43	%10,12	%12,49	%7,00	%2,36	%4,19	%1,08	%4,86	%4,12	%0,38
<i>Sihirli Işık</i>	%32,02	%14,54	%9,53	%14,15	%7,31	%3,86	%4,65	%1,40	%6,35	%4,73	%0,33
<i>Umut Gemisi</i>	%33,46	%13,04	%10,73	%11,79	%8,83	%2,74	%4,03	%0,96	%5,10	%5,46	%0,38
<i>Uzaya Yolculuk</i>	%31,71	%15,34	%10,85	%11,48	%8,09	%2,01	%4,99	%1,33	%6,64	%4,45	%0,29
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	%33,60	%13,75	%11,25	%12,82	%8,30	%2,27	%4,32	%2,59	%5,56	%4,41	%0,40
<i>Zaman Tüneli</i>	%32,99	%15,83	%10,59	%12,90	%9,17	%2,70	%4,11	%1,03	%5,06	%4,74	%0,41

Tablo 128incelendiğinde eserlerde kullanılan sözcük türleri oranları içerisinde en çok orana sahip tür *ad* olarak göze çarpmaktadır. Bu yükseklik hem genelde hem de özelde göze çarpmaktadır. Sonrasında ise *sıfat*ların tür olarak öne çıktığı gözlenmektedir. *Zarf* ve *eylem* oranları noktasında ise eylemlerin genel anlamda fazla orana sahip olmakla beraber oranların yakın olduğu bir iki eserde ise *zarfların* daha fazla orana sahip olduğu görülmektedir. Sayılan türlerin arkasından diğer türler gelmektedir. Türlerde, en az oran *ünlem* ve *ikilemelere* aittir; *ünlemlerin* oranı *ikilemelere* göre biraz daha fazladır, *edat* ise onlardan biraz daha fazla orana sahip bir görünümündedir. *Bağlaçlar*, *zamirler* ve *deyim-atasözleri*; *ünlem*, *ikileme* ve *edat* türlerinden daha fazla orana sahiptirler ve

birbirlerine yakın oranlardadırlar. *Eylemsi* ise tür olarak bütün türlerin oranları arasında genel anlamda ortalarda bir orana sahiptir.

Bir diğer nokta ise *ad* ve *eylem* yoğunluğunun fazla olmasının çocuk gelişimi açısından da uygun olduğu konusudur. *Özlem Aytek*'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*, 6-8yaş aralığındaki çocuk grubuna hitap ettiğinden bu kullanımlar yaş aralığıyla orantılıdır.

3.5.Türk Çocuk Yazını'nda Biçimbirimsel, Sözcükbirimsel ve Sözdizimsel Yapılar

Sever (2008: 145)'e göre; “Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliği dili ve anlatımıdır.”

Nas, (2004: 76)'a göre; “Yazınsal nitelikli çocuk kitapları, çocuğun dil ve düşünce gelişimine uygun olmalıdır.”

Farklı cümle yapılarının anadilinin anlatım olanaklarını edinme ve etkili düşünme sürecinde çocuğun dünyasına seslenen gerekli bir anlatım yol olduğunu ifade eden Çer (2013: 288) yazarın, duygu ve düşüncelerini okurlarıyla paylaşabilmesi için dilsel dizgelere yeni ve özgün biçimler kazandırması gerektiğini belirtmiştir.

Sondan eklemeli bir dil özelliğine sahip olan Türkçe doğası gereği eklerle beraber yeni anlamlar kazanan sözcüklere sahiptir ve üretilecek yeni sözcükler de bu eklerin eklenişiyle oluşmaktadır.

Ergin (2009: 106)'e göre; kök “bir kelimenin mânâsı ve yapısı bozulmadan parçalanamayan şeklidir.”

Ergin (2009: 106)'e göre; ek “kelime bünyesinde görülen tek başına mânâsı olmayan ve kullanılmayan ancak köklerle birleşmek suretiyle kullanılan

ve mânâ ile ilgili bir vazife gören şekillere denir.”

Sever (2008) de Türkçenin yapı bakımından sondan eklemeli bir dil olduğunu belirterek sözcükleri diğer sözcüklere bağlamak veya sözcüklere yeni anlamlar yüklemek için eklerden yararlandığını belirtmiştir; bunun yanında eklerin kullanım kurallarının yazınsal eserler aracılığıyla çocuklara sezdirilmesinin Türkçenin öğretiminde hedeflenen bir davranış olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmada, biçimbirimsel etiketlemelerle beraber sözcükbirimsel etiketlemeler de eş zamanlı olarak incelenerek derlem üzerinde işlenip tanımlanmıştır. Derlemede, sözcükler, tür olarak; ad, sıfat, zarf, eylem, eylemsi, edat, bağlaç, ünlem, zamir ve belirsiz biçiminde sınıflandırılarak sisteme işlenmiştir.

Çalışmada, sözdizimsel yapılar; biçimbirimsel ve sözcükbirimsel yapılar gibi, yapılan incelemeler, çeşitli aşamalar sonucunda programlar ve yazılımlar aracılığıyla sisteme yüklenen kitapların sistem üzerinde yazılımın sunduğu olanaklar ve çalışmanın boyutları çerçevesinde etiketlenip yine çeşitli aşamalar sonucunda sistemden sonuçlarının çıkarımı sonrasında gerçekleştirilmiştir.

Sözdizimsel yapıların çocuğa göreliğine değinen Çer (2013: 288) bu durumu “Eylemin sürekli sona alınmasıyla oluşturulan bir anlatım, çocuğun düş dünyasının kısıtlanmasına, ilgisinin dağılmasına ve en önemlisi düşüncelerin belli kalıplar biçiminde oluşmasına yol açarken eylem sonrası getirilen sözcüklerle yeğlenen bir anlatım, tekdüzeliği ortadan kaldırarak tümceye farklı duygu durumları ve düşünceler katacaktır.” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 129: Zamanda Yolculuk Dizisi İlk 50 Ek Kullanım Sıklıkları

Tablosu

Sıra No	Ek	Adet
1	-lar	248
2	-ı	225
3	-ler	222
4	-i	216
5	-lar-ı	203
6	-a	184
7	ler-i	162
8	-e	133
9	-lar-ı-nı	113
10	-in	104
11	-da	97
12	-dan	92
13	-y-a	90
14	-ler-i-n-i	86
15	-de	86
16	-i-n-a	81
17	-lar-dan	80
18	lar-a	79
19	-lar-ı-n-a	75
20	-i-n-i	73
21	-u	72
22	den-	71
23	ler-in	68
24	n-e	67
25	-y-e	66
26	-n-in	64

27	-si	63
28	-y-di	59
29	-ler-i-n-e	58
30	-ler-e	54
31	-y-i	53
32	-un	53
33	-ler-le	51
34	-ın-da	50
35	-n-de	49
36	-dı	47
37	-lar-la	46
38	-sı	45
39	-i-n-e	44
40	-y-ı	43
41	-ler-den	42
42	-lar-ı-n-ın	42
43	-sı-n-a	41
44	-le	41
45	-si-n-i	40
46	-n-den	40
47	-ler-in-den	40
48	-la	40
49	-ta	38
50	-tan	37

Tablo 129 incelendiğinde en fazla kullanılan 50 ekin içerisinde *-lar* ekinin ilk sırada olduğu görülmektedir. Bunun yanında içinde *-lar* eklerinin olduğu ek kullanımları oldukça fazladır. Bu kullanımlar eserlerin içeriğiyle de uygundur; özellikle kahramanların çokluğunu ve iyelik ekleriyle de beraber kahramanların ve olayların gerçekçileştirilmesi çabası eserlerde gözlenmektedir.

Tablo 130: Zamanda Yolculuk Dizisi Yapısına Göre Tümce Türleri

	<i>Basit</i>	<i>Sıralı Bileşik</i>	<i>Bağlı Bileşik</i>	<i>Şartlı Bileşik</i>	<i>Ki'li Bileşik</i>	<i>İç İçe Bileşik</i>	<i>Sapta malt Bileşik</i>	<i>Karma şık Bileşik</i>	
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	5345	718	205	77	39	23	0	72	6479
<i>Deniz Cinleri</i>	490	69	22	8	1	0	0	3	593
<i>Hazine Peşinde</i>	532	104	14	7	9	1	0	13	680
<i>Korkular Prensi</i>	509	82	27	15	3	5	0	6	647
<i>Ormanda ki Giz</i>	559	47	26	7	3	4	0	7	653
<i>Sihirli Balık</i>	418	57	24	5	0	1	0	6	511
<i>Sihirli Işık</i>	647	78	24	5	8	1	0	7	770
<i>Umut Gemisi</i>	535	63	21	7	2	2	0	11	641
<i>Uzaya Yolculuk</i>	438	49	13	8	5	4	0	5	522
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	647	89	15	11	6	3	0	4	775
<i>Zaman Tüneli</i>	570	80	19	4	2	2	0	10	687

Tablo 130 incelendiğinde toplam 6479 tümcenin tabloda yer aldığı görülmektedir. Tabloda; 5345 *basit*, 718 *sıralı bileşik*, 205 bağlı bileşik, 77 *şartlı bileşik*, 39 *kili bileşik* 23 *iç içe bileşik* 72 *karmaşık bileşik* tümcesi bulunmaktadır. Tabloda, saptamalı bileşik tümcelerin olmadığı basit tümcelerin en fazla olduğu ardından sıralı ve bağlı bileşik tümcelerin geldiği gözlenmektedir. Saptamalı bileşik tümcelerin olmaması metinlerin yaşı uygunluğa bağlı olarak oluşturulduğunun göstergesidir. Bunların dışında karmaşık bileşik (birden fazla bileşik cümle yapısının bir arada olduğu) az da olsa eserlerde yer aldığı gözlenmektedir.

Tablo 131: Zamanda Yolculuk Dizisi Tümcelerdeki Öge Türleri

	<i>Özne</i>	<i>Dolaylı Tmle</i>	<i>Zarf Tmleci</i>	<i>Nesne</i>	<i>Yüklem</i>	<i>Bağımsız Tmle</i>	<i>Başlık</i>	<i>Toplam Öge Sayısı</i>
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	4219	2347	4682	2244	7706	1936	60	23233
<i>Deniz Cinleri</i>	393	197	457	263	705	200	0	2219
<i>Hazine Peşinde</i>	441	281	514	217	836	218	6	2518
<i>Korkular Prensi</i>	406	249	439	227	798	209	4	2339
<i>Ormandaki Giz</i>	475	231	504	220	763	197	4	2397
<i>Sihirli Balık</i>	354	205	406	155	611	197	8	1939
<i>Sihirli Işıık</i>	415	286	539	257	899	185	10	2596
<i>Umut Gemisi</i>	410	270	442	216	760	194	8	2305
<i>Uzaya Yolculuk</i>	376	139	358	178	611	177	10	1853
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	516	252	572	267	907	196	6	2717
<i>Zaman Tneli</i>	433	237	451	244	816	163	4	2350

Tablo 131'e göre eserlerde; 4219 *özne*, 4682 *dolaylı tümleş*, 4682 *zarf tümleşci*, 2244 *nesne*, 7706 *yüklem*, 1936 *bağımsız tümleş* ve 60 *başlık* olmak üzere toplam 23233 öge vardır. Çer (2013:286)'e göre, cümle öğelerinin zengin bir biçimde kullanıldığı anlatım yazı diline canlılık katar; yani tekdüzelik bu şekilde giderilmiş olur. Bu sayede okur dildeki farklılaşan yapıların bilincine vararak düşüncenin sözdizimsel dilini kavrar.

Tablo 132: Zamanda Yolculuk Dizisi Yüklemin Türüne Göre Tümce Türleri

	<i>İsim Tümcesi</i>	<i>Eylem Tümcesi</i>
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	1334	6378
<i>Deniz Cinleri</i>	100	606
<i>Hazine Peşinde</i>	142	695
<i>Korkular Prensi</i>	145	656
<i>Ormandaki Giz</i>	109	663
<i>Sihirli Balık</i>	110	507
<i>Sihirli Işık</i>	153	741
<i>Umut Gemisi</i>	126	640
<i>Uzaya Yolculuk</i>	151	454
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	164	739
<i>Zaman Tüneli</i>	134	677

Tablo 132 incelendiğinde eserlerde toplam 6378 eylem ve 1334 ad tümcesinin olduğu gözlenmektedir. Eserlerde kullanılan eylem tümcelerinin

hikâyeci bir anlatıma ad tümcelerinin ise betimleyici bir anlatıma olanak sağlaması için kullanıldığı bilinmektedir. Eylem tümceleri olay örgüsü için kullanılırken ad tümceleri ise varlıkların betimlenmesi için kullanılmıştır. Eserlerde betimleyici cümlelerin az olmasının sebebi eserler içerisinde anlatımın okuyucu tarafından betimlenebilmesi için yer verilen resimlerin fazlaca yer almasıdır.

Tablo 133: Zamanda Yolculuk Dizisi Yüklemin Anlamına Göre Tümce Türleri

	<i>Olumlu</i>	<i>Olumsuz</i>	<i>Olumlu soru</i>	<i>Olumsuz soru</i>	<i>Ünlem</i>
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	6251	795	230	24	280
<i>Deniz Cinleri</i>	569	84	24	4	14
<i>Hazine Peşinde</i>	675	74	30	2	36
<i>Korkular Prensi</i>	627	103	20	3	36
<i>Ormandaki Giz</i>	657	77	9	1	19
<i>Sihirli Balık</i>	507	49	25	4	21
<i>Sihirli Işık</i>	730	92	24	5	15
<i>Umut Gemisi</i>	610	90	25	3	36
<i>Uzaya Yolculuk</i>	464	69	28	1	26
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	726	77	29	1	64
<i>Zaman Tüneli</i>	686	80	16	0	13

Tablo 133 incelendiğinde, tüm eserlerde toplam 6251 olumlu, 795 olumsuz, 230 olumlu soru, 24 olumsuz soru ve 280 ünlem tümcesinin kullanıldığı

görülmektedir. Tabloda bulunan 5 farklı tümce türü 5 farklı duygu düzeyini yansıtmaktadır. Buna göre; farklı düzeylerin eserlerde yer alması anlatımın ve dilin etkin kullanıldığının bir göstergesidir. Çocuk yazını eserlerinde dilin birden çok duyguyu yansıtan tümcelerle verilmesi çocuk yazını okuyucuları için önemlidir.

Tablo 134: Zamanda Yolculuk Dizisi Öge Dizilişine Göre Tümce Türleri

	<i>Kurallı</i>	<i>Devrik</i>	<i>Eksiltili</i>
<i>Bütün Eserler (Genel)</i>	7147	297	305
<i>Deniz Cinleri</i>	590	64	56
<i>Hazine Peşinde</i>	795	29	16
<i>Korkular Prensi</i>	743	25	35
<i>Ormandaki Giz</i>	719	11	44
<i>Sihirli Balık</i>	550	33	35
<i>Sihirli Işık</i>	842	33	25
<i>Umut Gemisi</i>	734	15	18
<i>Uzaya Yolculuk</i>	542	48	22
<i>Yer Altına Yolculuk</i>	873	26	9
<i>Zaman Tüneli</i>	759	13	45

Tablo 134 incelendiğinde, 7147 *kurallı*, 297 *devrik*, 305 *eksiltili* tümce kullanımının olduğu görülmektedir. Eserlerde, devrik tümce kullanımları verilen duyguyu artırmak amaçlı; *eksiltili* tümce kullanımları ise metni okuyucunun tamamlaması yoluyla okuyucuyu aktif hale getirmek amaçlıdır. Sezdirilmek

istenen duygu ve düşünceler bu yollarla çocuğa bırakılıp anlatımın gücünün pekiştirilmesi yoluna gidilir.

3.6. Türk Çocuk Yazını'nın İç ve Dış Yapısal Ögeler Açısından İncelenmesi

Çalışmada konu başlığını oluşturan iç ve dış yapısal ögeler ifadesiyle Özlem Aytek'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'ndeki kitapların biçimsel özellikleriyle beraber bu özelliklerini tamamlayan diğer bileşenler kastedilmiştir. Kitabın boyut, hacim, kapak nitelikleri (renk, kullanılan malzeme) ve cilt niteliği dış yapıyı oluşturup okuyuculara bir öngörü sağlarken sayfa düzeni (sayfa satır sayısı, satır eni, satır uzunluğu, yazı puntosu), metin içi görseller (görsel türü, görsel sayısı, görsel rengi, metin-görsel uyumu) de kitabın iç yapısıyla ilgili öngörülen bilgileri vermektedir.

Gelişimsel açıdan bakıldığında, farklı yaş düzeylerinde ilgiler ve dolayısıyla seçiciliği belirleyen etkenler farklılaşmaktadır. Bu nedenle herhangi bir çocuk kitabı, hangi yaş düzeyindeki okurları hedefleyerek yazılıyorsa o düzeye uygun biçimsel özellikleri taşımalıdır. Bu özellikler şu şekilde özetlenebilir:

- Çocuk kitapları çocuğun taşıyabileceği hacim ve ağırlıkta olmalıdır.
- Kuşekâğıdı gözleri yorduğu için, saman kâğıdı ise dayanıklı olmadığı için kullanılmamalıdır. Çocuk kitaplarında sağlam ve mat renkli, gözü yormayan ve dayanıklı birinci veya ikinci hamurdan kâğıt kullanılmalıdır.
- Normal ya da normalden çok aralıklı satır aralıkları tercih edilmeli, sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalı, özellikle küçük çocuklar için kısa paragraflar ve tek sütun halindeki sayfa düzeni tercih edilmelidir.
- Harf büyüklüğü okul öncesi, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf düzeyindeki çocuklar için 14 punto olmalıdır.
- İmla kurallarına uyulmalı ve noktalama işaretlerinin kullanımına da özen gösterilmelidir.
- Çocuk yayınları, özellikle de okul öncesi çocuklara yönelik yayınlar, mutlaka resimli olmalıdır. Resimler anlaşılır, konuya uygun ve sevimli olmalıdır.

Resim ile tamamladığı yazı aynı sayfada bulunmalıdır. Bu resimler renkli veya siyah-beyaz olabileceği gibi en önemlisi sanat değeri taşımalıdır.

- Kapağın üstündeki resim çocuğun kitaba ilişkin ilk fikirleri edinmesi açısından çok önemlidir.
- Kitabın ciltlenme biçimi de kitabın dayanıklılığını dolayısıyla da çocuğun o kitaba duyduğu ilgiyi aynı doğrultuda etkileyecektir. Bu nedenle ciltli veya dikişli olması tercih edilmelidir (Çılgin, 2007: 78).

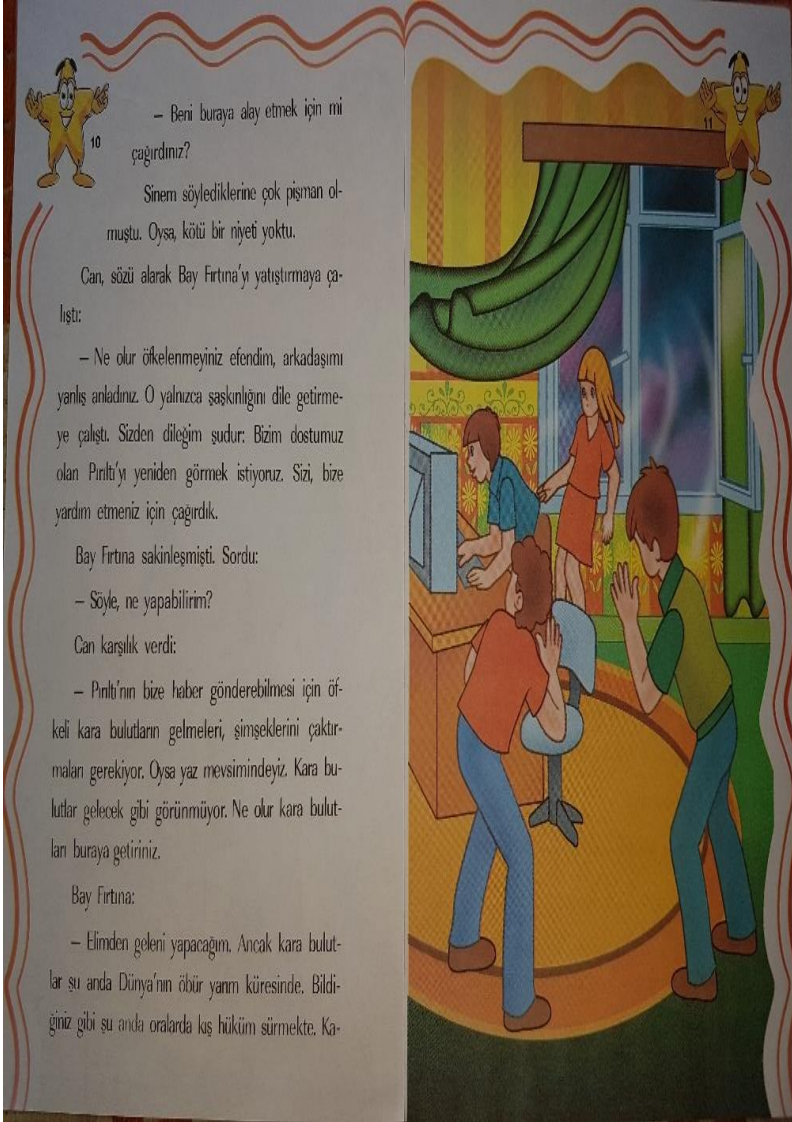
Tür ve Turla (2005: 37)'ya göre; “Sürekli aynı boyutlardaki kitaplar yerine farklı boyutlardaki kitaplar tercih edilmelidir.”

“MEB’in kitapları değerlendirme yönergesinde; 6 yaş için 24 punto, 7-9 yaş için 16-18 punto, 10 yaş için 12 punto ve 15 Ölümler üstü için de 11 punto zorunlu kılınmıştır. Bu ölçüler, çocuğun görme ve gördüğünü algılama özellikleri göz önüne alınarak saptanmıştır.” (Cengiz, 2008: 2)

Çocuk kitaplarının; çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim sürecindeki etkililiğini belirten Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının okuldaki eğitim-öğretim işlevini bütünlemesinin de beklendiğini ifade ederek çocuk kitaplarının tüm bu önemli görevleri yerine getirebilmesi için ise yapısal ve eğitsel özelliklerle donatılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Şekil 13: Zamanda Yolculuk Dizisi Seti Kapağı

Şekil 14: Zamanda Yolculuk Dizisi Eser Sayfa İçi Örneği

Tablo 135: Biçimsel Nitelikler Formu

BİÇİMSEL NİTELİKLER							
BASKI NİTELİĞİ							
Boyut		Punto		Sayfa Sayısı		Bölüm Sayısı	
19,5x13,5	10	14	10	10	64	4-10 arasında değişmekte	10
CİLT NİTELİĞİ							
Zımbalı		Dikişli		Yapıştırma		Diğer	
0		0		10		0	
KAPAK NİTELİĞİ							
Renkli		Siyah-Beyaz		Diğer		Çoklu Kullanım	
10		0		0		0	

Tablo 136: Görsel Nitelikler Formu

GÖRSEL NİTELİKLER			
GÖRSEL SAYISI (Ortalama)			
14,8			
GÖRSEL NİTELİĞİ			
Renkli	Siyah Beyaz	Diğer	Çoklu
10	0	0	0
GÖRSEL TÜRÜ			

Fotoğraf	Çizgi Resim	Diğer	Çoklu
0	10	0	0
METİNSEL NİTELİK			
Süsleyici	Açıklayıcı	Tamamlayıcı	Çoklu
0	10	10	0
İÇERİK GÖRSEL UYUMU			
Var	Yok	Kısmen	
10	0	0	

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, *Özlem Aytek*'in *Zamanda Yolculuk Dizisi*'ni oluşturan; 2. ve 3. sınıflara yönelik hazırlanmış olan 10 adet çocuk kitabı (Umut Gemisi, Ormandaki Giz, Sihirli Balık, Uzaya Yolculuk, Hazine Peşinde, Sihirli Işık, Yer Altına Yolculuk, Zaman Tüneli, Korkular Prensi ve Deniz Cinleri), *TÜBİTAK-112K479* numaralı *Bir Özel Alan Derlemi Olarak 'Türk Çocuk Yazını Derlemi' ve Türk Çocuk Yazını Üzerine İleri Uygulamalar*" adlı projenin altyapısından yararlanılarak proje amaçları ve hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Çalışma boyunca proje dâhilinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda; yöntem, veri toplama teknikleri, projenin özgün yapısına bağlı kalınmıştır. *Türk Çocuk Yazını Derlemi*'nin oluşturulması aşamalarında olduğu gibi, bu çalışmada da metinlerin taranması ve sayısallaştırılması, sayısallaştırılan verilerin işaretlenebilir-etiketlenebilir hale getirilmesi, verilerin amaca uygun olarak işaretlenmesi ve etiketlenmesi, işaretlenmiş-etiketlenmiş verilerin raporlanması aşamaları izlenmiştir.

Çalışma boyunca 10 eser üzerinden incelenen konu başlıkları ve alan yazındaki çalışmalar göz önüne alındığında çocuk yazını için yapılan çalışmaların birkaç özgün çalışma dışında birbirinin aynısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın ayrı ayrı olan başlıkları tek tek ele alındığında bile başlıkların kapsayıcılığına yakın çalışmaların alan yazında pek olmadığı olanların ise biraz yakın olabilecek derecede olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Ülkemizde yapılan çocuk yazınıyla ilgili özel amaçlı derlem projeleri ve yüksek lisans çalışmaları, Türk çocuk yazını sayesinde çocuk yazını yöntemsel olarak farklı bir noktaya taşınmış, bütünsel bir yaklaşımla da incelenebilen bir özelliğe büründürülmüştür. Her ne kadar yurt dışında, çocuk yazınıyla ilgili yapılan çalışmalarda bu alanda oluşturulan özel amaçlı derlemelerin ülkemize oranla fazlaca yer bulduğu gözlenirse de bizde yapılan çalışmaların hızlanarak ve artarak devam edeceği görüşü mevcuttur.

Buradan hareketle çalışmamızı en iyi yansıtan yöntem, içerik ve diğer yönlerden çalışmamızın doğasına uygun olan çalışmalar Özkan tarafından 2011 ve 2014 yıllarında yaptığı çalışmalar olarak göze çarpmaktadır. Bunlar dışındaki çalışmalara bakıldığında her çalışmanın konuya bir yönden ve belli bakış açısıyla yaklaşım gösterdiği görülmektedir; çalışmalarda çoklu ve bütünsel yaklaşımlar görülmemektedir.

Öte yandan, çocukların gelişimsel özellikleriyle uyumlu kitapların seçilmesi, kitaplardan gerekli kazanımların sağlanabilmesi açısından çok önemlidir. Bu çalışmayla beraber bu amaçtan yola çıkılmıştır. İleri düzeyde dilbilimsel uygulamalara bu çalışmada yer verilmiştir.

Bir diğer nokta, yapılan raporlamalar sonucunda ve incelemeler sonucunda çalışma kapsamında incelenen 10 eserin ilgili konu başlıklarına uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Eserlerin:

1. Türk Çocuk Yazını'nda dil öğretimi açısından öncelikli söz varlığı, açısından incelendiğinde okurların seviyesine uygun oldukları gözlenmiştir.

2. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin okunabilirlik düzeyleri, adlı başlık ve uygulanan formüller kapsamında dizideki eserler okunabilir kolaylıkta olarak tespit edilmiştir.
3. Türk Çocuk Yazını'nda eserlerin yaşa uygunluk düzeyleri, formüller ve diğer ölçütlerden yola çıkılarak tespit edilmiştir; eserlerin yaşa uygunluğunun olduğu sonucuna varılmıştır.
4. Türk Çocuk Yazını'nda sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel alan örüntüleri konusu daha ileri bir uygulama olarak değişik yordama imkânları sunmuştur.
5. Türk Çocuk Yazını'nda biçimbirimsel, sözcükbirimsel ve sözdizimsel yapılar, çalışmada incelenerek değişik görünüm ve tespitler elde edilmiştir.
6. Türk Çocuk Yazını'nın iç ve dış yapısal öğeler açısından incelenmesi, konusunda da gerekli ölçütler kapsamında gerekli yaklaşımlar sergilenerek çalışmada verilmiştir.

Öneriler

Bir özel alan derlemi özelliği gösteren bu çalışma çocuk yazını alanıyla beraber ele alınmıştır. Çocuk yazını dışında bir alanla derlem dilbilim alanının birlikte ele alınması sonraki çalışmalarda mümkün olabilecektir. Bu alanlar; edebiyatın herhangi bir alt alanı olabileceği gibi, farklı dil öğretim alanları da olabilir.

Derlem dilbilimin özellikle dil öğretimi alanındaki etkinliği artırılarak devam ettirilmelidir. Yalnız anadili Türkçe olan konuşurlara göre değil yabancılara Türkçe öğretiminde de geniş ölçekli dil verileri üzerinden gramer ve kelime-cümle yapıları belirlenerek dil öğretimindeki etkinlik ve etkililik artırılmalıdır.

Derlem dilbilim için daha farklı ve ileri düzeyde yazılımlar amaca ve hedefe uygunluk çerçevesinde hazırlanabilir. Bu çalışmada altı ayrı başlık üzerinden kapsayıcı bir yaklaşım sergilenmiştir. Amaçlara paralel olarak yeni ve farklı yazılımlar hazırlanmalıdır.

Derlem dilbilim ilke ve yöntemleriyle herhangi bir alanda yapılan bir çalışmanın ileri aşaması olarak söylem çözümlemesi de yapılabilir ki bu da çalışmaya kattığı nitel derinlik sayesinde çalışmayı daha da değerli kılabilir.

Proje dâhilinde gerçekleştirilen bu ve benzeri çalışmalarda işlemler ve etiketlemeler devam ettirilerek yıllar içerisinde belirli sayıda kelime ve cümleler yazılımların da desteğiyle biriktirilerek gereksinim duyulduğunda derlemlerden çekilip kullanılabilir.

Derlem dilbilimle ilgili çalışmalar okuyucular ve araştırmacılara bilgi vermek ve onları esinlemek amacıyla çeşitli konferanslar ve sunumlarla tanıtılarak ilgililerin ilgisine sunulmalıdır.

Özellikle edebiyata yön vermiş büyük yazarların ve eserlerinin hepsi birlikte ele alınabilir. Böylece bu eserleri oluşturan yazarların düşünsel ve yazınsal özelliklerinin iz düşümleri sanatsal incelikleri değişik açılardan incelenebilir.

Kaynaklar

- Akal, A. (2008). Eğitim-Sen Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ölçütleri İçin Öneriler. http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2013/07/27d4471d194fc14_ek.pdf
- Aksan, D. (1990). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yay.
- _____ (2000). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. III. Cilt. Ankara: TDK Yay.
- (2004). *Türkçenin sözvarlığı* (3. Baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- (2009). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK.
- Akyol, H. (2008). *Türkçe öğretim yöntemleri*. (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 58, 171-174.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara.
- Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.
- _____ (2011). Söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler: *TÜBAR-XXIX-/2011-Bahar* Retrieved from: <http://www.tubar.com.tr/>
- Benveniste, E. (1966). *Problèmes de Linguistique Général*. Gallimard.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, D. T. (2014). *Çocuk edebiyatı kuramsal yaklaşım*. Konya: Eğitim Yayınevi.

- Cengiz G. Eğitim Sen Çocuk ve Gençlik edebiyatı Ölçütleri İçin Öneriler, 2008. http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2013/07/27d4471d194fc14_ek.pdf
- Chall, J. S. (1988). *The beginning years*. In B. L. Zakaluk and S. J. Samuels (Eds.), *readability: Its past, present and future* (pp. 2-13), Newark, Delaware: IRA.
- Cook, G. (2003). *Applied linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Coşkun, E. (2012). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *TÜBAR Dergisi*, 11, 231-244.
- Çakmak, H. G. ve Sofuoğlu, M. G. (1997). 1974-1993 Yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirilme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(1), 42-53.
- Çer, Erkan. (2013). Çetin Öner'in "Gülibik" adlı çocuk edebiyatı yapıtının sözdizimsel açıdan incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(12) Fall.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çılgın, A. S. (2006-güz). Çocuğa büyü bir dünyanın kapılarını açmak. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 175-182.
- _____ (2007). Çocuk edebiyatı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Çoban, A. (2014). Okunabilirlik kavramına yönelik bir derleme çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 9, 96-111.

- Dilidüzgün, S. (2006). Çocuk Kitaplarının Çocuğun Sanat Eğitimiye Katkısı, II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. 04-06 Ekim 2006. 111-115.
- Dubay, W. H. (2004). The principles of readability. <http://www.impact-information.com/impactinfo/readability02.pdf>(ErişimTarihi: 15.11.2015)
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkiye Türkçe öğretimi*. (2. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Eker, S. (2010). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ergin, M. (2008). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. (2. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Saussure, D. F. (1980). *Genel dilbilim dersleri I*. Ankara: TDK Yayınları.
- Fry, E. B. (1988). *Writeability: The principles of writing for increased comprehension*. In B. L. Zakaluk and S. J. Samuels (Eds.), *Readability: Its past, present and future* (pp. 90-108), Newark, Delaware: IRA.
- Gönen, M. ve Arı, M. Anaokuluna giden dört-beş yaş çocuklarına resimli kitaplarla yapılan eğitimin dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, [S.1.], v. 13, n. 72, apr. 1989. ISSN 1300-1337. Erişim Adresi:<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5824/1951>>. (Erişim Tarihi: 17.06.2016)
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi* (3. Baskı). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (1997). *Okuma-yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ocak Yayınları, Ankara.
- _____ (2000). *Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi*. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu. A.Ü. Tömer Dil Öğretim Merkezi.

- _____ (2012). Okuma ve zihni yönetme. Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1-15.
- Johansson, V. (2008). Lexical diversity and lexical density in speech and writing: A developmental perspective. *Working Papers*, 53, 61-79.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede söz dizimi* (15. Baskı). Akçağ Yayınları, Ankara.
- Klare, G. R. (1963). *The measurement of readability*. Ames, Iowa: Iowa State University Press.
- Kocaman, A. (1998). Dilbilim, sözlük, sözlükçülük. *Kebikeç* 3(6), 111-113.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- McEnery, T. & Hardie, A. (2012). *Corpus linguistics*. Cambridge: University Press.
- McEnery, T. & Wilson, A. (2001). *Corpus Linguistics*. (Second Edition). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Nas, R. (2002). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12(1).
- Öz, F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özkan, B. (2010). Türkçenin öğretiminde sıfatların eşdizim sözlüğü-yöntem ve uygulama- "*Bilig Dergisi*, 1(2), 52.
- _____ (2011). Bir özel alan derlemi olarak ÇYD (çocuk yazını derlemi). IV. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı Sakarya.
- _____ (2013). *Derlem dilbilim çalışmaları ve dil öğretimi*. Editörler: Mustafa Durmuş içinde. *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*, 433-450.
- _____ (2013). Yöntem ve uygulama açısından "Türkiye Türkçesi söz varlığının derlem tabanlı sözlüğü" YAZ 2013 / SAYI 66 149-178.

- _____ (2014). *Çocuk yazını araştırmaları – I*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Özünel, Ş. Ç. (2000). *Çocuk Kitaplarındaki Görsel Anlatımın Eğitimdeki Önemi*, 1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, s.169-177.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Dergisi*, 107, 14-15.
- _____ (2012). *Çocuk ve edebiyat* (6. Baskı). İzmir: Tudem Yayınevi.
- Sinan A.T ve Demir, S. (2010). Dil Bilimini Sevdiren Adam: Prof. Dr. Doğan Aksan (1929-2010): *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5(4) Fall 2010* (<http://www.turkishstudies.net/> sitesinden alınmıştır.)
- Stephens, C. (2000). All about readability, [https://www.researchgate.net/publication/265283655 All About Readability](https://www.researchgate.net/publication/265283655_All_About_Readability) (ErişimTarihi: 20.12.2015).
- Şahin, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.
- Şirin, R. M. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Temur, T. (2002). İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye (2002).
- _____ (2003). Okunabilirlik (Readability) kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S.13, 169-172.
- Tür, G., Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama,
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK Yayınları.

- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yalçın, A ve Aytas, G. (2014). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı, K. ve Temur, T. (2007). Okunabilirlik formüllerinin kullanımına ilişkin yapılan bazı eleştiriler. *EKEV Akademi Dergisi*,11(31), 317-324.

Özlem Aytek'in Zamanda Yolculuk Dizisi'nde Yer Alan Eserler

- Özlem AYTEK-Umut Gemisi
Özlem AYTEK-Ormandaki Giz
Özlem AYTEK-Sihirli Balık
Özlem AYTEK-Uzaya Yolculuk
Özlem AYTEK-Hazine Peşinde
Özlem AYTEK-Sihirli Işık
Özlem AYTEK-Yer Altına Yolculuk
Özlem AYTEK-Zaman Tüneli
Özlem AYTEK-Korkular Prensi
Özlem AYTEK-Deniz Cinleri

ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Ahmet Cihan BULUNDU

Doğum Tarihi: 20.12.1987

Araştırma Görevlisi
Adıyaman Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü

E-posta:ahmetcihanbulundu@gmail.com

Telefon: 05051286159

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Türkçe Öğretmenliği	Adıyaman Üniversitesi	2008-2012
Y. lisans	Türkçe Eğitimi	Mersin Üniversitesi	2013-2016

Yüksek Lisans Tez Başlığı (özeti ekte) ve Tez Danışmanı:

ÇOCUK YAZINI ÜRÜNÜ OLARAK ÖZLEM AYTEK'İN “ZAMANDA YOLCULUK DİZİSİ” ÜZERİNE BİR DERLEM UYGULAMASI

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent ÖZKAN

Görevler:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Arş. Gör.	Eğitim Fakültesi Mersin Üniversitesi	2014-2015

Arş. Gör.	Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2015-2016
Arş. Gör.	Eğitim Fakültesi Adıyaman Üniversitesi	2016-...

Projeler

[BAP-EBE TEB (ACB) 2014-4 YL]. Mersin Üniversitesi. Çocuk Yazını Ürünü Olarak Özlem Aytek'in "Zamanda Yolculuk Dizisi" Üzerine Bir Derlem Uygulaması. Yürütücü: Doç. Dr. Bülent ÖZKAN/Araştırmacı: Arş. Gör. Ahmet Cihan BULUNDU.